

Qui priscas patriæ linguas, linguisq; decorem
Reddidit, ingenuo hoc **PLINIVS** ore fuit.
Æthereas tranquilli animi sed pingere dotes
Non potuit, quamvis nobilis ætate

Ad Tabulam Antonymi Van Dyck, in Bibliotheca Bodleiana delineavit MBurgheſ Sculptor Univ. Oxon.

Qui priscas patriæ linguas, linguisq; decorem
 Reddidit, ingenuo hoc PUNTO ore fuit.
 Æthereas tranquilli animi sed pingere dotes

Non potuit, quamvis nobilis arte, manus. Ianus Vlitius
 Ad Tabulam Antony Van Dyk, in Bibliotheca Bodleiana delineavit M. B. B. Sculptor Univ. Oxon.

AN. MANL. SEVER. BOETHI

Consolationis Philosophiæ

LIBRI V.

ANGLO-SAXONICE REDDITI

A B

ALFRED O,

Inclyto Anglo-Saxonum Rege.

Ad apographum JUNIANUM expressos. edidit
CHRISTOPHORUS RAWLINSON,
è Collegio Reginæ.

O X O N I Æ,

E THEATRO SHELDONIANO MDCXCVIII.
Sumtibus Editoris, Typis JUNIANIS.

Imprimatur,

JOH. MEARE

April. 2. 1698.

Vice-Can. OXON.

Lectori

Linguae Anglo-Saxonicae Studio,

S. P.

DUM antiquas quasdam schedas idiomate Anglo-Saxonico conscriptas forte versarem, amice Lector, occurrebat mihi vetusta hæc versio Boethii. Quam ut ab ALFREDO, magno illo Anglo-Saxonum rege, adornatam intellexissem; illico, communicato cum amicis consilio, de ea typis excudenda cogitabam; haud minus translationis hujus suavitate singulari ac majestate vere regia ductus, quàm ipsius libri summo cum rerum tum verborum pondere ac præstantia. Instituto verò huic nostro stimulum addidit, quod paulo post intelligerem versionem hanc regiam viro summo, linguæque hujus supra omnes mortales cultori ac promotori maximo, D. FRANCISCO JUNIO, adeo in deliciis fuisse, ut universam propria ipsius manu descriptam typis paraverit. Apographum hoc inter infinita alia *κειμήλια* in bibliotheca Oxoniensi reponendum curavit moribundus. Descriptum est ad antiquissimum codicem MS in hac *Bodleiana* bibliotheca; eique ad marginem adscriptæ sunt exemplaris *Cottoniani* lectiones variantes. hæc nos in hac editione ad imam paginam perpetuo subjunximus. In di-

L E C T O R I.

Etis autem codicibus, illud in primis notandum
 est, quod in *Bodleiana* Boethiana metra oratione
 soluta redduntur; in *Cottoniano* vero, carmine qui-
 dem, quale ætas ista ferebat, Anglo-Saxonico.
 Neque mihi sane dubium, quin utraque ista Boe-
 thianorum carminum versio ab eodem prodierit
 ALFREDO: prior, cum adversis pressus sensum
 duntaxat auctoris exprimere satis haberet; po-
 sterior autem, cum otium postea nactus, de poe-
 tica parte poetice qualitercunque reddenda co-
 gitaret. Utcunque res habet; quod nostri offi-
 cii erat, utramque edendam curavimus; seposi-
 tis in finem libri metris codicis *Cottoniani*; ita
 quidem, ut Anglo-Saxonice poesios ratio, ut ita
 dicam, ac forma, quoad ejus fieri poterat, exhi-
 beretur; divisis scilicet ac distinctis singulis ver-
 sibus, qui in exemplari ms continua scriptura,
 posita licet ad singulos versus interpunctione, re-
 præsentantur. De poesios quidem hujus indole
 ac genio haud aliud in præsentia habeo quod
 dicam, quam quod colorem quendam habeat &
 vulgari ac soluto sermone insigniter discrepan-
 tem; quanquam ad ipsos *Cadmonianum* haudqua-
 quam adsurgat. In opere hoc philosophico An-
 glo-Saxonice transferendo, haud *interpretem fi-*
ctum (quem Horatius vocat) se gessit rex maximus.
 subinde enim aliqua de suo interserere ipsi visum
 est, ut in ipso versionis vestibulo; ubi pro de-
 scriptione Philosophiæ Boethiana, historica qua-
 dam tradit de exilio & incarceratione auctoris. in
 reliquis liberiores fere paraphrasten agit, & ad sen-
 sum magis quam verba respicit; Ciceronem ipsum
 imitatus, qui in orationibus *Æschinis* & *Demo-*
sthenis Latine reddendis, eas convertisse se dicit
 non

L E C T O R I.

Non ut *interpretem*, sed ut *oratorem*; neque *verbum pro verbo* reddidisse, sed *genus duntaxat verborum vimque* servasse; non *annumeratis* lectori verbis, sed *appensis*. Haud vero supervacaneum est, de codice ad quem nostra hæc expressimus, ulterius notare, quod liber primus Boethii in editis, definit ad finem capitis sexti in nostro exemplari; secundus, ad finem vicesimi primi; tertius, ad finem tricesimi quinti; quartus, ad finem sectionis quartæ capitis quadragiesimi; quintus ad finem usque libri producitur. Vale, Lector erudite, & de lingua majorum nostrorum patria usque & usque bene mereri perge.

C. R.

TESTI-

TESTIMONIA.

Æthelwerdus, Chronic. l. 4. c. 3.

[IN eodem anno [A. D. DCCCCI.] magnanimus transiit de mundo Aelfredus rex Saxonum, immobilis occidentalium postis, vir iustitia plenus, acer in armis, sermone doctus; divinis quippe super omnia documentis imbutus. nam ex Latino, rhetorico fasmate, in propriam verterat linguam volumina, numero ignoto, ita varie, ita præpime, ut non tantum expertioribus, sed & audientibus liber Boetii lachrymosus quodammodo suscitaretur motus.

Wil. Malmesburiensis, de Gestis Regum Angl. l. 2. c. 4.

Habebat [Alfredus] ex sancto Dewi Afferionem quendam, scientia non ignobili instructum, quem Schireburniæ fecit episcopum. Hic sensum librorum Boetii de consolatione philosophiæ planioribus verbis enodavit, quos ipse Rex in Anglicam linguam convertit. --- Denique plurimam partem Romanæ bibliothecæ Anglorum auribus [Alfredus] dedit, opimam prædam peregrinarum mercium civium usibus convectans; cujus præcipui sunt libri, Orosius, pastorale Gregorii, gesta Anglorum Bedæ, Boetius de consolatione philosophiæ liber proprius, quem patria lingua hanð-boc. id est, *manualem librum*, appellavit.

Joan. Bromton, in Chronico.

Optimates quoque suos ad literaturam addiscendam in tantum [Alfredus] provocavit, ut ipsi filios suos, vel saltem, si filios non haberent, servos suos literis commendarent; fecitque Wereseftum Wigorniensis episcopum librum Boetii de consolatione philosophiæ, & libros dialogorum beati Gregorii, in Saxoniam linguam transferre.

Polydorus Vergilius, Angliæ Historiæ lib. 5.

Dedit Aluredus jam viginti natus annos operam literis, atque ita doctus evasit brevi, ut divi Gregorii dialogos, opus Boetii de consolatione philosophiæ, & psalmos David, ex Latino in patrium sermonem verterit, quò à cunctis facile intelligerentur. licet dialogos & Boetii opus quidam tradant, ejus rogatu, Vereseftum antistitem Wigorniensis transtulisse; quibus minus consentio, cum ipse sic eruditus esset, ut par sit credere, ejus fuisse opera. at psalmos, morte intercedente, non omnes omnino interpretatus est.

Joan.

TESTIMONIA.

Joan. Lelandus de viris illustribus. MS. pag. 114.

Jam audivisti, candide lector, quam candido Ealfridus erga literas animo fuerit: nec desunt, qui prædicent eum, Orosium, Boetium de consolatione philosophiæ, denique & Anglicam historiam à Beda Latine scriptam, in linguam transtulisse Saxoniam.

Joan. Baleus, de Scriptoribus Britannie, centuria 2.

Ita doctus [Alfredus M.] evasit demum, ut grammaticus, philosophus, rhetor, historicus, musicus & poeta non vulgaris haberetur. & ut patriam laboribus ornaret literariis, quædam opuscula edidit, quædam ex Latino in vernaculum idioma vertit.... Transtulit vero in linguam Anglicam.... Boetium de consolatione, lib. v.

Joan. Pitsæus, de illustribus Angliæ scriptoribus. ætate decima.

Doctissimis porro scriptis suis apud omnem posteritatem laudes immortales, nomenque nunquam interitum [Alfredus] consecutus est. Multa enim ipse scripsit, multa aliena ex Latino in patrium idioma vertit. Nihil autem eorum quæ scripsit, in vulgus emanare permisit, nisi prius visum, examinatum, & approbatum ab archiepiscopo Cantuariensi Pleimundo, & à quibusdam aliis episcopis, atque doctoribus eruditissimis.... ex Latina in Anglicam linguam vertit... Boetium de consolatione, lib. v.

Fr. Junius F. F. in Anglo-Saxonis monumentis Glossario Gothico præmissis.

Alfredus, Anglo-Saxonum rex inclytus, qui non minorem apud posteros ex reverentia studiis exhibita, quam ex regni administratione consecutus est famam, transtulit Bedæ historiam gentis Anglorum, pastoralia magni Gregorii, Boethium de consolatione, Orosium, soliloquia Augustini.

Boethium de consolatione philosophiæ rex Alfredus transtulit paraphrastice. Descripsi ex Bodleianæ bibliothecæ codice MS. ac postea contuli cum altero melioris notæ codice Cottoniano. Anglo-Saxonica paraphrasis non sequitur Latinum exemplar in libros & metra prosæque distinctum, sed totum opus in capita & capitum sectiones dividitur.

Robertus Platt, in hist. nat. comitatus Oxon. c. 10. §. 118.

Wundestokiam quod attinet, seu *Wudestoc*. Sax. *puberȝoc*. h. e. locum silvestrem, videntur hic ædes regiæ fuisse jam olim à tempore regis Ælfredi. siquidem apparet ex codice quodam MS. bibliothecæ Cottonianæ, sub Othone A, illum ibi transtulisse in linguam Saxoniam libros Boetii de consolatione philosophiæ.

Hic assensum alii complures eisdem pene verbis. inter quos Foxus Martyrologus, Radulphus Holingshead, Joan. Spelmanus, & Ricardus Baker. &c.

PRO-

P R O E M I U M,

Una cum titulis capitulum.

♦♦♦♦♦ L F R E D Kuning pær pealhƿeod ðærre bec, ⁊
 ♦♦♦♦♦ E ♦♦♦ hie of bec Lebene on Englisc penbe. swa hio nu
 ♦♦♦♦♦ is gebon. hwilum he sette ƿorð be ƿorðe. hwil-
 um andgite of andgite. swa swa he hit þa sƿeotolost ⁊
 andgitefullicost geƿecean mihte for þam a miſlicum ⁊
 manigfealdum b ƿorðum ⁊ birgum þe hine oft aghæp ge
 on mōðe ge on lichoman birgoban. Ða birgu ƿf fære
 sƿiðe eanƿorð e nime þe on hys dægum on þa nīcu becomon
 þe he underrangen hæfde. ⁊ þeah þa he þas boc hæfde
 geleafode ⁊ of Læbene to Engliscum sƿelle gepende
 a ⁊ geporhte hi eft to leofe. swa swa heo nu gebon is.
 ⁊ nu bið ⁊ for Godes naman e he healþ ælcne þara ðe
 þas boc næðan lyste. þ he for hine gebidd. ⁊ him ne ƿite
 gif he hit nihtlicon ongite þonne he f mihte. forþæm-
 ðe ælc mon sceal be hys andgites mæðe and be hys
 æmettan sƿeacan ðæt he sƿecep. ⁊ don þ þ he deþ. *

a miſlicum Cotton. b ƿeopulð birgum C. e nīmu C. d þa
 geporhte he hi eft to leofe C. e healþ C. f mæhte C.

* *Qualemunque huius proæmii sensum, omissis tamen ca-
 pitulum titulis, exhibet nobis Cottonianus optimæ notæ co-
 dex MS. cum in ipso limine Aluredum regem præsentis
 huius opusculi interpretem poetice hunc in modum laudat:*
 Ður Ælfred ƿf. ealdorpell neahte. Lymng fereƿexna.
 eƿæft melðode. leofƿƿhta list. Ðim pær list micel.
 ðæt he þiorrum leodum. leof sƿellob. monnum mƿn-
 gen. miſlice eƿdar. Ðy lær ælunge. utabƿife. rel-
 licne fecg. Ðonne he sƿelcer list. gymb for hys gylpe.
 Ic sceal giet sƿeacan. for on fette. folc cuþne næð.
 hæleþum fecgean. hlifte se þe wille.

TITULI CAPITUM.

- I. Aƿeƿt hu Gotan Ʒeƿunnon Romana ƿice. ⁊ hu Boetiuſ bi ƿolde beƿædan. ⁊ Deobnīc þa ꝥ anſunbe. and hine het on capceƿne Ʒebƿingān.
- II. Du Boetiuſ on ðam capceƿne hiſ ƿan ƿeoſienbe ƿær.
- III. Du ƿe ƿiſdom com to Boetie æƿeƿt inne on þam capceƿne. ⁊ hine onƷan ƿƿeƿian.
- IV. Du Boetiuſ hine ƿingende Ʒebæd. ⁊ hiſ eaſſoþu to Gode mænbe.
- V. Du ƿe ƿiſdom hine eƿt ƿete ⁊ ƿuhte mið hiſ andƿopum.
- VI. Du he him ƿehte biſpell bi þære ƿunnan. ⁊ bi oþrum tunƷlum. ⁊ bi ƿolcnum.
- VII. Du ƿe ƿiſdom ƿæbe þam Mode ꝥ him naht ƿiþon næpe þonne hit ƿoſloƿen hæƿbe þa ƿoſuld ƿælþa þe hit æƿ to Ʒeƿunod hæƿbe. ⁊ ƿæbe him biſpell hu he hit macian ƿceolde Ʒif he heopa þegen beon ƿceolde. ⁊ be þær ƿciƿer regele. ⁊ hu hiſ Ʒodena ƿeoƿca ealra ƿolde heƿ on ƿoſulde habban lean.
- VIII. Du ꝥ Mod andƿopæbe þære Læſceadƿiſnerre. ⁊ ƿæbe ꝥ hit hit æƷhƿonan onƷeate ƿcylbiƷ. eac ƿæbe ꝥ hit ƿære oƿſeten mið ðær læſt ƿape ꝥ hit ne mihte him Ʒeandƿoſnian. Ða cƿæþ ƿe ƿiſdom. ꝥ iſ nu Ʒit þinre unƿihteƿiſnerre ꝥ þu eaſþ ƿulneah ƿoſþoht. tele nu þa Ʒeƿælþa ƿiþ þam ƿonƷum.
- IX. Ða onƷan ƿe ƿiſdom eƿt ƿecƷan biſpell be þære ƿunnan. hu heo oƿeƿliht ealle oþre ƿceopan. ⁊ Ʒeþiortƿaþ mið hiſe leohte. ⁊ hu þone ƿmýltan ƿæ þær ƿinbeſ ƿiſt.
- X. Du Boetiuſ ƿæbe he ƿƿytole onƷiten hæƿbe ꝥ hit eall ƿoþ ƿære ꝥ ƿe ƿiſdom ƿæbe. ⁊ reo oƿſoƿhner. ⁊ Ða ƿælþa þe he æƿ ƿenbe þæt Ʒeƿælþa beon ƿceolban nauhtar næƿan. ⁊ hu ƿe ƿiſdom. ꝥ he mihte Ʒeƿeccan.

TITULI CAPITULUM.

- can þæt he ungerælig wære. sæde þæt his ancon wære
ða gite fæst on eorþan.
- XI. Du se Gerceabwyrne him andwyrde and cwæð. þæt
heo wende þæt heo hine hwæthwyrne upahæfen hæf-
de 7 fulneah gewroht æt þam ilcan weofodcwepe ðe
he ær hæfde. and acwode hine hwa hæfde eall þæt he
wolde on þisse worulde. sume habbað ærlo 7 nabbað ane.
- XII. Du se Wyrðom hine læwde. gif he fæst his timbr-
an wolde. þæt he hit ne sette up on þone heortan cnoll.
- XIII. Du se Wyrðom sæde þæt his mehtan ða smealcen
sprecen. forþam se leo hwæthwyrne eode
on his andgite.
- XIV. Du sæt Wod cwæð hwi him ne sceolde lician fæ-
st land. 7 hu se Wyrðom aforde hwæt him belumpe
to hisa fæstnesse.
- XV. Du se Gerceabwyrne sæde hu gesealg se forwe-
ld wær.
- XVI. Du se Wyrðom sæde þæt hi hi wolde ahebban for-
þam anwealde of þone heofen. and be Deobwyrne an-
weald 7 Neronen.
- XVII. Du þæt Wod sæde þæt him næfre se mægh 7 se
gitarung forweald ne licode butan to lare he tilade.
- XVIII & XIX. Be hlifan.
- XX. Be þære wifesweardan wære. 7 be þære oferþingan.
- XXI. Be ðæs ælmihtigan Godes anwealde. hu he wæ-
callum his geseartum.
- XXII. Du se Wyrðom 7 se Gerceabwyrne hæfdon þæt
Wod aforde ær se mid smealcen sprece. se mid
wyrman fange.
- XXIII. Du se Wyrðom læwde þone þe he wolde wæstmæne-
land færan. þæt he atunge of æfter þa fornar. 7 þa
fyrfor. 7 þa unnyttan weod. 7 hu he sæde gif hwa bite-
nes her on berede. þæt him wære deobwyrne þa spetne.
- XXIV. Du menn wileð ðurh ungelice gearwunga cu-
man to anre eadnesse.
- XXV. Du Wod wælc ealra gesearta mid þam wifum
his anwealdes. 7 hu ælc geseart wileð wif hwe gese-
des. 7 wileð þæt hit cume wifon þonan þe hit ær com.
- XXVI.

TITUL I CAPITUM.

XXVI. Du se *ƿirdom* se ðe þ men mihton be *liobe* ƿelce hi mæte. 7 hƿæþen se *ƿela* mihte þone mon geþon ƿpa *peline* þ he mannan ne þonƿe, 7 hƿæþen *boetie* eall his *ƿopula* *lieobe* þa he *gerælgort* ƿær.

XXVII. Du se *ƿeophrice* mæg geþon tu þisg þone *bý-*regan þam *oþrum* *býregum* *ƿeopþne*. 7 hu *Nonius* ƿær *ƿeopþben* ƿon þam *gylðenan* *reubþene*. 7 hu ælcer monnar *ýfel* biþ þý *openra* gif he anpalt hær.

XXVIII. Be *Nepone* þam *Larene*.

XXIX. Driþen þær *cyninger* neapert 7 his *ƿreowþrice* mæge ænigne mon *peligne* 7 *ƿalþendne* geþon. 7 hu þa oþre *ƿriens* *cumap* mid þam *ƿelan*, 7 eft mid þam *ƿelan* *geƿitap*.

XXX. Du se *ƿeop* rang þ ma manna *ƿeogodon* *býrger* *ƿolcer* geþolan. ðonne his *ƿeagnebon* *roþra* *ƿella*. þ is þ hi *ƿenþon* his *betenan* þonne he ƿære. ðonne *ƿeagnaþ* hi þær þe hi *ƿceamian* *ƿceolbe*.

XXXI. Du se *ƿceal* *ƿela* *neanacerra* geþolan þe þær *lichoman* *hƿitap* *ƿoplaetan* *ƿceal*. 7 hu mon mæg þý *dean* *ƿeopce* *ceþan* þ *neten* *rend* *gerælyge*. gif man *epiþ* þæt ða men *ƿon* *gerælyge* ða *beona* *lichoman* *hƿitum* *ƿýlgap*.

XXXII. Du ðer anpeanþa *ƿela* menþ ða men þe *beop* *mihte* to þam *roþum* *gerælyum*. 7 hu se *ƿirdom* is an *anlipe* *ceapst* þære *ƿale*. 7 is ðeah *betena* þonne ealle þær *lichoman* *ceapstap*. 7 þeah þa *gegeþene* ealle þær *andpeanþan* *god*. ðonne ne mæg he ne þe *ƿa-*þon *beon* ƿpa *pehy* ƿpa he *ƿolbe*. ne he eft him næp ðæt þ he ær *penbe*.

XXXIII. Du se *ƿirdom* hæfde *getæht* þam *Mode* þa an *licnerra* þara *roþena* *ƿelþa*. *ƿolbe* hi þa *reþe* *getæcan*. 7 bi þam *ƿis* *gerælyum*. þ is *ƿela*. 7 *anpeald*. 7 *ƿe-*opþrice. 7 *ƿonemærner*. 7 *ƿilla*.

XXXIV. Du se *ƿirdom* hæfde *gepeht* hƿæt þ hehte *god* ƿær. *ƿolbe* him þa *geuecan* hƿær hit ƿær. 7 hu op þam *mýcelan* *gode* *cumap* þa *hærran*.

XXXV. Du se *ƿirdom* læpde þ *Mod* þ hit *rohte* on innan him þ hit ær *ýmbutan* hit *rohte*. 7 *ƿoplaete* *unnytte*

TITULI CAPITUM.

- unnytte ymbhogan swa he swiþort mihte. ⁊ hu Godes
 wealt ealra geſceapta ⁊ ealra Godes mid þam ſceop-
 þne his godnesse.
- XXXVI. Du ⁊ Oðer ſæbe þam firdome ⁊ hit on geate
 ⁊ him Godes neahte ðurh hine ⁊ ⁊ he nehte. ⁊ for
 hyr re Godes Godes læte ænig yfel beon. ⁊ hu ſeo ge-
 ſceapſirner bæd ⁊ Oðer ⁊ hit ſæte on hire ſcip-
 weene. ⁊ heo ſceolde beon his labdeap. ⁊ hu heo ſæbe
 ðæt tu þing wepen willa ⁊ anweald. gif hƿam ðara
 aſpner pana weene. ⁊ heora ne mihte naſen buton
 oþrum nauht don.
- XXXVII. Be þam oferſimoban ſican ⁊ unſihtſiran. ⁊
 hu mon hehþ þone heafod beah æt þæs ærnes ge-
 ende. and hu mon ſceolde ælcne mon hatan be þam
 deore þe he gelicort weene.
- XXXVIII. Be Troia geſinne. hu Eulixes re cýning hæf-
 de twa deoda under þam Larene. and hu his þegnas
 purban forſceapene to wildeſum.
- XXXIX. Be rýhtne frounge ⁊ be unſihtne. ⁊ be rýh-
 tum eadleanne. ⁊ hu myrtlicum ritum ⁊ manigfeald
 earfoðum cumað to þam godum swa hi to þam yfel-
 lum ſceolban. ⁊ be þære forſceohunga Godes ⁊ be
 ðære wýrde.
- XL. Du ælc wýrde beoþ Godes. ſam heo mannum Godes ſince.
 ſam heo him yfel ðince.
- XLI. Du Omeſur re Godes ſceop heſede þa runnan. ⁊
 be þam fneodome.
- XLII. Du re ſceolban eallon mægne ſpýrian æfter Gode.
 ælc be his andgiter mæþe.

Errata ſerius deprehensa.

Pag. 86. Lin. 33. *deleatur* ic. p. 95. l. 29. Godes. p. 97.
 l. 14. ſæbert. p. 194. l. 10. under ſtaþolſette.

BOETHIUS.

CAPUT I.

N ðæne tibe þe Gotan of
 Scirðiu mægþe piþ Roma-
 na rice gepin upahorþon. ⁊
 miþ heopa cýningum. Ræd-
 gota and Calleþuca pæron
 hatne. Romane buþiþ abnæ-
 con. and eall Italia rice þ
 iþ betpux þam muntum ⁊
 Sicilia ðam ealonde in an-
 palþ geþehton. ⁊ þa æfter
 þam þonepprecenan cýnin-

gum Deobric feng to þam ilcan rice. se Deobric pær
 Amulinga. he pær Eþurten. þeah he on þam Appuan-
 can geþpolan ðuphpunobe. he gehet Romanum hiþ fpe-
 onþryce. fpa þ hi mortan heopa ealþrihta pýpðe beon.
 Ac he þa gehat fpiðe yfele gelærte. ⁊ fpiðe pnaþe ge-
 enbode miþ manegum mane. þ pær to eacan oþrum una-
 pimeþum yfslum. þ he Iohanner þone papan het offle-

A an.

an. Ða wæs sum consul. ꝥ se heretoha hatað. Boetius
 wæs haren. se wæs in boccræftum 7 on woruld þearum
 se rihtwisa. Se ða ongeat þa manigwealdan yfel se
 se cyning Deodric wiþ þam Eristenandome 7 wiþ þam
 Romamiscum wicum dyde. he þa gemunde ðara efnessa
 7 þara ealdræhta ðe hi under ðam Earenum hæfdon
 heora ealdræftum. Ða ongan he smeagan 7 leorn-
 gan on him selfum hu he ꝥ rice ðam unrihtwisan cy-
 ninge afeppan mihte. 7 on riht geleaffulra and on
 rihtwisa anweald gebirgan. Sende þa wigellice ærend-
 gewritu to þam Eare to Constantinopolum. þær is
 Epeca heah burg 7 heora cynertol. for þam se Eare-
 ne wæs heora ealdræft cyner. bædon hine þæt he
 him to heora Eristendome 7 to heora ealdræftum ge-
 fultumebe. Ða ꝥ ongeat se wælhneora cyning Deodric.
 Ða het he hine gebirgan on carcerne 7 þær inne
 belucan. Ða hit ða getimpe ꝥ se awyrðaða wæs on swa
 micelre neapnesse becom. þa wæs he swa micle swiðor
 on his Mobe gedrefed. swa his Mob ær swiðor to þam
 woruld selfum gepunod wæs. 7 he ða nanne snotre
 be innan þam carcerne ne gemunde. ac he gefeoll nisol
 of dune on þa flor. 7 hine atryhte swiþe unrot. and
 oþmōd hine selfne ongan wepan 7 þus ringende cwæþ.

CAP. II.

♦♦♦♦♦ A liod þe ic wrecca. geo lufwælice song. ic
 ♦♦♦♦♦ Ð ♦♦♦ sceal nu heortende ringan. 7 mid swi un-
 ♦♦♦♦♦ wærdum wordum gewettan. þeah ic geo hwilum
 gecwlice munde. ac ic nu wepnde 7 gylcende of gewa-
 rda wordra misse. me abledan þas ungetreowan woruld
 selfa. 7 me þa forletan swa blindne on his dimme hol.
 Ða besetfodon ælcere lufwærnere þa ða ic him æfre
 betst wunode. Ða sendon hi me heora bæc to and
 me mid ealle fromgeitan. To þon sceolban la mine
 frund seggan þæt ic gewelg mon wære. hu mæg se
 beon gewelg se ðe on ðam gewelgum ðurhwunan
 ne mot.

CAP.

C A P. III.

♦♦♦♦♦ A ic þa ðis leof. cƿæð Boetius. geomnienbe
 ♦♦♦ D aſungen hæfde. Ða com ðær gan in to me
 ♦♦♦♦♦ heofencund ƿirdom. ⁊ þ̅ min mupnende Mod
 mid his ƿorþum gegrette. ⁊ þur cƿæþ. Ðu ne eart þu
 re mon þe on minre ſcole ƿære afeð ⁊ gelæped. Ac
 hƿonon ƿurde þu mid þiſſum ƿoruld ƿorþum þur ſpiþe
 geyſenced. buton ic ƿat þ̅ þu hæfſt ðara ƿærna to
 hnaþe ƿorþiten ðe ic þe ær ſealde. Ða clipode re
 ƿirdom ⁊ cƿæþ. Lætaþ nu aſingebe ƿoruld ƿorþa of
 minre þegener Mober. ƿorþam ge ſind þa mæſtan ſea-
 þan. Lætaþ hine eft hƿeorþan to minum laſum. Ða
 eode re ƿirdom neaſ. cƿæþ Boetius. minum hƿeorþien-
 dan geſohte. ⁊ hit ſƿa cniopolil hƿæt hƿega upaſe-
 de. aſingebe þa minener Mober eagan. and hit eſſan
 bliþum ƿorþum. hƿæþer hit oncneope his fæſtermo-
 dor. mid ðam þe ða þ̅ Mod s ƿiþ bepende. Ða gecneop
 hit ſpiþe ſƿeotele his agne motor. þ̅ ƿær re ƿirdom
 þe hit lange ær tȳde ⁊ læpde. ac hit ongeat his laſe
 ſpiþe totorenne ⁊ ſpiþe tobnoçenne mid dȳriſna hon-
 dum. ⁊ hine þa eſſan hu þ̅ gepurde. Ða andſƿȳrde re
 ƿirdom him ⁊ ſæde. þ̅ his ſingnan hæfdon hine ſƿa
 totorenne. þær þær hi teohhodon þ̅ hi hine eallne hab-
 ban ſceoldon. ac hi gegaderiað monifeald dȳriſ on
 þære ƿorþpunga. ⁊ on þam gylpe. butan heora hƿelc
 eft to hȳne bote gecinne.

§. II. Ða ongan re ƿirdom hƿeorþian ƿor þær Mober
 tȳðerſſe. ⁊ ongan þa giddian ⁊ þur cƿæþ. Eala on
 hu gƿundlearum ſealde þ̅ Mod ƿringþ. þonne hit be-
 rȳrmaþ þiſſe ƿorulde ungeþƿærnera. gif hit ðonne
 ƿorþet his agen leoht. þ̅ iſ ece geſea. and þringþ on

a afeðeb Cott. b cleopode. C. c niopol hƿæt hƿugu C.
 d minre C. e ſƿægn liþum ƿorþum C. f fæſtermo-
 der C. g ƿiþ his bepende C. h agene C. i totorenne ⁊ ſpiþe
 tobnoçdene C. k ſƿægn C. l rihtre C.

þa fremban þiſtſo. ꝥ ſind populo ſonſa. ſpa ſpa þiſ
 Mod nu deþ. nu hit nauht eller nat butan gnornunga:

III. Ða ſe ƿiſdom þa 7 ſeo Lerceabſiſner þiſ leoþ
 arungen hæfdon. þa ongan he eft ſpnecan 7 cƿæþ to
 þam Mode. Ic geſeo ꝥ ðe iſ nu ſpofne mane. Ðearf
 þonne unſotnerre:

IV. Forþam gif þu ðe . onſceamian wilt. Ðiner ge-
 dpolan. þonne onginne ic þe ſona beſian 7 þe bſunge
 mid me to heofonum. Ða andſporeþe him ꝥ unſote
 Mod 7 cƿæþ. Ðæt la hƿæt ſint þiſ nu þa . ƿod 7 ꝥ
 edlean. þe ðu ealne ƿeg gehete. Ðam monnum þe ðe
 heofnumian ſolban. iſ þiſ nu ſe cƿiþe þe þu me geo-
 radeſt. ꝥ ſe ƿiſa Plato cƿæþe. ꝥ ƿar. þæt nan anſealb
 næpe niht butan nihtum þearum. Geſiht þu nu þæt
 þa nihtſiſan ſint laþe 7 forþſiſte. forþam hi Ði-
 num ſiſlan ſolbon ſulgan. 7 þa unſihtſiſan 7 ſeondan
 upahæfene þuph heora ſontæda 7 þuph heora ſelſlice.
 ꝥ hi þy eð mægen heora unſiht geſiſ forþſiſungan.
 hi ſind mid gifum 7 mid 7 geſtneonum geſyſþnobe.
 forþam ic nu ſille geornlice to Gode cleopian. Ongan
 7a Giddien. 7 þuſ ſingenþe cƿæþ.

C A P. IIII.

♦♦♦♦♦ A L A þu ſciſpenþ heofoner 7 eorþan. þu ðe
 ♦♦♦♦♦ E ♦♦ on þam ecan ſetle ſiſcraſt. þu þe on hſædum
 ♦♦♦♦♦ ſæſelþe þone heofon ymbheofneſt. 7 Ða
 tunglu þu geberſt þe gehyſſume. 7 þa ſunnan þu geberſt
 ꝥ heo mid heore beoſhtan ſciſman þa þeortne adſærcþ
 þæpe ſpeartan nihte. ſpa deþ eac ſe mona mid hiſ blacan
 leohte þæt þa beoſhtan ſteornan dunniþ on þam heo-
 ſone. ge eac hſilum þa ſunnan heore leohtes beſeafþ þon-
 ne he betſux ur 7 hiſe ƿyſþ. ge eac hſilum þone beoſh-
 tan ſteornan þe ƿe hataþ monſenſteornna. þone ilcan

onſceamian C. ƿ ƿod and þa edlean C. ƿ ſiendon C.
 7 geſtneodum C.

pe hataþ oþre naman æfenſteopra. þu þe þam pinter-
dagum ſeleſt ſcorpe tida 7 þær ſumepes bahum lan-
gſan. þu þe þa tneopa þuph þone ſceapcan pind nor-
þan 7 eartan on hæpſert tid heopa leaſa beneapart. 7
eſt on lencten oþru leaſ ſelleſt. þuph þone ſmýltan
ſuþan peſternan pind. Hwæt þe ealle geſceapta heopru-
maþ 7 þa geſetneſſa þinra beboda healdþ. butan men
anum ſe ðe oſenheorð. Eala ðu ælmihtiga ſcippend
and ſihtend eallra geſceapta. help nu þinum eapnum
moncýnne. Hwý þu la Drihten æſne polbert ꝥ reo pýnb
ſpa hpýpſan ſceolde. heo þneap þa unſcildigan 7 nauht ne
þneap þam ſcildigum. ſittap manſulle on heahſetlum. 7
halige under heopa fotum þnýcap. ſticiaþ gehýbbe be-
oþhte cſapſtar. 7 þa unſihtpíran tælað þa ſihtpíran.
nauht ne beregaþ monnum mane aþar. ne ꝥ leaſe lot þe
beoþ mid þam pſencum beppigen. forþam pent nu ſul-
neah eall moncýn on tpeonunga gíſ reo pýnb ſpa hpe-
opſan mot on ypelpa manna gepill. 7 þu heope nielt
ſtípan. Eala min Drihten. þu þe ealle geſceapta oſen-
ſiht. hapa nu milbelice on þar eapman copðan. and
eac on eall moncýn. forþam hit nu eall pínþ on ðam
ýðum ðírre populde.

C A P. V.

♦♦♦♦♦ A ꝥ Mober þa þillic ſap cpeþende pær. 7 þír leoþ
♦♦♦ D ringende pær. ſe ſírdom þa 7 reo Geſceapſí-
♦♦♦ ner him bliþum eahum on locobon. 7 he for
þær Mober geomeſunge næſ nauht gedneſed. ac cſap
to þam Mobe. Sona ſpa ic þe æpſert on ðírre unpot-
nerre geſeah ður e mupciende. ic ongeat ꝥ ðu pæne
utapſen of þiner fæder eþele. ꝥ íſ of minum la-
pum. þær ðu him ſope of ða þu ðine fæſtſædnerre
ſoplete. 7 pender ꝥ reo peopb þar populb penbe heo-
pe agener þoncer buton Godeſ geþeahhte. 7 þír þafun-

a eapnum on locube C. b geomeſunga C. c mupciende
C. d utapſen C. e ſio pýnb C. f geþafunga C.

ge.

ge. 7 monna gepyphum. Ic wite þæt þu utarapen wære.
 ac ic nyste hu weorð. ær þu þe self hit me gesehte
 mid þinum sawolum. Ac weah þu nu swyð seo þon-
 ne þu wære. ne eart þu weah ealles of þam earde abru-
 ren. weah þu ðær on gedwoldre. ne gedwoldre ðe eac
 nan oðer man on þam gedwoldre butan þe sylfum. þurh
 þine agene gemelste. ne sceolde þe eac nan man speli-
 cer to geleafan þær ðu gemunan woldest hwylcra ge-
 byrda þu wære 7 hwylcra burgara forwordre. oððe
 eorðlice hwilcer geseofwer ðu wære on ðinum
 Mote. 7 on þinne geseofwerste. þæt is þæt þu eart an
 þara rihtwisan 7 þara rihtwisan. þa beoþ wære
 heofencumban Ierusalem burgara. of wære næfre nan.
 buta he self wolde. ne wearð abruen. þæt is of his go-
 dan willa. wære þær he wære. sumle he hæfde þone mid
 him. þonne he þone mid him hæfde. wære þær he wære.
 þonne wære he mid his agnum cýnne. 7 mid his ag-
 num burgarum on his agnum earde þonne he wæs on
 wære rihtwisan gemunan. Swa þa þonne swa þær wære
 bið þæt he on heora deofdome beon mot. þonne bið
 he on þam heortan freodome. Ne onfremige ic no þær
 neofenan and þær unclænan stowe. gif ic þe gesabne
 gemete. Ne me na ne lýt mid glære gephtra heah-
 setla mid golde 7 mid gimum gesenedra. ne boca mid
 golde awitenra me swa swýðe ne lýt. swa me lýt on þe
 rihter willan. Ne sec ic no her þa bec. ac þæt þa bec for-
 bent þæt ic þin gewit swýðe rihte. þu seofost þa for-
 wýrð ær þær ge on þara unrihtwisan anwealda heanestre.
 ge on minre unrihtwiste and forseofenestre. ge on þara
 manfulra forforlætenestre on þar wordra sweta. Ac
 forþon þe þe is swýðe micel unrotness nu getenge. ge
 of ðinum ýrre. ge of ðinum gnornunga. ic ðe ne
 mæg nu get geandwýrðan ær ðon ðær twýrð.

g fies rie C. b gemelste C. i þinne C. k buton C.
 l wæs C. m no ne C. n gepohtra waga ne heahsetla C.
 o forwent þæt is þin C. p forwýrð C. q swa micel
 C. r nu get getenge C. s ðinne C. t twýrð C.

II. Forþan eall þ̅ mon *untublice onginþ. næfþ hit no *æltæne ende. Ðonne þæne runnan rcima on Augur-
rtur monþe hatart rcinþ. þonne byregaf re þe þonne
pile hpile ræb ofrærtan þam *brum rurnum. rpa beþ
eac re ðe pintregum peþerum pile * blofman recan.
Ne miht þu *ppingan on midbe pinter. Ðeah ðe pel
lyrte pearmer mufter.

III. Ða clipode re firdom 7 cpæþ. Mot ic nu cun-
man hpon * þin færtædnerre. þæt ic * þanon ongiton
mæge * hponan ic þin tilian rcyle 7 hu. Ða andpýrþe
þ̅ Mod 7 cpæþ. Lunna rpa þu pille. Ða cpæþ reo *Ge-
rceaþfirner. * Ne lefret þu þæt reo pýrþ pealde þirre
populde. oððe auht Giber rpa geþeopþan mæge bu-
tan / þam pýrhtum. Ða andpýrþe þ̅ Mod 7 cpæþ.
Ne * gelýrþe ic no þ̅ hit geþeopþan mihte rpa endebýrþ-
lice. ac to * roþan ic pat þ̅ te God rihtene is hir ag-
ner peoncer. 7 ic no ne pearþ of þam roþan geleafan.
Ða andpýrþe re firdom eft 7 cpæþ. Ymbe þ̅ ilce þu
gyððober nu hpene ær and cpæde. þ̅ ælc riht ffrom
Gobe / pirte hir riht timan. 7 hir rihte geretnerre
ful eode butan menn anum. forþam ic pundþige rpiþe
ungemetlice hpæt þe * reo. oþþe hpæt þu mæne nu þu
þone geleafan hæfret. Ac pit rculon þeah git deopli-
con ymbe þ̅ beon. ic nat ful gearne ymbe hpæt þu gýt
tpeort. gerege me. nu þu cpiet þ̅ þu / naht ne tpeo-
ge þ̅ te God þirre populde * rihtene rie. hu he þon-
ne polde þ̅ heo pæne. Ða andpýrþ þ̅ Mod 7 cpæþ. Un-
eaþe ic mæg forftandan þine acrunga. 7 cpiet þeah þ̅
ic þe andpýrþan rcyle. Ðe firdom þa cpæþ. Fenret ðu
þ̅ ic nýte þone * pol þinne gebreþednerre ðe ðu mid
ymbfangen eart. ac rege me hpelcer ender ælc angin

* untublice onginþ C. w æltæpne C. x brýgum
C. 7 blofman C. z pin ppingan on midne pin-
ter C. a þinne C. b þonan C. c hponon C. d Scead-
firner C. e geleafret þu C. f þam pýrhtan C. g gelýrþe
C. h roþum C. i þirre C. k ry C. l noht C. m riht pi-
rge C. n dem C.

pilnige. Ða andþrypbe ꝥ Moð 7 cþæþ. Ic hit gemunde
 geo. ac me hæfþ þeoꝝ gnoþnung þæne gemýnbe benu-
 men. Ða cþæð re ƿýrðom. ƿart ðu hþonan ælc puht
 come. Ða andþrypbe ꝥ Moð 7 cþæþ. Ic pat ꝥ ælc puht
 fram Gobe com. Ða cþæþ re ƿýrðom. Ðu mæg þæt
 beon. nu þu ꝥ angin ƿart. ꝥ ðu eac þone ende nýte.
 forþam reo Godeþeþner mæg ꝥ Moðe 'onſtýpian. ac
 heo hit ne mæg hiꝝ gepitteþ beþeapen. Ac ic polde ꝥ
 þu me ræðeþt hþæþen þu ' ƿiſteþt hþæt þu relf þæne.
 Ðit þa andþrypbe 7 cþæþ. Ic pat ꝥ ic on libbenðum
 men 7 on geſceadþýrum eom 7 þeah on deaðlicum. Ða
 andþrypbe re ƿýrðom 7 cþæþ. ƿart þu ' aht oþneþ bi þe
 relfum to recganne butan ꝥ þu nu ræðeþt. Ða cþæþ
 ꝥ Moð. Nat ic nauht oþneþ. Ða cþæþ re ƿýrðom. Nu
 ic habbe ongiten ðine onmodneþre. nu ðu relf naſt
 hþæt þu relf eaþt. ac ic pat hu þin man ' getilian ſce-
 al. forþam þu ræðeþt ꝥ þu ' pþecca þæne 7 beþeapod
 ælceþ goðeþ. forþam þu neſteþt hþæt þu þæne. þa þu
 cýþðeþt ꝥ þu neſteþt hþelceþ ender ælc angin pilnobe.
 þa ðu penðeþt ' ꝥ ſceopþeare men 7 ſeceleare ƿænon
 geſælige 7 þealðenðar þýrre ƿopulbe. 7 þær þu cýþðeþt
 eac ꝥ þu nýſteþt mid ' hþilcan geþece Gob ƿýlt þýrre
 ƿopulbe. oþþe hu he polde ꝥ heo þæne. þa þu ræðeþt
 ꝥ þu ' penðeþt ꝥ þioꝝ ſliþne ƿýnð þar ƿopulð penðe bu-
 tan Godeþ ' þeahhte. ac ꝥ ƿær ſpiþe micel pleoh ꝥ ðu
 ſpa penan ſceoldeþt. Nær hit ' na ꝥ an ꝥ þu on unge-
 metlicum ungeſælþum þæne. ac eac ꝥ þu ſulneah mid
 ealle forþunðe. Ðanca nu Gobe ꝥ he ðe geſultumade
 þæt ic þin geþit mid ealle ne forþlet. ƿe habbað nu
 geot þone mæſtan ðæl þæne týnðnan þinne ' hæle. nu
 þu geleofft ꝥ reo ƿýnð ðuph hie relfne butan Go-
 deþ geþeahhte þar ƿopulð penðan ne mæge. nu þu ne
 þearft þe nauht onðneðan. forþam þe of þam lýt-
 lan ſþeapcan ðe ðu mid þæne týnðnan geþenge liſeþ

• aſtýpian C. p ƿiſſe C. g auht C. r tilian C. ſþpec-
 cea C. i þæt te C. u hþelceþe C. x penðe C. 7 ge-
 þeahhte. eac ꝥ ƿær C. z no C. a hælo C.

leoh

leoht þe onlichte. Ac hit mi ge se tana þ ic þe healt-
 cosn mæge onbrypan. forþan hi is ælces moðes siðe. þ
 sona swa hit forlæt forþeard. swa forga hit leasspel-
 unga. of þam þonne onginnað þearf þa mæst þa þ
 Moð geðreaf. 7 mid ealle forþelmað þa foran geðriht-
 þe swelc mæst swelc nu on ðinum Moðe rindan. Ac
 ic his fecal ærfe geþringan. þ ic riððan þy eþ mæ-
 ge þæt soþe leoht on þe geþringan.

CAP. VI.

OL A nu be þære runnan. 7 eac be oðrum tūn-
 L glum. þonne swearan wolcu him beforan gā.
 ne magon hi þonne heora leoht fellan. swa eac
 se swepa pind hwilum miclum stornes geðreaf þa sw
 ðe ær þær smylte seðe glæhluþu on to reonne.
 þonne heo þonne swa gemenged wipð mid ðam yþum.
 þonne wipþ heo swiþe hwaðe unglabu. þeah heo ær glæ-
 du wære on to locienne. Ðæt eac se bryc. þeah he swiþe
 of his riht syne. þonne þær micel stan wealende of
 þam heahan munte on innan fealh. 7 hine toweald. 7
 him hær riht syner wiprent. swa woð nu þa þeortne
 þinne geðreafðe swa wiprendan minum leohtum lapum.
 Ac swa þu winige on rihtum geleafan þ soþe leoht on
 cnapan. a swa swam þe þa yfelan swiþa 7 ða unmettan. 7
 eac þa unmettan ungeriþa. 7 þone yfelan ege þisse po-
 pulde. þ 7 þæt ðu ðe ne anhebbe on oþermette on
 þinne geðreafðe 7 on þinne oþermette. ne eþ
 þe ne georwype nanes geðe on nanes wipreafðe.
 forðam þæt Moð wealle bið gebunden mid geðre-
 afðe. þær þinna trega yfela auþen wicrað.

CAP. VII.

A gerigode se wifdom ane lytle hwile. oþþæt
 D he ongeat þær Moðe ingeþancas. þa he hi þa
 ongiten hæfde. Ða cwæð he. I sw ic þine un-
 potne on riht ongiten hæbbe. þonne nu þe nauht
 swiþ þonne þ þæt þu forlopen hæfst. þa populo swiþ.

b onlyhte C. c þ te. C. d geðinnian C. f noht C.

B

ða

Ða þe þu ær hæfðert. 7 geompart nu forþam þe heo onhpýrfeð is. Ic ongyte genoh rpeotule ꝥ Ða populd rælþa mid rpiþe manigne rpetnerre rpiþe lýtelice oleccap þæm Mobum þe hi on laſt pillap rpiþort berpican. 7 þonne æt nihtan. þonne hy lært s pænap. hi on ^b oþermodneſſe forlætap on þam mærtan rape. Líf Ðu nu ritan pilt hponan hy cumaþ. þonne i miht þu ongytan ꝥ hi cumað of populd gitsunga. Líf þu þonne heopa þeopar ritan pilt. þonne miht þu ongytan ꝥ hie ne beoþ nanum k men ne tpeope. be þæm þu miht ongytan ꝥ þu þær nane mýrþe on næfðert. Ða þa þu hie hæfðert. ne eft nane ne forlune. þa þa þu hie forlune. Ic pende ꝥ ic þe gio gelæneð hæfðe ꝥ þu hi oncnapan i cuþert. 7 ic riſte ꝥ þu hi onrcuneðert. þa þa þu hie hæfðert. þeah þu heopa bpuce. Ic m riſte ꝥ þu mine cpibar pið heopa pillan oft ræðert. ac ic pat ꝥ nan gepuna ne mæg nanum n man beon onpendeð. ꝥ þæt Mob ne rie be rumum dæle onrtýneð. forþam þu eart eac nu of þinne rtilnerre ahporfen:

II. Eala Mob. hpæt bepearp þe on ^a þa cape 7 on þar gnornunga. i hpæt hpega ungepuneliceſ ꝥ Ðe on becumen is rpelce oþrum monnum ær ꝥ ilce ne eglede. Líf þu þonne penrt ꝥ hit on þe gelong re ꝥ þa populd rælþa on þe rpa onpenda rint. þonne eart þu on gebpolan. ac heopa þeapar rint rpelce. hie beheolbon on þe hiona agen gecýnd. 7 on heopa panblunga hie gecýþdon heopa q færtpeðnerre. hy pæron rihte þa hi Ðe mært geoleccan rpilce hi nu rint. þeah þe hy þe r oleccan on þa learan rælþa. Nu þu hæfſt ongyten þa s ponclan tpuþa þær blindan luſter. Ða tpuþa Ðe Ðe nu rint on opene. hi rint gít mid manegum oþrum behelede. Nu þu part hpelce þeapar þa populd rælþa hab-

g penap C. b opmodnerre C. i meah C. k men getpeope C. l cuðe. and ic riſte C. m riſte C. n men C. o þar C. p penrt þu ꝥ hit hpæt nipeſ rie. oððe hpæt hpugu ungepiſliceſ ꝥ þe C. q unfærtpeðnerre C. r liolcen C. s panclan tpeopa C.

baþ 7 hu hi hƿearƿiaþ. *Liƿ* þu þonne heora þegen be-
on ƿilt. 7 þe heora þeapƿ liciþ. to hƿon mýrnr̃ þu
ƿƿa ƿriþe. hƿi ne hƿearƿort ðu eac miþ him. 7iƿ ðu
þonne heora untƿeopa onſcuniƿe. * oƿerhoga hi þonne
7 abriƿ hi ƿƿam þe. * hi ƿƿanaþ þe to þinre unþearefe :.
Ða ilcan þe ðe gebyðon nu þaƿ ƿonnunga. ƿoþþam
þe þu hi hæƿðert. þa ilcan þe ƿænon on ſtilnerre. 7iƿ
þu hi na ne underſenƿe :. Ða ilcan þe habbaþ nu heora
aƿner þancer ƿoþletan. naler þiner. þa þe næfre nan-
ne mon buton ƿonƿe ne ƿoþlættaþ. Ðýncað þe nu ƿriþe
* ðýne 7 ƿriþe leoƿe þa þing ða þe nauþer ne ƿint ne
getreƿe to habbenne. ne eac eðe to ƿoþlætanne. ac
þonne heo hƿam ƿƿom hƿeoƿenðe beoð. he hi ƿceal
miþ þam mærtan ƿaƿe hiƿ moder ƿoþlættaþ :. Nu ðu
hie þonne æfter þinum ƿillan þe getreƿe habban ne
* miht. 7 hy þe ƿillaþ on * mupnunga geþringan. þon-
ne hie þe ƿƿam hƿeoƿiaþ. to hƿæm cumað hi þonne el-
leƿ. butan to tacnunge ƿonƿer 7 anƿealðer ƿaƿer :. Ne
ƿintdon þa ƿoþulb ƿælða ana ymb to þencenne þe mon
þonne hæƿþ. ac ælc gleaƿ Moð behealt hƿelcne ende hi
habbaþ. 7 hit gepaƿenaþ æƿþer ge ƿiþ heora þneau-
ga ge ƿiþ olecunga. Ac 7iƿ þu ƿilt beon heora ðegn.
* þonne ƿcealt þu georne geþolian ge hƿæt þaƿ þe to
heora þenungum. 7 to heora þeapum. 7 to heora ƿil-
lan belimþþ. *Liƿ* þu þonne ƿilnaƿt þ̃ heo ƿoþ ðinum
þingum oþre þeapƿ nimen. * oþre heora ƿilla 7 heora
geƿuna iƿ. hu ne unƿeoþƿaƿt þu þonne þe ƿelfne. þæt
þu * ƿilt ƿiþ þam hlaƿonðƿiƿe þe þu ƿelf geƿune 7 ƿƿa
þeah * hioƿa ƿibu 7 heora geƿýnð onƿendan. hƿæt þu
ƿaƿrt 7iƿ ðu þiner ƿiƿer ƿeƿl onƿean ðone ƿinð to-
bƿæðrt. þ̃ þu þonne lætr̃ eal eoƿer ƿænelð to þaƿ
ƿinðerðome. * ƿƿa 7iƿ þu þe ƿelfne to anƿealðe þam ƿo-
puld ƿælþum gerealðert. hit iƿ ƿiht þæt þu eac heora

* oƿerhige C. * ƿoþðam hi ƿƿanað C. x ðioƿe C.
y meahƿ C. z mupnunga C. a 7 hioƿa hieƿa. þonne C.
b oðer C. c ƿinƿð C. d ne meahƿ hioƿa C. e ƿƿa
eac 7iƿ þu C.

beapum iulganre. Feart þu þ þu þ hpenrende hpanl
bonne hit on nync synþ. mæge oncyppen. Ne miht þu
þon ma þara populo ræþa hpenrunge onpenban.

III. Ic wolde nu get þ þu / mane rþnean ymba
þa populo ræþa. to hþam ætwe þu me ær þ þu h
þonlune for minum ðingum. Ðy : munear þu pi
min. rþlice þu for minum ðingum. fæo ðiner ægner
beumen. æghen ge þinna pelona. ge þiner þeophce
per. æghen þara þe com ær þnom me. þa hi þe on lænde
þæron. Ute nu tellan beþoran rþlicum þeoman rþlice
þu wille. 7 gif þu gereþan miht þ ænig beaplic man rþal
cer hþæt ægner ahte. ic hit þe eft eal ægife þ þu ge
þeccan miht þ þiner ægner wape. Dyrrne 7 ungelæ
þeþne ic þe unþenreng þa þu ænert to monnum be
come. 7 þa þe geþyde. 7 gelænde. 7 þe þa rnyttro on
geþrohte þe þu þa populo æn mid begeate. þe þu nu
ronþende an forlerte. þu miht þæt habban þanc. þa þu
minna gifa pel hpuce. Ne miht þu æn geþeccan. þ þu
þiner aht forlune. Ðæt reorart þu pi me. Ðabba
ic þe æn beumen þinna gæna þara þe þe rþom
me comon. Alc roþ pela. and roþ þeophcepe rþon
mine ægne þeopar. 7 rþa hþær rþa ic beo hþ beoþ mid
me. Fite þu for roþ. gif þ þine ægnan pelan þæron
þe þu mænder þ þu forlune. ne mihtert þu. hi for
leoran. Eala hu yþele me doþ mæge populo mena mid
ðam þ ic æn mot realbæn mynna ægna. þeopa. Ða
heofen mot hþeagon leahte wægar. 7 eft þ leaht mid
þeortnum. behelian. þ gean mot hþengan / bloþman.
7 þy ilcan geane. gemman. fæo ræ mot brucan rnyl
þra yþa. 7 ealle geþearta motan heopa geþunan and
heopa pillan beþurigan butan me anum. Ic æn eom
beumen minna þeopa 7 eom georogen to rþeumum þea
pum. Ðuph Ða. ungerfyllan gitrunga populo monna.

f ma C. g munear C. h rþe C. i dyrrne 7 ungelæ
þeþne C. k þ C. l ægne C. m hi na forleoran C. n þea
pa C. o behelian C. p bloþman C. q eft geniman C.
r ungerfyllan gitrunga C.

þuph

Ðurh þa Ʒitrunga hi me habbaþ benumen minre na-
 man þe ic mid rihte habban ſceolde. þone naman ic ſce-
 olde mid rihte habban. ꝥ ic wære þe la 7 ſceopſcipe.
 ac hie hine habbaþ on me Ʒenumen. 7 hie me habbað
 Ʒehelðene heora plencum 7 Ʒetehhob to heora leaſum
 pelum. ꝥ ic ne mot mid minum ðearum minre ðe-
 nunga fulgangan. ſwa ealla oðra Ʒerſeara moton.
 Ða mine þeopar riðdon Ʒiððomas. 7 Lættas. 7 roðe
 þelan. mid þam þiopum wæs on ſymbel minn þlega. mid
 þam þeopum ic eom ealne þone heora ſymbſceopſcipe.
 7 þa niðemertan ic Ʒebpenge æt þam heortan. 7 ða
 heortan æt þam niðemertan. ꝥ þæt ic Ʒebpenge eaf-
 modnesſe on heoronum. 7 þa heoronlican Ʒon æt þam
 eafmedum. Ac þonne ic upƷearfe mid minum þeopum.
 þonne worreo þe þar ſſynnenðan woruld. ſwa ſe eann
 þonne he up Ʒerit buſan þa wolenu ſſynnenðum wæð-
 num ꝥ him ða ſſonmar ðerian ne mahan. Ða ic
 wolde. la Moð. ꝥ þu þe wære up to ur. Ʒif ðe lyfte.
 on þa Ʒenad ꝥ þu eft mid ur þa eorðan ſecan wille for
 Ʒodra manna þearfe. Ðu ne wært þu mine þeopar. hu
 Ʒeonne ic ſymblesær ymbe Ʒodra manna þearfe. Fær
 þu hu ic Ʒenad ymbe Lætoras þearfe Læca cýnunges.
 þa þa hine Lætoras cýnung Ʒerangen hæfde 7 hine
 forðennan wolde. þa hine man on ꝥ ſſyn wæpp þe elyr-
 de ic hine mid heoronlican wære. Ac þu þe forðennan
 wært for þine rihtſinesſe 7 for þinum Ʒodan willan
 wært þæt þe nan riht unrihtliceſ on becoman ne
 mihte. ſwelce ðu wært ða lean ealla þinna Ʒodena
 weorca on þerre worulde habban. Ðu mihtert þu ſit-
 tan on middum Ʒemænum rice. ꝥ þu ne ſceoldest ꝥ
 ilce Ʒeholian ꝥ oðre men. Ðu mihtert ðu beon on
 midne þerre hƿearfunga. ꝥ þu eac mid ƿearfoþe ſum
 eorſel ne Ʒereldest. Ðæt ſingað þa leoþſſyphſan oþer
 be þerre woruld. æ butan rihtlice hƿearfunga þerre wo-
 rulde. Ðæt iſ þe þonne. ꝥ þu wæst mid ne ne hƿe-

ſ hine C. 7 Ʒerealdne C. æ ðæt iſ ꝥ C. æ ðerigan ne
 mægon C. 7 ne hƿearfoþe. Ðæt C. æ buton miſlica C.
 aſſige.

apfige: *hwæt* *neft* þu hu ge *a* hpeapfian. nu ic ri-
emle mid ðe beo: De þar þeof hpeapfing *a* fælða
to pel gelyfte. 7 þ þu eac betena ne gelefder.

IV. Deah ðæm feohgitere cume fpa fela pelena.
fpa þara fonbopna beof be þifum fæclifum. oððe þa-
ra fteopfena þe þeoftum nihtum fcinaþ. ne foplat
he þeah no þa feofunga. þ he ne feofige hif eopmða.
Deah nu Grob gefylle ðara pelegna monna pillan ge
mid golde. ge mid feolfne. ge mid eallum deopfýp-
nerrum. fpa ðeah *a* hi ne beof ðupft gefylled heopa
giterunga. ac feo gmundleafe fpefgend hæfþ fpiþe *a* ma-
nega ferte hola to gabrienne. *hwa* mæg þam peden-
ðan gytfepe genoh fongifan. fpa him mon mane felf.
fpa hine ma lyft:

V. Du pilt þu nu andfýpðan þæm populo fælþum gif
hi *a* cpeðan to ðe. *hwæt* *pi*ft þu uf. la *Mod.* *hwa*
ifraft þu þif uf. on hþam abulgon pe ðe: *hwæt* ðe
ongan lyftan ufe. *f* nar uf þin. þu *i* fetft uf on þæt
fetl þiner fceoppender. þa þu pilnoder to uf þær go-
der þe þu to him fceolder. þu *a* pilt þ þe habban þe
berpicenne. ac þe magan cpeþan ma þ þu habbe uf be-
fpicen. nu uf þuph þine luf 7 þuph þine giterunga on-
fcunian fceal ealra gefceafra fcippend: Nu þu eapf
fcýlðigna þonne þe. æghen ge fop þinum agnum unfiht
lufum. ge eac fopþam þe þe ne moton fop þe fullgan ufer
fcippender pillan. fopþam ðe he ufe þe onlænde æfter
hif bebobum to bñucanne. *a* nallaf þinne unfiht giterunga
gepill to fulfremmanne: Andfýpðe unc nu. cpeð fe
fifdom. fpa fpa þu pille. þit geanbifigaf þinne onfroppe.

a hpeapfigen C. *b* betene. fopðam ðe ðifra po-
pulo fælþa to pel ne lyfte. and þæt þu þe eac betne
na gelefde C. *c* ne biþ fe þupft C. *d* manegu ferte
holu on to gabrienne C. *e* cpeþaf C. *f* naler C. *g* fet-
ter C. *h* cpift C. *i* naler C.

CAP. VIII.

A cƿæð ꝥ Mod. ic me ongiƿe æghƿonan ſcyl-
 D ðigne. ac ic eom mid þær laþer ſape ſƿa ſƿiþe
 ofþrycceb ꝥ ic k me geandƿryndan ne mæg. Ða
 cƿæþ ſe ſiſdom eƿt. Ðæt iſ nu giƿt þinne unrihtſiſnerre
 ꝥ þu eart fullneah forþoht. Ac ic nolde ꝥ þu þe for-
 þohtert. ac ic wolde ꝥ ðe ſceamode ſpelceſ geƿolan.
 forþam ſe ſe þe hine forþenç. ſe biþ onmod. Ac ſe
 ſe þe hine ſceamaþ. ſe biþ on hƿeoprunga. Liƿ þu nu
 gemunan ƿilt eallra þara appryþnerra þe þu for þiſſe
 ƿorulde hæfderi riððan þu æneri geƿoren ƿære oð
 þiſne dæg. Giƿ ðu nu atelan ƿilt ealle ða bliþnerra
 ƿiþ þam unrihtnerum. ne meht þu fullaþe cƿeðan ꝥ
 þu eart ſe 7 ungerælig. forþam ic þe 7 giungne un-
 derſenð untyðne 7 ungelænedne. 7 me to bearnne ge-
 nom. 7 to minum tyhtum getyðe. Ða mæg þonne
 auht oþner cƿeþan butan ðu ƿære ſe geræligerta. Ða
 þu me ƿære ær leof þonne cuþ. 7 ær þon þe þu 7 cuþert
 minne tyht 7 mine þearf. 7 ic ðe geongne gelænde
 ſpelce ſnyðro ſƿylce manegum oþrum ieldran geƿit-
 tum oſtogen iſ. 7 ic þe gefyrdþede mid minum lafum
 to þon ꝥ þe mon to 7 me gecear. Liƿ ðu nu forþam
 cƿiſt ꝥ þu gerælig ne ſie ꝥ þu nu næſt þa hƿilenbli-
 can appryþnerra 7 þa bliþnerra þe þu ær hæfderi. þon-
 ne 7 ne eart þu þeah ungerælig. forþam þe þa unriht-
 nerra. þe þu nu on eart. ſƿa 7 ælce ofenigaþ. ſƿa þu
 cƿiſt ꝥ þa bliþra ær dydon. Fenſt þu nu ꝥ þe anum
 7 þyllic hƿearfunð. þillic unrihtner on becumen. 7 na-
 num oþrum mode ſpelc ne onbecome. ne ær þe. ne æf-
 ter þe. Oþþe fenſt þu ꝥ on ænigum menniſcum mode
 mæge auht fæſtſæbliceſ beon buton hƿearfunða. oþ-
 þe giƿ hit on ænigum mien ænige hƿile fæſtlice ƿunaþ.
 ſe deaþ hit hƿu 7 aſiſneþ ꝥ hit beon ne mæg þær hit

kinc C. 1 atellan C. m geongne C. n cuþe. C. o do-
 mepe C. p neart C. q ilce C. r þellecu hƿearfunð 7
 ðillicu C. ſ aſeſneð C.

ær

ær pær. Ðæt rýndon Ða populo ræla oþer buton
 deaþer tacnung. forþam se deaþ ne cýmð to nanum
 oþrum þingum butan þ he þ hýr ærýrpe. rpa eac þe
 populo ræla cumað to þam Mobe * to þam þæt hi hit
 beunnan þæt þe him leofaþ biþ þýrre populo. þ beoþ þone
 ne þonne hie him framgeþitaþ. Leofge. la Mota hpaþer
 þe beþe ðince. nu * nauht populoþiceþ rærter 7 un-
 hpeaþrænder beon ne mæg. hpaþer þe þu hý forþeo.
 7 þiner ægener þoacer hi forlewe buton rære. þe þu ge-
 bide hþonne hi þe forþeandne forletan.

CAP. IX.

♦♦♦♦♦ A ongan se fýrdom ringan and gabbobe ður.
 ♦♦♦♦♦ D Donne seo runne on hæpum heofone beoþe
 ♦♦♦♦♦ oþr ræneþ. þonne aþeoþrmaþ ealle rweoppan.
 forþam Ðe heora beoþtner ne beoð nan beoþner
 for hipe. Donne rmylre blaþeþ ruþan rertan rind. þon-
 ne reaxaþ rpiþe hpaþe rældeþ bloþman. ac ðonne r
 rreapra rind cymþ noþan eartan. þonne roþeoþr he
 rpiþe hpaþe þæne roþan rliþe. rpa oþr þone to rmylton
 ræ ðær noþan rindeþ ýr onrýrþeþ. Gala þ nan ruht
 ný ræfte rtondeþer reoþceþ a ruende on populo.

CAP. X.

♦♦♦♦♦ A cpeþ Boetay. Gala fýrdom. þu þe eapt * mo-
 ♦♦♦♦♦ D ður eallra mægena. ne mæg ic na rþreþan
 ♦♦♦♦♦ ne andracigan þ þe þu ne æp rædeþ. forþa
 þon þe hit is eall roþ. forþam ic nu habbe ongan þ
 þa mine ræla 7 seo oþroþner. Ðe ic æp rende þ ge-
 ræla beon rceoldan. rane ræla ne rme. forþam he
 rpa hpaþlice geþiteþ. ac þ me hæp eallra rþroþe ge-
 oþreþ. þonne ic ymbe rþelo rmeaþeoþe þence. þ ic nu
 rreotole ongan habbe. þ þæt is seo mæge unýrð

† ærpe C. * to þon C. * nan ruht populoþiceþ C.
 * mobon C. b andracigan þæt þe C.

on þiſ andþearðan life. ꝥ mon ærert c^c peopþe gerælig.
 7 æfter þam ungerælig. Ða andſporede re ſiſdom
 7 reo lerceabſirner 7 cƿæþ. Ne meahƿ þu no mid roþe
 getælan þine pƿpð and þine geræliþa ſpa ſpa þu penrt.
 for þam leaſum d^d ungeræliþum þe ðu þnopart. hit iſ
 leaſung ꝥ þu penrt þæt þu reo ungerælig. Ac gif ðe
 nu ꝥ ſpa ſpiþe gebreƿeð 7 geunſotſad hæfþ. ꝥ te þu
 forlune þa leaſan geræliþa. þonne mæg ic ðe openlice
 gereccan. ꝥ þu ſputole ongiſt þæt te þu giƿ hæfſt
 þone mæſtan bæł c^c þinna geræliþa þe þu ær hæfdeſt. i
 Sege me nu hƿæþer þu mid rihte mæge g^g reoſian þi-
 na unſælþa. ſpelce þu eallunga hæbbe forlopen þina ge-
 ræliþa. ac þu hæfſt giƿ geſund gehealðen eall ꝥ deop-
 pſpþorte þæt te þu þe beſonƿod hæfdeſt. Ðu miht
 þu þonne mænan ꝥ pƿpſe 7 ꝥ laþne. nu þu ꝥ leofne
 hæfſt gehealðen. Ðæt þu part ꝥ reo duguþ ealler
 moncƿnner. 7 þe re mæſta peopþcipe. giƿ leofaþ. ꝥ iſ
 ðimmachur þin h^h ſpeop. Ðæt he iſ giƿ hal 7 geſund.
 7 hæfþ ælceſ goder genoh. forþon ic pat ꝥ þu iⁱ naht
 ne forſlapodeſt ꝥ þu þin ægen ſeoph for hine ne real-
 deſt. gif þu hine geſape on hƿilcum earfoþum. for-
 þam re per iſ ſiſdomer 7 Læſta full. 7 genog on-
 ſonƿ nu giƿ ælceſ eoþþliceſ egeſ. re iſ ſpiþe ſapn for
 þinum earfoþum 7 for þinum pſæcriþe. Ðu ne leofaþ
 þin piſ eac. þæſ ilcan k^k ðimmachurer dohteſ. 7 ri-
 o iſ ſpiþe pel geſad 7 ſpiþe gemetſært. reo hæfð ealle
 oþru piſ oſenþungen mid clænneſſe. eall heone god ic
 ðe mæg mid ſeaum forðum aſeccan. ꝥ iſ ꝥ heo iſ on
 eallum þeaſum hiepe fæder gelic. reo liofaþ nu þe. þe
 anum. forþam ðe hio nanpuht eller ne luſað butan
 þe. ælceſ goder heo hæfþ genoh on þiſ andþearðan life.
 ac heo hit hæfþ eall forſepen oſen þe l^l anne. eall heo
 hit onſcunaþ. forþam þe heo þe ænne næfþ. þæſ aner
 hiſe iſ nu pana. for þinne ærpeardneſſe heone þincð
 eall m^m nauht ꝥ heo hæfþ. forþam heo iſ for þinum lu-

c ſiſ C. d unſælþum C. e þapa C. f ðaga C. g riſian C.
 h ſpiop C. i auht C. k ðimacher C. l ænne C. m noht C.

sum "cpinob 7 fulneah deað for tearum 7 for un-
 potnerre :. Ðæt wille þe cpeþan be þinum o tþam ru-
 num. þa sint calþornmen 7 geþeahterar. on þam is spio-
 tol rio gifu 7 ealla þa duguþa hioþa fæder 7 heopa
 7 eollþan fæder. swa swa 7 geonge men magon geh-
 corte beon calþum monnum. Ðy ic punþrige hwi þu ne
 mæge ongitan þæt þu eart nu git swiþe gerefig. nu þu
 git liofort and eart hal :. Ðæt þæt is rio merste ær
 deaðlicra manna þæt hie libban and sien hale. 7 þu
 hæfst nu get to eacan eall þæt ic þe ær tealde :. Ðæt
 ic wæt þæt þu is git deorþwyrþne þonne monnes lif. for
 þam manegum men is leofne ðæt he ær self spelte
 ær he gereo his wif 7 his bearn speltende :. Ac hwi
 7 tilart þu þonne to weþenne bugon andweorce :. Ne
 meahst þu nu git þinne wyrðe nauht oppitan ne þin
 lif no getælan. ne eart þu no eallunga to nauhte ge-
 don swa swa þu wegst. nis þe nu git nan unabewen-
 lic þroc getenge. / forþam þe þin ancer is git on eorþ-
 an fæst. ðæt sint ða calþornmen. ðe þe ær ymbe
 wryrecon. þa þe ne lætaþ georþwyrþan be þis andweor-
 dan life. 7 eft þina agna treowa. 7 seo godcunþe lu-
 fu. 7 se tohopa. þa þeo þe ne lætaþ georþwyrþan be
 þam ecan life. Ða andwyrðode þæt unrofe Mod 7 cweþ.
 Eala wæran þa ancer swa 7 nime 7 swa þurþwyrðende
 ge for Gode ge for worulde. swa swa þu wegst. þon-
 ne mihte þe micle þy "ef geþolian swa hwæt eorþ-
 neffa swa ur on become. eall hie ur þyncað þy leof-
 ran. Ða hwile þe þa 7 ancer fæste beoþ. ac þu miht
 weah ongiton hu þa 7 mine welfa and se min weorð-
 fere 7 he for worulde is oncerped :.

" onmod C. o'twæm C. p elþian C. q giunge C.
 7 tiolart C. f forþon ðin ancer C. 7 twume C. 7 ief
 C. 7 oncer C. 7 mina C. 7 defunt in codice Cotto-
 niano tria hæc uerba.

CAP.

CAP. XI.

♦♦♦♦♦ A andyrpode se firdom ⁊ seo lerceabryner
 ♦♦♦ D ⁊ cƿæþ. Ic pene þeah ꝥ ic a hƿæt hƿeganunger
 ♦♦♦♦♦ þe upahope of þære unnotnerre ⁊ fulneah ge-
 bƿohite æt ðam ilcan ƿeophƿcipe ðe þu ær hæfderst.
 buton þu gif to full ƿy þær þe þe b læƿed is. ꝥ þe
 ƿor þy platige. Ac ic ne mæg a abneohan þine reofun-
 ga ƿor þam lýtlan þe þu ƿorlune. ƿorþam þu rimle
 mid ƿope ⁊ mid unnotnerre mænrt gif þe ænief pillan
 pana biþ. ðeah hit lýtler hƿæt rie. hƿa ƿær æfre on
 ðis andƿearðan life. oþþe hƿa is nu. oððe hƿa ƿyrf
 get æfter us on þisse ƿorlde. ꝥ him nanpuht ƿið
 his pillan ne rie. ne lýtler ne miceler. Sƿiþe d neape-
 ƿe rent ⁊ ƿiþe e heanlice þa menniscan ƿerelþa. ƿorþam
 oþer tƿega. oððe hie næfre to nanum men ne becumaþ.
 oððe hi þær næfre færllice ne þurhpunnaþ ƿelca ƿel-
 ce hi ær to coman. Ðæt ic wille her be æftan ƿeo-
 tolon ƿeneccan. ƿe ƿitan ꝥ i fume mægon habban æl-
 ler ƿoruld ƿelan ƿenog. ac hi habbað þeah ƿceame þær
 ƿelan. gif hi ne beoð ƿra æðele on gebýrdum ƿra hi
 ƿoldon. Sume beoþ ƿriðe æþele ⁊ ƿiðcuþe on heora
 gebýrdum. ac hi beoþ mid ƿæle ⁊ mid g hænþe ofþrycte
 ⁊ geunƿotrode. ꝥ him ƿære leofne ꝥ hi ƿæran unæ-
 þele þonne ƿra earne. gif hit on heora anƿealde ƿære.
 Manege beoþ þeah æfter ge full æþele ge full ƿelge.
 ⁊ beoþ þeah full unnot. þonne hi oþer tƿega oððe
 ƿiþ b habbaþ him ƿemæc. oþþe him ƿemece nabbap. Ma-
 nige habbaþ ƿenog i ƿerellice ƿerifod. ac ƿor bearn-
 lerte. eallne þone ƿelan ðe hi gegaderigaþ hi lætað
 ƿræmbum to hƿucanne. and hi beoþ ƿorþam unnot.
 Sume habbað bearn ƿenoge. ac ða beoþ hƿilum unhale.

a hƿæt hƿeganunger C. b alƿred is C. c abneogan C.
 d neappa rint C. e heanlice C. f monige habbað ælcer
 ƿoruld pillan ƿenog C. g hænþe C. h nabbap. oððe him
 ƿemæc oþþe ƿemece nabbap C. i ƿerellice C. k læfaþ C.
 C 2 oþþe

oþþe yfele ⁊ luntreope. oððe hpaþe gefaraþ. ꝥ ða
 elþan forþam gnoþnaþ ealle heoþa populð. Forþam
 ne mæg nan mon on þirre andþearþan life eallunga ge-
 naþ beon wiþ hiþ pýnð. þeah he nu nanpuht ealler næþ-
 be ymbe to forgiene. ꝥ him mæg to forge. Ðat
 he nat hpaþ him toþearþ biþ. hpaþen þe god þe yfel.
 þon ma þe þu pirter. ⁊ eac þat ꝥ he þonne gerælice
 brýcþ. he onþæt ꝥ he rcýle forlætan. Lætaþ me nu
 sumne mann þara þe ðe gerælegort þince. ⁊ on hiþ
 reþpille ry rpiþort gepiten. ic þe geþeccc rpiþe hpaþe
 ꝥ ðu ongiþt ꝥ he biþ for rpiþe lýtlum þingum ort
 rpiþe ungemetlice geþreþeþ. gif him ænig puht biþ
 wiþ hiþ willan. oþþe wiþ hiþ gepunan. þeah hit nu lýtler
 hpaþ reo buton he to ælcum men mæge ⁊ geþeacnan
 ꝥ he iþne on hiþ willan. Fundum lýtel mæg geþon þone
 eallra geræligertan mon heþ ⁊ for populðe. ꝥ he penþ
 þat hiþ geræla rien oððe rpiþe gepanode oððe mid
 ealle forloþene. Ðu penþ nu ꝥ þu reo rpiþe unge-
 rælig. ⁊ ic pat ꝥ manegum men ðuhte ꝥ he pæpe to
 heoþonum ahæfen gif he ⁊ ænne dæl hæfþe þara þin-
 na ungerælda þe ðu nu get hæft. Ge fundum reo
 rtop þe þu nu on ⁊ hæft eart. ⁊ þu criþ ꝥ þin ppiæc-
 rtop ry. heo iþ þam monnum eþel þe þær on geþe-
 ne pæþan. ⁊ eac þam ðe heoþa willum þær on eartigaþ.
 Ne nanpuht ne býð yfel. æþ mon þene ꝥ hit yfel
 reo. ⁊ þeah hit nu heft reo and piþenþearþ. þeah hit
 biþ geræla gif hit mon luflice beð and geðylðlice
 aþærþ. Feapa rient to þam gerceadþire. gif he pýþ
 on ungeþylðe. ꝥ he ⁊ pilnige ꝥ hiþ ræla peoþan on-
 þende. Wiþ rpiþe mænige biteþnerre iþ gemengeþ reo
 rpetner þirre populðe. þeah heo hpaþ ⁊ pýnrum ðýnce.
 ne mæg he hie no ſhabban gif heo hine fleon on-
 giþ. Ðu ne iþ hit þær rpiþe rpeotol hu hþerþlice þær
 populðræla rint. nu hi ne magon ðone eapman ge-

luntreopþ C. ⁊ geþeacnan ꝥ he iþne on C. ⁊ on C.
 ænigne C. ⁊ gehæft C. ⁊ ne pilnige C. ⁊ pýnrum
 C. ſhabban C.

ryllan.

fyllan. forþam he rimle pilnað : hƿæt hƿeg þær þe he þonne næƿt. ne hie þam geþylbegum ⁊ þam gemet-
færtum rimble ne puniaþ :

II. Ðri ſece ge þonne ymbutan eop þa geſælþa ðe ge on innan * eop habbaþ þurh þa godcundan miht ge-
ret : Ac ge nýton hƿæt ge doþ. ge rint on gedpo-
lan : Ac ic eop mæg mið ſcapum forðum * geſecan
hƿæt ſe hƿof iſ callra geſælþa. riþ þær ic pat þu pilt
hugian þon ær þe þu hine ⁊ ongiſt þe iſ þone god :
Miht þu nu ongiſtan hƿæþer þu auht þe deoppýrþne
habbe þonne ðe ſýlſne : Ic ſene þeah ꝥ þu pille cpeþan
ꝥ þu nauht deoppýrþne næbbe. Ic pat gif þu nu ⁊ næf-
deſt fullne anpeald ðiner ſelfer. ðonne hæfdeſt ðu
hƿæt a hƿega on þe ſelfum ðær þe ðu næfne þinum
pillum alætan b poldeſt. ne reo pýrð þe on geniman ne
mihte : Forðam ic ðe mindgige ꝥ þu ongiſte ðætte
nan geſælþ niſ on þiſſe andpearðan life. Ac onget þæt
nauht niſ betere on þiſſe andpearðum life. þonne reo
geſceadpýrner. forþam þe heo þurh nan ðing ne mæg
þam men loſian. for þý iſ betere þæt feoh þæt te
næfne loſian ne mæg. þonne ꝥ þe mæg ⁊ ſceal. Ðu ne
iſ þe nu genoh ſƿeotole geſað þæt reo pýrð þe ne
mæg nane geſælþa ſellan. forþam þe ægþer iſ unſæſt
ge reo pýrð. ge reo geſælþ. forþam rint ſƿiþe tedne
⁊ ſƿiþe hƿeorende þaſ geſælþa : Ðæt ælc þara þe þaſ
ƿoruld geſælþa hæfþ. oþer tpega oþþe he pat þæt he
him ſƿompearðe beoþ. oððe he hit nat. gif he hit
þonne nat. hƿelce geſælþa hæfþ he æt þam pelan. gif
he biþ ſƿa ðýrig ⁊ ſƿa c unſepýr. ꝥ he þæt pítan ne
mæg. gif he hit ðonne pat. þonne onðæt he him ꝥ
heo loſian. ⁊ eac geaſa pat ꝥ he hi alætan ſceal. Ðe
ſingala ege ne læt d none mon geſæhgne beon : Eriþ
þonne hƿa ne ſecþ hƿæþer he þa geſælþa hæbbe. þe he
nabbe þe he ðonne hæfþ. hƿæt þæt ðonne beoþ for

* hƿær hƿugu C. ⁊ iop C. ⁊ geſeccan C. ⁊ ongiſteſt
ꝥ iſ þonne good C. ⁊ hæfde C. ⁊ hƿugu C. b noldeſt C.
c unſep C. d nænne C.

lytla færla. oððe nane. þæt mon swa eafe forlætan
 mæg: Ic wene nu þæt ic þe hæfde ær genog swetole
 gereht be manegum tacnum þæt we monna swafla sint
 undeaplice 7 ece. 7 þæt is genog swetol þæt we nanne
 mon ðær treogan ne þearf þæt ealle men geendiaþ on
 þam deafe. 7 eac heora welan. þy ic punþrige hwi men
 sien swa ungerceapre þæt hie wendan þæt þis andþearfe hwi
 mæge þone monnan don gerælgne þa hwile þe he leo-
 fað. þonne hit hine ne mæg wæter þys life f eapm
 gedon: Hwæt we gepwlice witon unsum ðara monna
 þe ða ecan gerælda sohtan nallas ðurh þæt an þæt hi
 wileodon ðær lichomlican deaðes. ac eac manegra swa-
 licra wita hie gepwodon wið ðan ecan life. þæt we on
 ealle þa haligan Martynas:

C A P. XII.

***** A ongan we firdom ghwian. 7 geobdode þys.
 D eate þæt swell mid leofe. þæt he ær fæde 7 cweþ.
 ***** Se þe wille fæst hys timbrian. ne sceall he hit
 no settan upon þone hehtan cnol. 7 se ðe wille god-
 cundne firdom secan. ne mæg he hine wið ofermetta.
 7 eft se þe wille fæst hys timbrian. ne sette he hit
 on fondeopas. Swa eac gif þu firdom timbrian wil-
 le. ne sete ðu hine uppan þa gitsunga. forðam swa
 swa fignende fonde þonne wen swylgþ. swa swylgþreo ge-
 tung þa dreowendan welan þyses middangeardes. for-
 ðam hio hiora samle bið ðurfwegu. ne mæg hys naht
 lange stantan on ðam hean munte. gif hit full un-
 gametlic winn gertent næst þæt þæt we on ðam fignen-
 dan fonde stent for swilicum wene. swa eac þæt men-
 nisce Mod bið undewen 7 apegod of hys fæde. þon-
 ne hit se winn fignegra gewinna artygod. oððe se
 wen ungemetlicer ymbhogan: Ac se þe wille habban
 þa ecan geræla. he sceal fleon þone fneccan wite þi-
 ses middangeardes. 7 timbrian þæt hys Moder on þam

e undeaplica 7 eca C. f eapmne C.

fær-

færtan swane eaðmetta. forþam ðe Erist earbað on
þære bene eabmodnere. ⁊ on þam gemýnde firdomer.
forþam simle se swa mon eall his lif læt on gefean
unonpend enblice ⁊ onroph. þonne he forsihð ægðer
ge þar eorþlican god. ge eac þa yflu. ⁊ hopað to þam
tofeardam. ꝥ sint þa ecan. forþam ðe Grob. hine ge-
helt æghponan. ringallice puniende. on his Mober ge-
rælfum. ðeah þe se pind. þara earfoða. ⁊ reo ringale
gemen. þisra populo relþa. him onblape:

CAP. XIII.

♦♦♦♦♦ A se firdom þa ⁊ reo Gerceabryner þis leoð
♦♦♦♦♦ þur arungen hæfdon. Ða ongan he eft b rec-
♦♦♦♦♦ gan spell ⁊ þur cpæþ. Me ðincþ nu ꝥ wit mæ-
gen smealicon spnecan ⁊ biogolpan wordum. forþam
ic ongite ꝥ min lap hpæt hpugu ingæð on þin ondgite.
⁊ þu genoh pel understenst ꝥ ic þe to spnece. Ge-
ðenc nu hpæt þiner agnes reo ealra þisra populo æhta
⁊ pelena. oððe hpæt þu þær on age unandergilber. gif
þu him i rceabrylice æfterspyrst. Ðæt hæfst ðu
æt þam gifum þe ðu cpiest ꝥ reo pýnd eop gife. and
æt þam k pelum. ðeah hi nu ece pæron. I Sege me nu
hpæþen se þin pela ðiner þancer swa deope reo þe for
his agenre gecýnde. hpæþen ic ðe recge þeah ꝥ hit
is of his agenre gecýnde. nar of þinre. gif hit þon-
ne his agenre gecýnde is nar of ðinre. hi eart ðu
þonne a þý betera for his m gode. Sege me nu hpæt
his þe n deopast þince. hpæþen þe gold þe hpæt ic pat
þeah gold. Ac þeah hit nu o gold reo ⁊ p deope. þeah
biþ hlireadigra ⁊ leofpendra se ðe hit relþ. ðonne
se þe hit gadraþ ⁊ on oþrum nearaþ. ge eac þa pelan
beoþ hlireadigra ⁊ leofælan þonne þonne hie mon
relþ. þonne hie beon þonne hi mon gadraþ ⁊ q healt.
Ðæt reo gitrung geðeþ heope gitrepar lape ægþen ge

b recgean C. i gerceabrylice C. k pelan C. l Sege C.
m goode C. n biopurt C. o god C. p deope C. q hilt C.
Gode

Gode ge monnum. ⁊ þa cýrta gebod þa rimle leof tæle
 ⁊ hlifearige ⁊ peoppe ærþen ge Gode ge monnum ðe
 hie lufiaþ. Nu ꝥ feoh þonne ærþen ne mæg beon ge
 mid þam ðe hit relð ge mid þam þe hit ⁊ nimb. nu is
 forþam ælc feoh betere ⁊ deorþyrþne gereald þonne
 gehealben. Luf nu eall þýr midbancapþer pela come
 to anum men. hu ne pæron þonne ealle oþre men pæb-
 lan / butan anum. Genoh rpeotol ðæt is. ꝥ te god
 porþ ⁊ god hlifa ælcer monnes biþ betera ⁊ ⁊ deorþra.
 þonne ænig pela. hpat ꝥ porþ gefylþ ⁊ eallra þara ea-
 nan þe hit gehenþ. ⁊ ne biþ þeah no ðý lærre mid þam
 þe hit rppicþ. his heortan ⁊ ibelnerre hit openað. ⁊
 þær oðner heortan ⁊ belocene hit þurhþærþ. ⁊ on þam
 fæpelbe þær beppýx ne bið hit no gepanob. ne mæg
 hit mon mid rpeorþe ofrlean. ne mid nape gebindan.
 ne hit næfre ne acpilð. Ac þa eoppe pelan. þeah hi eal-
 ne peg ⁊ eoppe rin. ne þincþ eop no þý ⁊ naþon heora
 genoh. ⁊ þeah ge hie þonne oþrum monnum fellan ne
 magon. ge no þe ma mid þam heora pæble ⁊ heora gít-
 runge gefyllan. ðeah þu hie b rmale tobæle rpa durt.
 ne miht þu þeah ealle men ⁊ emlice mid gehealdan. ⁊
 ðonne þu ealle gebælde hæft. þonne biht ðu ðe relþ
 pæbla. ðint þæt ⁊ pepelice pelan þýrre midbancapþer.
 ðonne hi nan mon fullice habban ne mæg. ne hie nan-
 ne mon gepeligian ne magon. buton hie oþerne gebon
 to pæblan. ⁊ hþær nu gímma plite eoppe eagan to him
 getio. heora to punþrienne. rpa ic pat ꝥ hie doþ. hpat
 feo duguð þonne þær pliter þe on þam gímmum bið.
 biþ heora nær feoppe. þý ic eom rpiþe ungemetlice of-
 punþnob hpi eop þince þære ungerceadþiran gerceafte
 ⁊ god betere þonne eopen agen god. hpi ge rpa unge-
 metlice punþrigen þara gímma. oððe æniger þara deab-
 licena ðinga ðe gerceadþirnerre næfþ. forþam hie

⁊ mon relþ C. / buton him anum C. ⁊ biopþra C. ⁊ æl-
 cer C. ⁊ diegelnerre hit geopenað C. ⁊ belocene C.
 ⁊ mid eop rin C. ⁊ hþær. C. b rpa rmealice C. ⁊ emn-
 lice C. ⁊ pepelice C. ⁊ hþærþen C. f eopen C. g godþeb C.
 mid

mid nanum rýhte ne magon gecapnigan ꝥ ge heora punþrigen. þeah hie Godes gerceafta rien. ne rint hi no riþ eop to metanne. forþam þe oðer trega oþþe hit nan god niſ for eop ſelſe. oððe þeah for lýtel god riþ eop to metanne. to riþe þe *b* heſeriah ur ſelſe. þonne þe *i* maſe ꝥ luſiah ꝥ þe under ur iſ on kurnum anſealbe. þonne ur ſelſe. oððe ðone Drihten ðe ur gerceop. 7 ur ealle ða god forgear. hƿæþer ðe nu licigen fægeru lond:

CAP. XIV.

♦♦♦♦♦ A andſƿonobe ꝥ Mod þæne Gerceadſiſnerre 7
 ♦♦♦♦♦ D cpæð. Hƿi ne ſceolbe me lician fægeri land. hu
 ♦♦♦♦♦ ne iſ þæt ſe fægerſta bæl Godes gerceafta.
 ge full oft þe *m* fægniah ſmýltne ſæ. 7 eac punþriah
 þæſ pliter þæne runnan and þæſ monan 7 eallra þara
 ſceopſena. Ða andſƿonobe ſe ſiſdom and ſeo Gercead-
 ſiſner þam Mode 7 þuſ cpæþ. Hƿæt belimþ þe *n* heo-
 na fægernerre. o hƿæſ ðu dunne gilpan ꝥ heora fæ-
 gerneſ þin ſie. nere nere. hu ne paſt þu ꝥ þu heora
 ſ nanne ne gepohtert. ac gif ðu gilpan wille. gilp
 Godes. Hƿæþer þu nu fægerſia blortmæna fægnige on
 eaſtran ſpelce þu hie gerceope. hƿæþer þu nu ſpelcer
 auht ƿýncan mæge. oððe gepohter habbe. nere nere.
 ne do þu *q* ſpa. hƿæþer hit nu ðiner geſealdeſ ſie ꝥ
 ſe hæſert ſie ſpa pelig on ƿæſtmum. hu ne paſt ic ꝥ
 hit iſ no þiner geſealdeſ. Hƿi eaſt þu ðonne onæleb
 mid ſpa idele geſean. oððe hƿi luſaſt ðu þa ſnem-
 dan god ſpa ungemetlice. ſpelce hi 7 ſen þine get nu.
 ſenſt þu mæge ſeo ƿýnð þe gebon þæt þa þing ðine
 ſ agene rien þa þe heora ſ agene gecýnð þe 7 gebon ſnem-
 de. nere nere. niſ hit no þe gecýnðe ꝥ te þu hi age.

b heppaþ C. *i* ꝥ ma luſiah C. *k* urnum C. *l* licien C.
m fageniah C. *n* to hiona fægernerre C. *o* hƿæþer C.
p nan ne pohtert C. *q* no ſpa C. *r* rien þin agnu C.
ſ agnu C. *bis.* 7 gebýdon.

D

ne

ne him nis gebýrðe ꝥ hi ðe folgien. ac þa heofen-
cundan þing þe ⁊ sint gecýrðe. næs þær eorþlican. Ðar
eorþlican ƿærtmar sint gerceapene ⁊ netenum to and-
lyfene. ⁊ þa ƿopulð pelan sint gerceapene to biƿrice þam
monnum þe ⁊ beoþ neatenum gelice. ꝥ beoþ unrihtƿise
⁊ ungemetƿæste. to þam hi eac becumaþ oftoft. Líf
þu þonne ðæt gemet habban wille. ⁊ ða nýð þearfe
ƿitan wille. þonne is þæt mete ⁊ drýnc ⁊ clafas and
tol to ƿelcum cræste ƿelce þu cunne ꝥ ðe is ge-
cýrðe ⁊ ꝥ ðe is riht to habbenne. Ðpelc fremu is
ðe ꝥ þæt þu ƿilniðe þýssa andƿearðena gerælsa ofer
gemet. þonne hie ⁊ naþer ne maðon ne þin gehelpan.
ne heora relfa. On ƿiðe lýtton hiepa hæfþ reo ge-
cýrð genog. on ƿpa miclum heo hæfþ genog ƿpa þe
ær ƿƿæcon. Líf þu heore mape relert. ofer trega
oððe hit þe deƿaþ. oððe hit þe þeah unƿýnrum bið.
oððe ⁊ ungetere. oððe fneccenlic eall ꝥ þu nu ofer
gemet deſt. Líf þu nu ofer gemet iſt. oþþe drýncſt.
oððe ⁊ clafa þe ma on hæfſt þonne þu þurfe. ⁊ reo
ofering þe ƿurþ oþþe to ſape. oððe to ƿlættan. oþþe
to ungerenenum. oþþe to ƿlio. Líf þu nu ƿenſt ꝥ te
ƿundorlice ⁊ gepela þpelc ƿeoþmýrð ſic. Ðonne telle
ic þa ƿeoþmýrð ⁊ þa ƿýrhtan þe hie ƿorhte. f næs na
þe. ſe ƿýrhta is Lioð. þær cræft ic þær heſiðe on.
ſenſt þu þæt reo menðio þinpa monna þe mæge don
gerælige. neſe neſe. ac gif hie ýfele ſint. g Ðonne
ſint hie þe ƿleolicpan ⁊ gerƿicnefulpan gehæfð þonne ge-
næfð. ƿorþam ýfele þegnas beoþ ſýmle heora hlafoðer
frend. Líf hi þonne gode beoþ ⁊ hlafoð holde ⁊ un-
tƿifealde hu ne beoþ ꝥ þonne heora goder. næs þiner.
hu miht þu þonne þe agnian heora god. gif þu nu þær
gilpſt. hu ne gilpſt þu þonne heora goder. næs þiner.

⁊ ſendan C. ⁊ nýtenum C. ⁊ bioþ neatum C. ⁊ naþ-
þer C. ⁊ ungetere C. b clafe ma onhehſt C. c ƿio ofe-
runc C. d gegepela C. e þæm C. f ne aller þe C. g and
lýtiðe þonne ſint hi þe ƿleolicpan ⁊ gerƿicnefulpan hæfð
Ðonne næfð C.

II. Nu

II. Nu þe is genoh openlice gecyðeð þæt te nan þara goba þin nis. þe pe ær ymbe spræcon. 7 þu ^bteohhoberst þ hi þine beon sceoldan. Eis þonne þisse worulde wites 7 pela to wilnienne nis. hwæt murecraht þu þonne æfter þam þe þu forlære. oððe to hron fægnast ðu þær þe þu i ær hæfdest. gif hit fægen is. þ is of heora agnum gecynde. næs of ðinum. heora fægen hit is. næs þin. hwæt ^kfægnast þu þonne heora fægenes. hwæt belimpeð his to þe. ne þu hit ne gesece. ne hi þine agene ne rent. Eis hi nu gode sint 7 fægene. þonne wæron hi swa geseapene. 7 swelce hi woldan beon þeah þu hi næfre nahtest. Ferst ðu þ hi ^lape deorwyrðnan seon. þe hi to þinne note gelænde wæron. Ac forþam pe heora dyrige men wærað. 7 hi him þincað deore. forþam þu hi gaderast 7 heltest on þinum hrode. hwæt wilnast þu þonne þ þu hæbbe æt swelcere ^mgelicnesse. Geles me nu ic hit ðe secge. næfst ðu þær naht æt buton þ þu ⁿtilast wæde to slonne. 7 for þy gaderast mare þonne þu ^oþyrfe. Ac ic wæc ðeah swiðe geara. þ te eall þ ic heri swiðe is wið þinum willan. Ac eorpa gearwisa ne sint no þ ge wenað þæt hi sien. forþam se þe micel ^pinesse 7 mirligagan wile. he befeare eac micles fultumes. Se ealdras cride is swiðe soð þe mon gefyrn cweð. 7 þ þa þe micles beforon. þe micel agan willað. 7 þa þurfon swiðe lytles. þe manan ne willað þonne genoges. butan he wilnen mid oferinge hisra gitsunga gefyllan. þ hi næfre ne gedoð. Ac wæc þ ge wenað þæt ge nan ^rgecundelice god ne gearwisa on innan eow selfum snabbað. forþam ge hi secað butan eow to fremdum geseactum. swa hit is mihweorðeð þ þam men ðincð. þeah he se godcundelice geseapir. þ he on him selfum næbbe gearwisa genoge. buton he mare gegaderige þara

^bteohhober C. ⁱ þær hæfst. C. ^kfægnast C. ^lape deorwyrðnan C. ^mgearwisa C. Geles me C. ⁿtilast C. ^oþyrfe C. ^pinesse C. ^q þæt te þa C. ^rgecundelice god C. ^snæbben C.

unġerġeabſirena ġerġeſta þonne he beþurſe. oððe him ġemetlic reo. 7 þa unġerġeabſiſan ⁊ neotena ne pilniaþ naner oþner ⁊ reoſ. ac þincþ him ġenoġ on þam þe hi binnan heopa æġenre hýðe habbaþ to eacan þam roðre þe him ġecýndelic biþ. Ðæt ġe þonne þeah hpæthpe- ġa ġoðcundliceſ on eoþenne ſaule habbaþ. þæt iſ anti- ġit. 7 ġemýnd. and re ġerġeabſiſlica pilla þ̅ hine þana tpeġa lýſte. re þe þonne þaſ ðreo hæfþ. þonne hæfþ he hiſ ſceoppender onlicneſſe ſpa roþþ ſpa ſpa æneġu ġe- ſceafþ ⁊ fupemeſt mæg hiepe ſceppender onlicneſſe habban. Ac ġe ſecaþ þæpe hean ġecýnde ġerælfþa and heope peoþþſcipe to þam niþerlicum 7 to ðam 7 hpeo- penbum þingum. Ac ġe ne onġitað hu micelne teo- nan ġe doþ Lode eoþnum ſceppende. roþþam þe hi polde þæt te ealle men pæpan ealpa ⁊ oþra ġerġeafþa peal- danþa. Ac ġe underþioðaþ eoþpe hehſtan meðemneſſe under þa eallpa nýþemertan ġerġeafþa. 7 mið þam ġe habbaþ ġecýþeð þ̅ te æſten eoþnum agnum dome ġe doþ eoþ ſelſe pýſſan þonne ⁊ eoþne agne æhta. nu ġe penaþ þ̅ eoþne b nauht pelan ſien eoþpa ġerælfþa. 7 teoh- hiaþ þ̅ eall eoþne poþulð ġoð ſien ⁊ æſſan ġe ſelſe. ſpa hit eac pýþþ þonne ġe ſpa pillaþ :

III. Ðæſ menniſcan liſeſ ġecýnd iſ þ̅ hi ðý anan ⁊ reon beſoþan eallum oþnum ġerġeafþum. ðý hi hie ſelſe onġiton hpæt hie ⁊ rend. 7 hponan hi ⁊ rend. 7 þi hi g rend pýſſan þonne nýtenu. þý hi nellap pitan hpæt hi ſint. oððe hponan hi ſint. Ðam neatum iſ ġecýnde þ̅ hi nýton hpæt hi b rend. Ac þ̅ iſ þana mon- na unþeaþ þæt hi nýton hpæt hie ſien. Nu þe iſ ſpiþe ſpeotol þæt ġe beoþ on ġeðpolan. þonne ġe penaþ þ̅ æniġ mæg mið ſpæmbum pelum beon ġeþeoþþoð. Liſ hpa nu biþ mið hpelcum pelum ġeþeoþþoð 7 mið hpel- cum deoþpýþþum æhtum ⁊ ġeġýþeoð. hu ne belimþþ re peoþþſcipe þonne to þam þe hine ġeþeoþþað. þæt

i neat C. ⁊ ſioſ C. ⁊ fýſmeſt C. 7 hpeoſendlicum C.
 ⁊ oþerpa C. ⁊ eoþpa agna C. b noht. C. c diorþan C.
 d ſie C. e ſien C. f ſien C. g ſint C. h ſien C. i ġeoþoð C.

is to herianne hƿene rihtlicor. Ne ƿæt ne beoð on
 þy fægerne þæt mid eller hƿam ġerenob biþ. þeah þa
 ġerenu fæġnu riē. þe hit mid ġerenob bið. ġif hit
 ær fceonblic ƿær. ne biþ hit on þy fægerne. ƿite þu
 forroþ þ̃ nan ġob ne ƿerap þam þe hit ah. ƿræt ðu
 ƿar nu þ̃ ic þe ne leoge. 7 eac ƿar þæt þa pelan oƿt
 ƿerap þam þe hie aġan on manegum þingum. 7 on þam
 ġriþort þæt te men ƿeorþað ġra upahæene for þam
 pelan. þ̃ oƿt re eallra ƿyrperta 7 re eallra unƿeorperta
 mon ƿenþ þ̃ he re ealler þær pelan ƿyrþe ðe on þisse
 ƿorulde is. ġif he k ƿirte hu he him tocuman mihte.
 Se þe micle pelan hæfþ. he him ondræt monigne 1 re-
 onb. ġif he nane æhta næfde. ne þorſte he him m nan-
 ne ondrædon. ġif þu nu ƿære ƿegferende. 7 hæfder
 micel ġold on þe. 7 þu þonne become on n þeoƿ fceole.
 þonne ne ƿenber þu þe ðiner feoƿer. ġif ðu þonne
 ſpelcer nanpuht næfder. þonne ne þorſter ðu ðe
 nanpuht ondrædan. ac meahter þe ġan ringende þone
 ealban cƿide þe mon ġefyrn rang. þæt re nacoda ƿeg-
 ferend him nanpuht ne ondræde. þonne ðu ðonne
 oprong ƿære. 7 ða þeoƿar ðe fcom ġeriten ƿæron.
 þonne mihter þu birmerian þar andſeardan pelan. 7
 mihter cƿeþan. Eala þ̃ hit is ġob 7 ƿyrum þ̃ mon
 micelne pelan o aġe. nu re næfne ne ƿyrþ oprong ðe
 hine underfehþ.

C A P. XV.

♦♦♦♦♦ A reo ġerceanƿirner ða þis ſpell aræb hæfde.
 ♦♦♦ D ♦♦ þa onġan heo ringan 7 þur cƿæþ. Eala hu ġe-
 ♦♦♦♦♦ rælig reo forme elb ƿar þis 7 midban ġearder.
 þa ælcum men þuhte ġenog on þære corþan ƿærtum.
 Næron þa pelige hamas. ne miſtlice ſpotmettas. ne drin-
 cas ne dioppyrþra hræġla hi ne ġirndan. forþam hi
 þa ġit næran. ne hio nanpuht ne ġerapon. ne ne ġe-

k ƿirre C. l fýnd C. m nænne C. n ðiof fceole C.
 o hæbbe C.

herdon.

heþdon. Ne gembdon hie naner fýpenlurtes. buton fýrfe
 gemetlice þa gecýnð-beoðan. ealne peg hi æton æne
 on dæg. and þ þær to æfennef. Treopa pærtmay hi
 æton 7 pýpta. nalles fciþ pin hi ne ðruncan. ne nan
 ne pætan hi ne cuþon wið humige mengian. ne feolo-
 cenpa hægla mid mytlicum bleopum hi ne gimdon.
 Ealne peg hi flepon ute on tþiopa fceadum. hlutep-
 na pella pætes hi ðruncan. ne gereah nan cempa ealand.
 ne perof. ne gehende non mon þa get nanne fciþe-
 ne. ne fupþon ýmbe nan gefeoht fprecan. ne feo eorþe
 þa get bermiten mid offlegener monnes blode. ne mon
 fupþum gepundod. ne monn ne gereah ða get ýfel
 pillende men. nænne peorþfciþe næfðon. ne hi non mon
 ne lufube. Eala þ upe tida nu ne mihtan peorþan
 fpilce. Ac nu manna gitrunge is fpa býnnende. fpa þ
 fýr on þære helle. feo is on þam munte ðe Ætne
 hatte. on þam ieglande þe Sicilia hatte. fe munt bið
 fimle fpefle býnnende. 7 ealla þa neah fropa þær ýmb-
 utan forþærnð. Eala hpæt fe forþma gitfepe pære.
 þe æfert þa eorþan ongan deþfan æfter golde. 7 æf-
 ter gimumm. 7 þa fprecan deorþfupþneffa funde ðe
 ær behýð pær 7 behelod mid ðære eorþan.

C A P. XVI.

♦♦♦♦♦ A fe fýrdom þa þis leoð arungen hæfðe. þa on-
 ♦ ♦ ♦ gan he eft fpellian 7 þis epæþ. hpæt mæg ic ðe
 ♦ ♦ ♦ nu mane fecgan be þam peorþfciþe 7 be ðan
 anpealde þisse forþulde. for þam anpealde ge eor pol-
 don ahebban up oð ðone heofen. gif ge mihton. þ
 is forþam þe ge ne gemunon ne eac ne ongitað þe-
 ne heofoncundan anpeald 7 þone peorþfciþe fe is eorþen
 agen. 7 þonan ge ð noman. hpæt fe eorþen pela þon-
 ne 7 fe eorþen anpeald þe ge nu peorþfciþe hatað. gif
 he becýmþ to þam eallra fýrfeftan men. 7 to ðam
 þe his ealra unpeorþort biþ. fpa he nu dýðe to þis it

a meahthen C. b comon C.

can

can Deobrice. ⁊ eac ær to Nepone þam Layene. ⁊
 oft eac to manegum heora gelicum. Ðu ne wile he þon-
 ne don swa swa hy dydon ⁊ git doþ. ⁊ eall þa wicu þe
 him under beoð oððe aþen on neaperte forþlean ⁊
 forþenegian swa swa fýper ⁊ lig deð dnyne hæþ feld.
 oððe eft re byrnenda rperl ðone munt bærnþ ðe
 re hataþ Ætne. re ri on þam ealonde Sicilia. rpe on-
 lice þam micelan flobe ðe giu on Noer dagum wæs.
 Ic wene þæt ðu mæge gemunan þæt te eorne f eolþan
 giu Romana witan on Torcpiner dagum þær ofermod-
 dan cýninges. for his ofermettum. ðone cynelicant
 naman of Rome byrg ærfe abýdon. Ond eft swa ilce
 þa heretohan. þe g hi ær utarwifon. hi woldon eft ut-
 arwifan for his ofermettum. Ac hi ne mihtan. for-
 þam þe re æfterne anweald þara heretogena þam Ro-
 maniscum wítum git wýr licode þonne re ærwa ðara
 cýninga. In þæt ðonne ærfe gepurþ. swa hit riðe
 þ feldan gepurþ. þæt re anweald ⁊ re weorþlice becom
 to godum men and to wítum. hwæt biþ ðær þonne
 licwýrþes buton his god ⁊ his weorþlice. þær godan
 cýninges. nár ðær anwealdes. forþam ðe re anweald
 nárfe ne biþ i god. buton re i god rie þe hine hæbbe.
 ⁊ þeah hit biþ ðær monnes i god. nár ðær anwealdes.
 In þæt re anweald god biþ. forþam hit bið. þæt te nan
 man for his rice ne cýmð to cræftum ⁊ to meðen-
 nesre. Ac for his cræftum ⁊ for his meðennesre he
 cýmð to rice ⁊ to anwealde. Ðý ne biþ nan mon for
 his anwealde na þe betere. ac for his cræftum he be-
 oþ m god iþ he m god biþ. ⁊ for his cræftum he bið
 anwealdes weorþe. gif he his weorþe biþ. Leorniaþ for-
 þam wítum. ⁊ þonne ge hine geleafað hæbben. ne
 m forhogiaþ hine þonne. Ðonne secge ic eow buton æl-
 cum weon. þæt ge magon þurh hine becoman to anwe-
 alde. þeah ge no þær anwealdes ne wítan. Ne þurwifon

c u C. d ealle C. e leg deþ dnyne C. f ealþan gio
 C. g hine C. h feldan C. i god C. bis. k þý C. l god.
 nár C. m god C. bis. n forþýcgaþ C.

ge no o hogian on ðam anpealde. ne him æfter þun-
gan. gif ge wile biþ 7 gode. he wile folgian eow. þeah
ge hiſ no ne wilnian. Ac ſe ge me nu hwæt eowen deow-
pýrþerta pela 7 anpeald ſie. þe ge ſpíþort gýrnaf. Ic
pat þeah þæt hit iſ þiſ andſearða liſ 7 þeſ bþornien-
ða pela þe ge ær ymbe ſpæcon.

II. Eala hwæþeſ þe ge netelican men ongiton hwelc
ſe pela ſie. 7 ſe anpeald. 7 þa woruld 7 gýrælþa. ða
ſint eowne hlaſorþaſ 7 eowne wealdanþaſ. næſ ge heo-
ra. Liſ ge nu gýraþen hwelce muſ þæt wære hlaſorþ
owen owne mýſ. 7 ſette him domas. 7 7 midde hie æf-
ter gýrole. hu punþerlic wolde eow þæt þincan. hwelce
cehhettunge ge wolbon þær habban. and mid hwelcum
hleahþne ge wolbon beon aſtýneþ. hu micle mape iſ
þonne þær monneſ lichoma to metenne wið þe Moð.
þonne ſeo muſ wið þone mon. hwæt ge þonne maƿon
eafe geþencan. gif ge hit geowne ymbe ſmeagan wil-
laþ 7 æfterſpýrian. 7 þe nanþe puhte lichoma ne beoð
þonne weþerþa þonne þær monneſ. Ðam maƿon weþian
þa læſtan fleogan. 7 þa gnættas mid ſpíþe lytlum ſi-
celum him weþiaþ. 7 eac þa ſmalan wýrmas. þa ðone
mon ge innan ge utoſ 7 weþiaþ. 7 hwilum fulneah deað-
ne geboð. ge ſupþum þeow lytle loppe hine hwilum
deaþne geþeþ. ſpíþa puhta him weþiaþ ægþeſ ge innan
ge utoſ. On hwæm mæg ænig man ownum weþian but-
on on hiſ lichoman. oððe eft on heora wealum. þe ge
hataþ gýrælþa. ne nan mon ne mæg þam geſceadþiran
Moðe geþeþian. ne him geþon þe hit 7 ne ſie þe þe hit
biþ. Ðæt iſ ſpíþe ſpætol to ongitanne be ſumum Ro-
manýſcum æðelinge. ſe wæs haten 7 Tiberyus. ſe wæs
to manegum wítum geþorht. forþam þe he nolde mel-
dian on hiſ geſeþan þe mid him 7 ſeþeþon ymbe þone
cýning þe hie ær mid unrihte geþunnen 7 hæfþon. þa
he þa beforan þone gýman cýning gelæd wæs. 7 he

o hogian C. þ ge netenlican C. 7 gýrælþa C. 7 netþe
C. 7 hwæt we C. 7 wýrþaþ C. 7 ſie þæt þæt hit ne biþ C.
7 Læþeþ. C. 7 ſeþeþon C. 7 hæfþe C.

hine het secgan hwæt hī geseþan wæron þe mid him
 ymbe ʳeneþon. þa forþear he hī agene tungan. and
 wearp hine ðær mid on ðæt neþ foran. forþam hit
 gearpð þ̅ þam wīran men com to lofe and to wīpð-
 rice þ̅ se unrihtwīra cýning him ʳeoðhode to wīte.
 hwæt is þ̅ þemma þ̅ ænig man mæge oþrum ðon. þat
 he ne mæge him ðon þ̅ alce. 7 gif he ne mæg. oþer
 man mæg. se leornodon eac be þam wælhwepan Biri-
 nðem. se wæs on Ægyptum. þær leobhatan gepuna wæs
 þ̅ he wolde ælcne cuman wīpe aþlice unþenon. 7 wīpe
 wīplice wīþ gebæran þonne he him ærft to com. Ac
 eft ær he him fram cepte. he sceolde beon oferle-
 gen. 7 þa ʳegetyððe hit þ̅ Esculey lober sunu com to
 him. þa wolde he ðon ymbe hine swa swa he ymbe ma-
 nigne cuman ær wyðe. wolde hine adwencan on þære
 ea þe Nilus hatte. þa wearp he wīpenigra 7 adwente
 hine. wīðe wīhte be Godes dome. swa swa he manigne
 oðerne ær wyðe. hwæt eac Regulus. se wīpenigra he-
 netoga. ða he seah wīð Africanas. he hæfde ful-
 neah unarecgenblicne rice oþer þa Africanas. ða he
 hi þa wīðort forwlegen hæfde. þa het he hi bindan
 7 on balcan ʳelean. þa gebýrðe hit wīpe hwaþe þ̅ he
 wearp gebunden mid hīra wacendum. hwæt wīst ðu
 þonne hwæt se Godes anweald is. þonne he on nane wī-
 ran hī agnes cwearter ne mæg forwigan þ̅ he wæt
 alce yfel ne gearwige oþrum monnum. ʳe he ær oþrum
 wyðe. hu ne is se anweald þonne þær nauht.

III. hwæt wīst þu. gif se weofodlice 7 se anweald
 agnes ðoncy god wære and hī selfes anweald hæfde.
 hwæðer he wolde þam forcuþertum mannum folgian
 swa he nu ʳeþilcum deð. Du ne wīst þu þ̅ hit nis nauht
 gecýnde ne nauht gepunelic þ̅ ænig wīpenwearpð ðing
 bið gemenges wīþ oþrum wīpenwearpðum. oððe ænige
 geseppaðenne wīð habban. Ac seo gecýnd hit onscu-
 nað þat hi ne magon weofodan togedere gemenges.

a hine ʳeneþon C. b reothode C. c geberede C.
 d lecgan C. e wæt C. f wīlum C.

8 þe ma þe þæt *b* god 7 þæt yfel magon ætgeðene
 bion. Nu ðe is 7wiðe openlice gecyðeð þ̅ þ̅is andpe-
 arbe rice. and þas populoð geræla. 7 i þer anpeald of
 heora agnum gecynde 7 heora agnes gepealder nauht
 gode ne rient. ne hiora relfna nanne anpeald nabbað.
 nu hi pillap *k* clifian on þam p̅yrtan monnum 7 him
 gehafraþ þæt hi bioð heora hlaforðas. Nis ðær nu
 nan tpeo. þ̅ / of þam eallra forcuðertan men cumað
 to þam anpealde 7 to þam peorþrice. Eis re anpe-
 ald þonne of his agenre gecynde 7 of his agenes ge-
 pealder god pæne. ne underfenge he næfre þa yfelan
 ac þa goban. Ðær ilcan is to penanne to eallum ðam
 gerældum þe reo p̅yrt brengeð þ̅is andpeardan li-
 fer ge on cræftum ge on æhtum. forþam hie h̅i-
 lum becumað to þam forcuðertum. Ðæt pe genog
 georne p̅iton ðæt nanne mon þas ne tpeoð ðæt re
m reo r̅tronge on his mægene. ðe mon gerihð ðæt
 r̅tronglic peorc p̅yncð. Ne þonne ma. gif he h̅æt
 bið. ne tpeoð nænne mon þ̅ he h̅æt ne rie. Spa *o* ge-
 deð eac re d̅ream cræft þ̅ re mon bið d̅reamene. 7
 re læce cræft þæt he bið læce. 7 reo pacu *p* deð þ̅
 he bið peccene. Spa deð eac re gecynda cræft ælcum
 men. þ̅ þ̅ god ne mæg beon rið þ̅ yfel gemengeb.
 ne þ̅ yfel rið þ̅ god. Ðeah he butu on anum men rient.
 þeah bið ægþer him on r̅undnon. þ̅ gecynd n̅yle næfre
 nanpuht piþenpearder lætan gemengan. forþam heora
 ægþer onrcunað ofen. and ægþer pile beon þ̅ þ̅ hit
 bið. ne mæg re pela gebon þ̅ re gitrepe ne rie gitrepe.
 ne þa g̅rundleasan gitrunga gefyllan. ne re anpeald
 ne mæg gebon his pealdbend pealdbendne. Nu þonne nu
 ælc gerceaft onrcunað þ̅ þ̅ h̅ine piþenpeard bið. and
 7wið georne tiolaþ þ̅ hit him þ̅ f̅rom arcufe. h̅elce
 tpa r̅ynd þonne piþenpeardnan betpuh him þonne god
 7 yfel. ne peorþað hi næfre to romne gefegeb. Be
 þam þu miht ongitan. gif þa gerælda ð̅is andpear-

g ðon ma C. *b* good C. *i* ðær anpealder hiora C.
k clorian C. / ofr þa C. *m* rie C. *o* mæg C. *p* geðeþ C.
 dan

ban liƿes þurh hie ſelfe heora ſelfra geƿeald ahton.
 ⁊ of heora agnum gecynde gode ƿæron. þonne ƿoldon
 hi ſimle on ðam ⁊ cleofian. ðe him god mið ƿorhte.
 ⁊ naller yfel. Ac þær þær hi gode beoð. þonne beoð
 hi þurh þær goban monnes god lode. þe him god mið
 ƿyrceþ. ⁊ ſe bið þurh God god. Luf hine þonne yfel
 mon hæfþ. þonne biþ he yfel þurh þær monnes yfel
 þe him yfel mið deþ. ⁊ þurh / deofel. Ðæt godes iſ
 ſe pela þonne. þonne he ne mæg þa grunbleaƿan gīt-
 runga aſyllan þær gītſeſes. oððe ſe anƿeald. þonne
 he ne mæg hiſ ƿealdend ƿealdendne gebon. Ac hine
 gebindað þa ƿon ⁊ ƿilnunga mið heora unabindendlicum
 ƿacentum. þeah mon nu yfelum men anƿeald ſelle. ne
 gebed þe anƿeald hine godne ne ⁊ meodumne. gif he
 ær næs. ac geopenað hiſ yfel. gif he ær yfel ƿæs.
 ⁊ gebed hit þonne ſƿeotol. gif hit ær næs. forþam
 þeah he ær yfel ƿolde. þonne nyste he hu he hit ſƿa
 fullce ⁊ acyðde. ær he fullne anƿeald hæfde. Ðæt ge-
 ƿyrþ forþam dýrige þe gefægniaþ þæt ge moton ſceƿ-
 pan ⁊ þone naman. hatan þ̅ ſælþa þ̅ nane ⁊ ne beoð. ⁊
 þæt mebumnes ne beoþ. forþam hi gecyðað on heo-
 ra endunge þonne hie endiaþ. þ̅ hie nappes ne ⁊ ſe pe-
 la. ne ſe anƿeald. ne ſe ƿeopþrice ne beoþ to penan-
 ne þ̅ hit ſeo ſoþe gefælf ſe. ſƿa hit iſ nu hƿæðort
 to ſecganne be eallum þæm ƿopula ⁊ gefælþum þe ſeo
 ƿyrð brengþ. þ̅ þær nan ƿuht on niſ þær to ƿilnian-
 ne ſeo. forþam ðe ðær nan ƿuht gecynbelices godes
 on niſ ðær ðe of him cume. þ̅ iſ on þam ſƿeotol þ̅ hi
 hie ſimle to ðam godum ne ðeobað. ne ða yfelan
 gode ne geboð þe hi hie oftort to geðeobaþ.

IV. Ða ſe firtom þa þiſ ſpell þur ⁊ aƿeht hæfde.
 þa onƿean he eft giddigan ⁊ þur cƿæþ. Ðæt ſe ƿi-
 ton hƿelce ƿælhpriopneſſa. ⁊ hƿilce hƿynas. hƿilce un-

⁊ cleofian C. ⁊ naller C. ſ dioful C. ⁊ ƿelnunga C.
 ⁊ meodumne C. ⁊ gecyðde C. ⁊ ƿone C. ⁊ þ̅ nan meo-
 dumer ne biþ C. ⁊ biþ. forþam nappes ne ſe pela C.
 ⁊ fælþum C. ⁊ aƿeht C.

unthamebu. 7 hwilc man. 7 hwilce anlearderre se un-
 thama Lafe Nepon weofhte. se het æt sumum
 cyrre forþærnan ealle Rome buh on anne rið æt
 þære byrene þe 7io Thoga bung barn. hine lyfte
 eac geferon hu seo buhne. 7 hu lange. 7 hu leofte be
 þære oþerne. 7 æt he het oþrean ealle þa piferan
 piferan Romana. ge fupþon hys agene modor. 7 hys age-
 ne broðer. ge fupþon hys agen wif he oþlog mo
 fpeonbe. 7 for ðyllecum næf he napuht. geunpotrob.
 Ac wif þy bliþna 7 fagenode þær. On þeah betpuh
 ðyllecum unpuhtum næf him no þy læf under ðeod eall
 þer middan gearo ffrom earþearþum oð perþearþone.
 and æt ffrom fupþearþum oð nonþearþone eall he
 pær on hys anpealde. fferst þu þ se godcunda anpeald
 ne mihte agynnan þone anpeald þam unpuhtwiran Kare-
 ne. and him þære puhþunge gerfeonan. gif he wolde.
 Iwe la gere. ic wæt þ he mihte gif he wolde. Eala eap
 hu heaf geot he berlepte on ealle þa þe on hys tidum
 libbende wæron on eorðan. 7 hu oxt hys fpeonb wæ-
 ron beryleb on unfcylþugum blode. Hu ne wæs þær ge-
 nog fpeotol þ se anpeald hys agener ðoncer god næf.
 þa se god næf þe he to com.

C A P. XVII.

♦♦♦♦ A se firdom þa þu leof afungen hæfde. Ða
 ♦♦ D 7 gerfode he. 7 þa andfporiede þæt Mod and
 ♦♦ þær oþer. Eala Lerceafwifer. hwæt Ðu wæt
 þæt me næfre seo gefung 7 seo gemægþ ðiffes eorð-
 lican anpealbes for wel ne licode. ne ic ealles for fife
 ne gwinde þiffes eorþlican wæf. 7 buton Ða ic wilode
 þeah andfporer to þam weofde þe me beboden wæs to
 fypcenne. þ wæs þæt ic unfcodlice 7 gefifenlice mihte
 ffeonan 7 peccan þone anpeald þe me beferst wæs. hwæt
 Ðu wæt þæt nan mon ne mæg næfne cneft cyðan. ne

e hof C. f gerfode C. g butan tola C. h unfcod-
 lice C.

næfne

neanne anpeald peccan ne ftioþan. I butum tolum 7 and-
 peoþe. ꝥ bið ælceſ cneætes andpeoþe ꝥ mon ðone
 cneæte 7 buton pýpcan ne mæg. ꝥ bið þonne cýninges
 7 peoþe andpeoþe 7 hiſ tol mið to fticrienne. ꝥ he hæb-
 be hiſ land full 7 mannos. he ſceal hæbban gebedmen.
 7 7 fýrdmen. 7 peoþcmen. Ðæt þu paſt þætte butan
 7 þurum tolum nan cýning hiſ cneæte ne mæg cýðan.
 Ðæt iſ eac hiſ andpeoþe. ꝥ he habban ſceal to þam
 tolum þam þurum geþeſſcipum biſiſte. ꝥ iſ þonne heora
 biſiſt land to bugianne. 7 7 gifa. 7 7 pæpnu. 7 mete.
 7 7 ealo. 7 claſar. 7 ge hƿæt þeſ þe þa þne geþeſſcipar
 7 behorſaþ. ne mæg he butan þurum þar tol gehealdan.
 ne butan þurum tolum nan þara þinga pýpcan þe him
 beboden iſ to pýpcenne. for þý ic pilnode andpeoþceſ
 þone anpeald mið to geþeccenne. ꝥ mine cneætaſ 7 anpe-
 ald ne 7 ſpunde forſaren 7 forholen. forþam ælc cneæte
 7 ælc anpeald bið ſona forcalðod 7 7 forſpugod. gaſ he bið
 butan fýrdome. forþam ne mæg non mon næne cneæte
 forþþingian butan fýrdome. forþam þe ſpa hƿæt ſpa
 þuþa ðýrige gebon bið. ne mæg hit mon næpne to
 cneæte 7 geþecan. ꝥ iſ na hƿa doſt to ſecganne. ꝥ
 ic pilnode peoþþfullice to libbanne þa hƿile þe ic 7 li-
 febe. 7 æfter minum life þam monnum to læſanne.
 7 æfter me pæren gemýnd on godum peoþcum 7

CAP. XVIII.

♦♦♦♦♦ A Ðiſ þa geſpneccen þar. þa 7 geſpigeþe ꝥ Mod.
 ♦♦♦ D 7 7 ſeo lreacabpneſ ongan ſpneccan 7 þuſ cƿæþ.
 ♦♦♦♦♦ Gala Mod. 7 eala. yfel iſ ſpiþe to anſcunian-
 ne. ꝥ iſ ꝥ 7 te ſpiþe 7 ſingallice 7 ſpiþe hefiglice be-
 ſpich calpa þara monna Mod þe oð on heora gecýnde

i butan C. 7 butan C. I deſt hoc vocabulum in codice Cott.
 7 monnad C. 7 fepdmen C. 7 þurum tolan C. 7 gifa C.
 7 ealo C. 7 behorſigen C. 7 ſpunden forſitene 7 forhole-
 ne C. 7 forſpugod C. 7 geþeccan C. 7 hƿile C. 7 þe æfter
 me pæren min gemýndig on godum peoþcum C. 7 geſu-
 gode C. 7 ea. an yfel iſ ſpiþe ſpiþe to C. 7 ſingallice C.
 ge-co-

georne 7 þeah ne beoþ to þam hrofe þonne ȝit cu-
men fulfremedra mægena. ꝥ iſ þonne pilnung leaſe
ȝilpe 7 unpȝhtes anpealder 7 unġemetliceſ hlifan ġob-
ra peopra ofer eall folc. ⁊ forþam pilnġaþ monġe
men anpealder. Ðe hie wolbon habban ġodne hlifan.
þeah hi hiſ unpȝhte ſien. ȝe forþum ſe ealra forcu-
þeſta pilnað þaſ ylcan. Ac ſe þe ſile ſiſlice 7 ġeorn-
lice æfter þam hlifan ſpȝrian. þonne onȝit he ſiþe
hwaþe hu lȝtel he bið. 7 hu læne. 7 hu tedre. 7 hu
bebæled ælceſ ġodeſ. Inſ þu nu ġeornlice ſmeagan ſilt
and ſitan ſilt ymbe ealpe Ðiſſe eorþan ymbhȝpȝt
from earþeapdan Ðiſſer midbangeapder oð peſte-
peapone. 7 ſſam ſuþeapdum of norþeapdne. ſpa ſpa
þu leornobert on þaſe bec þe Artologium hatte. þonne
miht Ðu onȝitan ꝥ he iſ eall ſiþ Ðone heoſon to met-
tanne ſilce an ſlȝtel ſpica on bſadan bſede. oþþe nonð
beah on ſilbe. æfter ȝ þiſſa mona dome. Ðu ne paſt
þu þaſ þu leornobert on Ptolomeuſ bocum. ſe ſpat
ealler þiſer midbangeapder ġemet on anſe bec. Ðaſ
þu miht on ġeſeon ꝥ eall moncȝnn 7 ealle netenu ne
notiġað napeſ neah forþan bæleſ Ðiſſe eorþan þaſ
þe men ġeſapan maġon. forþam þe hiſ hit ne maġon
eall ġebuġian. ſum for hæto. ſum for cȝle. 7 þone
mæſtan bæle hiſ hæfþ ſe oferſeten. Ðo nu of Ðam
forþan deale on þinum Mode eall þaſ ſeo ſe hiſ of-
ſeten hæfþ. 7 eall Ða ſceapð Ðe heo him onġenumen
hæfþ. 7 eall ꝥ hiſ ſennas 7 monaſ ġenumen habbað.
7 eall ꝥ on eallum Ðeodum peſter liġeþ. Ðonne miht
Ðu onȝitan þaſte þaſ ealler niſ monnum þonne mape
læſed to buġianne. buton ſelce an lȝtel caſeptun.
Iſ ꝥ þonne for Ðȝſilic ġeſpinc ꝥ ȝe ſinnaþ eoppe populb
to Ðon ꝥ ȝe ſilmaþ eopeſne hlifan unġemetlice / to
ġebſeðanne ofer ſelcne caſeptun ſelce þaſ iſ þaſ-
te men buġiaþ þiſſe populbe ſulneah ſilce an ſpica

⁊ forþon C. e populb men C. ſ lȝtlu ſpice C. ȝ ſiſ-
ſa monna C. h notiaþ forþum napeſ C. i ġeſapan C.
k caueptun C. / to bſebanne C. m caueptun C. n ſpice C.
for

for þæt oðer. Ac hwæt numedliceſ oððe micelliceſ
oððe peopþfulliceſ hæfþ ſe eoper gylp þe ge þær o ho-
giaþ on þam fiſtan dæle healfum lonber 7 unlonber.
mid ſæ. mid fæne. 7 mid ealle. ſpa 7 hiſ geneapþeð.
To hpon pilnige ge ðonne to ungemetlice þæt ge eo-
perne naman tobrædan ofer ðone teoþan dæl. nu hiſ
mape niſ mid ſæ. mid fæne. mid ealle.

II. Gefencap eac 9 þ on ðiſum lýtum peapnoce. þe
pe ær ymbe ſppæcon. bugiaþ ſpiþe manega ðeoba. 7
7 miſtica. 7 ſpiþe ungelica ægþer ge on ſppæce. ge
on ðearum. ge on eallum ſiðum. eallra þara þeoba þe
ge nu pillniaþ ſpiþe ungemetlice þ ge ſcýlon eoperne
naman ofer tobrædan. þ ge næfre gebon ne maƷon.
ſ forþam heora ſppæc iſ to bæled on tpa 7 on hun-
reofontig. 7 ælc þara ſppæca iſ to bæled on manega
7 ðeoba. 7 þa ſint tolegena 7 to bæla mid ſæ. 7 mid
pudum. 7 mid muntum. 7 mid fænnum. 7 mid mone-
gum 7 mid 7 miſticum peſtenum. 7 ungeſæpum lon-
dum. þ hit ſupðum cepemen ne geſapaþ. Ac hu mæg
þær þonne ſynþellice aner ſiceſ monner nama cuman
þonne ðær mon ſupðum þære bunge namen ne ge-
heopð. ne þære þeode ðe he on hamſæſt biþ. Ðý ic
nat 7 for hþilcon dýrige ge geopnað þ ge polbon eo-
perne naman tobrædan geond eallne eopþan. þ ge ædon
ne maƷon. ne ſupþum naper neah. Hwæt ðu paſt hu
micel Romana ſice pær on Marcureſ dagum þær he-
netogan. ſe pær oþre naman haten Tulliuſ. 7 þriððan
Liceno. hwæt he cýþðe on ſumpe hiſ boca. þ te ða
get Romane nama ne come ofer ða muntar þe Lau-
carear pe hataþ. ne þa Scioððear þe on oþre healfe þara
munta bugiaþ ſupþum þære bunge naman ne þær fol-
ceſ ne geheopdon. Ac ða he com æpeſt to Paſþum.
7 pær þær ſpiþe niſe. Ac he pær ðeah ðær ýmbutan
manegum folce ſpiþe egefull. Hu ne onƷite ge nu hu

o bugiaþ C. p hit iſ C. 9 þæt te C. 7 ſpiþe miſtica
C. ſ forþon C. 7 hund reofontig C. 7 þiob C. 7 miſ-
ticum C. 7 hþelce dýrige ge Ʒinnaþ C. 7 næfre gebon C.
neapa

neapa se eopen hlifa beon pile þe ge þær ymbe rīncas
 ⁊ unrihtlice ^btalīað to gebraedenne. Dpæt penrt þu
 bu micelne hlīan ⁊ bu micelne peopþrīce an Roma.
 nīrc man mæge habban on ðam lande. Ðær mon fup-
 ðum ðære buncge naman ne gehenbe. ne ealles ðær
 folces hlifa ne com. Deah nu hþelc mon ungemetlice
 ⁊ ungebapenlice pilnige ꝥ he fcale hī hlīan tobræ-
 dan oþer ealle eopþan. he ne mæg ꝥ fopþþnengan. fop-
 þam þe þara ðeoda þeapaf rint fpiþe ungelica. ⁊ heo-
 na geretnerra fpiþe ^cmīrle, fpa ꝥ te þæt on oðrum
 lande betrt ^dlicaþ. þætte ꝥ biþ hþilum on þam oþrum
 tælþpþlicort. ⁊ eac miceler piter pþpþe. fopþam ne
 mæg nan mon habban gelic lof on ælcum londe. fop-
 þon þe on ælcum lande ne licað ꝥ on oþrum licaþ.

III. Fop ði fceolde ælc mon beon on ðam pel ge-
 healben, ꝥ he on hī agenum eapde licode. þeah he nu
 mapan pilnige. he ne mæg fupþum ꝥ fopþþnengan. fop-
 þam ðe feldhþonne biþ ꝥ te auht manegum monnum
 aner hþæt licige. fop þy pþpþ oft gober monner lof
 alegen inne ^eon ðære ilcan þeode þe he on hamfært
 biþ. ⁊ eac fopþam ðe hit oft fpiþe raplice gebpnebe
 þuph þa hearðrælþa þara pþitena ꝥ hi fop heona flæpþe.
 ⁊ fop gīmelepte. ⁊ fop peccelerpte fopleton unpþiten
 ðara monna þeapaf ⁊ hīona dæda. þe on hīona dagum
 fopemæpofte ⁊ peopþgeopnerpte pæpon. ⁊ þeah hi nu
 eall hīona lif ⁊ hīona dæda apþiten hæfþon. fpa fpa hi
 fceolþon gif hi dohton. hu ne fopcallþobon ða ge-
 pþitu þeah ⁊ lofobon ðonecan þe hit pæpe. fpa fome
 fpa þa pþitenaf dyþon. ⁊ eac ða þe hi ymbe pþiton.
 And eop ðīncþ þeah ꝥ ge hæbban ece aþe. gif ge mæ-
 gen on callþe eopenne populde gecapnīan ꝥ ge habban
 godne hlīan æfter eopnum dagum. Līf þu nu f gete-
 lepte ða hþile þīffer andþeapþan līfer ⁊ g ðīfer hþil-
 penþlican pīð ðær ungeenþoban līfer hþila. hþæt bið
 hit þonne. Tele nu þa blenþe þære hþile þe þu ðīn

^a neapo C. ^b talīaþ C. ^c mīrlica C. ^d licode C. ^e in C.
 f getelepte þa hþila C. g þīffer hþilendlican C. h lenþu C.
 eage

eage on ð beppenan mæge piþ ten þurend pintpa. þonne habbaþ þa hpila hpæt hpugu onlice. þeah hit lýtcl rie. ꝥ iſ þonne þæt heopa ægþen hæfþ ende. Tele nu þonne ꝥ ten þurend geara. ge þeah þu ma wille. wið ꝥ ece 7 þæt ungeendode lif. þonne ne firt þu þær nauht & angelice. forþam ꝥ ten ðurend geara. þeah hit lang þince. arcontap. 7 þær oþner ne cymþ næfre nan ende. forþam hit niſ no to metanne ꝥ geendodlice piþ ꝥ ungeendodlice. Deah ðu nu telle from þirer midðaneader fruman oð þone ende. and mete þonne þa gear piþ ꝥ þe nænne ende næfþ. þonne ne biþ þær nauht anlice. Spa biþ eac re hliſa þara / forpæpna monna. Deah he hpilum lang rie. 7 ſela geara þurhpunige. he bið þeah rpiþe rcont to metanne wið þone. þe næfre ne geendað :

IV. And ge ne peccaþ þeah hpeþen ge auht to gode don piþ ænegum oþrum þingum buton wið þam lýtclan lofe þær folcer. 7 piþ þam rcontan hliſan. þe pe æp ymbe rrpæcon. " eapniſap þær 7 forreof þa cræftar eopner ingeþoncer. 7 eopner andgiter. 7 eopne gerceadpnrerre. and polbon habban eoperna godena peopca mebe æt fræmðpa monna cpibðunge. " pilniſað þær to þære mebe De ge to gode rceolbon. Hpæt þu gehyrðeſt þæt te gio ðagum gelomp. ꝥ an rpiþe piſ mon 7 rpiþe riſe ongan o ſandigan aner uþpitan 7 hine birmerode. forþam he hine rpa ongellice upahof and bodode Deær ꝥ he uðpita pære. ne cýðde he hit mid nanum cræftum. ac mid leaſum and oþermodlicum 7 gilpe. De polde re piſa mon hiſ 7 ſandigan. hpæðer he rpa piſ pære rpa he ſelf pende ꝥ he pære. 7 On gan hine þa hyſpan. 7 heapm / cpibðigan. Ða gehende re uþpiþa rpiþe gehýlðelice þær piſan monner poþd rume hpile. Ac wiððan he hiſ hyſpinge gehende hæfde. þa ſealde he ongan rpiþe " þýlðelic. þeah he æp licette.

ð beppenan C. & anlice C. / forpæpna C. " eapniſað C. " pilniſap C. o ſandigan C. p gelpe C. 7 ſandigan C. 7 ongan C. ſ cpibðian C. ſ rýlðe C. " ungehýlðelice C.

þ he uþpita pæpe. Acroþe hine ða eft hþæþen him
 þuhte þ he uþpita pæpe ðe næpe. Ða andþponobe re
 pira mon him 7 cpæþ. Ic polde cpeþan þ þu uþpita pæpe.
 7if þu geþýlþig pæpe 7 * 7erþugian mihte. Ðu lang-
 rum pær him re hliþa. þe he ær mid leaþungum pil-
 nobe. Ðu ne forþærst he þa þær rihte forþam anum
 andþýrþe. Hþæt forþtoþ þonne þam betertum man-
 num. ðe ær uþ pæron. þ hi rpa rpiþe pilnobon ðær
 idelan 7 gilper 7 þær hliþan æfter heora deaþe. oððe
 hþæt forþtent hit þam þe nu riþdon. Ðý pæpe ælcum
 men mape ðearf þ he pilnobe 7obna cpæfta. þonne
 leaþer hliþan. Hþæt hæfð he æt þam hliþan. æfter þær
 lichoman gebale 7 þære ræle. Ðu ne riþon re þ ealle
 men lichomlice rþelþaþ. 7 þeah reo rapl bið libbende.
 Ac reo rapl ræþþ rpiþe æ rþeolice to heorþonum. riþ-
 þan heo ontigeþ biþ 7 of þam canþerne þær lichoman
 onliereþ biþ. heo æ forþeoþ þonne ealle þær eorþlican
 þing. 7 b rægnaf þær þ heo mot brucan þær heorþen-
 lican æ riþær. heo biþ abro7ben fþom þæm eorþlican.
 þonne þ Mod him reþfum gepita biþ Groþer pillan:.

CAP. XIX.

♦♦♦♦♦ A re riþþom ða þiþ rþell æ aþeht hæfþe. Ða
 ♦♦♦♦♦ Ð ongan he 7ibbian 7 þuþ riþgende cpæð. Ðpa
 ♦♦♦♦♦ hpa rpa pilniþe to habbenne ðone idelan hli-
 ran 7 þone unnyttan 7ilþ. behealde he on reorþhealþe
 hiþ hu riþgille ðær heorþener hþealþa biþ. 7 hu neap-
 þære eorþan rþeþe iþ. þeah heo uþ rum þince. þon-
 ne mæþ hine rþamian þære bþæþinge hiþ hliþan. for-
 þam he hine ne mæþ fupþum toþræþan ofeþ þa neap-
 þan eorþan ane. Eala ofeþmodan. hþi ge pilniþen þ ge
 undeþlutan mid eorþum riþan þ deaþlicne 7eoc. ofþe
 hþi ge reon on rpa idelan 7erþince. þ ge polþon eorþine
 hliþan toþræþan ofeþ rpa manega ðeoda. Ðeah hit

* 7erþugian meahþe C. 7 7elper C. æ rþeolice C.
 æ forþiþþ C. b rægnaf C. æ riððan heo C. æ aþeahþ C.

nu gebýrge þ þa utemertan ðioba eopene naman
 upahebban 7 on manig þeodisc eop heþigen. 7 þeah hpa
 pece mid micelne æþelcundnesse his gebýrða. 7 þeo on
 eallum pelum 7 on eallum plencum. ne se deað þeah
 speler ne pecþ. Ac he forreihþ þa æþelo. 7 þone ri-
 can gelice 7 þone heanan ofspelerþ. 7 swa geemnet þa
 rican 7 þa heanan. Hwæt sint nu þær forernan and
 þær swan goldsmiðes ban pelonder. for þý ic cwæð
 þær swan. for þý þam cwæfegan ne mæg næfre his
 cwæf lorigan. ne hine mon ne mæg ðonne eþ on him
 geniman þe mon mæg þa sunnan aþendan of hiepe stede.
 Hwæt sint nu þær pelonder ban. oððe hpa pat nu hwæt
 hi wæron. oððe hwæt is nu se forernan 7 se aþeða
 Rompana heretoga. se wæs hatan Brutus. oþne naman
 Cassius. oððe se swa 7 fæstnæða Lato. se wæs eac
 Romana heretoga. se wæs openlice uþrita. Du ne wæran
 þær gefyrn forþeritene. 7 nan mon nat hwæt hi nu
 sint. Hwæt is heora nu to lare. butan se lýtla hlifa
 7 se nama mid feaum stæfum awriten. 7 þæt wæs
 is. þæt se witon manige forernan 7 gemýndwyrþe swas
 forþeritene þe swiþe feapa manna a ongit. Ac manige
 licgaþ deaðe mid ealle forþitene. þæt se hlifa hie swi-
 ðum cuþe ne geþeþ. Deah ge nu wenen 7 witan þæt ge
 lange libban scýlan her on worulde. hwæt bið eop þon-
 ne ðý bet. hu ne cýmð se deað. Deah Deah he late
 cume. 7 adeað eop of þisse worulde. 7 hwæt forstent
 eop þonne se gylp. huw þam þe se æfterra deað ge-
 grypþ 7 on ecerre gehæft.

CAP. XX.

***** A se firdom þa þis leof arungen hæfde. þa
 * D * ongan he swerlian 7 þis cwæþ. Ne wen þu no
 ***** þæt ic to anwillecne wære swa þæt þu wære forþam. ic
 hit no sefe nauht ne ondræde. forþam hit oft ge-
 býraþ þæt seo leare wære nauht ne mæg þam men don

f swerlian C.

F 2

ne

ne fultum. ne eac nænne ðem. forþam heo niȝ naner
lofer ȝȝe. forþam heo hiȝe ſelf gecȝȝ ꝥ heo nan-
puht ne biȝ. Ac heo onȝȝiȝ hiȝe æpelȝ. þonne heo
geopenaȝ hiȝe ðeapȝ. Ic ſene þeah ꝥ þu ne forȝtande
nu ġit hȝæt ic ðe to cȝæȝe. forþam hit iȝ punðor-
lic þæt ic ſecȝan ȝille. ġ ic hit mæȝ uneaȝe mið ȝor-
tum ġ ġeneccan. ȝȝa ȝȝa ic ȝolde. ꝥ iȝ þæt ic ȝat ꝥ te
ȝeo ȝiȝeȝeapȝe ȝȝȝ biȝ ælcum men nȝȝȝȝȝe þon-
ne ȝeo onȝȝȝe. forþam ȝeo onȝȝȝe ſimle liȝȝ and
licet. ꝥ mon ſcȝle ſenan ꝥ heo ^b ȝeo ſio ȝoȝe ġeȝælȝ.
ac ſio ȝiȝeȝeapȝe iȝ ſio ȝoȝe ġeȝælȝ. þeah ⁱ hȝa ȝȝa
ne þince. forþam heo iȝ ȝæȝȝæȝ ġ ġehæt ſimle ꝥ te
ȝoȝ biȝ. Sio ^k oȝȝ iȝ leaȝ ġ beȝȝicȝ ealle hiȝe ġeȝe-
ȝan. forþam hio hit ġecȝȝ ſelf mið hiȝe hȝȝȝȝȝȝ-
neȝȝe þæt hio biȝ ȝȝiȝe ȝanȝol. Ac ȝeo ȝiȝeȝeapȝe ġe-
bet and ġelæȝeȝ ælcne þaȝa ðe hio hi toȝeȝiet. Sio
^l oȝȝ ġebint ælc þaȝa moða þe heȝe bȝȝȝȝ mið þæȝe
hiȝȝȝa ðe hio licet ꝥ hio ſie ġoð. ȝeo ȝiȝeȝeapȝe
þonne ^m anbint ġ ġeȝȝeȝ ælc þaȝa þe hio toȝeȝieȝ.
mið þam ꝥ hio hiȝ ġeopenaȝ hu ⁿ tieðȝe þæȝ andȝeap-
tan ġeȝælȝa ſint. Ac ȝeo onȝȝȝȝeȝ ġæȝ ſcȝȝȝæȝum
^o ȝȝæȝeȝ ȝinðeȝ þȝȝ. Sio ȝiȝeȝeapȝeȝ þonne biȝ ſimle
untæȝu. ġ ^p ȝȝaȝu aȝcȝȝeȝ mið þæȝe ſȝȝȝȝȝe hiȝe
aȝeȝȝe ſȝeȝenȝeȝe. Ac ſio leaȝe ġeȝælȝ hio tiȝȝ on
laȝȝ neaȝȝȝa þa þe hiȝe toȝeȝeȝaȝ ſȝom þæȝ ^q ȝo-
ȝum ġeȝælȝum mið ^r hiȝe oȝcȝȝȝe. ðeo ȝiȝeȝeapȝe-
ȝeȝ þonne ſull oȝȝ ealle þa þe hiȝe unðeȝȝeȝoðde biȝȝ.
neaȝȝȝa ġetiȝȝ to þam ȝoȝum ġeȝælȝum. ȝȝa ȝȝa mið
angle ſȝȝ ġeȝanȝen biȝ. ðinȝ þe nu ꝥ lȝȝel ġeȝȝe-
on ġ lȝȝel eaca þinȝa ġeȝælȝa. þætȝe þeoȝ ſeȝe and
þeoȝ eȝeȝȝe ȝiȝeȝeapȝeȝeȝ þe bȝȝȝȝȝ. ꝥ iȝ þæt heo
ȝȝiȝe hȝaȝe þa ^ſ oð þe ġeopenaȝ ðinȝa ġeȝȝeȝȝa ſȝe-
oȝȝa. and eac þinȝa ſeȝoȝa. þæt þu hiȝ miȝȝ ȝȝiȝe
ſȝȝȝȝe toȝȝan. Ac þæȝ leaȝan ġeȝælȝa þonne hi þe

^g aȝeccan C. ^b iȝ C. ⁱ hȝæȝ C. ^k oȝȝu C. ^l oȝȝu C.
^m onbint C. ⁿ teðȝa C. ^o ȝȝa þæȝ C. ^p ȝæȝu aȝcȝȝeȝ
C. ^q ȝoȝan C. ^r þæȝe oȝcȝȝȝe C. ^ſ ſȝeȝȝe C.

ſȝom

ƿrom Ʒeƿitaþ. Ðonne nimað hi heora men mid him.
 7 lætaþ þine feapan Ʒetƿeopan mid þe. Ðu polbert þu
 nu Ʒebýcgan. þa þu Ʒerælgort ƿæpe 7 þe þuhte ꝥ ƿeo
 ƿýpð ƿiþort on ðinne ƿillan ƿoðe. mid hu ⁊ micelan
 ƿeo polbert þu þa habban Ʒeboht ꝥ þu ƿputole mihtert
 tocnapan þine ⁊ ƿrinð 7 þine ⁊ ƿýnð. Ic ƿat þeah ꝥ þu
 hit polbert habban mid ⁊ miclan ƿeo Ʒeboht ꝥ þu hi
 cuþert ƿel toƿcaban. Ðeah þe nu þince ꝥ þu ðeoppýrþe
 ⁊ feoh ƿoplonen habbe. þu hæfst þeah micle ðioƿpýrþe
 ne mid Ʒeboht. ꝥ rint Ʒetƿeoƿe ƿriend. þa þu miht
 nu tocnapan. 7 ƿart hpæt þu hioƿa hæfst. Hpæt ꝥ iſ
 ꝥ callra ðeoppoƿerþe feoh:

C A P. XXI.

♦♦♦♦♦ A ƿe ƿiſdom þa þiſ ƿpell aſæð hæfðe. þa on-
 ♦ D Ʒan he ⁊ Ʒibðigan 7 ður ringende cƿæþ. An
 ♦ ƿceppend iſ buton ælcum tƿeon. 7 ƿe iſ eac
 ƿealbend heoƿoneſ 7 eoƿþan 7 ealra Ʒerceafta Ʒerepen-
 licra 7 eac unƷerepenlicra. ꝥ iſ Grob ælmihtig. Ðam
 þeoƿiaþ ealle þa þe þeoƿiaþ. Ʒe þa þe cunnon. Ʒe þa þe
 ne cunnon. Ʒe þa þe hit ƿiton ꝥ hie him þeoƿiaþ. Ʒe
 þa þe hit nýton. Ðe ilca Ʒerette unapendendlicne ſiðo.
 7 þeapaf. 7 eac Ʒecýnðelice ſibbe eallum hiſ Ʒerceaftum
 þa þa he polðe. 7 ƿpa lange ƿpa he polðe. þa nu ƿculon
 ſtandan to ƿopulðe. Ðara unſtillena Ʒerceafta ſtýping
 ne mæg no ƿeoƿþan Ʒertilleð. ne eac onpend of Ðam
 ƿýne 7 of þæpe endebýrðnerre þe him Ʒeret iſ. ac ƿe
 anpealða hæfþ ealle hiſ Ʒerceafta ƿpa mid hiſ bſible
 befangene. 7 Ʒetogene. 7 Ʒemanode ƿpa ꝥ hi nauþer
 ne Ʒertillan ne moton. ne eac ƿriþor ſtýpian. þonne
 he him þæt Ʒerum hiſ ƿealbleðer ƿoƿoplaet. Ðra
 hæfþ ƿe ælmihtiga Grob Ʒeheaƿorade ealle hiſ Ʒerceafta
 mid hiſ anpealde. þæt heora ælc ƿinð ƿiþ oþer. and
 þeah ƿƿæþeð oþer ꝥ hie ne moton toſlupan. ac bið

⁊ micle C. ⁊ ƿpend C. ⁊ ƿriend C. ⁊ micle ƿio C.
 ⁊ ƿioh C. ⁊ Ʒibðian C.

Ʒe-

ȝeƿenȝbe eft to þam ilcan nȝne. þe hie ær unnon. 7
 ſƿa ƿeopþaþ eft ȝeodnȝade. ſƿa hi hit ƿaȝiaþ ꝥ ða
 ƿiþenƿearþan ȝerceafta æȝþen ȝe hie betƿux him ƿin-
 naþ. ȝe eac ƿærte ſibbe betƿux him healdaþ. Ða nu
 ƿȝr ðeþ 7 ƿæten. 7 ſa 7 eopþe. 7 manega oþra ȝe-
 rceafta. þe beoþ a ſƿa ungeðƿærna betƿux him ſƿa ſƿa
 hi beoþ. 7 þeah he beoþ ſƿa ȝeþƿærna þætte no ꝥ an ꝥ
 hi maȝon ȝeſenan beon. ac þȝ ſuþþon ꝥ heora ſuþ-
 þum nan buton oþrum beon ne mæȝ. Ac a ſceal þæt
 ƿiðenƿearþbe ꝥ oðer ƿiþenƿearþbe ȝemetȝian. ſƿa nu
 hæfð ſe ælmihteȝa Grob ſƿiþe ȝerceaðſiſlice 7 ſƿiðe
 limpliſe ȝeret ꝥ ȝeppixle eallum hiȝ ȝerceaftum. Ða
 nu lencten 7 hæppert. on lencten hit ȝnepð. and on
 hæppert hit ſealpaþ. 7 eft ſumer 7 ƿinter. on ſu-
 mera hit biþ ƿearm. and on ƿintra cealb. Ða eac ſio
 ſunne bȝingþ leohte ðaȝa. 7 ſe mona liht on niht.
 þuþh þær ilcan Grob miht. Ðe ilca ƿoppȝrnoþ þæræ
 ſa ꝥ heo ne mot þone þeonſcopolb oſenſtæppan þære
 eopþan. Ac he hæfþ heora mearce ſƿa ȝeret. ꝥ hie
 ne mot heope mearce ȝebædan oſer þa ſtillan eop-
 þan. Mid þam ilcan ȝeſece iſ ȝeſeaht ſƿiþe anlic ȝe-
 ppixle þær flobet 7 þær ebban. þa ȝeretener þa he læt
 ſtandan þa hpile þe he pile. Ac þonne ær þe he ꝥ ȝe-
 pealbleþen ƿoplat þara bȝidla. þe he þa ȝerceafta nu
 mid ȝebȝidlobe hæfþ. ꝥ ſeo ƿiþenƿearþner. þe ƿe ær
 ȝmbe ſƿnæcon. ȝiſ he ða læt toſlupan. þonne ƿoplatþ
 hi þa ſibbe þe hi nu healdaþ. 7 ƿiþ heora ælc on oþer æf-
 ten hiȝ aȝenum ƿillan. 7 ƿoplatþ heora ȝeſennæbenne.
 7 ƿopðoð ealne þȝrne midðaneapð. 7 ƿeopþaþ him ſelſe
 to nauhte. Ðe ilca Grob ȝeſeȝþ mid ſƿeondnæbenne ſolc
 toȝædene. 7 ſin hiȝſcipaȝ ȝeſamnaþ mid clænlicne lufe.
 Ðe ȝeȝæðenþ ſƿind 7 ȝeſenan ꝥ hie ȝetneoplice heora
 ſibbe 7 heora ſƿeondnæbenne healdaþ. Eala ꝥ te ðiȝ
 moneȝn ƿære ȝeælȝ. ȝiſ heora Moð ƿære ſƿa niht.
 7 ſƿa ȝetatelod. 7 ſƿa ȝeendebȝrð. ſƿa ſƿa þa oþne ȝe-
 rceafta ſindon. Ðer endað nu ſeo æfteſne ſƿoſer boc

æfterne ſƿoſer boc Boetier C.

Boe-

Boetius. 7 onginþreo þuðbe. Se Boetius þær oþre na-
man ^d gehaten ðeueþinur. re þær heþetoga Romana.

C A P. XXII.

♦♦♦♦♦ A re ƿiðdom ða þiſ leoþ arungen hæfðe. Ða
♦ D ♦ hæfðe he me. gebunden mid þære ƿynnrum-
♦♦♦♦♦ nerre hiſ ranger. þ ic hiſ þær ƿiþe ƿaſenðe
7 ƿiþe luſtþære hine to gehýðanne mid inneƿearðum
Mobe. 7 þa f fulþaþe þær ic g cluðbe to him 7 ðuſ
cpæþ. Gala ƿiðdom. þu þe eaſt ƿio hehſte ƿnoſen call-
pa ƿeſiðra ^b doma. hu þu me hæfſt aſneſroðne æg-
þeſ ge mid þinre ſmealican ſƿæce. ge mid þinre ƿyn-
rumnerre þiner ranger. to þam þu me hæfſt nu. ge-
netne. 7 oþerſcumenne mid þinre geſceaðþiſnerre. þ me
nu þýnþ þætte no þ an þæt ic ðaſ unpýð aſeſnan
mæg. þe me on becuðen iſ. Ac þeah me get mape ſne-
cenneſ on becuðe. ne cƿiþe iſ næſne ma þ hit bu-
ton ægeþýðum ſie. ƿoþþam ic ƿat þ ic mapan 7 he-
ſgan ƿýþe ƿære. Ac ic ƿolðe ýmbe þone læceðom
þara ðinra laſa hþene mape gehýðan. þeah ðu nu hþene
æſ i ſæðeſt þ þu ^m ƿenðeſt þ hi ƿolðon me ƿiþe bi-
teþe þincan. ne onðræðe ic hi me nauht nu. Ac ic heo-
pa eom ƿiþe giſne ægþeſ ge to gehenenne ge eac to
gehealðanne. 7 ðe ƿiþe geopne biððe þ þu hi me ge-
læſte. ſpa ſpa þu me nu lýtle æſ gehete. Ða cpæð
re ƿiðdom. Ic ongeat ſona þa ðu ſpa ƿel geſƿugodeſt.
and ſpa luſtlice gehendeſt ⁿ mine laſe. þ þu ƿoldeſt
mid inneƿearðan Mobe hi ongiðon. 7 ſmeagean. ƿoþ-
þam ic geandbiððe ƿiþe ƿel oþ ic. ^o ƿiſte hþæt þu ƿol-
deſt. 7 hu þu hit undeſtandan ƿoldeſt. 7 eac þý ſƿ-
þoſ ic tiolode ƿiþe geopnſfullice. þ ðu hit ƿoſtan-
ðan ^p mihteſt. Ac ic þe ƿille nu ſecgan hþeic re læce-
cpæſt iſ minre laſe ðe ðu me nu biſt. De iſ ƿiððe

^d haten C. ^e gebundenne C. ^f fulþaþe C. ^g cleo-
pode C. ^b modra C. ⁱ aſetne C. ^k geþýðtum C. ^l ſæ-
ðe C. ^m ƿenðe C. ⁿ minra laſa C. ^o ƿiſte C. ^p mehte C.
biteſ

biter on muþe 7 he þe tiþþ on ða þrotan þonne ðu
 hiſ æperſt fanbart. Ac he 7 penobaþ ſyðþan he innað.
 7 biþ ſpiþe liþe on ðam innoþe. 7 ſpiþe ſpete to bel-
 centan:.

II. Ac ðær ðu ongeate hpiþne ic þe ſ nu teohhie
 to lædenne. ic pat þ þu polbert ſpiþe georne ðiden
 fundian. 7 ſpiþe ſpiþlice beon onæled mid ðære gū-
 runge. forþam ic gehenþe þ þu ær ſæbert þ þu ſpiþe
 geornfull pære hit to gehýpanne. Ða cƿæþ þ Mod.
 Ðriþer pilt þu me nu ſpiþort lædan. Ða andƿýrþe ſeo
 Læſceabƿirner and cƿæþ. To þam ſoþum geraldum ic
 ⁊ tiohhie þ ic þe læde. ⁊ þe þin Mod oft ymbe ⁊ næ-
 peþ 7 eaþmeþ. 7 ðu ne mihtert gýt ſulſihtne ƿeg
 aƿebian to ðam ſoþum geraldum. forþam þin Mod
 ƿær abirgob mid þære anſine ðirra learena geraldā.
 Ða cƿæþ þ Mod. Ic ðe healrige þ þu me oþe bu-
 ton ælcum tƿeon hƿæt ſio ſoþe gerald ſie. Ða cƿæþ
 ſio Læſceabƿirner. Ic pille forlurlice for þinum lu-
 ſum. Ac ic ſceal be ſumene biſene ſume anlicnerſe
 þære ƿiran þe getæcan. oþ þe þ þing cuþne ſie. to
 þam þ þu þa biſne ſƿeotole gerceapige. 7 þonne be þære
 anlicnerſe þara ſoþena geraldþa þu mæge ongitan þa
 ſoþan geraldā. 7 7 forlæt þætte him piþenƿearþ biþ.
 þ ſint þa leaſan geraldþa. and þonne mid ealler moder
 geornfullan ingeþance ⁊ hiſie þ þu mæge becuman to
 þam geraldum þe ece þurhþuniah:.

C A P. XXIII.

♦♦♦♦♦ A ſe ƿiſdom þa hiſ ſpell ⁊ aƿeht hæfde. þa on-
 ♦♦♦♦♦ Ð gan he eft giddian. 7 þuſ cƿæþ. Ða hƿa ſƿa
 ♦♦♦♦♦ pille ſapan ƿertmbære land. atio æperſt of þa
 þonnar. 7 þa ſƿiſſar. 7 þ ſearn. 7 ealle þa ƿeob þe he
 geſio þ þam æceþum beƿigen. þ ſe hƿæte mæge ðy

⁊ þe penobaþ C. ⁊ ſpiþe ſpete to bealcetenne. ſ tio-
 hiſe to lædanne C. ⁊ tiohiſe C. ⁊ þær C. ⁊ hƿærƿæþ 7
 eac mætt. Ac þu C. 7 forlætā C. ⁊ hiſie C. ⁊ aƿæþ C.
 bet

bet peaxan. Eac is ðeor biren to geþencenne. ꝥ is ꝥ
 ælcum men þincð huniger bio breab þy peopodra. gif
 he hpene ær biteper onbirigþ. and eft rmylte pedep
 biþ þy þancpýrþne. gif hit hpene ær biþ rteapce rton-
 mar. 7 norðan pindar. 7 micle penar 7 rnapar. And
 þancpýrþne biþ eac þær bæger leoht for þære eger-
 lican þiorþro þære nihte. þonne hit pære gif nan niht
 næpe. Ðra biþ eac micle þe pinrumpc rio roþe gerælð
 to habbenne æfter þam eorþum þirrer andþeapdan
 lifer. And eac micle ðy eþ þu miht þa roþan gerælþa
 gecnapan and to hiora cýþþe becuman. gif ðu æper
 apýrtpalarc of ðinum Mobe Ða learan gerælþa. 7 hi
 of atihþ of ðone grund. Siððan þu hi þonne gecna-
 pan miht. þonne pat ic ꝥ ðu ne pilnart naner oþper
 þinger ofer þa :

C A P. XXIV.

♦♦♦♦♦ A he þa þir leoð arungen hæfde. þa forlet he
 ♦♦ D þone rang. 7 gerrugode ane hpile. 7 ongan
 ♦♦ rmealice þencan on his moder ingehance. and
 ♦♦ þurc pæþ. Aelc deaplic man rpencþ hine relþne mid
 d mirtlicum. 7 manigfealdum ýmbhogum. 7 þeah pillni-
 að ealle þurh e mirtlice paþar cuman to anum ende.
 ꝥ is ꝥ hi pilniað þurh ungelice eapnunga cuman to
 anpe eadignerre. ꝥ is þonne God. re is fruma 7 ende
 ælcer f goder. 7 he is rio hehrtc g gerælþa. Ða cæþ ꝥ
 Mod. Ðæt me ðýncþ re ꝥ hehrtc h god. þæt te man
 ne ðurþe naner oþper goder. ne eac ne pecce ofer ꝥ
 riððan he ꝥ hæbbe. ꝥ is i hrof eallra oþerra k goða.
 forþam hit eall oðru l god utan befehþ. 7 eall on in-
 nan him hæfþ. Nære hit no ꝥ hehrtc m god. gif him
 ænig butan pære. forþam hit hæfde ðonne to pilni-
 anne rumer n goder þe hit relþ næfde. Ða andrpanode

c Ða C. d mirtlicum C. e mirtlice C. f gooder C. g ge-
 rælþ C. h good C. i hrof C. k goða C. l good C.
 m good C. n gooder C.

io Gerceadpirner 7 cpæþ. Ðæt iſ ƿiþe ƿƿeotol ꝥ þæt
iſ io hehte geræld. ƿoþþam hit iſ ægþe ƿe hƿof
ƿe ƿlon ealler ƿoðeſ. hƿæt iſ ꝥ þonne buton ƿeo ƿe-
leſte geræld. þe þa oþra geræla ƿealle on innan him
gegaðeƿað. 7 hi utan ƿymbhæfþ. 7 on innan him ge-
helt. 7 him naner ne bið ƿana. ne he naner neodðe-
aƿfe næfþ. Ac hi cumað ealle of him. 7 eft ealle to
him. ƿpa ƿpa ealle ƿæteƿu cumað of ðære ƿæ. 7 eft
ealle cumað to ðære ƿæ. Niſ nan to þæſ lýtél ƿælm.
ꝥ he þa ƿæ ne ƿerece. and eft of þære ƿæ he ƿelent
in on þa eoþan. 7 ƿpa he biþ ƿmuðenðe geonð þa eoþ-
ðan. oð he eft cymþ to ðam ilcan æpelme þe he æſ
ut ƿleoƿ. 7 ƿpa eft to ðære ƿæ :

II. Ðiſ iſ nu biſen þaƿa ƿoþena gerælda. þaƿa ƿil-
niaþ ealle ðeaþlice men to begitanne. Ðeah he Ðuþh
ſ miſtlice ƿeƿar ðencan to cumanne. ƿoþþam æghƿeic
man hæfþ gecyðbelic ƿoð on him ſelfum. ƿoþþam
ælc Moð ƿilnaþ ƿoþer ƿoðeſ to begitanne. Ac hit biþ
ameſſeð mid ðam lænum ƿoðum. ƿoþþam hit bið
ƿ of ðære þæto. ƿoþþam ſume menn ƿenaþ ꝥ þæt
ſie ƿeo ſeleſte geræld. ꝥ mon ſie ƿpa ƿelið ꝥ he naner
þinger maƿan ne þuƿfe. 7 ƿ ƿilniað hioƿa ƿoþulð æf-
teƿ þæm. Sume men ƿenaþ ꝥ ꝥ ſie þæt hehte æ ƿoð.
ꝥ he ſie hiſ geƿeƿum hiſ geƿeƿena ƿeoþoſt. 7 eall
on mægene ðæſ tilaþ. Sume ƿenaþ ꝥ ꝥ hehte ƿoð
ſie on ðam hehtan anƿealde. þa ƿilniað oðeſ tƿeƿa.
oððe him ſelfe ƿicſian. oððe hi to ðaƿa ƿicena ƿe-
onðſcipe geþeoðan. Sume teohhiaþ ꝥ ꝥ beſte ſy þæt
mon ƿeo ƿoþemaſne. 7 ƿiðmaſne. 7 heah be ƿoðe hli-
ſan. tiliað ðonne þæſ ægþe ƿe on ſibbe. ƿe on ge-
pinne. Manege tellað ꝥ to mæſtum ƿoðe 7 to mæ-
ſteſe geræle ꝥ mon ſie ſimle bliðe on ðiſſe andƿe-
aƿðan liſe. 7 ſulga eallum hiſ luſtum. Sume ðonne
ða ðe þæſ ƿelan ƿilniað. hi hiſ ƿilniað ƿoþþam ðæt

ƿoðeſ C. ƿ ealla C. ƿymbhæfþ C. ƿ æpilm C.
ſ miſtlice C. ƿoð C. ƿoðum C. ƿ of C. ƿ ƿilniaþ
C. æ ƿoð C. ƿoð C. 7 hæbbe ƿoðne C. c ƿoðe C.
hi

hi woldon ðý mapan anweald habban. ꝥ he ^d mihton þý
oprowglicor þýrra woruld lufra hwitan. 7 eac þar we-
lan. Manegæ sint þara þe for ðý wilnaþ anwealdes.
ðe hie woldon oþmæte e feoh gegaderian. oððe eft
þone hlifan heora naman hi wilnað þæt hi gebreaban.

III. On weorcum. 7 on oþrum weorcum lænum. and
f hi neorendum weorþscipum ælces mennisces modes
inweþanc biþ gecwenced mid þære geornfulnesse and
mid þære g twilunga. weþ þonne ꝥ hit hæbbe sum hea-
lic b god gewyrned. ðonne hit hæfþ i gewunnen þær
wolder olesunga. Ond me wincð ꝥ hit hæbbe gewoht
sume riþe leaslice mæsse. Some tiliað mid micelne
geornfulnesse riþa. forþam ꝥ hi wunþ ꝥ mæge mæst
beorna begitan. 7 eac weorcumlice libban. Ða k geweo-
pan fweond. þonne ic secge i reo þæt weoreowderfe
ðýng eallra þýrra woruld gewelþa. þa ne sint m fup-
þon to woruld godum to tellanne. ac to godcundum.
forþam reo leas weyrd hi na forþ ne bringþ. Ac re
god þe hi gecýndelice geweor to gemagum. forþam
ðe ælces oþres winces on þýrra worulde mon wilnað.
oððe forþam þe he mæg wurþ ꝥ to anwealde cuman.
oððe to sumum woruld lufre. buton ðær geweoþan
fweonder. þone mon lufað hwilum for lufum 7 for
weorum. ðeah he him nanra oþerra n læna ne pene.
ꝥ gecýnd gewelþ 7 gelimþ Ða fweond togedere mid
untowæledlicne lufe. Ac mid ðýrrum woruld gewel-
þum 7 mid ðýr andweorþan wean mon weyrð ofton fe-
ond ðonne fweond. Be o þýran 7 be manegum wýllecum
mæg beon eallum monnum cup. ꝥ te ealle þa p licham-
lican god bið forcuþran ðonne ðære raple cweftar.
hwæt we wenað ꝥ mon beo þý gretwerga þe he bið
micel on his lichoman. reo fægeres þonne 7 reo hwæt-
nes þær lichoman geblyraþ þone mon. 7 aget. 7 rio

^d mehte C. ^e fíoh C. ^f hneorendum C. ^g twilunga
C. ^b goob C. ⁱ genumen C. ^k geweoþan fweond C. ^l rie
C. ^m fupþum C. ⁿ leana C. ^o þýr. C. ^p licumlican goob
bið C. ^q retwerga C.

hælu hine gebed þæt lufþærne. On eallum þisum ⁊ licham-
licum geræhtgnerum men recað anfealde eadignesses þær
þe him ðincþ. forþam þe æghwælc man swa hwæt swa
he oðer ealle oðre þing swiþort lufað. ꝥ he sƿeoht hæf
ꝥ him rie betƿe 7 ꝥ biþ his hehtes ⁊ god. þonne he
ꝥ þonne begiten hæfþ. þonne ⁊ tihhæf he ꝥ he mæge
beon swiðe geræht. Ne onfære ic nauht ꝥ þa geræhta
7 þeo eadigness rie þæt hehtes ⁊ god þisses andƿearðan
lisses. forþam ⁊ ðe æghwælc mann ⁊ tihhæf ꝥ ꝥ ðing
betƿe rie ꝥ he swiþort oðer oðru þing lufað. 7 þon-
ne he tihhæf ꝥ he rie swiðe geræht. gif he ꝥ begi-
tan mæge. ꝥ he þonne swiþort willað. Ðu ne is ⁊ þe
nu genog openlice gecopað þara leasena geræhta anlic-
nesses. ꝥ is þonne æhta. 7 weorðlice. 7 anfeald. and
b gelp. 7 woruldrift. Be þam woruldrifte Episcopur se
uƿrita sæde. þa he ymbe ealle þas oðra geræhta smeade.
þe se ær nemdon. þa sæde he ꝥ se luf sæne ꝥ hehtes
⁊ god. forþam ealle þa oðru god. þe se ær nemdon.
oleccað þam Mobe 7 hit d sefæþ. se luf ðonne ana
olecþ þam lichoman anum swiþort.

IV. Ac se willað nu get swiðecan ymbe manna ge-
cýnd 7 ymbe heora tilunga. þa nu þeah heora Mobe 7
heora gecýnd rie adimmas. 7 hi sien on ꝥ oðrele ari-
gen to yfele 7 ðider healde. þeah hi willað. þær þe
hi cunnon 7 magon. þær hehtan ⁊ godes. Ðra swa oðer-
druncen man sæt ꝥ he seolde to his huse and to his
sæte. 7 ne mæg þeah ðider aƿedrian. swa biþ eac þam
Mobe ðonne hit bið aheftigad mid ðæm ymbhogum
ðisse worulde. hit biþ mid ðæm hwilum oðerdruncen
7 sƿeoht. to þam ꝥ hit ne mæg fullsýht aƿedrian
to gode. Ne þýncþ þeah þam monnum ꝥ hi auht sme-
arpiende þas willað to begitanne ꝥ hi manan ne þur-
fon tilian. Ac searþ ꝥ b him aæn ealle þas god ge-

7 licumlicum C. sƿeoht C. ⁊ god C. ⁊ tihhæf
⁊ god C. 7 þý C. ⁊ tihhæf C. a ꝥ C. b gelp C. ⁊ god
C. d sef C. e godes C. f seƿeald. to ðon C. g me-
arpiæn þe þær C. b hi mægen eall þas god C.

gabe.

gaderian to gaderene. þæt te nan buton þære geyromnunga ne rie. nýton þonne nan heopa i god ðonne eallra ðara beorppýrðertena ðinga gegaderunga to heopa anpealde. þ he naner ðinger buton þæm ne þýrre. Ac þ ný nan man þ te rumer eacan ne þýrre buton Gode anum. De hæfþ on hý agenum genoh. ne ðearf he naner þinger buton þær þe he on him relsum hæfð. Fenst þu nu þ þa k býregian þe penað þ te þ ðing rie ælcer peorþrcíper betrt pýrre i þ meðemærte on- gíton magon. nere nere. ic pat þ hit ný no to for- reonne. Du mæg þ ýfel beon þ te ælcer monner in- gehanc penþ þ te m god rie. i æfter hýgaf. i pilnaþ to begítanne. nere ný hit ná ýfel. þ iþ þ hehýte " god. Hpi ný nu anpeald to tellanne to rumum ðara heh- rtena goda ðýrre andpearðan lýfer. Hwæþen þæt nu rie to talianne paclic i unnýt þ te nýtrpýrþort iþ eall- ra ðýrre populd þinga. þ iþ anpeald. hwæþen nu o god hlýra i fornemærner p reo for nauht to tellenne. nere nere. Ný hit q nan cýn. þ mon þ for nauht telle. for- þam þe ælc mon penþ þ þ betrt rie þ he rpiþort lu- raf. Du ne wíton pe þ nan neapner. ne nan earroþu. ne nan unrotner. ne nan rap. ne nan heftgner. ný nan gerælð. Hwæt r ðýrre pe nu ma ýmbe ða gerælða rprecan. Du ne pat ælc man hwæt þa beoþ. i eac pat þ i þa beoð þ hehýte i god. i ðeah recþ fulneah ælc mon on rpiþe lýtlum ðingum ða relertan gerælþa. for- þam he penþ þ he hie þonne ealle hæbbe. gýr he hæfð þ þ he ðonne rpiþort pilnaþ to begítanne. Dæt iþ þon- ne þ hi rpiþort pilnaþ to begítanne. pela. i peorþrcípe. i rice. i þýrre populde puldon. i gýlþ. i populd lurt. Dýrre ealler hi pilnaþ. forþam ðe hi penaþ þ hie þurh þa þing rcýlon begítan þ him ne m reo naner pillan pa- na. r naþen ne peorþrcíper. ne anpealder. ne fornemær- nerre. ne blýrre. þær ealler hi pilnaþ. i pel doþ þ hi

i goob C. k býriende penað C. i þæt te hi C. m goob C. n goob C. o goob C. p rie C. q vox nan deest in Cott. r ðurfon C. shi C. t goob C. u rie C. x nauðen C. þær

þær pilnað. Ðeah hi ⁊ myrlice hiſ pilnigen. Be Ðam
 Ðingum mon mæg ſpeotole ongitan ꝥ ælc mon Ðær
 pilnaþ ꝥ he mæge ꝥ hehte god begitan Ðær hi hit
 gecnapan mihtan. oððe on riht recan cuðon. Ac hi
 hit ne recað on Ðone ⁊ rihtorton weg. hit aſ on
 Ðiſſe populde:.

CAP. XXV.

♦♦♦♦ A re ƿiſdom þa Ðiſ ſpell aſæb hefe. þa on-
 ♦ D gan he eft ringan ⁊ Ður cpeþ. Ic wille nu
 ♦♦♦ mid giddum gecyþan hu pundoplice Ðrihten
 pelt eallra gerceafta mid Ðam bwiðlum hiſ anpealder.
 ⁊ mid hwilcere endebýrðnerfe he gertaþolaþ ⁊ gemet-
 gað ealle gerceafta. ⁊ hu he hi hæfð geheaþonade ⁊
 gehæfte mid hiſ unanbindenlicum ſacentum. ꝥ ælc
 gerceaft biþ heald on locen wiþ hiſe gecýnde. þære
 gecýnde ðe heo to gerceapen ƿær. buton monnum.
 ⁊ ſumum englum. Ða ƿeoþaþ hwilum of hioþa gecýn-
 de. Ðƿæt ſeo leo. Ðeah hio ƿel tam ſe. ⁊ fæſte ſa-
 centan hæbbe. ⁊ hiſe magiſten ſƿiðe lufige. and eac
 onbræde. gif hit æfne gebýneþ ꝥ heo blober onbi-
 riðð. heo forgit ſona hiſe nýpan tamen. ⁊ gemonð
 þær ƿiðan gepunan hiſe elþana. onginð þonne ſýn ⁊
 hiſe ſacentan bſecan. ⁊ abit ænert hiſe ladteop. and
 riððan æghƿæt Ðær þe heo gefon mæg. ge monna.
 ge neata. Ðƿa toþ eac ƿudu fugelſ. Ðeah hi beon ƿel
 atemeðe. gif hi on Ðam ƿuda ƿeoþaþ. hi forſeoð
 heoþa laſeoþa ⁊ ƿuniaþ on heoþa gecýnde. þeah heoþa
 laſeoþa him Ðonne biðan þa ilcan mettaſ ðe hi ær
 tame mid gepenebon. þonne ne ſeccaþ hi þara metta.
 gif hi þær ƿuda benugon. Ac þincþ him ƿýnſumpe ꝥ
 him ſe ƿeald on cpeþe. and hi gehiþan oþerra fugela
 ſtemne. Ðƿa bið eac þam tneopum ðe him gecýnde
 biþ up heah to ſtandanne. þeah Ðu ſeo hwelene boh
 of þune to þære conþan. ſƿelce þu began mæge ſƿa þu

⁊ myrlice C. ⁊ rihtertan C.

hine

hine alætt. swa swinco he up. 7 swigað swi his gecynder. Swa deð eac seo runne. þeah heo ofer midne dæg onrige 7 lute to þære eorþan. eft heo reoð hie gecynde. 7 stigð on þa dæglan wegað swi hie upri- næs. 7 swa hie ufor 7 ufor. oððe hie cymð swa up swa hie yfemert gecynde bið. Swa deð ælc gerceaft. swigað swi his gecynder. 7 gefagen bið gif hit æfre to cuman mæg. Nis nan gerceaft gerceapen þara þe ne wilige þæt hit þider cuman mæge þonan þe hit ær com. þæt is to næste 7 to onrognesse. Seo næst is mid Gode. 7 þæt is God. Ac ælc gerceaft hwearfað on hie selfe swa swa hweol. 7 to þam heo swa hwearfað þæt heo eft cume þær heo ær wæs. 7 beo þæt ilce þæt heo ær wæs. Donnan þe heo utan behwæfðe se þæt þæt hie ær wæs. 7 do þæt þæt heo ær dyde :

CAP. XXVI.

***** A se firdom þe ðis leof ^b arungen hæfde. Ða
 * Ð * ongan he eft spellian 7 þis craf. Eala * hwæt
 * þær weorðlican men. þeah ge eow selfe nu don
 ***** neatum gelice for eowre dyrige. hwæt ge þeah magon
 hwæt ^d hweo ongitan swelce eow mæte be eowum
 swumfeafte. þæt is God. þone soðan swuman and þone
 soðan ende ælcne gewelþa ge ongitað ðeah ge hine
 fullce ne * gecnapan. 7 swa þeah so gecynd eow tihð
 to þam angyte. ac eow / teohð swiðe manigfeald ged-
 pola of þam angyte. Gewencað nu hwæðer men mæ-
 gen cuman to þam soðum gewelþum ðurh 8 þa and-
 weorðan gewelþa. swiðam ðe fullneah ealle men cweðað
 þæt se ^b seo se gewelgorta. se þe þær eorðlican gewelþa
 * ealle hæfð. hweðer nu micel seoh. oððe weorðlice.
 oððe eall þær andweorðaða wea. mæge ænigne mon don
 swa geweline þæt he naner þingef mapan ne kþurfe. nere

^b arungen C. ^c hwæt ge eorðlican men C. ^d hweo
 C. ^e oncnapan C. ^f tihð C. ^g þær C. ^h se C. ⁱ ealla C.
 k þurfe C.

nere.

nefe. ic pat þ þ hi ne maƷon. Ðpi nif hit þonne on
þy rpiþe rpeotol þ þar andþearþan 'Ʒob ne rint na
þa roþan 'Ʒob. forþam þe hi ne maƷon rellan þ hi
Ʒehataþ. Ac licettaþ þ hi Ʒelærtan ne maƷon. þonne
hi Ʒehataþ þam þe hi lufian pillað þa roþan Ʒeræþa.
7 aleoƷað him þeah ma þonne hi him Ʒelærtan. forþam
þe hi heopa nabbað ma þonne hi heopa habban. Greþenc
ðu nu be þe reþum. la Boetiur. hƷæþer ðu ærpe
auht unriot Ʒæpe * oððe hƷæþer þe ærpe ænre
pillan pana Ʒæpe ða ðu mærtne pelan hæfðert. oððe
hƷæþer ðin populd þa eall Ʒæpe æfter ðinum pil-
lan. Ða andrƷopode Boetiur and cƷæð. Neŷe la ne-
re. Nær ic nærpe Ʒit nane hƷile rpa emner moder.
þær þe ic Ʒemunan mæge. þæt ic eallunga Ʒæpe op-
ronƷ. þ ic rpa onronƷ Ʒæpe þ ic nane Ʒeþnefeðnerre
næfðe. ne me nærpe Ʒit ne licode eall þ ic m piŷte.
ne me nærpe nær ealler rpa ic polde. þeah ic hiŷ miþe.
Ða andrƷopode re ŷirðom 7 cƷæþ. Ðpi nære þu þonne
Ʒenog eapm. 7 Ʒenog n unhiþy. þeah þe þuhte þ þu
pelig Ʒæpe. ðonne þu oþer tpega. oððe hæfðert þ
þu nolðert. oððe næfðert þ þu polðert. Ða andrƷa-
pode Boetiur 7 cƷæþ. Eall me Ʒær rpa rpa þu ræðert.
Ða cƷæþ re ŷirðom. Ðu ne biþ ælc mon Ʒenog eapm
þær þe he næfþ. ðonne hit hine lyrt habban. Ðæt
iŷ roþ. cƷæþ Boetiur. Ða cƷæþ re ŷirðom. Liŷ he þon-
ne eapm bið. ne he þonne ne bið eadig. for þy he pil-
nað þ he habbe þ he næfð. þy he polde Ʒenog hab-
ban. Ða cƷæð Boetiur. Ðæt iŷ eall roþ þ þu reƷrt.
Ða cƷæð re ŷirðom. Ðu ne hæfðert þu ðonne ða
eapmþe. þa þa þu pelegort Ʒæpe. Ða andrƷapode ic
and cƷæþ. Ic pat þ þu roþ reƷrt. þ ic hi hæfðe. Ða
cƷæþ re ŷirðom. Ðu ne þincþ me þonne nu þ ealle
þa pelan þiŷer midþaneapb er ne maƷon Ʒeðon ænne
mon peligne. rpa peligne þ he Ʒenog habbe and no ma-
pan ne þ þurfe. 7 rpa þeah hi hit Ʒehataþ ælcum þapa

l Ʒood C. bis. * ða þa þu Ʒerælgort Ʒæpe. habet Cott.
m piŷte. C. n unhiðig C. o ynmþe C. p þyŷte C.

þe hi hæfð. Ða cƿæð ic. Nis man 7 ðing soðre þonne
þe þu segst.

11. Ða cƿæð se ƿirðom. Ac hƿi ne caſt þu ðonne
hiſ geþara. Ðu ne miht ðu gereon ælce dæg þe ða
ſtƿengian nimaþ þa pelan 7 of þam unſtengian. Ði
biþ eller ælce dæg ſpelc ſeoƿung. 7 ſpelde geflitu. 7
gemot. 7 domas. buton þe ælc bið ðæt neaflaces ðe
him on genumen biþ. oððe eft oþre geſaþ. Ða ſand-
ſƿanode ic. 7 cƿæð. Lianoh ƿiht þu ſƿýſaſt. ſƿa hit
is ſƿa þu segst. Ða cƿæð he. For þiſum þingum be-
heafð ælc mon fultumes to eacan him ſelfum þe he
mæge gehealdan hiſ pelan. Ða cƿæð ic. Hƿa oðræcð
þæt. Ða cƿæð he. Liſ he nauht næfde þæt þe he on-
dæde þe he foſleoran þoſſe. þonne he ne ðoſſe he
na maſan fultumes þonne hiſ ſelfes. Ða cƿæð ic. Soþ
þu segst. Ða onſac se ƿirðom ſaſlice. 7 cƿæð. Eala
þe me þincþ þiſenſeapð þing ælces monnes gepunan 7
ælces monnes pillan : þe ic nu ſecganülle. þe is. þætte
þonan ðe hi teohhiaþ þe hi ſcylan eadigian peoþan. þe
hi peoþaþ ðonan eadigian 7 eadigian. forðam gif
hi lýtles hƿæt habbaþ. þonne beþurpon hi þe hi olec-
can þam æfter ſiþe þe ænigre ƿiht mæge habbað.
ſam hi þýrpon. ſam hi ne þurpon. hi pillað þeah. Hƿær
is ðonne ſeo gemetung. oððe hƿa hæfð hi. oððe
hƿonne cýmþ heo. þe heo mæge adruſan þa ænigro
ſam þam pelegum eallunga ſƿa he mæge hæfð. ſƿa
he 7 maſan oleccan ſceal. Hƿæþer þa pelgan nu næfre
ne ælcingre. ne ne þýrre. ne ne æle. ic ſene þeah
þe þuülle nu cƿeþan þe þa pelgan habban mid hƿam hi
mægen þæt eall gebetan. Ac þeah þu nu ſƿa cƿeþe. hi
ne magon þa pelan eallunga gebetan. þeah hi ſume hƿile
mægen. forþam þe hi ſcylon ælce dæg beacan þe mon
ælce dæg ſanaþ. forþam þe ſeo mennice ƿæð. þe næ-
fre gefylled ne biþ. ƿilnaþ ælce dæg e hƿæt hƿeð þiſes

7 þaſa C. 7 on C. ſandſƿanode C. 7 þe C. æadigian
C. ænigro C. 7 ma monna C. ælcingre C. æle C.
beacan C. e hƿær hƿugu þýrre C.

H

populo

populð pelan. ægþer ge nægler. ge meter. ge brync-
cer. ge manegra þinga to eacan þam. forþam nu nan
mon swa pelig. ꝥ he manan ne þyrfe. Ac seo gytung
ne ð cann gemet. ne næfre ne bið gehealden on þære
midþearfe. ac wilnaþ rimle manan þonne he þurf. Ic
nat hu ge fultwupaþ þam hneorendan pelan. nu hi ne
magon eoppe wæble eop fram adon. Ac ge ecaþ eoppe
f erimþe mid þam þe hi eop to cumað:.

III. Ða se firdom þa his spell aræb hæfde. þa on-
gan he eft giddian. 7 þur ringende cwæþ. hwelc
fremu byð þam welgan gytrefe ꝥ he gegaderige un-
genim þissa pelena 7 ælcer gimcýnner genog begite. 7
þeah he erige his land mid ðurend rula. 7 þeah eall
þer midðaneapð rie his anwealde underþeodeb. ne læt
he his nanpuht of þis midðaneapðe mid him mare
þonne he brohte hider:.

C A P. XXVII.

¶ A ðing mæg se weorðlice 7 se anweald ge-
don. gif he becymþ to þam dýrigan. he mæg
hine gebon weorðne. 7 andwyrne oþrum dýr-
gum. Ac k þanecan þe he þone anweald forlæt. oððe se
anweald hine. þonne ne bið he nauþer þam dýregan ne
weorð. ne andwyrne. hwæþer nu se anweald hæbbe þone
þear ꝥ he lastige cige unþearf. 7 mýrþlice of
wicu manna Mobe. 7 plantige ðær cwearf on. Ic
pat þeah ꝥ se eorþlice anweald næfre ne ræþ þa cwear-
f. and þonne eopaþ he hi naller ne hilð. forþam
þara wicu manna unþearf manige men gereof. for-
þam þe hi manige cunnon. and manige him mid beoð.
forþam se rimle weorð ymbe þone anweald. 7 hine
eac forweof. Ðonne se gereof ꝥ he cymð to ðam

d con C. e hpi C. f wæble C. g giddigan C. i tu C.
k þanecan C. lastige C. m mýrþlice C. n ac luf
and gadraþ unþearf. and Ðonne hi gegadraþ hæfð.
þonne eopað C.

pýr-

pyrperstan. ⁊ to þam þe ur unpeorþorte bioþ. forþam þingum pær gis þ̅ re pira Latulur hine gebealg. ⁊ rpa ungerpægllice forcpæð Nonium ðone rican. forþam he hine gemette rittan on gepenebum rcriþpæne. * micel rido mid Rompanum pær þ̅ þær nane oþre on ne rettan. buton þa peorþertan. Ða forpæah re Latulur hine for þi he þær on rittan rceolde. forþam he hine pirte rpiþe ungerceabpigne ⁊ rpiþe ungemetpærtne. Ða ongan re Latulur him rpigettan on. re Latulur pær hepetoða on Rome. rpiþe gerceabpigr man. ne forpæpe he nō þone oþerne rpa rpiþe. gif he nan rice ne næne anpealð næpde :

II. Dpeþen þu nu mæge ongitan hu micelne unpeorþrcipe re p̅ an bpiengþ þam unmebeman. gif he hine unþerpeþ. forþam ælceþ monner yfel biþ ðy openre. gif he anpealð hæpþ. Ac gerege me nu. ic arcige þe þu Boetiuþ. hpi þu rpa manigfealb yfel hæpbert ⁊ rpa micle unehnerre on þam rice þa hpile þe ðu hit hæpbert. oððe forþhpi þu hit eft þinum ⁊ unpillan forlete. Ðu ne part þu þ̅ hit næp for nanum oþrum þingum. buton forþam ðe ðu nolbert on eallum ðingum beon gepæpne þær unprihtpigan ⁊ þiner pillan Deobpiceþ. forþam þe þu hine ongeate on eallum þingum unpeorþne þær anpealder. rpiþe rreamleapne ⁊ ſungepæpne. buton ælcum ⁊ goðum þeape. forþam pe ne magon nauht eaþe recgan þ̅ þa yfelan rien ⁊ goðe. þeah hi anpealð habban. Ne punde þu þeah na abpifen from Deobpice. ne he ðe na ne forpæpe. gif ðe licode hiþ dýrig ⁊ hiþ unprihtpigner rpa pel rpa hiþ dýregum deoplingum dýðe. Lif þu nu gepæpe rumne rpiþe pigne man. þe hæpde rpiþe ⁊ goða oþerþýða. and pæpne þeah rpiþe eapm ⁊ rpiþe ungerælig. hpæþen ðu polbert cpeþan þ̅ he pæpne unpýpþe anpealder ⁊ peorþrcipeþ. Ða

* for ðæm hit pær þa rpiþe micel rido mid Rompanum þ̅ þær nane oþre an ne ræton. buton C. p̅ anpalð C. ⁊ unpillum C. ⁊ cýningeþ C. ſungeþpæpne C. ⁊ goðum C. ⁊ goðde C. ⁊ goðða C.

andyrponebe Boetius 7 cweð. Nere la nere, gif ic hine
 rpelece 7 gemete. ne cweð ic næfre þæt he se unpeoppe
 anpealder 7 peoppcifer. Ac ælces me þincð þæt he se
 pynne þe on þisse worulde is. Ða cweð se Virdom. Ælc
 cweð hæfð his grundgife. 7 æ þa ge þone peop-
 pcife þe he hæfð. he forðgife riðe hnafe æ ælcum þara
 ðe hine lurað. swa swa Virdom is se hehsta cweð.
 7 æ he hæfð on him reoren oðre cweðas. þara is an
 pæpcife. oðer æ metgung. þriðde is ellen. reonbe riht-
 urner. Se Virdom geðeð his lufientas wile. 7 æ peoppe.
 7 gemetwæste. 7 gehylige. 7 rihtwile. 7 ælces goðes
 þeapen he gefyllð ðone ðe hine lurað. þæt ne magon
 don þa þe þone anpeald habbað þisse worulde. ne ma-
 gon hi næfre cweð forðgife þam þe se hine lurað
 of hiona welan. gif hi hine on heora gecynde nabbad.
 Be þam is riðe rpeotol þæt þa wican on ðam woruld-
 pelan nabbad næfre grundgife. Ac him bið se wela
 utane cumen. 7 he ne mæg utane nauht ægnes habban.
 Lefenc nu hweðen ænig mon beo gafe unpeoppan þe
 hine manige men b forþeon. gif þonne ænig mon gife
 unpeoppan bið. þonne bið ælc ðyrra man þe unpeoppan.
 þe he mane rice hæfð. ælcum wicum men. Be þam is
 genog rpeotol. þæt se anpeald 7 se wela ne mæg his kan-
 peald geðon no þy ðeoppan. Ac he hine geðeð þy
 w pýrran þe he him tocymð. gif he ær ne dohte. swa
 bið eac se wela 7 se anpeald þy wýrra. gif se ne deað
 þe hine ab. ægðer hiona bið ðy forcuþra gif hi hi
 gemetad.

III. Ac ic þe mæg eafe gepeccan be rumene byrne.
 þæt þu miht genog rpeotole ongiton þæt þis andweardes lif
 is riðe anlic sceate. 7 on þære sceate nan mon ne
 mæg begitan þa soðan gefæls. Ðu wenst þu nu. gif

7 mette C. æ þa gife 7 þone C. æ þam þe hine lurað
 C. b he C. c gemetgung C. d wære C. e goðes C.
 f hi C. g afe C. h forþið C. i wýrra mon þy C. k pe-
 aldens C. l peoppan C. m unpeoppan C. n forþam
 on þam nan mon C.

hpele rpiþe rice mon pypþ adruken of hys eande. oþþe on hys hlafordes ærendes fæpþ. cymþ ðonne on ælþeodig folc. þær þær hine nan man ne can. ne he ⁊ ne ænne mon. ne fupþum þ̅ geðeode ne can. penrt ðu mæge * hys rice hine þær on lande pypþne gebon. Ac ic pat þ̅ he ne mæg. Luf þonne se peopþrice þam pelan gecynde pæpe. ⁊ hys ægen pæpe. oþþe eft se pela þær pelegan ægen pæpe. þonne ne mihte he hine pna fopletan. pæpe se man on fpeleum lande fpelece he pæpe þe he ahte. þonne pæpe hys pela and hys peopþrice mid him. Ac fopþam þe se pela ⁊ se anpealb hys ægene ne beoþ. fop þy hi hine ⁊ fopletan. ⁊ fopþy þe hi nan gecynde lic ⁊ god on him felfum nabbap. fop ðy hi lofap fpa fpa fceabu. oþþe fmece. þeah se leara pena and fio pæbelre þapa dýrigena monna tlohhe þ̅ se anpealb * rie þ̅ hehte / god. Ac hit biþ call oþer. þonne þa fican beoþ oþer tpega. oþþe on ⁊ ælþeode. oððe on heora ægenne * gecyþþe mid ferceadpium monnum. þonne biþ ægþer ge þam firan. ge þam ælþeodegan hys pela fop nauht. fiððan hi ongitap þ̅ hi næpon fop nanum cþæfte * gecopenne. buton fop dýreger folces hepinge. Ac þær hi ænige puht agner oððe gecynde licer godes an heora anpealbe hæfdon. þonne hæfden hi þ̅ mid him. þeah he þæt rice fopleten. ne fopleton hi no þ̅ gecynde lice ⁊ god. Ac fimle him polde þ̅ fylgean ⁊ hi fimle peopþe gebon. pæpon hi on fpeleum lande fpelece hi pæpon.

IV. Nu þu miht ongitan þ̅ se pela ⁊ se anpealb nænne mon ne magan on ellende peopþne gebon. ic nat þeah þu pene þæt hi on heora ægenne cyþþe ealne peg mægen. Ac þeah þu hys pene. ic pat þ̅ hi ne magon. Dit pæf * geo geond ealle Romana meapce þ̅ hepetogan. ⁊ domenap. ⁊ þa mafmhýpðap. ðe þ̅ feoh heoldon. þe mon ðam fneðmonnum on geape fellan fceolde. and

a nænne C. * hys pela ⁊ hys C. p no C. q fopletan C.
 ⁊ goob C. * ⁊ se pela rie C. f goob C. ⁊ ellende C. * cyþþe C. * gecopenne C. ⁊ goober on C. ⁊ goob C. a go C.
 þa

Da ^b pirstan pitan hæfdon mærtne peopþrice. Nu þonne oþer trega. oððe þara nan nis. oþþe hi nanne peopþrice nabbap. gif hira ænig is. Ða hit biþ be ælcum þara þinga þe agen ^c goð 7 gecynðelic nabbap on him selfum. oþþe hpile hit biþ to tælenne. oþþe hpile hit biþ to hefiganne. Ac hpæt þincþ þe þonne on þam pelan 7 on þæm anpealbe pynrumer oððe nýtpyrþer. nu hi naner ðinger ðenog nabbap. ne hi nauht agner ^d goðer nabbap. ne nauht þurhpunierder heora pealdbum fellan ne magon.

CAP. XXVIII.

♦♦♦♦♦ A re ƿirðom þa þis spell aræb hæfde. þa on-
 ♦♦♦♦♦ D gan he eft ^e giddigan 7 þis cræþ. f Deah nu
 ♦♦♦♦♦ re unsihtpisa cýning Neþon hine gescýrpte
 mid eallum þam plitegestum pæbum. 7 mid ælcer cyn-
 ner gimum geglengde. hu ne pær he þeah ælcum pi-
 tum laþ 7 unpeopþ. 7 ælcer unþeaper 7 fipenluster full.
 Hpæt he þeah peopþode his deoplingas mid miclum pe-
 lum. Ac hpæt pær him þý bet. Hpelc gerceadpýr mon
 mihte cpeþan þæt he aþý peopþra pære þeah he hine
 peopþode :

CAP. XXIX.

♦♦♦♦♦ A re ƿirðom þa þis leoþ arungen hæfde. Ða
 ♦♦♦♦♦ D ongan he eft g spelligan 7 þis cræþ. Hpæþer
 ♦♦♦♦♦ þu nu pene þ þær cýninger gefeppæden. 7
 re pela. 7 re anpealb. þe he gifþ his deoplingum. mæ-
 ge ænigne mon gedon peligne oððe pealdbene. Ða
 andrþonebe ic 7 cræþ. forþpý ne magon hi : Hpæt is
 on ðisse andpeapðan life pýnrumpne 7 betere ðonne
 þær cýninger folgaþ. 7 his neapert. 7 riððan pela 7
 anpealb : Ða andrþonebe re ƿirðom and cræð. Sege

^b pirstan C. ^c goð C. ^d goðer C. ^e giebbian
 C. g spellian C.

me nu. hræþen þu æfre gehýnbert ꝥ he anġum þara.
 þe ær ur pæne. eallunga þurþpunode. oððe penrt ðu
 hræþen hine ænig þara ealne peġ habban mæge þe hine
 nu hæfð. Du ne part ðu ꝥ te ealle bec rint *h* fulle
 þara biŷna þara monna þe ær ur pæpan. and ælc mon
 pat þara ðe nu leofop ꝥ manegum cýninge onhpeapf
 re anpealb 7 re pela. i oððe ꝥ he eft pearþ pæbla. Eala
 ea iŷ ꝥ þonne forþeopþfullic pela þe nauþen ne mæg
 ne hine relfne gehealdan. ne hiŷ hlaforð. to ðon ꝥ
 he ne *k* þurfe mapan fultumer. oððe hi beoþ beġen
 forþealden. Du ne iŷ ꝥ þeah reo eopne hehŷte geŷelþ
 þara cýninga anpealb. 7 þeah ġif þam cýninge ænigef
 pillan pana biþ. þonne lýtlaþ ꝥ hiŷ anpealb. 7 ecf hiŷ
 eŷmþa. for þý biþ rimle ða eopne geŷelþa on rumum
 þingum *l* ungerelþa. Hwæt þa cýningaŷ. þeah hi *m* ma-
 negra ðeoda pealdan. ne pealdap hi þeah eallra þara þe
 hi pealdan polbon. Ac beoþ forþam *n* rpa earþme on heopa
 Mode. forþý hi nabbap rume þara þe hi habban pol-
 bon. forþam ic pat ꝥ re cýning þe ġitŷene biþ. ꝥ he
 hæfþ *o* mapan eŷmþe þonne anpealb. forþam cŷæþ ġeo-
 rum cýning þe unrihtlice ŷeng to riċe. Eala hwæt ꝥ
 bið geŷelig mon ðe him ealnepeġ ne hangað nacod
 rþeopð ofen þam heafde be rmalan þŷæde. rpa rpa *p* næ
 rimle ġit dyde. Du þinċ þe nu hu þe re pela 7 re an-
 pealb licige. nu hý næfre ne biþ butan ege. 7 earfo-
 þum. 7 forġum. Hwæt þu part þæt ælc cýning polde
 beon butan ðiŷum. 7 habban ðeah anpealb ġif he mihte.
 Ac ic pat ꝥ he ne mæg. Dý ic punðŷige. forþþi hi
 ġilpan rþelceŷ anpealdeŷ. Hweþen ðe nu ðince ꝥ re man
 micelne anpealb hæbbe 7 rie rþiþe geŷelig. þe rimle
 pilnað ðæŷ ðe he beġitan ne mæg. oððe penrt ðu
 ꝥ re reo rþiþe geŷelig. þe rimle mid micelum peŷeþe
 fæþþ. oððe eft re þe æġþen onþŷæt. ġe ðone ðe
 hine onþŷæt. ġe ðone þe hine na ne onþŷæt. Hwæþen
 þe nu þince ꝥ re mon micelne anpealb hæbbe. ðe him

h fulla C. i oððæt he eft C. *k* þýrfe C. *l* unŷel-
 þa C. *m* mænig ġen C. *n* rþiþe C. *o* mapon C. *p* me C.
 relfum

reftum þincþ þ he nænne næbbe. ꝥa ꝥa nu manegum
men þincþ þ he nænne næbbe buton he hæbbe manigne
man þe him 7 hipe. Ðæt wille ꝥe 7 nu mane ꝥꝥecan be
þam cýninge 7 be his folgerum. 7 buton þ ælc ge-
weadur man mæg witan þ hi beoþ full earne 7 full
unmihtrige. Ðu magan þa cýningas oþracan oððe ꝥoþ-
helaan huora unmihte. þonne hi ne magan nænne weorð-
ſcipe ꝥoþþungan buton heora þegna fultume.

II. Ðæt wille ꝥe nu elles wecan be ðam ðegnum.
buton þ þ þær oþr gebýrþ þ hi weorðþ beſearode
ælcne are. ge fupþum þær weces. ꝥam heora 7 leo-
fan cýninge. Ðæt ꝥe witon þ re unmihtiga cýning
Nepone wolde hatan his agenne mægſtre. 7 his we-
terſtedes acellan. þær nama wæs Seneca. ꝥe wæs uð-
wita. Ða he ða onfunde þ he deað beon ſceolde. Ða
beað he 7 ealle his æhta wiþ his wece. þa nolde ꝥe cý-
ning þær onfon. ne him his weces geunnan. Ða he
þa þ ongear. þa gecear he him þone deað þ 7 him mon
oflete bloðes on þam earne. 7 þa dyðe mon ꝥa. Ðæt
ꝥe eac geherdon þ Papinianus wæs Antoninus ðam
Kære ealra his 7 weorlinga beforwyrð. 7 ealles his
folces 7 mæſtne anweald hæfde. Ac he hine heð gebin-
dan and ſiððan oferlean. Ðæt ealle men witon þ re
Seneca wæs Nepone. 7 Papinianus Antonie þa weorð-
ſtan. 7 þa leofſtan. 7 mæſtne anweald hæfdon. ge
on huora hipebe. ge buton. 7 ðeah buton ælcne ſcylde
wurdon weorðene. Ðæt hi wilodon begen eallon mæ-
gene þ þa hlafordas naman ꝥa hwæt ꝥa hi hæfdon 7
leton hi libban. ac hi ne mihton þ begitan. weorðan
þa cýninga weorðne weces wec to þam heaðe þ heora
earmetto ne mihton nauht weorðandan. ne huora we-
orðne wecra dydon ꝥa hwæt ꝥa hi dydon ne wolde
him ða nappes ðeah hi ſceoldon þæt weorð alætan.
weorðan ꝥe þe his æn tide ne twiſaþ. ðonne biþ his on-
twið 7 unloð. Ðu licap ðe nu ꝥe anweald 7 ꝥe weca. nu

7 hepe C. 7 ma nu C. 7 butan C. 7 leaſan C. 7 ealla
C. 7 hine C. 7 dyſlinga C. 7 mæſtu C. 7 untilas C.
Ðu

Ðu gehýpæð hæfst þæt hine man nappes buton ego habban ne mæg. ne forlætan ne mot þeah he wille. oþ þe hwæt forstod seo menigra þara fneonda þam ^b deoplingum þara cýninga. oððe hwæt forstent heo ængum men. forþam ða fneond cumað mid ðam pelan. 7 eft mid þam pelan gepitað. buton spise seara. Ac þa fnynd þe hine ær forþam pelan lufiaþ. þa gepitaþ eft mid þam pelan. 7 weorþað ðonne to feondum. buton þa searan þe hine ær for ^c luum 7 for treowum lufedon þa hine wordon ðeah lufien þeah he earm pære. þa him puniaþ. hwelc is þýrra wol oððe ængum men mape sawu þonne he hæbbe on his geferræðenne and on his neperfe feond on fneonder anlicnesse.

III. Ða se fýrdom þis spell ^d apleht hæfde. þa ongan he eft ringan 7 þur cwæþ. Ðe þe wille fullice anweald ægan. he sceal tilian ænert þ he hæbbe anweald his agenes moder. 7 ne se to ungerenlice underþeod his unweapum. 7 aðo of his Mode ungerenlice ymbhogan. forlæte þa seofunga his eorwpa. Ðeah he nu nicsige ofer eallne middan gearo. from earde weapum oð westeapone. from Indeum. þ is se searst ende þýrrer middanearder. oþ þæt iland þe se hatad Thyle. þæt is on þam norþerst ende ðýrrer middanearder. þær ne biþ nappes ne on sumes niht. ne on wintra dæg. þeah he nu þær ealles wealde. næfþ he no þe man anweald. gif he his ingefances anweald næfþ. and gif he hine ne wænenap þis þa unweap þe se ær ymbræcon.

C A P. XXX.

♦♦♦♦♦ A se fýrdom þa þas sitte arungen hæfde. þa
♦♦♦♦♦ Ð ongan he eft secgan spell 7 cwæþ. Is þ ungerenlic wealdon ðýrrer wealde 7 spise leas. be þam wær geo ringende sum sceop. Ða he forweah þis andwealde his. f he cwæþ. Eala gwealdon þýrrer wealde.

^b deoplingum C. ^c lufum C. ^d apleht C. ^f þa cwæþ he C. ^g wealdum C.

ea. forþþi ðe hatan byrige men mid leaſne ſtemne
 pulþor. nu þu *b* na ne eaſt. forþam þe ma manna hæfþ
 micelne gylp. ⁊ i micelne pulþor. ⁊ micelne peopþſcipe.
 for byrigeſ folceſ penan. þonne he hæbbe for hiſ ge-
 pýphtum. Ac geſege me nu hſæt ungerenlicne ſie
 ſie þonne þ. oððe forþþi hine magan heora ma ſcea-
 migan ðonne fagnian. ðonne hi geheoraþ þ hi him man
 on lihþ. Deah mon nu hþone *k* godra mid rihte heſige.
 ne ſceal he *l* na ðe ſaþor to ungemetlice fagnian þer
 folceſ forþa. Ac þær he ſceal fagnian. þ hi him foð
 on ſecggaþ. Deah he nu þær fagnige þ hi hiſ naman
 hrædan. ne biþ he no *m* þe ſaþor ſpa hræd ſpa he *n* teoh-
 gaþ. forþam hi hine ne magon tobrædan geond ealle
 eorþan. þeah hi on ſumum lande mægen. forþam þeah
 he ſeo anum geheþeð. ðonne biþ he oþrum unheþeð.
 þeah he on ðam lande ſeo mæne. ðonne biþ he on
 oþrum *o* læſſe. forþam iſ ðær folceſ hlīra ælcum men
 for nauht to habbenne. forþam hi to ælcum men ne
 cýmþ be hiſ gepýphtum. ne hupu nanum ealne þeſ ne
 puniaþ. Geþenc nu æpeſt be ðam gebýrdum. giſ hpa
 þær *p* gelþþ. hu idel ⁊ hu unnyt ſe gylp biþ. forþam
 ðe ælc mon þat þ ealle men of anum fæder comon ⁊
 of anre meder. Oððe eſt be ðær folceſ hlīran ⁊ be
 heora *q* heſige. ic *r* þat hſæt þe ðær fagnaþ. Deah
 ða nu foremæne *f* ſeon. ðe folciſce men heſigað.
 Deah beoþ þa *i* foremæran ⁊ rihtlicran to heſigenne.
 þa ðe beoþ mid cræftum gepýpode. forþam ðe nan
 mon ne biþ mid rihte for oþreſ gode. ne for hiſ
 cræftum no ðý mæra ne no ðý *n* gehereðra giſ
 he hine ſelf næfþ. Hræþer ðu nu beo aþý fægeþra
 for oþreſ manneſ fægeþe. biþ men ful lýtle þý beð
 þeah he godne fæder hæbbe. giſ he ſelf to nauhte ne
 mæg. forþam ic læſe þ ðu fægenige oþerra manna

b nan neaſt C. *i* micel C. *k* godra C. *l* no ðý hræ-
 þor C. *m* ðý hræþor C. *n* tihhað C. *o* unmaþe C.
p gylþ C. *q* heſinge C. *r* nat C. *f* ſien C. *i* foremæ-
 ran C. *n* heþeðra C.

godeſ

* godes 7 heora æþelo toþon ƿiþe ꝥ ðu ne tilige
ðe ƿelfum agnes. ƿorþam ðe ælces monnes 7 godes 7
his æþelo biþ ma on ðam Mode. ðonne on þam ƿlærce.
Ðæt an ic ƿat þeah æ godes on þam æþelo. ꝥ manigne
mon ƿceamaþ ꝥ he ƿeorþe ƿýrra ðonne his elþran ƿæron.
7 ƿorþam hiȝaþ æallon mægne ꝥ he ƿolde þara bet-
ƿena ƿumer ðeaper 7 his cƿæfta 6 geþeon :

II. Ða ƿe ƿiſdom Ða ðis ƿpell æpeht hæfde. Ða
ongan he ƿingan ýmbe ꝥ ilce 7 cƿæþ. Ðæt ealle men
hæfton gelicne ƿnuman. ƿorþam hi ealle coman of anum
ƿæden 7 of anre meþen. ealle hi beoþ ȝit gelice acen-
neþe. nis ꝥ nan ƿundor. ƿorþam ðe an God is ƿæden
eallra ȝerceafta. ƿorþam he hi ealle ȝerceop 7 eallra
ƿelt. Ðe ƿelf þære ƿunnan leoht. 7 ðam monan. 7 ealle
tungla ȝeret. Ðe ȝerceop men on eorþan. ȝegaderode
Ða ƿaula 7 ðone lichoman mid his þam anpealde. 7 ealle
menn ȝerceop emn æþele on ðære ƿnuman ȝecýnþe.
Ði ofermotiȝe ȝe ðonne ofer ofne men ƿor eorþum
ȝebýrdum buton anpeorþe. nu ȝe nanne ne maȝon me-
tan unæþelne. ac ealle ƿint emn æþele. ȝif ȝe ƿillaþ
þone ƿnuman ƿceaft ȝeþencan. 7 ðone ƿcippend. 7 ƿiþ-
þan eorþes ælces acenneþnerre. Ac þa ƿýht æþelo biþ
on þam Mode. næs on þam ƿlærce. ƿpa ƿpa ƿe æs ƿæ-
don. Ac ælc mon ðe allunga unþenþeodeþ biþ unþea-
pum. ƿorlæt his ƿceppend. 7 his ƿnuman ƿceaft. 7 his
æþelo. 7 ðonan ƿýrr anæþelad of ꝥ he ƿýrr unæþele :

CAP. XXXI.

♦♦♦♦ A ƿe ƿiſdom Ða ðis leoþ arungen hæfde. þa
♦♦ D ongan he eft ƿecȝan ƿpell. 7 þis cƿæþ. Ðæt
♦♦♦ * godes maȝan ƿe ƿecȝan on þa ƿlærclican un-
þeap. ƿorþam ƿpa hpa ƿpa hi ƿorlætān ƿile. he ƿceal
ȝeþolian miccle neapnerre 7 manȝe ȝearƿorþu. ƿorþam
ƿeo oferfýll ƿimle ƿet unþeap. 7 Ða unþeap hab-

* goodes C. 7 goob C. æ goodes C. æ ealle C. b geþon
C. æpeht e goodes C.

baþ oþenþearfe hneoprunga. 7 reo hneoprunge ne beoþ
 na butan ƿorpe 7 buton neapnerre. Eala eap hu ma-
 nega abla. 7 hu micel ƿap. 7 hu f micle ƿæccan. 7 hu
 micle unƿotnerre re hæfþ. Ðe þone ƿonpillan hæfþ on
 ðirre ƿopulde. 7 hu micle ma ƿenr ðu þ hi ƿcylon
 habban æfter þirre ƿopulde eblean heora & geeapnun-
 ga. ƿpa ƿpa ^h ƿif acenþ beapn 7 þƿopaf micel eapƿoþu.
 æfter þam ðe heo ær micelne lurt þurh teah. ƿop
 þy ic i ƿat hƿæt þa ƿopulb lurtar k mýneger bƿengaf
 heora lufigenbum. Enf nu hpa cƿiþ þ re i reo geræ-
 lig. re ðe hir ƿopulb m lurtar eallum fulgæþ. hƿi nýle
 he cƿeþan eac "þ ða nýtenu reon gerælige. ƿopþam
 ðe heora ƿilla to nanum oþrum þingum nif aþenob.
 buton to gifeþnerre 7 to ƿrænnerre. Ðriþe o gepun-
 rum hit biþ þ mon ƿif hæbbe 7 beapn. Ac þeah mon
 manige beapn beoþ gertnýned to heora elþrena ƿop-
 ƿýrde. ƿopþam þe manig ƿif p ƿpelt ƿop hipe beapne
 ær heo. hit q ƿopþbriugan mæge. 7 pe leornodon eac
 þ hƿilum gebýnebe ƿriþe ungerunelic 7 ungercýndelic
 yfel. þ ða beapn getneopebon betƿuh him 7 riepe-
 dom ýmbe ðone fæder. ge r fupþon. þ ƿýrre ƿær. pe
 f geheorþon geo geapn on ealþum ƿpellum. þ rum runu
 ofrlorge hir fæder. ic nat humeta. buton pe ƿiton þ
 hit i unmennclic dæb ƿær. Hƿæt ælc mon mæg ƿitan
 hu hefig ƿorpe men beoþ reo gemen hir beapna. ne
 ðearf ic ðe ðeah þ recgan. ƿopþam ðu hit hæfþ
 "afunden bi þe felfum. Be þære x hæfegan gemenne
 beapna. cƿæþ min mægister Gupriþer. þ hƿilum gebý-
 nebe ðam i heapdrælegum þ him ƿære betere þæt he
 beapn nærde ðonne he hæfde:.

II. Ða re ƿirþom ða þif ƿpell aƿeht hæfde. Ða on-
 gan he eft ægebbian. 7 þur ringende cƿæþ. Hƿæt re

f micle C. g eapnunga C. h beapneacen ƿif þƿopaf C.
 i nat C. k mýneger C. l rie C. m lurtum C. n netenu
 rten gerælegu. C. o ƿýnrum C. p ƿoprpilt C. q bƿengan
 C. r fupþum C. f heþdon C. i unmennclicu C. "afan-
 dab be C. x hefegan C. y heapdrælgan C. z gabbian C.
 ypela

ypela pilla unrihtthæmeber georneð fulneah ælces lib-
bender monnes Mod. Ða swa seo beo sceal lofian. þon-
ne heo hwæt yppunga stinþ. swa sceal ælce swa for-
þeowðan æfter ðam unrihtthæmede. buton se mon
hweorfe to gode:

CAP. XXXII.

♦♦♦♦♦ A se firdom ða þis leof arungen hæfde. þa on-
♦♦♦♦♦ Ð gan he eft *b* spelligan 7 ður craf. Forþam
♦♦♦♦♦ nis nan tpeo þ þær andwearda pela *c* amers 7
læt ða men ðe beof athte to þam soðum gerælfum.
7 he nænne ne *d* mæg gebringan þær he him gehet.
þ is æt ðam hehtan *e* gode. Ac ic ðe mæg mid feaum
forðum gerecgan hu manegra ypela ða pelan sint ge-
fylde. hwæt þu ðonne mæne mid þære gitrunge þær
feor. nu þu hit na hu elles begitan ne miht. buton þu
hit forstele. oððe gereafige. oððe aþepecige. 7 þær
þær hit ðe *f* peax þonne panaf hit oþrum. Ðu polbert
nu beon forernære on weorðcipe. ac gif þu þ habban
pilt. þonne scealt þu oleccan swiþe earmlice and swiþe
eadmobllice þam þe he to þam gefultumian mæge. Luf
þu ðe pilt don manegra beteran 7 weorðan. ðonne
scealt þu ðe lætan anes wýran. Ðu ne is þ ðonne sum
dæl gemyra. þæt mon swa *h* swellice scyle culpian to
ðam þe him gifan scyle. Anwealder þu pilnart. ac ðu
hine næfre onforþne ne begirt. for ælweodum. 7
get ma for ðinum agenum monnum 7 magum. Luf
per þu ginnert. ac þu hine ne miht habban onforþne.
forþam ðu scealt habban sumle hwæt *i* hweð swerpe-
ander 7 *k* ungeteres. Ðu polbert nu brucan ungemet-
lice wýrnerre. ac ðe willaþ ðonne forweon * Godes
þeowas. forþam þe þin *l* werige flæsc hafaþ þin anweald.
nalaþ þu his. Ðu mæg mon earmlicor gebæron. þonne

b spellian C. *c* myrþ and let C. *d* mæge bringan C.
e goode C. *f* pexþ C. *g* ymra C. *h* swellice C. *i* hpu-
gu C. *k* ungeteres C. * goode Godes C. *l* werie C.
mon

mon hine ^m unbenþeode his þeneƿan flæƿce. ⁊ nelle his
 ƿerceanþiran ſaule. Ðræþer ge nu ⁿ reon manan on eoþ-
 rum lichoman ðonne elþend. oððe ^o ſtþenƿna ðonne
 leo oððe feapn. oððe ſpiftan þonne tignif þ deop.
 ⁊ ðeah þu ƿære callra monna fæƿnoſt on plite. and
 þonne ƿolbert ƿeornlice æfter fiſdome ſpýran. oþ-
 þæt þu fullice riht onƿeate. ðonne mihteſt þu ſpæo-
 tole onƿiton þ ealle ða mæƿno ⁊ þa cƿæfta. ðe ƿe
 ær ymbe ſpæcon. ne ſint to ^p riþmetanne riþ ðære
 ſaple cƿæfta ænne. Ðræt nu fiſdom iſ an anlepe cƿæft
 þære ſaple. ⁊ ðeah ƿe ƿiton ealle þ he ^q ſie betera þon-
 ne ealle ða oþre cƿæfta. ðe ƿe ær ymbe ſpæcon:

II. Beheald þ nu ða riðƿilneſſe. ⁊ þa færtneſſe. ⁊
 ða hræþerneſſe þiſſer heofeneſ. ðonne maƿan ge on-
 ƿiton þ he iſ ealler nauht riþ his ſceoppend to meten-
 ne ⁊ riþ his ƿealþend. Ac hƿi ne læte ge eoþ þonne aþneo-
 tan. þ ge ne ƿundrian ⁊ ne hearnen þ te unnyttre
 iſ. þ iſ þer eoþþlica ƿela. ſƿa ſƿa ſe heofon iſ betera
 and healiſna ⁊ fæƿerna ðonne eall his innunƿ. buton
 monnum anum. ſƿa iſ þær monner lichoma betera ⁊
 deoþpýrþna ðonne ealle his æhta. Ac hu micle þinþ
 þe ðonne ſeo ſapl betere ⁊ deoþpýrþne ðonne ſe li-
 choma. Ælc ƿerceanft iſ to arienne be hipe and eſne.
 ⁊ ^{*} iſ ſe ƿoðcunþa anƿealb to arienne. ⁊ to ƿýnþri-
 anne. ⁊ to ƿeoþrienne oþer ^r ealle oþra ƿerceanfta. ðe
 plite þær lichoman iſ ſpife / ſloþende. ⁊ ſpife teþre.
 and ſpife anlic eoþþan bloþnum. Ðeah nu hƿa ^r ſeo
 ſƿa fæƿen. ſƿa ſƿa Alcibiader ſe æðeling ƿær. ƿiſ hƿa
 biþ ſƿa ⁿ ſceaprene. þ he mæƿe hine ðuphreon. ſƿa
 ſƿa Ariſtoteler ſe uhtƿita fæde þæt deop ƿære. þ
 mihte ælc ƿiht þuphreon. ge tƿeoƿa. ge ſupþum ſta-
 naſ. þæt deop ƿe haðað lox. ƿiſ ðonne hƿa ƿære ſƿa
 ſceaprene þ he mihte ðone cniht ðuphreon ðe ƿe
 ær ymbe ſpæcon. ðonne ne þuhte he him no ^x innon

^m unbenþeode C. ⁿ ſien C. ^o ſtþenƿnan C. ^p metan-
 ne C. ^q iſ C. ^{*} ſýmle ſio behte ſpifoſt. ƿoþþam iſ C.
^r ealla C. / ſlionde C. ^t ſie C. ⁿ ſceaprene C. ^x innan C.

ƿpa ƿæƿen ƿpa he utan þuhte. þeah ðu nu hƿam ƿæ-
 ƿen þince. ne biþ hit no þý 7 ƿaþon ƿpa. ac reo unge-
 ƿceabƿiſner heopa 7 eagan hi amennað þ hi ne maƿon
 onƿiton þ hi þe ƿceapiaþ utan. næſ innan. Ac ƿeþenc-
 aþ nu ƿƿiþe ƿeopnlice 7 ƿeƿceabƿiſlice ⁊ ƿmeaþ hƿelc þær
 ƿlæƿclican ⁊ ƿob ƿien. 7 ða ƿeƿælþa þe ƿe nu unƿemet-
 lice ƿilnaþ. ðonne maƿon ƿe ƿƿeotole onƿeotan þ þær
 lichoman ƿæƿen 7 hiſ ⁊ ƿtƿeon ða maƿon beon aƿeop-
 neb mid þƿeopa ðaga ƿeƿne. Forþam ic þe ƿecce eall
 þ ic þe ær ⁊ ƿehte. forþam ic ƿolde þe openlice ƿe-
 ƿeccan on ðam ende ðiſer capitulan. þte ealle þær ant-
 ƿeapþan ⁊ ƿob ne maƿon ƿelæſtan heopa luſtendum þ
 hi him ƿehataþ. þ iſ þ hehte ſ ƿob þ hi him ƿehat-
 aþ. Deah hi nu ƿeƿadepiſen ealle þær antƿeapþan ſ ƿob.
 nabbath hi no ðe ƿaþon fullſƿemob ſ ƿob on þam. ne hi
 ne maƿon ƿeþon heopa luſtendaſ ƿpa ƿeliƿe ƿpa ƿpa
 hi ƿolþon :

III. Ða ƿe ƿiſþom ða þiſ ƿpell aƿeht hæƿde. þa on-
 ƿan he eft ƿibbiſen. 7 þuſ ƿinſende cƿæþ. Eala ƿa. hu
 heſiſ 7 hu ƿƿecendlic þ ðýſiſ iſ ðe ða eapman men
 ƿeþelath 7 alæt of þam ƿihtan ƿeƿe. ƿe ƿeƿ iſ ƿob.
 Ðƿæþen ƿe nu ƿecan ƿob on tƿeopum. ic ƿat ðeah þ
 ƿe hit þær ne ƿeath. ne ƿinde ƿehit no. forþam ðe
 ealle men ƿiton þ hit þær ne ƿeath. ðe ma þe ƿim-
 maſ ƿeath on ƿinſeapdum. Ðƿæþen ƿe nu ƿettan eoƿen
 nett on ða hehtan ðune. ðonne ƿe ƿiſcian ƿillaþ. ic
 ƿat ðeah þ ƿe hit þær ne ƿettaþ. Ðƿæþen ƿe nu eoƿen
 hunþaſ ant eoƿen net ut on ða ƿæ læþon. ðonne ƿe
 huntian ƿillaþ. ic ƿene þeah þ ƿe hi ðonne ƿetton up
 on ðunum. 7 innon ƿudum. Ðƿæt þ iſ ƿundoplic þæt
 ƿeopnfulle men ƿiton þ hi ſculon ƿecan be ƿæ ƿapoþe.
 7 be æa ofſum æƿþen ƿe hƿite ƿimmaſ. ƿe ƿeade. 7
 ælceſ cýnner ƿimcýn. 7 hi ƿiton eac on hƿelcum ƿæ-
 tƿum 7 on æƿhƿelcƿa ea muþum hi ſculum ƿecan ƿiſ-

7 hƿæþon C. ⁊ eagna hi mýnð C. ⁊ ƿmeageað
 b ƿob C. c ƿtƿenſo mæƿ bion aſýpneþ C. d ƿehte
 C. e ƿob C. f ƿob C. g ƿob C. bis.

cap.

car. 7 ealne þirne andþearðan pelan hi witon hwær hi
 recan sceolon. 7 þone rife unapnotenlice recað. Ac hit
 is rife eapmlic ðing ꝥ ða byrgan men sint ælce
 domes swa blinde. ꝥ hi nyton hwær ða soðan geseþa
 sint gehybbe. ne furþum nane lufbærnesse nabbað
 hi to recanne. ac penað ꝥ hi mægon on þissum lænan
 7 on ðissum deablicum ðingum findan ða soðan geseþa.
 ꝥ is God. Ic nat nu hu ic mæge heora byrig call
 swa seotole anecean 7 swa rife getælan swa ic wolde.
 forþam hi sint eapman 7 byrgan 7 ungeseligan
 ðonne ic hit asecan mæge. Welan 7 weorðlice hi will-
 niaþ. 7 ðonne hi hine habbaþ. ðonne penað hi swa un-
 gepitfulle þæt hi habban ða soðan geseþa:

CAP. XXXIII.

¶ ENOȝ ic ðe hæbbe nu i geþeht ymbe þa an-
 liche 7 ymbe ða secas þære soðan geseþa.
 þe. Ac gif þu nu seotole gecnapan miht ða
 anliche þære soðan geseþa. ðonne riþþan is þearf
 ꝥ ic þe hi sefe kgete. Ða andwyrðe ic 7 cwæþ. Nu
 ic on gite openlice þætte ælce godes genog nis on
 ðissum woruld pelan. ne ætwe anweald nis on nanum
 woruld rice. ne se soða weorðlice nis on ðisse worulde.
 ne þa mæstan mæra ne sint on þisse woruld gylpe.
 ne seo hehte blis nis on þam flæsclicum lustum. Ða
 andwyrðe se wifdom 7 cwæþ. Hwær þu nu fullice
 on gite forþi hit þonne swa meo. Ða andwyrðe ic
 7 cwæþ. Ðeah ic his nu hwæt ne hweg on gite. ic wolde
 ðeah hit fullicor 7 openlicor of ðe on gitan. Ða and-
 wyrðe se wifdom 7 cwæþ. Genog seotol hit is þæt-
 te God is anweald 7 untodælic. þeah hine byrige men
 on manig dælan. ðonne hi seodlice recað ꝥ hehte
 god on ða frampan gesceafra. Hwær þu nu pene ꝥ
 se nahtes man ne durre. se ðe mæstne anweald

i geþeht C. k getæce C. l goodes C. meo C.
 ne hweg C. todælan C. seodlice C. q frampan C.
 r nahtes C.

hæfþ

hæfþ þirre woruld. Ða andyrpode ic eft 7 cƿæþ. Ne
 recge ic no ꝥ he snahter mapan ne ðurpe. ƿorþam
 ic ƿat ꝥ nan nis 7 ƿa ƿelg ꝥ he rumer eacan ne þurpe.
 Ða andyrpode re ƿirðom and cƿæþ. Genog riht ðu
 regit. Ðeah hƿa anpeald hæbbe. gif oþer hæfþ mapan.
 beþearf re unrtengra þær rtengran cultumer. Ða
 cƿæþ ic. Call hit is ƿa ðu regit. Ða cƿæþ re ƿir-
 dom. Ðeah mon nu anpeald 7 geniht to tƿæm þingum
 nemne. Ðeah hit is an. Ða cƿæþ ic. Spa me ðinç.
 Ða he cƿæþ. Fenrt þu nu ꝥ re anpeald 7 ꝥ geniht æreo
 to ƿorþeonne. oððe eft ƿiþor to ƿeorþianne ðonne
 æ oþre god. Ða cƿæþ ic. Ne mæg nænne mon þær tƿeo-
 gan ꝥ te anpeald 7 geniht is to ƿeorþianne. Ða cƿæþ
 he. Uton nu. gif þe ƿa þince. 7 geccan þone anpeald
 7 ꝥ geniht. don þær ƿeorþrape to. 7 geƿeccan þonne
 þa þreo to anum. Ða andyrpode ic and cƿæþ. Uton
 þær ƿorþam hit is roþ. Ða cƿæþ he. Hƿæþer þe þon-
 ne þince unƿeorþ 7 unmærlig æo gegaderung. Ðara
 þreora þinga. þonne þa þreo biþ to anum gedon. Oþ-
 þe hƿæþer hit ðe eft þince callra þinga ƿeorþlicort
 7 mærligort gif þu ænigne mon cuþert ðara þe hæf-
 de ælces æ þinger anpeald. 7 ælcne ƿeorþrape hæfde.
 ƿa ƿorþ ꝥ he na mapan ne þorpte. Geþenc nu hu ƿe-
 orþlic 7 hu ƿorþemærlig ðe ƿolde re mon þincan. and
 Ðeah he nu þa þreo hæfde. gif he nære æ hlyf geðrig.
 ðonne ƿære him Ðeah rumer ƿeorþraƿer ƿana. Ða
 cƿæþ ic. Ne mæg ic þær oþracan. Ða cƿæþ he. Ðu ne
 is ꝥ ðonne genog ƿeotol. ꝥ re ƿeolon don ða hlyf-
 digneſſe to ðam þrum. 7 don þa ƿeoƿer to anum. Ða
 cƿæþ ic. Ðæt is cyn. Ða cƿæþ he. Hƿæþer þu nu ƿene
 ꝥ re aht blaþe ſic ðe calle þær ƿeoƿer hæfþ. rihte
 beoþ æo bliþ. 7 mæg don call ꝥ ꝥ he ƿile. and naner
 ðinger mapan ne b beþearf ðonne he hæfþ. Ða cƿæþ
 ic. Ne mæg ic næfre geþencan gif he ƿele ƿære. 7
 ꝥ call hæfde. hƿonon him ænig unƿotner cuman æe-

ſnahter C. t þær C. ære C. æ oþru god C. ƿecan
 C. æ ðincer C. æ hlyfædriþ C. b ðearf C.

olde. Ða cƿæþ he. Spa þeah iſ to gefencenne. ꝥ þa ƿiſ
þing ðe ƿe ær ymbe ſƿæcon. þeah hi tonemðe ⁊ ſe
on mid ƿorðum. ꝥ hit iſ call an ðing. Ðonne hi ge-
gabepode beoþ. ꝥ iſ anfeald. ⁊ genyht. ⁊ ƿone mæn-
ner. ⁊ ƿeopþſcipe. ⁊ bliſ:

II. Ða ƿiſ ðing. Ðonne hi ealle gegabepode beoð.
Ðonne biþ ꝥ God. ƿorþam Ða ƿiſ ealle nan menniſc
manfullice habban ne mæg Ða hpule ðe he on þiſſe
ƿorðe biþ. Ac þonne Ða ƿiſ þing. ſƿa ƿe ær cƿædon,
ealle gegabepode beoþ. Ðonne beoþ hit call an ðing. ⁊
ꝥ an þing biþ God. ⁊ he biþ anfeald untodæleb. þeah
hi ær on manig tonemned ƿæne. Ða andſƿopode ic ⁊
cƿæþ. Ðiſer ic eom ealler gefara. Ða cƿæþ he. Ðeah
nu God anfeald ⁊ ſeo and untodæleb. ſƿa ſƿa he iſ. ſe
mennisca gedpola hine todæliþ on monig mid heopa un-
nyttum ƿorðum. Ælc mon tiohhap him ꝥ to ⁊ geræ-
leſtum ꝥ ꝥ he ƿiþort luſaþ. Ðonne luſaþ ſum þæt.
ſum eller hpæt. ꝥ biþ þonne hiſ god ꝥ he þær ƿiþort
luſaþ. Ðonne hi Ðonne heopa god on ſƿa manige dælar
todælaþ. Ðonne metaþ hi nauþer ne god ſelſne. ne þone
dæl goder ðe hi ƿiþor luſaþ. Ðonne hi hine ſelſne
don ealne ætgædere. nabbap Ðonne nauþer ne hine eal-
ne. ne Ðone dæl ðe hi þær of dydon. For Ði ne ſint
ælc mon ꝥ he rečþ. ƿor Ðy he hit on riht ne rečþ. ge
recaþ þær gefindan ne magan. Ðonne ge recaþ call
ſ god on anum gode. Ða cƿæþ ic. Ðæt iſ ƿoþ. Ða cƿæþ
he. Ðonne ſe mon ƿæbla biþ. ne pillnaþ he naner anpe-
alder. ac g pillap pelan. ⁊ ſliþ Ða ƿæble. Ne ſƿinč he
nauht æfter Ðam. hu he ƿonemæport ^b ſeo. ne nan
mon eac ne begit þæt he æfter ne ſƿinč. he Ðonne
i ſƿinč ealle hiſ ƿorðe æfter þam pelan. and ƿorlæt
manigne ƿorðe lýt ƿiþ þam ðe he þone pelan begite
⁊ gehealde. ƿorþam þe hiſ hine lýt ofer k ealle oþre
ðing. Luf he hine Ðonne begit. Ðonne þyncþ him ꝥ

c ſien C. d ſie C. e ſeleſtum goode Ðæt ꝥ he C.
f good on anum goode C. g pillnaþ C. h ſie C. i ƿinč C.
k eal oþru þincg C.

he næbbe genog. buton he hæbbe eac anpealb þær to.
 forþam þe him þincþ þ he ne mæge ðone pelan buton
 anpealbe gehealdan. Ne him eac næfre genog ne þincþ
 ær he hæbbe eall þ hine lýrt. forþam ðe ðone / pe-
 gan lýrt anpealder. 7 ðone anpealbe lýrt peopþrciper.
 7 þone peopþrcipe lýrt mæra. Siððan he þær pelan
 full biþ. þonne þincþ him þ he hæbbe ælcne pillan. gif
 he hæbbe anpealb. 7 m gerelþ eallne ðone pelan æfter
 ðam anpealbe. buton he hine mid lærran begitan mæge.
 7 forlæt ælcne oþerne peopþrcipe piþ ðam þe he mæge
 to þam anpealbe cuman. 7 ðonne m getiðeþ oft. þon-
 ne he eall piþ anpealbe gereald hæfþ þ þ he hæfde. þ
 he næfþ nauþer ne ðone anpealb. Ne eac þ þæt he piþ
 realbe. Ac piþ ðonne rpa eapm þ he næfþ o fupþon
 þa neob þearfe ane. þ iþ rirt. 7 pæba. pilnaþ ðeah þon-
 ne þære neaðþearfe. næf ðær anpealder. 7e rpræcon
 ær be ðam rir gerelþum. þ iþ pela. 7 anpealb. 7 peopþ-
 rcipe. 7 fornemærner. 7 pillan. Nu hæbbe pe p gereht
 be pelan. 7 be anpealbe. and þ ilce pe maðon neccan be
 þam þrim þe pe 7 unapeht habbaþ. þ iþ peopþrcipe. 7
 fornemærner. 7 pillan. r Ðar þreo þing. 7 ða / rpa. ðe
 pe ær nemdon. þeah hpa pære þ he on heora anpa
 hpylcum mæge habban m fulle gerælþa. ne biþ hit no
 ðy hpaþor. rpa ðeah hi hir pilnigen. buton hi þa rir
 ealle habban. Ða andrporode ic 7 cpæþ. hæt rculon
 pe ðonne don. nu þu cpirt þ pe ne maðon on ðære
 anpa hpylcum þ hehte m god habban and ða fullan ge-
 rælþa. ne pe hupu ne penaþ þ une anpa hpelc ða rir
 ealle ætgæþene begite. Ða andrporode he 7 cpæþ. Lir
 hpa pilnaþ þ he ða rir ealle hæbbe. ðonne pilnaþ he
 þara hehtana gerælþa. Ac he ne mæg ða fullice be-
 gitan on þirre porulbe. forþam ðeah he ealle ða rir
 gerælþa begite. ðonne ne biþ hit ðeah þ hehte m god.
 ne ða reletan gerælþa. forþam he ne beoþ ece. Ða

/ pelan C. m gerælþ C. m gebýneþ C. o fupþum C.
 p gereht C. q unpeht C. r Ða C. / tu C. i pene C.
 m fulla C. m god C. m god bis C.

anbropode ic 7 cƿæþ. Nu ic ongite genog ſƿeotole ꝥ
ða ſeleſtan geſælþa ne ſinb on ðiſſe ƿopulbe. Ða
cƿæþ he. Ne þearf nan man on þiſſe anbƿearþan liƿe
ſƿýpian æfter ðam ſoþum geſælþum. ne þæſ penan
ꝥ he 7 heſ mæge god genog ſintan. Ða cƿæþ ic. Ðoþ
ðu ſegſt :

III. Ða cƿæþ he. Ic ſene nu ꝥ ic ðe habbe genog
geſæd ymbe þa leaſan geſælþa. Ac ic ƿolde nu ꝥ ðu
ƿenbert þin ingehanc ꝥnam þam leaſan geſælþum. þon-
ne ongiteſt þu ſƿiþe * ſaþe ða ſoþan geſælþa þe ic þe
æſ geþeþ ꝥ ic ðe copian ƿolde. Ða cƿæþ ic. Iſe ſup-
þum ða b ðýrige men ongitaþ þaſte fulla geſælþa ſint.
Ðeah he þæſ ne ſien þæſ he heopa penað. Ðu me ge-
hete nu lýtle æſ ꝥ þu hi ƿolbert me geſæcan. Ac þæſ
me ðincet ꝥ ꝥ beo ſeo ſoþe 7 ſeo fullſƿemede geſælþ.
Ðe mæg ælcum hiſe folgeþa ſellan * 7 ecne anpealb.
7 ſingalne ƿeopþſcipe. 7 ecne e mæſþe. 7 full e genýht.
ge ſupþum ꝥ ic cƿeþe ſie ſeo ſoþe geſælþ ðe an þiſſa
ſiþa mæg fullice ſongifan. ſoþþam ðe on ælcum anum
hi ſint ealle. ſoþþam ic ſecge þaſ ƿopb ðe. ſoþ þý ic
full ꝥ þu ƿite ꝥ ſe cƿiþe ſƿiþe ſæſt iſ on minum Mobe.
ſƿa ſæſt ꝥ hiſ me nan man d geþeligan ne mæg. Ða
cƿæþ he. Gala cniht. e hƿæt þu eaſt geſælþ ꝥ þu hiſ
ſƿa ongiten hæſt. Ac ic ƿolde ꝥ þiſ ſƿýnedon gite
æfter ðam þe þe þana iſ. Ða cƿæþ ic. Hƿæt iſ ꝥ þon-
ne. Ða cƿæþ he. ſenſt þu hƿæþen ænig þiſſa anbƿear-
þana gooda þe mæge ſellan full e geſælþa. Ða andſƿa-
pode ic. 7 cƿæþ. Nat ic nan ƿiht on þýſ anbƿearþan
liƿe þe ſƿelc gifan mæge. Ða cƿæþ he. Ðaſ anbƿear-
þan f god ſint anlicneſſa ðaſ ecan g gober. næſ full
b god. ſoþþam hi ne magon ſoþ god 7 full god ſon-
gifan heopa folgenum. Ða cƿæþ ic. Ic eom genog ƿel
geþaþa ðaſ þe þu ſægſt. Ða cƿæþ he. Nu þu ðonne
ƿaſt hƿæt ða leaſan geſælþa ſint. and hƿæt þa ſoþan

7 æſ mæge good C. a hƿæþe C. b ðýregan C. * þuph-
pungentne pelan 7 ecne C. e mæſþa C. d geþellan C.
e þý C. f good C. g goober C. b good atque ita porro:
geſælþa

geræþa rint. nu ic wolde ꝥ þu leornobert hu þu miht-
ert becuman to ðam roþum geræþum. Ða cræþ ic. Ðu
ne gehete þu me gefyrn ær ꝥ þu hit wolbert me ge-
tæcan. ⁊ me lyste nu ꝥ rpiþe georne ⁊ geheoran. Ða
cræþ he. Ðræt rculon pe nu don & to þam ꝥ pe mægon
cuman to ðam roþam geræþum. Ðræþer pe rculon bið-
dan ðone godcundan fultum. ærþer ge on lærran. ge
on maran. rpa rpa ure uþrita ræde, Plato. Ða cræþ ic.
Ic pene ꝥ pe rculon biðdan ðone ræþer eallra þinga.
forþam pe ðe hine biðdan nyle. ðonne ne gemet he
hine. ne / forþon rihtne weg riþ hir ne ariþaþ. Ða
cræþ he. Ðriþe wryht ðu rege. and ongan þa ringan
and ður cræþ:

IV. Gala Dnyhten. hu micel ⁊ hu punðerlic þu earþ.
Ðu þe ealle þine gerceafta. gerepenlice ⁊ eac ungere-
penlice punðerlice gerceope ⁊ gerceadriþlice heora pelte.
Ðu þe tida fram miðþancraþer fram an of ðone ende
endeþriþlice gette. rpa ꝥ te hu ærþer ge forð
farap. ge eftcumaþ. þu þe ealle ða unriþtan gerceafta
to þinum willan atrynart. ⁊ ðu relf riþle riþle and
unapenðerlic ðurþunart. forþamþe nan mihtigra þe
mr. ne nan þin gelica. ne þe nan neobðearf ne lærde
to wrycenne ꝥ ꝥ ðu forhte. ac mið þinum aenum
willan. ⁊ mið þinum aenum anwealde þu ealle ðing ge-
forhte. Ðeah ðu heora naner ne beforhte. Ðriþe
punðerlic iſ ꝥ gecynd þiner godes. forþamþe hit iſ
eall an. Ðu ⁊ ðin godnes. ꝥ god na uton cuman to
þe. ac hit iſ ðin agen. ac eall ꝥ pe godes habbaþ on
þiſſe worlde. ꝥ ur iſ uton cuman. ꝥ iſ fram þe. næft
þu nanne andan to nanum þinge. forþamþe nan cræf-
tigra iſ ðonne þu. ne nan þin gelica. forþam þu ealle
god mið þiner anes geþeahte geþohte ⁊ geforhte.
Ne biþne þe nan man. forþam ðe nan ær þe nær.
þe þe aht oððe nauht forhte. Ac þu ealle þing ge-
forhte riþe gode ⁊ riþe fægere. ⁊ þu relf eart
ꝥ hehte god ⁊ ꝥ fægere. rpa rpa þu relf geþoht-

i gehenan C. & to þon C. i forþum C. m rihte C.
ert.

eft. þu gepohtest þine midban gearo. ⁊ hiſ pelf
 ſpa ſpa ðu pilt. ⁊ þu ſelf bælt eall goð ſpa ſpa ðu
 pilt. ⁊ ealle gerceafta þu gerceape him gelice. ⁊ eac on
 ſumum þingum ungelice. Deah þu ða ealle gerceafta
 ane naman genembe. ealle þu nemberst togeþere and
 hete populo. ⁊ þeah ðone anne noman ðu to bæltest
 on feoper gerceafta. an þæra iſ eorþe. oþer pæter.
 þriðbe lyft. feoppe fýr. ælcum þara ðu geſetterst
 hiſ agene ſunderſtofe. ⁊ þeah ælc iſ piþ oþre genemned.
 ⁊ ſiþrumlice gebunden mid þinum bebode. ſpa þ heora
 nan oþer meance ne oþereode. ⁊ ſe cyle geþrope
 piþ ða hæto. ⁊ þæt piþ ðam dnygum. eorþan ge-
 cýnð ⁊ pæter iſ cealb. ſie eorþ iſ dnyge ⁊ cealb. ⁊
 þæt pæter pæt ⁊ cealb. ſie lyft ðonne iſ genemned þ
 hio iſ æþer ge cealb. ge pæt. ge pearm. niſ hit nán
 punðer. forþam þe hio iſ gerceapen on þam midle be-
 trux ðære dnygan ⁊ þære cealdan eorþan. ⁊ þam ha-
 tan fýre. þæt fýr iſ yfemerst oþer eallum þýrrum populo
 gerceaftum. Fundorlic iſ þæt þu geþeahst. þæt þu hæfst
 æþer ge don. ge ða gerceafta gemærode betrux him.
 ge eac gemengde þa dnygan eorþan ⁊ ða cealdan un-
 ðer þam cealdan pætere ⁊ þæt pætan. þæt þæt hnerce ⁊
 flopenðe pæter hæbbe flon on þære færtan eorðan.
 forþam þe hit ne mæg on him ſelfum geſtandan. Ac
 ſeo eorþe hit helt ⁊ be ſumum bæle ſpilgþ. ⁊ forþam
 fýre heo biþ geleht þæt hio gneþþ ⁊ bleþþ and permar
 bningþ. forþam gif þæt pæter hi ne geþrænde. ðonne
 dnygode hio ⁊ purde todrifen mid þam pinde ſpa ſpa
 durst oððe axe. ne mihte nanpuht libbenðer ðære
 eorþan brucan. ne þær pæter. ne on nauþrum ear-
 dýgan for cile. gif þu hi hiæt hægungga piþ fýr ne
 gemengdeſt. Fundorlice cnihte þu hit hæfst gercea-
 pen þæt þæt fýr ne forþærneþ þæt pæter ⁊ ða eorþan. nu
 hit gemenged iſ piþ æþer. ne eft þæt pæter and ſeo
 eorþe eallunga ne abærceþ þæt fýr. þær pæter agnu-
 cýþ iſ on eorþan. ⁊ eac on lyfte. ⁊ eft bufan þam po-
 ðone. Ac ðær fýrer agen ſteðe iſ oþer eallum populo
 gerceaftum geſepelicum. ⁊ þeah hit iſ gemenged piþ
 ealle

calle gerceafta. 7 ðeah ne mæg nane þara gerceafta
 eallunga oncuman. forþam þe hit næfð leafe ðær æl-
 mihtigan. 7 io. eorþe ðonne iſ hefigne 7 þicce þonne
 oþra gerceafta. forþam hio iſ niþor ðonne ænig oþru
 gerceaft buton þam 7odone. forþam ſe 7odor hine
 hæfð ælce ðæg utane ðeah he hipe nafer ne genealæce.
 on ælcepe ſtope he iſ hipe emn neah. ge ufan. ge neo-
 þon. ælc ðara gerceafta. þe ſe gefyrn ær ymbe ſpæcon.
 hæfð hiſ agenne earþ on 7undron. 7 ðeah iſ ælc wiþ
 oþer gemengeb. forþam þe nan ðara gerceafta ne mæg
 bion buton oþerne. ðeah hio unſeotol ſie on ðære
 oþerne. ſpa ſpa nu wæter iſ 7 eorþe ſint ſpiþe earfoþe
 to gereonne oððe to ongitonne byrgum monnum on
 fype. 7 ſpa þeah hi ſint þær wiþ gemengde. ſpa iſ eac
 þær fyp on ðam ſtanum 7 on þam wætere. ſpiþe ear-
 foþ hape. ac hit iſ ðeah þara. Ðu gebunðe þæt fyp mid
 ſpiþe unabindenblicum ſacentum. þæt hit ne mæg cuman
 to hiſ agenum earþe. þæt iſ to þam mærtan fype ðe
 oþer uſ iſ. þylær hit forlæte þa eorþan. 7 ealle oþre
 gerceafta arpinðað for ungemetlicum cyle. gif hit
 eallunga from gewite. Ðu gewarolabert eorþan ſpiþe
 7undorlice 7 wærtlice þæt heo ne helt on nane healf. ne
 on nanum eorþlic þinge ne ſtent. ne nanuht eorþ-
 licer hi ne healt. þæt hio ne ſige. 7 niſ hipe ðonne eþne
 to feallanne of dune ðonne up. Ðu eac þa þriewealdan
 ſapla on gewærnum limum ſtýper. ſpa þæt þære ſaple
 þylære ne byþ on ðam lærtan ſingne. ðe on eallum
 þam lichoman. for ði ic cwæþ þæt 7io ſapul wære þrio-
 weald. forþam þe uþritan recgaþ þæt hio hæbbe ðrio ge-
 cýnd. an ðara gecýnda iſ þæt heo biþ pilnigende. oþer
 þæt hio biþ iſriende. þriwde þæt hio biþ gerceadwif. 7pa
 ðara gecýndu habbaþ netenu. ſpa ſame ſpa men. oþer
 ðara iſ pilnung. oþer iſ iſprung. ac ſe mon ana hæfð
 gerceadwifneſſe. naller nan oðru gerceaft. forþi he
 hæfð oþerþungen ealle ða eorþlican gerceafta mid ge-
 þeahte 7 mid andgite. forþam ſeo gerceadwifneſ ſceal
 wealdan ærþer ge ðære pilnunga ge þær ypper. for-
 þam hio iſ 7ýnderlic cwearð ðære ſaple, ðpa þu geweo-
 ða

þa saule ꝥ hio sceolde ealne peg hƿearfian on hipe relse.
 swa swa eall þer nobor hƿerfþ. oððe swa swa hƿeol on-
 hƿerfþ. smeagende ymb hipe sceoppend. oððe ymbe
 hi relse. oððe ymbe ðar eorþlican gefceapta. ðonne
 hio þonne ymbe hipe scippend smeaf. ðonne bið hio
 ofers hipe relse. Ac þonne hio ymbe hi relse smeaf.
 þonne bið hio on hipe relse. And under hipe relse
 hio bið þonne. ðonne heo lufaf þar eorþlican þing. ⁊
 ðara fundraþ. ƿæt þu Drihten forgearfe þam sawlum
 eard on hioronum. ⁊ him þær giffst eorþlice gifa.
 ælcere be hipe gecearnunge. ⁊ gebert ꝥ he scinaþ swiþe
 beorhte. ⁊ ðeah swiþe mistlice bihtu. sume beorht-
 tor. sume unbryhtor. swa swa sceorpan. ælc be his
 gecearnunga. ƿæt þu Drihten gegæberaft ða hio-
 ronlicon sawla ⁊ ða eorþlican lichoman. ⁊ hi on ðisse
 worulde gemenget swa swa hi fram ðe hider comon.
 swa hi eac to ðe hioran fundraþ. Du sylbert þar eorþan
 mid mistlicum cynrenum netena. ⁊ hi swiþan areope
 mistlicum sæde treopa ⁊ pynta. Forgif nu Drihten
 urum Mordum ꝥ hi moton to þe astigan þurh ðar
 eardra þisse worulde. ⁊ of þissum byrgum to þe cu-
 man. ⁊ openum ealum ufer Morder se moten gereon
 ðone æþelan ærlum ealra goda. ꝥ eart Du. Forgif
 ur ðonne hale eagan ufer Morder. ꝥ se hi þonne mo-
 ton afeortian on þe. ⁊ tobrif þone mist ðe nu hang-
 af beforan ufer Morder ealum. ⁊ onliht þa eagan mid
 ðinum leohte. forþam þu eart rio bihtu þær soþan
 leohtes. ⁊ þu eart seo rehte næst soþfæstna. and þu
 gebert ꝥ hi se gereof. þu eart ealra þinga sƿuma ⁊
 ende. Du byrt ealle þing buton gefrince. Du eart
 æghen ge peg. ge labþeop. ge rio stow þe se peg to
 luf. þe ealle men to fundraþ.

C A P. XXXIV.

***** A se ƿirðom þa þis leoþ and þis gebet asun-
 D gen hæfde. þa ongan he eft spellan and þis
 ***** cƿæþ. Ic þene þæt hit se nu ærest þearf.
 ꝥ ic se gefette hƿær ꝥ hehte god is. nu ic se ær
 hæfde

hæfte ⁊ geþehte hwæt ic wære. oððe hwylc þæt me beme
 god wære. * Aneþ þing ic ðe wolde ærere ⁊ acrian.
 Dæðen þu wene þæt ænig þing on þisse worlde swa god
 is þæt hit ðe mæge forgyfan fulle gesealla. ⁊ ðy ic þe
 acrige þy ic nolde þæt unc berpice ænig lea anlicner
 for soðra gesealla. for þy nan mon ne mæg oþþracan
 þæt sum god ne is þæt he herte. swa swa sum mical æpel
 ⁊ biop. ⁊ innon manige brocas ⁊ riðan of. for ðy
 mon eow þe sumum gode þæt hit ne is full god. for-
 þam him bið hwæt / hwæt swa. and þeah ne bið ealles
 butan. forþam ælc þing wyrð to nauhte gif hit nauht
 godes on him nærð. be þy þu miht ongytan þæt of þam
 mæstan gode cuman ða lærran god. nær of þam lær-
 ran þæt mæste. ⁊ ðe ma þe seo ea mæg weorðan to
 ælme. ac se æpel mæg weorðan to ea. and ðeah
 seo ea cymð eft to þam ælme. swa cymð ælc god
 of Gode. and eft to him. and he is þæt fulle god.
 ⁊ þæt fullwremede. þæt naner willan swa ne bið. Nu ðu
 miht weotole ongytan þæt þæt is God self. Ðu ne miht
 þu gesecean. gif nan wuht full nære. þonne nære nan
 wuht ⁊ full. for þy bið ænig full þing. þe sum bið
 swa. ⁊ for þy bið ænig þing swa. ðe sum bið full.
 ælc þing bið fullort on his agenum eardra. Ðu ne miht
 þu ðonne gesecean gif on ænigum þisse eorðlicena
 godes æniges willan ⁊ æniges godes swa is. ðonne is
 sum god full ælces willan. ⁊ nis naner godes swa. Ða
 andsporde ic ⁊ cwæð. Ðu se rihtlice ⁊ rihte gesead-
 wlice þu hæfst me ofercomen ⁊ gefangen. þæt ic ne
 mæg no riðsefan. ne furðum ongan þæt gesecean.
 buton þæt hit is eall swa swa ðu segst :

II. Ða cwæð se Wifdom. Nu ic wolde þæt þu sohtest
 weorðlice oþþe þæt þu ongyte hwæt seo fulle gesealla is.
 Ðu ne wast ðu nis þæt eall moncyn is anweorðlice gefara
 þæt God is swa ealra godes ⁊ weorðend eallra geseafa.

⁊ geþehte C. * hwylc þæt me beme. ac anes C. swarian.
 C. ⁊ ðe C. ⁊ riðra C. ⁊ hwægu C. ⁊ þon ma C. ⁊ swa.
 ⁊ gif nan wuht swa nære. þonne nære nan wuht C.

he is þæt hehte God. ne nænne mon nu þæt ne tpeoþ.
 forþam þe he nauht nytton betere. ne forþum nauht
 emn godes. forþam is regð ælc geſceapnes 7 ealle
 men þæt ilce anbettaþ þæt God is þæt hehte God. forþam
 þe hi tæoniaþ þæt eall god on him ⁊ is. forþam gif hit
 swa næpe. ðonne næpe he þæt þæt he gehaten is. oþþe ænig
 þing ær næpe. oþþe ælterne. ðonne næpe þæt betere
 ðonne he. Ac forþam þe nan ðing næs ær þonne he.
 ne ælterne ðonne he. ne deapſeopne ðonne he. for-
 þam he is ſpuma. 7 æpel. 7 hroſ eallra goda. genog
 ſpeotol hit is. þæt þæt fulle god is. ærþam þe þæt ⁊ ne
 gene þæt is to geſeanne þæt ſe hehta god ⁊ ælc godes
 fullaþ þæt is ær þe ⁊ ſpæcan ymb ðonne þe ðyſon.
 Se alca God is. swa swa þe ær ſædon. þæt hehte God. 7
 ða ſeſtan geſeþa. Nu hit is openlice coþ. þæt þa ſe-
 leſtan geſeþa on nanum oþrum geſceatum ne ſint.
 buton on Gode. Ða cweþ ic. Ic eom geþara.

III. Ða cweþ he. Ic þe heahge þæt ðu geſceaplice
 þæt onhte þæt te God is full ælce fullſpemedneſſe. 7
 ælc godes. 7 ælce geſeþa. Ða cweþ ic. Ic ne mæg
 fulllice onſtan. for þæt ðu eſt regð þæt ilce þæt þu ær
 ſædeſt. Ða cweþ he. Forþan ic hit þe ſeſte eſt. þæt
 ic nolde þæt ðu ſendeſt þæt ſe God ðe ſædeſt is 7 ſpuma
 eallra geſceapa. þæt him aþonan utane come ⁊ hit ⁊
 ſeo heahe godnes. Ðe he full is. Ne ic eac nolde þæt þu
 ſendeſt þæt te oþer næpe hit god ⁊ hit geſeþ. oþer
 he ſelf. forþam gif þu ſenſt þæt him aþonan utan co-
 mon ða god ðe he hæpþ. ðonne næpe þæt þing bete-
 re ðe hit him ſpam come. ðonne he. gif hit swa
 næpe. Ac þæt is ſwhe dýſlic 7 ſwhe mætel ſýnn þæt mon
 þæt ſenþan ⁊ ſeale ðe Gode. oððe eſt ſenþan þæt ænig
 þing ær him næpe. oððe betere ðonne he. oþþe him
 gelic. Ac þe ⁊ ſeolon bion ⁊ geþara þæt ſe God is eallra
 ðinga bette. Giſ þu nu ſ geſeþ þæt God is swa swa

⁊ ſien C. ⁊ pana þæt to C. ⁊ ſie C. ⁊ leng ſpæcan ymb
 þonne þe ne ſpæcan. C. ⁊ hi ſeo hea godnes C. ⁊ ſcyle C.
 ⁊ ſculon C. ⁊ geþaran C. ⁊ geſeþ þæt te an God is C.

on

on moanum biþ. oððeþ biþ re mon. þ biþ rapl 7 li-
choma. oððeþ biþ hiþ gæbner þa gegatnaþ god 7 eft
ætgæþne gehelt 7 gemetgaþ. gif þu ðonne geleffst þ
hit swa sie on trobe. ðonne recalt þu ærde geleofon þ
sum anweald sie mæra ðonne hiþ. þæt ðonne hiþ swa
geræmige swa he þone urne deþ. hwæt ælc þing ðe
torceaden biþ fram oþrum. biþ oþer. oþer þ þing.
ðeah hi ætgæþne sien. Eac þonne bpele þing torcea-
den biþ fram ðam hehtan gode. ðonne ne biþ þ no
þ hehtre god. þ is ðeah micel syn to gehencenne be
trobe. þ ænig god sie buton on him. oððe ænig fram
him aþeald. forþam þe naa riht is betere ðonne he.
ne eam god him. hwæt þing mæg beon betere þonne
hiþ sceoppend. forþam is recge mid rihtre gercead-
pærre. þ þ sie þ hehtre god on hiþ ægenre gecypte.
þ se fram is eallra þinga. Ða cweþ ic. Nu þu hæfst
me swa þe rihte 7 oþersichtre. Ða cweþ he. hwæt is
þonne ær sæde þ þ hehtre god 7 no hehtre geræle
an wære. Ða cweþ ic. Swa hit is. Ða cweþ he. hwæt
wille se ðonne secgan hwæt þ sie eall butan trob.
Ða cweþ ic. Ne mæg ic þæt oþracan. forþam þe is hiþ
wær ær gehara.

IV. Ða cweþ he. hwæt þu hit ærwealdon on-
ton mæge. gif ic ðe sume byre 7 geotma secge. Luf-
na i tra god wæron. ðe ær mæton æt sumne bion. 7
wæron þeah 7 butu gode. hu ær wære hit ðonne genold
reotol. * nære nauþer þ oþer. for þ is ær mæg þæt
wille god bion no tobeled. hu mæg hit beon ærwe
ge full. ge wana. forþam se cweþ þ þ no wille geræle
7 god. þ hi sien an god 7 þ sie þ hehtre. Ða ær mæ-
gon nære weofod tobeled. Ðu ne i weofod se þon-
ne ærde bion geharan þ no hehtre geræle 7 no heah
godeindre an sie. Ða cweþ ic. Nu naa þing soþne
þonne þæt. ne mægon se nanriht rihtan 7 betere þon-
ne trob. Ða cweþ he. Ac ic wolde get mid sumre by-

g oþersichtre C. 7 get C. i tu god wæron C. 7 butu
gode C. * þ hiopa nære C. i weofod C. ær mæge C.
L 2 ne

ne þe behperþan utan ꝥ þu ne mihtre nenne þegnan-
dan ofer. ꝥa ꝥa uppetena gepuna is. ꝥ hi pillap ſimle
hpæt hpegu nipeꝥ 7 ſelbcuþeꝥ eopian. ꝥ hi mægen mid
ðy aþeccan ꝥ Moð þara gehenenþna :

V. Du ne hæfdon þe ær a geneht ꝥ ða geſælþa
and ſio gobcundneꝥ an pæne. re þe ðonne þa geſælþa
hæfþ. ðonne hæfþ he ægþeꝥ re þe ðone ægþeꝥ hæfþ.
Du ne biþ re ðonne full eadig. Du ne part þu nu a hpæt
þe cpeþap ꝥ re bio piꝥ þe ſiꝥdom hæfþ. 7 nihtpiꝥ ðe
nihtpiꝥneꝥre hæfþ. ꝥa þe cpeþap eac ꝥ ꝥ ſie god. þe
þa gobneꝥre hæfþ 7 ða geſælþa. 7 ælc geſælþig mon
biþ god. ꝥ 7 re þeah is God. re is ſtemn 7 ſtaðol
ealpa goða. 7 of ðæm cumap eall god. 7 eft hi ſun-
diaþ to him. 7 he pelt eallpa þeah he nu ſie re ꝥru-
ma 7 re ſtaþol eallpa 7 goða þe of him cumap. ꝥa ꝥa
ealle ſteoppan peopþap onlihte 7 gebiꝥhte of ðæne
ſunnan. ſume þeah beophton. ſume unbeophton. ꝥa
eac re mona. ꝥa miclum he liht ꝥa ſio ſunne hine
geſcinþ. ðonne hio hine ealne geondſcinþ ðonne biþ
he eall beopht. Ða ic þa þiꝥ ſpell ongeat. þa peapþ ic
a gelped. 7 ſpiþe aſæped. 7 cpeþ. Is þiꝥ la puðþolic.
7 pinſum. 7 ſ geſceadlic ſpell ꝥ þu nu ſegre. Ða cpeþ
he. Niſ nan puht pynſumne ne gepiꝥne ðonne ꝥ þing
ꝥ þin ſpell ymbe is. 7 þe nu ymbe ſpnecan pillap. ꝥon-
þam me ðinþ god ꝥ þe hit gemengen to þam ær-
nan. Ða cpeþ ic. Hpæt is ꝥ la.

VI. Ða cpeþ he. Hpæt þu part ꝥ ic ðe ær ſæbe
ꝥ ſio a ðe geſælþ pæne god. 7 of ðæne roþan geſælþe
cumað eall ða a ofne god ðe þe ær ymbe ſpnecon. 7
eft to. ꝥa ꝥa of ðæne ſæ cymþ ꝥ pæten innon þa
eopþan. and þæri aſenſceap. cymþ ðonne up æt ðam
æpelme. pypþ ðonne to bpoce. ðonne to ea. ðonne
andlang ea. of hit pypþ eft to ſæ. Ac ic polde þe nu

a geſceht C. o ꝥ C. ꝥ 7 þeah is an god C. 7 goðþa
and ealpa goða. ðeah is menig goð ðe of him
cymþ C. a gelped C. ſ geſceadþiꝥlic C. t þiꝥ C. a roþe
C. a ofne C.

acrian hu ðu þiſ ſpell unbeyrtanden hæfbert. Hwæþen
 ðu ſene þ þa ſiſ god. Ðe ſe oft ær ymbe ſpæcon.
 þ iſ anſeald. ⁊ peopþſcipe. ⁊ ſoſmæpner. ⁊ genyht.
 ⁊ bliſ. Ic wolde witon hwæþen ðu ſendert þ ðaſ god
 wæron limu þæne ſoþan geſælþe. ſpa ſpa ⁊ man hunt
 lma bioþ on anum men. ⁊ peopþaþ ðeah ealle to anum
 lichoman. oððe þu ſendert þ a hwyle an ðana ſiſ go-
 da ſophte ða ſoþan geſælþe. ⁊ ſiððan þa ſeoſer good
 wæron hiſe god. ſpa ſpa nu ſapl ⁊ lichoma wýpcað
 anne mon. ⁊ ſe an mon hæfþ manige lim. ⁊ ðeah to
 þ ðam tſam. þ iſ to ðæne ſaple ⁊ to þam lichoman.
 belimpaf ealle þaſ þaſ monner good. ge e gartlice. ge
 lichomlice. Ðæt iſ nu þaſ lichoman god. þ mon ſie
 ſæger ⁊ ſtſang. ⁊ lang. ⁊ hſad. ⁊ manegu oþru god
 to eac þam. ⁊ ne biþ hit ðeah ſe lichoma ſelf. ſoþ-
 þam ðeah he ðana goda hwylc ſoþleore. ðeah he biþ
 þ he ær þaſ. þonne iſ ðæne ſaple god wæpſcipe. ⁊
 gemetgung. ⁊ gehýlb. ⁊ nyhtſpner. ⁊ wýrdom. and
 manege ſpelce cſæftaſ. ⁊ ſpa ðeah biþ oþer ſio ſapl.
 oþer biþ hiſe cſæftaſ. Ða cſæþ ic. Ic wolde þ ðu
 me ſæbert get ſpeotolon ymbe ða ſoþne god þe to
 ðæne ſoþan geſælþe belimpaf. Ða cſæþ he. Ne ſæde
 ic þe ær þ ſio geſælþ god wæpe. Gyre. cſæþ ic. g þu
 þ ſæbert þ hio þ hehte good wæpe. Ða cſæð he.
 Eart ðu nu get geþaſa þ te anſeald. ⁊ peopþſcipe.
 ⁊ ſoſmæpner. ⁊ genyht. ⁊ bliſ. ⁊ ſeo eadigneſ. ⁊
 þ hehte god. þ ða ſien b eall an. ⁊ þ an ðonne ſie
 god. Ða cſæþ ic. Hu wille ic nu þaſ oþracan. Ða cſæþ
 he. Hwæþen ðincþ þe ðonne þ þa ðing ſien. þe þa-
 ſa ſoþena geſælþa limu. Ðe ſio geſælþ ſelf. Ða cſæþ
 ic. Ic wæt nu hwæt þu woldeſt witan. Ac me lyfte bet
 þ þu me ſæbert ſume hwile ymbe þ. ðonne ðu me
 acrodeſt. Ða cſæþ he. Hu ne miht ðu gehencan. giſ
 ða god wæron þæne ſoþan geſælþe limu. ðonne wæron

⁊ ſoſmæpner C. ⁊ monegu limu beoþ C. a hwylc C.
 b þam tſam C. c gartlicu gelichomlicu C. d eac ðam
 C. e ærþ C. f oþru good C. g ge C. h ealle C.

hi hƿæt : hƿegu toƿæleð. ꝥa ꝥa monnes lichoman he
 mu heð hƿæt : hƿegu toƿæleð. Ac þe ƿa lina gecyðd is
 ꝥ he gecyðeð ænne lichoman. ⁊ ðeah æ heð eallunga
 gehce. Ða cƿæð ic. Ne ðearf þu & mane fƿancan ymbe
 ꝥ. genog fƿeotole ðu hæfð me gefeð. ꝥ þa god ne
 fust næs riht toƿæleð fƿom ðære fohan gefeðe. Ða
 cƿæð he. Ecnog rihte ðu lirt ongyrt. nu þu ongyrt
 ꝥ þa god ealle fust ꝥ alic ꝥ gefeð is. ⁊ rið gefeð
 is ꝥ hehte god. ⁊ ꝥ hehte god is. Ead. ⁊ se god
 is rihtle on anum untotaleð. Ða cƿæð ic. Nis & þ nan
 tƿeo. Ac ic ƿolde nu ꝥ ðu me fæder hƿæt = hƿegu
 uncufet.

VII. Ða cƿæð he. Ðæt is nu fƿeotol. ꝥ æ eall þa
 god. ðe se ær ymbe fƿƿæcon. belimƿað to ðam hehtan
 tan gode. ⁊ þy men fecap god genog. ðe he ƿenap ꝥ
 ꝥ rie ꝥ hehte god. ⁊ ꝥ hi fecap anfeald. ⁊ eac oðru
 god. ðe se ær ymbe fƿƿæcon. ðy hi ƿenap ꝥ hehte
 ꝥ hehte god. be þy ðu miht ƿitan ꝥ ꝥ hehte god is
 hƿof eallra þara oðra goda þe men ƿilnaþ. ⁊ hi lirt
 fƿofam ðe nanne mon ne lirt naner ðinger buton
 gooder. oððe hƿær = hƿegu ðær þe goode gehc bið
 maniges þinger hi ƿilnaþ ðe fæll god æ bið ac he
 hæfð ðeah hƿæt : hƿegu gehceð goode. fƿofam se
 cƿeap ꝥ ꝥ hehte god rie ? ðe hehte hƿof eallra go-
 da. ⁊ seð hƿof ðe eall god on hƿearfap. ⁊ eac ꝥ þing
 ðe mon eall god fape deð. fƿofam ðinge men lirt
 alicer ðara goda ðe hi lirt. ꝥ ðu miht fƿiðe fƿeotole
 ongytan be þam. ðe nanne mon ne lirt þær þinger þe
 = hƿe lirt. ne þær þe he deð. ac þær þe he mid þam
 eapnaþ. fƿofam þe he ƿenap. gif he ðonne lirt begite
 ⁊ ꝥ þurhtia. ꝥ he ðonne f getahhōð hæfð. ꝥ he þon-
 ne hæbbe fülle gefeðra. Ðu æ ƿær ðu ꝥ man mon fop
 þy ne riht. ðe hine ƿidan lirt. ac riht fop þy æ þe
 he mid þære rihte * eapnaþ. Ðume mid þære rihte eapna-

i hingu bis C. & ma C. i þær C. m hƿegu C. ⁊ þy C.
 o hƿegu C. p hƿegu C. q se C. r hanc C. f getahhōð C.
 * eapnaþ fume eapnaga C. 1002 1110 1111 1112 1113 1114 1115 1116 1117 1118 1119 1120 1121 1122 1123 1124 1125 1126 1127 1128 1129 1130 1131 1132 1133 1134 1135 1136 1137 1138 1139 1140 1141 1142 1143 1144 1145 1146 1147 1148 1149 1150 1151 1152 1153 1154 1155 1156 1157 1158 1159 1160 1161 1162 1163 1164 1165 1166 1167 1168 1169 1170 1171 1172 1173 1174 1175 1176 1177 1178 1179 1180 1181 1182 1183 1184 1185 1186 1187 1188 1189 1190 1191 1192 1193 1194 1195 1196 1197 1198 1199 1200 1201 1202 1203 1204 1205 1206 1207 1208 1209 1210 1211 1212 1213 1214 1215 1216 1217 1218 1219 1220 1221 1222 1223 1224 1225 1226 1227 1228 1229 1230 1231 1232 1233 1234 1235 1236 1237 1238 1239 1240 1241 1242 1243 1244 1245 1246 1247 1248 1249 1250 1251 1252 1253 1254 1255 1256 1257 1258 1259 1260 1261 1262 1263 1264 1265 1266 1267 1268 1269 1270 1271 1272 1273 1274 1275 1276 1277 1278 1279 1280 1281 1282 1283 1284 1285 1286 1287 1288 1289 1290 1291 1292 1293 1294 1295 1296 1297 1298 1299 1300 1301 1302 1303 1304 1305 1306 1307 1308 1309 1310 1311 1312 1313 1314 1315 1316 1317 1318 1319 1320 1321 1322 1323 1324 1325 1326 1327 1328 1329 1330 1331 1332 1333 1334 1335 1336 1337 1338 1339 1340 1341 1342 1343 1344 1345 1346 1347 1348 1349 1350 1351 1352 1353 1354 1355 1356 1357 1358 1359 1360 1361 1362 1363 1364 1365 1366 1367 1368 1369 1370 1371 1372 1373 1374 1375 1376 1377 1378 1379 1380 1381 1382 1383 1384 1385 1386 1387 1388 1389 1390 1391 1392 1393 1394 1395 1396 1397 1398 1399 1400 1401 1402 1403 1404 1405 1406 1407 1408 1409 1410 1411 1412 1413 1414 1415 1416 1417 1418 1419 1420 1421 1422 1423 1424 1425 1426 1427 1428 1429 1430 1431 1432 1433 1434 1435 1436 1437 1438 1439 1440 1441 1442 1443 1444 1445 1446 1447 1448 1449 1450 1451 1452 1453 1454 1455 1456 1457 1458 1459 1460 1461 1462 1463 1464 1465 1466 1467 1468 1469 1470 1471 1472 1473 1474 1475 1476 1477 1478 1479 1480 1481 1482 1483 1484 1485 1486 1487 1488 1489 1490 1491 1492 1493 1494 1495 1496 1497 1498 1499 1500 1501 1502 1503 1504 1505 1506 1507 1508 1509 1510 1511 1512 1513 1514 1515 1516 1517 1518 1519 1520 1521 1522 1523 1524 1525 1526 1527 1528 1529 1530 1531 1532 1533 1534 1535 1536 1537 1538 1539 1540 1541 1542 1543 1544 1545 1546 1547 1548 1549 1550 1551 1552 1553 1554 1555 1556 1557 1558 1559 1560 1561 1562 1563 1564 1565 1566 1567 1568 1569 1570 1571 1572 1573 1574 1575 1576 1577 1578 1579 1580 1581 1582 1583 1584 1585 1586 1587 1588 1589 1590 1591 1592 1593 1594 1595 1596 1597 1598 1599 1600 1601 1602 1603 1604 1605 1606 1607 1608 1609 1610 1611 1612 1613 1614 1615 1616 1617 1618 1619 1620 1621 1622 1623 1624 1625 1626 1627 1628 1629 1630 1631 1632 1633 1634 1635 1636 1637 1638 1639 1640 1641 1642 1643 1644 1645 1646 1647 1648 1649 1650 1651 1652 1653 1654 1655 1656 1657 1658 1659 1660 1661 1662 1663 1664 1665 1666 1667 1668 1669 1670 1671 1672 1673 1674 1675 1676 1677 1678 1679 1680 1681 1682 1683 1684 1685 1686 1687 1688 1689 1690 1691 1692 1693 1694 1695 1696 1697 1698 1699 1700 1701 1702 1703 1704 1705 1706 1707 1708 1709 1710 1711 1712 1713 1714 1715 1716 1717 1718 1719 1720 1721 1722 1723 1724 1725 1726 1727 1728 1729 1730 1731 1732 1733 1734 1735 1736 1737 1738 1739 1740 1741 1742 1743 1744 1745 1746 1747 1748 1749 1750 1751 1752 1753 1754 1755 1756 1757 1758 1759 1760 1761 1762 1763 1764 1765 1766 1767 1768 1769 1770 1771 1772 1773 1774 1775 1776 1777 1778 1779 1780 1781 1782 1783 1784 1785 1786 1787 1788 1789 1790 1791 1792 1793 1794 1795 1796 1797 1798 1799 1800 1801 1802 1803 1804 1805 1806 1807 1808 1809 1810 1811 1812 1813 1814 1815 1816 1817 1818 1819 1820 1821 1822 1823 1824 1825 1826 1827 1828 1829 1830 1831 1832 1833 1834 1835 1836 1837 1838 1839 1840 1841 1842 1843 1844 1845 1846 1847 1848 1849 1850 1851 1852 1853 1854 1855 1856 1857 1858 1859 1860 1861 1862 1863 1864 1865 1866 1867 1868 1869 1870 1871 1872 1873 1874 1875 1876 1877 1878 1879 1880 1881 1882 1883 1884 1885 1886 1887 1888 1889 1890 1891 1892 1893 1894 1895 1896 1897 1898 1899 1900 1901 1902 1903 1904 1905 1906 1907 1908 1909 1910 1911 1912 1913 1914 1915 1916 1917 1918 1919 1920 1921 1922 1923 1924 1925 1926 1927 1928 1929 1930 1931 1932 1933 1934 1935 1936 1937 1938 1939 1940 1941 1942 1943 1944 1945 1946 1947 1948 1949 1950 1951 1952 1953 1954 1955 1956 1957 1958 1959 1960 1961 1962 1963 1964 1965 1966 1967 1968 1969 1970 1971 1972 1973 1974 1975 1976 1977 1978 1979 1980 1981 1982 1983 1984 1985 1986 1987 1988 1989 1990 1991 1992 1993 1994 1995 1996 1997 1998 1999 2000 2001 2002 2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020 2021 2022 2023 2024 2025 2026 2027 2028 2029 2030 2031 2032 2033 2034 2035 2036 2037 2038 2039 2040 2041 2042 2043 2044 2045 2046 2047 2048 2049 2050 2051 2052 2053 2054 2055 2056 2057 2058 2059 2060 2061 2062 2063 2064 2065 2066 2067 2068 2069 2070 2071 2072 2073 2074 2075 2076 2077 2078 2079 2080 2081 2082 2083 2084 2085 2086 2087 2088 2089 2090 2091 2092 2093 2094 2095 2096 2097 2098 2099 2100 2101 2102 2103 2104 2105 2106 2107 2108 2109 2110 2111 2112 2113 2114 2115 2116 2117 2118 2119 2120 2121 2122 2123 2124 2125 2126 2127 2128 2129 2130 2131 2132 2133 2134 2135 2136 2137 2138 2139 2140 2141 2142 2143 2144 2145 2146 2147 2148 2149 2150 2151 2152 2153 2154 2155 2156 2157 2158 2159 2160 2161 2162 2163 2164 2165 2166 2167 2168 2169 2170 2171 2172 2173 2174 2175 2176 2177 2178 2179 2180 2181 2182 2183 2184 2185 2186 2187 2188 2189 2190 2191 2192 2193 2194 2195 2196 2197 2198 2199 2200 2201 2202 2203 2204 2205 2206 2207 2208 2209 2210 2211 2212 2213 2214 2215 2216 2217 2218 2219 2220 2221 2222 2223 2224 2225 2226 2227 2228 2229 2230 2231 2232 2233 2234 2235 2236 2237 2238 2239 2240 2241 2242 2243 2244 2245 2246 2247 2248 2249 2250 2251 2252 2253 2254 2255 2256 2257 2258 2259 2260 2261 2262 2263 2264 2265 2266 2267 2268 2269 2270 2271 2272 2273 2274 2275 2276 2277 2278 2279 2280 2281 2282 2283 2284 2285 2286 2287 2288 2289 2290 2291 2292 2293 2294 2295 2296 2297 2298 2299 2300 2301 2302 2303 2304 2305 2306 2307 2308 2309 2310 2311 2312 2313 2314 2315 2316 2317 2318 2319 2320 2321 2322 2323 2324 2325 2326 2327 2328 2329 2330 2331 2332 2333 2334 2335 2336 2337 2338 2339 2340 2341 2342 2343 2344 2345 2346 2347 2348 2349 2350 2351 2352 2353 2354 2355 2356 2357 2358 2359 2360 2361 2362 2363 2364 2365 2366 2367 2368 2369 2370 2371 2372 2373 2374 2375 2376 2377 2378 2379 2380 2381 2382 2383 2384 2385 2386 2387 2388 2389 2390 2391 2392 2393 2394 2395 2396 2397 2398 2399 2400 2401 2402 2403 2404 2405 2406 2407 2408 2409 2410 2411 2412 2413 2414 2415 2416 2417 2418 2419 2420 2421 2422 2423 2424 2425 2426 2427 2428 2429 2430 2431 2432 2433 2434 2435 2436 2437 2438 2439 2440 2441 2442 2443 2444 2445 2446 2447 2448 2449 2450 2451 2452 2453 2454 2455 2456 2457 2458 2459 2460 2461 2462 2463 2464 2465 2466 2467 2468 2469 2470 2471 2472 2473 2474 2475 2476 2477 2478 2479 2480 2481 2482 2483 2484 2485 2486 2487 2488 2489 2490 2491 2492 2493 2494 2495 2496 2497 2498 2499 2500 2501 2502 2503 2504 2505 2506 2507 2508 2509 2510 2511 2512 2513 2514 2515 2516 2517 2518 2519 2520 2521 2522 2523 2524 2525 2526 2527 2528 2529 2530 2531 2532 2533 2534 2535 2536 2537 2538 2539 2540 2541 2542 2543 2544 2545 2546 2547 2548 2549 2550 2551 2552 2553 2554 2555 2556 2557 2558 2559 2560 2561 2562 2563 2564 2565 2566 2567 2568 2569 2570 2571 2572 2573 2574 2575 2576 2577 2578 2579 2580 2581 2582 2583 2584 2585 2586 2587 2588 2589 2590 2591 2592 2593 2594 2595 2596 2597 2598 2599 2600 2601 2602 2603 2604 2605 2606 2607 2608 2609 2610 2611 2612 2613 2614 2615 2616 2617 2618 2619 2620 2621 2622 2623 2624 2625 2626 2627 2628 2629 2630 2631 2632 2633 2634 2635 2636 2637 2638 2639 2640 2641 2642 2643 2644 2645 2646 2647 2648 2649 2650 2651 2652 2653 2654 2655 2656 2657 2658 2659 2660 2661 2662 2663 2664 2665 2666 2667 2668 2669 2670 2671 2672 2673 2674 2675 2676 2677 2678 2679 2680 2681 2682 2683 2684 2685 2686 2687 2688 2689 2690 2691 2692 2693 2694 2695 2696 2697 2698 2699 2700 2701 2702 2703 2704 2705 2706 2707 2708 2709 2710 2711 2712 2713 2714 2715 2716 2717 2718 2719 2720 2721 2722 2723 2724 2725 2726 2727 2728 2729 2730 2731 2732 2733 2734 2735 2736 2737 2738 2739 2740 2741 2742 2743 2744 2745 2746 2747 2748 2749 2750 2751 2752 2753 2754 2755 2756 2757 2758 2759 2760 2761 2762 2763 2764 2765 2766 2767 2768 2769 2770 2771 2772 2773 2774 2775 2776 2777 2778 2779 2780 2781 2782 2783 2784 2785 2786 2787 2788 2789 2790 2791 2792 2793 2794 2795 2796 2797 2798 2799 2800 2801 2802 2803 2804 2805 2806 2807 2808 2809 2810 2811 2812 2813 2814 2815 2816 2817 2818 2819 2820 2821 2822 2823 2824 2825 2826 2827 2828 2829 2830 2831 2832 2833 2834 2835 2836 2837 2838 2839 2840 2841 2842 2843 2844 2845 2846 2847 2848 2849 2850 2851 2852 2853 2854 2855 2856 2857 2858 2859 2860 2861 2862 2863 2864 2865 2866 2867 2868 2869 2870 2871 2872 2873 2874 2875 2876 2877 2878 2879 2880 2881 2882 2883 2884 2885 2886 2887 2888 2889 2890 2891 2892 2893 2894 2895 2896 2897 2898 2899 2900 2901 2902 2903 2904 2905 2906 2907 2908 2909 2910 2911 2912 2913 2914 2915 2916 2917 2918 2919 2920 2921 2922 2923 2924 2925 2926 2927 2928 2929 2930 2931 2932 2933 2934 2935 2936 2937 2938 2939 2940 2941 2942 2943 2944 2945 2946 2947 2948 2949 2950 2951 2952 2953 2954 2955 2956 2957 2958 2959 2960 2961 2962 2963 2964 2965 2966 2967 2968 2969 2970 2971 2972 2973 2974 2975 2976 2977 2978 2979 2980 2981 2982 2983 2984 2985 2986 2987 2988 2989 2990 2991 2992 2993 2994 2995 2996 2997 2998 2999 3000 3001 3002 3003 3004 3005 3006 3007 3008 3009 3010 3011 3012 3013 3014 3015 3016 3017 3018 3019 3020 3021 3022 3023 3024 3025 3026 3027 3028 3029 3030 3031 3032 3033 3034 3035 3036 3037 3038 3039 3040 3041 3042 3043 3044 3045 3046 3047 3048 3049 3050 3051 3052 3053 3054 3055 3056 3057 3058 3059 3060 3061 3062 3063 3064 3065 3066 3067 3068 3069 3070 3071 3072 3073 3074 3075 3076 3077 3078 3079 3080 3081 3082 3083 3084 3085 3086 3087 3088 3089 3090 3091 3092 3093 3094 3095 3096 3097 3098 3099 3100 3101 3102 3103 3104 3105 3106 3107 3108 3109 3110 3111 3112 3113 3114 3115 3116 3117 3118 3119 3120 3121 3122 3123 3124 3125 3126 3127 3128 3129 3130 3131 3132 3133 3134 3135 3136 3137 3138 3139 3140 3141 3142 3143 3144 3145 3146 3147 3148 3149 3150 3151 3152 3153 3154 3155 3156 3157 3158 3159 3160 3161 3162 3163 3164 3165 3166 3167 3168 3169 3170 3171 3172 3173 3174 3175 3176 3177 3178 3179 3180 3181 3182 3183 3184 3185 3186 3187 3188 3189 3190 3191 3192 3193 3194 3195 3196 3197 3198 3199 3200 3201 3202 3203 3204 3205 3206 3207 3208 3209 3210 3211 3212 3213 3214 3215 3216 3217 3218 3219 3220 3221 3222 3223 3224 3225 3226 3227 3228 3229 3230 3231 3232 3233 3234 3235 3236 3237 3238 3239 3240 3241 3242 3243 3244 3245 3246 3247 3248 3249 3250 3251 3252 3253 3254 3255 3256 3257 3258 3259 3260 3261 3262 3263 3264 3265 3266 3267 3268 3269 3270 3271 3272 3273 3274 3275 3276 3277 3278 3279 3280 3281 3282 3283 3284 3285 3286 3287 3288 3289 3290 3291 3292 3293 3294 3295 3296 3297 3298 3299 3300 3301 3302 3303 3304 3305 3306 3307 3308 3309 3310 3311 3312 3313 3314 331

af þæt hie riæn ðy ðalpan. Sumne cūpanaf þæt hie riæn þy
cūpan. Sumne þæt in polðon cūman to sumere þara fropa
ðe hi ðonne to fūntraf. Ðu ne ƿ þe ⁊ nu genoh fpeo-
zol ⁊ þæt ænen nane puht fƿrðon ne lufiaf. Ðonne he
ðof þæt helhte got. fopþamfe ælc puht ðæt ðe hi pel-
niaf oððe ðof. hi ðof fop þy. ðe hi polðon habban
þæt helhte goot on þeom. Ac he ⁊ ðeþiaf fume on þam
ðe hi penaf þæt hie mægen habban full god ⁊ ⁊ full
gefeþa on ðyrum antƿearþum gotum. Ac ða fullan
gefeþa ⁊ þæt helhte ⁊ god ƿ God felf. fpa fpa þe oft
ƿ fædon. Ða cƿæþ ac. Ne mæg æc no gefencan hu
æc þæt ofracan mæge. Ða cƿæþ he. Uton lætan þonne
bion ⁊ þæt fƿræce. ⁊ bion unc þæt ofƿræce. nu ða
fpa fullre origten hæft þæt God fūmle þæt antƿærd-
he ⁊ full god. ⁊ þæt hie goot ⁊ fto hie gefeþ hie nath-
ponan ætne ne com. ac þæt fūmle on hie felfum. ⁊
mi ƿ. ⁊ a. þæt :

VIII. Ða fe fƿrðom ða ðæt fpell aƿæð hæfte. þa
ongan he æft fangan ⁊ þæt cƿæþ. Fel la men pel. ælc
þara þe fƿeo fte fūntrafe to ðam goode. ⁊ to ðam
gefeþum. ⁊ fe þe nu gehæft fte mid ðære unny-
tan lufe þæt fte midðan gefeþe. fæce him fƿeodum hu
he mæge becuman to þam gefeþum. fopþam þæt ƿ fto
an fūmle calla ælra gefeþa. fto an hie þy fūmle
fūmle ælra callum ðam fƿrðum ⁊ ðam fƿum upra
gefeþa. þæt ƿ fto an fūmle fto ⁊ fto an fƿeodum epim.
ða ælra ðam epim fūmle antƿearðan lufe. Ac
þa fūmle fteanar. ⁊ þa fteanar. ⁊ ælra cūner
fūmle. ⁊ ælra þæt antƿearða þe. ne ælra hi nauht
þæt mæge ægan. ne hoora fteanar nauht gebet-
af to ðære fteanar ðære ftean gefeþe. ac get
fƿeod he ælra ðæt Mæge ægan. Ðonne hi hi
fƿeodan. fopþam ælle þa fūmle ðe hie lufiaf on þyrum
antƿearðum lufe. fūmle ælra. fop þæt hi fte fteon-
de. Ac fto fūmle ælra. ðe ælle ðing ge-

⁊ ðonne C. ⁊ þæt æc men nan puht C. ⁊ ðeþiaf C.
⁊ fulla C. ⁊ goot ƿ god felf C. b ða C.

bipht

bipht ⁊ eallum pelt. nyle ꝥ þa rapla forpeorþan. ac
pile hi onlihtan. Inꝥ ðonne hþelc mon mæge geƿion
ða biphtu þær heofenlican leohtes mid hluttrum ea-
gum hiꝥ Godes. ðonne pile he cpeþan ꝥ ƿio beopht-
nes þære runnan ſcuman ſie þær ær nes to metanne
piþ þa ecan biphtu Godes :

IX. Ða ſe ƿiſdom ða þiꝥ leoþ aſungen hæfde. þa
cpeþ ic. Ic eom gehæra ðær þe ðu ſegge. forþam þe
ðu hit hæfge. geſeþe mid geſceadſiꝥlicne ƿace. Ða
cpeþ he. Mid hu ⁊ miclan ſeo polbert þu nu habban
geboht ꝥ þu mihtest ongitan hƿæt ꝥ ſoþe god ƿære.
⁊ hþelc hit ƿære. Ða cpeþ ic. Ic polde ſægnian mid
ſiþe ungemetlice geſean. ⁊ ic polde mid unapumedum
⁊ ſeo gebýcgan ꝥ ic hit moſte geƿion. Ða cpeþ he. Ic
hit þe ðonne pille getæcan. Ac ꝥ an ic þe beþeode.
ꝥ þu þeah for ðære tæcninge ne forgiſe ꝥ ꝥ ic ær
tæhte. Ða cpeþ ic. Neſe. ne forgiſe ic hit no. Ða
cpeþ he. Ðu ne ſædon þe þe ær ꝥ þiꝥ andſceapde hiꝥ
ðe þe heſ pilmiaþ. næpe no ꝥ hehte god. forþam hit
ƿære ſmiꝥlic ⁊ on ſpa manigſeald ⁊ gebæled. ꝥ hit
nan mon ne mæg eall habban ꝥ him ne ſie ſumer þin-
ges pana. Ic þe tæhte ða ꝥ te ðær ƿære ꝥ hehte
god. ðær ðær þa god ealle gegaderode bioþ. ſpelce
hi ſien to anum^b þeſe gegoten. Ðonne þær biþ full
good. Ðonne ða god ealle. þe þe ær ymbe ſƿæcon.
beoþ to anum gode gegaderod. Ðonne ne biþ þær na-
nes godes pana. Ðonne þa god ealle on annerre bioþ.
⁊ ƿio anner bið on ecerre. Inꝥ hi on ecerreⁱ ne
ſien. Ðonne næpe hioþa ſpa ſiþe to gynnane. Ða cpeþ
ic. Ðæt iſ geſed. ne mæg ic þær no^k tpeogan. Ða
cpeþ he. ær ic ðe hæfde geſed ꝥ ꝥ næpe full god
þæt eall ætgedene næpe. forþam iſ ꝥ full god ðæt
eall ætgedene iſ untodæled. Ða cpeþ ic. Ða me
þincþ. Ða cpeþ he. ſenſt þu nu ꝥ ealle ða þing þe
gode ſint on þiꝥre ƿorulde. for þý godeⁱ ſint. þý

^d micle C. ^e ƿio C. ^f ſmiꝥlic C. ^g todæled C. ^b þeſe
ge C. ⁱ næpen C. ^k tpeogean C. ⁱ ſien C.

hu ⁊ habbaþ hƿæt hƿegu gober on him. Ða cƿæþ ic. Hƿæt mæg ic eller penan. hu ne iſ hit ſƿa. Ða cƿæþ he. Ðu ſcealt þeah gelyfan ꝥ ſio anner ⁊ ſio gobner an þing ſie. Ða cƿæþ ic. Ne mæg ic þær oþracan. Ða cƿæþ he. Ðu ne miht ðu geþencan ꝥ ælc þing mæg bion. ge on ðiſſe ƿopulde. ge on þære toƿearðan ða hƿile þe hit untobæled biþ. þonne ne biþ hit eallunga ſƿa ſƿa hit ær ƿær. Ða cƿæþ ic. Sege me ꝥ ſƿeotolon. ne mæg ic fullice ongitan æfter hƿæm ðu ſƿýpær. Ða cƿæþ he. ƿær ðu hƿæt mon ſie. Ða cƿæþ ic. Ic ƿæt ꝥ hit ⁊ iſ ſapl ⁊ lichoma. Ða cƿæþ he. Hƿæt ðu ƿær ꝥ hit biþ mon. Ða hƿile ðe ſeo ſapl ⁊ ſe lichoma ⁊ untæle beoþ. ne biþ hit nan mon. ſiððan hi toæle beoþ. ſƿa eac ſe lichoma biþ lichoma. þa hƿile þe he hiſ limu calle hæfþ. gif he ðonne hƿýlc lim ſoþlýrt. þonne ne biþ he eall ſƿa he ær ƿær. ꝥ ilce þu miht geþencan be ælcum ðinge. ꝥ nan þing ne biþ ſƿelce hit ƿær ſiððan hit ƿanian onginþ. Ða cƿæþ ic. Nu ic hit ƿæt. Ða cƿæþ he. ƿenſt ðu hƿæþer ænig geſceaft ⁊ ſeo. ðe hiſe pillan nýlle ealne ƿeg bion. Ac ƿile hiſe agnum ⁊ pillan ſoþƿeoþan.

X. Ða cƿæþ ic. Ne mæg ic nane cƿica puht ongitan ðara þe ƿite hƿæt hit ƿille. oððe hƿæt it nýlle. ðe ungenes ⁊ lýt ſoþƿeoþan. ſoþþam ælc puht ƿolde bion hal ⁊ libban. Ðara þe me. ſcƿica ðincþ. buſe ic nat be tƿeoƿum. ⁊ be ƿýntum. ⁊ be ſƿilcum geſceaftum ſƿýlce nane ſaple nabbaþ. þa ſmeapcobe he ⁊ cƿæþ. Ne ðearft þu no be þæm geſceaftum tƿeoƿan þe ma þe be þæm oþrum. Ðu ne miht þu geſion ꝥ ælc ƿýnt ⁊ ælc ⁊ ƿuða ƿile ƿeaxan on þæm lande ſelort. ðe him betſt geſiſt. ⁊ him gecýnde biþ ⁊ gepunelic. and þær þær hit geſiſt ꝥ hit hƿaþort ƿeaxan mæg. ⁊ latoſ ⁊ ƿealoſgan. Sumra ƿýnta oððe ſumer ƿuða eapð biþ on dunum. ſumra on meſſcum. ſumra on morum.

⁊ hæbben hƿæt hƿegu C. ⁊ biþ C. o untobæle C. ſ ſe. ðe hiſe pillum C. ⁊ pillum C. ⁊ lýt C. ſcƿuco C. ⁊ ƿuða C. ⁊ ƿealoſian C.

sumpa on cludum. * rume on barum fonbum. Nim þonne
 ne rpa ⁊ puba. rpa pýrt rpa hpeþen rpa ðu wille of þære
 rtope þe hif earþ ⁊ æþelo biþ on to weaxanne. ⁊ sette
 on ⁊ uncýnde rtope him. ðonne ne geþneþþ hit ðær
 nauht. ac forþearaþ. forþam ælceſ landeſ gecýnd iſ.
 ꝥ hit him gelice pýrta ⁊ gelicne pubu ⁊ týðrige. and
 hit rpa deþ. frifaþ ⁊ fýrþraþ rriþe georne. rpa longe
 rpa heora gecýnd biþ. ꝥ hi gropaſ moton. Ðæt penſt
 þu forþri ælc ræd b gropaſ innon ða corþan ⁊ to ci-
 þum ⁊ to pýrþumum weorþe on ðære corþan buton
 for þý þe hi tiorhriaþ. ꝥ re rtemn ⁊ re helm mote þý
 fæſtor ⁊ þý leng rþandon. Ðri ne miht þu ongitan.
 ðeah þu hit geſeon ne mæge. ꝥ eall re ðæl. re þe þær
 treoweſ on tpeleſ monþum ⁊ gepeaxeþ. ꝥ he onginþ of
 ðam pýrþumum. and rpa uppeardeſ gneþþ of þone
 rtemn. ⁊ riððan andlang ðær riþan. ⁊ andlang þære
 riinde of ðone helm. and riððan æfteſ ðam bogum
 oððe ꝥ hit ut arpringþ. on leaſum. ⁊ on blortum.
 ⁊ on bledum. Ðri ne miht þu ongitan ꝥ te ælc riht
 ⁊ cpičeſ biþ innanearþ bneſcor. ⁊ unbroc heardor.
 Ðæt þu miht geſeon hu ꝥ treow biþ ⁊ uton geſcýp-
 ped ⁊ bepeoþ mid þære riinde riþ ðone riuteſ. ⁊ riþ
 þa rþearcan rþormar. ⁊ eac riþ þære riinnan hæto on
 riune. Ðra mæg ꝥ he ne riundrige rþýlcra geſceaf-
 ta f upeſer rþeoppendeſ. ⁊ huſu þær rþeoppendeſ. and
 ðeah re hif nu riundrien. hpele upe mæg aſecean me-
 demlice upeſ rþeoppendeſ riilan ⁊ aneald. hu hif geſce-
 aſta weaxeþ ⁊ eft riariaþ. ðonne ðær riima cýmþ. ⁊
 of heora ræde weorþaþ eft geebriade. rþýlce hi þon-
 ne weorþon to eorſceafte. hæt hi ðonne eft bioþ. ⁊
 eac hæt g hpegu anlice bioð. rþýlce he a beon. for-
 þam hi ælce geare weorþaþ to æorſceafte:

XI. Ðweþen ðu get onrige ꝥ ða unweþendan ge-
 ſceafta riinodon to bionne on eceſſe rpa ilce rpa men.

* rumpe C. ⁊ pubu C. z ungecýnde C. ⁊ týðre C.
 b cneope C. c gepeþþ C. d cpičeſ C. e utan geſcepped
 ⁊ bepeþed. C. f upeſer rþýppendeſ C. g hpegu C.

gif hi mihton. Dæðer þu nu on gite forþry þ þry
 fundige up. and rio eorþe of þune. for þry is þæt.
 buton for þy ðe God gerceop þæt eard up. 7 hipe of
 þune. for þy ^b fundað ælc gerceart þiden rpiþort. þi-
 den þæt eard 7 þæt hælo rpiþort bioþ. and fliþ þæt te
 þum rpiþearþ bioþ. 7 ungebyðe. 7 ungelic. Dæð þa
 rþanar. forþam hi rint rtilpe gecynde and heortne.
 bioþ eapþe to toðælne. and eac uneape to romne
 cumað. gif hi ⁱ gebælede peorþaþ. gif þu þonne ænne
 rþan toclifst. ne rþr þe næfre gegaderod rpa he ær
 rær. Ac þæt rþer 7 rio lyft bioþ hrene hnerþan ge-
 cýnde. hi bioþ rpiþe eape to toðælne. Ac hi biþ egt
 rona ætgæðe. Dæt þæt þonne ne mæg næfre pe-
 orþan toðæled. Ic ræde þeah nu hrene ær. þæt te nan
 puht þæt ægenum pillum nolde forþeorþan. ac ic eom
 nu ^k mane ymbe þæt gecynde. þonne ymbe þone pillan.
 forþam hi hpilum pillað on ⁱ rpa. þu miht * be mane-
 gum þingum þæt þæt gecynde is rpiþe micel. is þæt for mi-
 cel gecynde. þæt upum lichoman cýmþ eall þæt mægen of
 þam mete þe pe þicgaþ. and ðeah rær þæt re mete ut
 þurh ðone lichomon. Ac þæt ^m rþæc ðeah 7 þæt cræft
 gecýmþ on ælcne æþne. rpa rpa mon ⁿ meolo rft. þæt
^m meolo þurh cnyrþ ælc þýnel. 7 þa ^o rþeþa peorþaþ
 arýndneð. rpa eac upe gart biþ rpiþe rþe rþende upum
 unpillum 7 uper ungepealþer for þæt gecynde. ^p naþe-
 lær for þæt pillan. þæt biþ ðonne þonne pe rlapað. Dæð
 ða netenu ðonne. 7 eac þa oþpe gercearta. ma pil-
 naþ ðæt þe hi pilnaþ for gecynde ðonne for pillan.
 Ungecyndelic 9 biþ ælcne pyhte þæt hit pilnige rþecen-
 nefre oððe deaþer. ac þeah manig þing biþ to þæt
 geneð þæt hit pillnaþ ðara æghner. forþam re pillan biþ
 ðonne rþengna ðonne þæt gecynde. hpilum biþ re pillan
 rpiþna þonne þæt gecynde. hpilum þæt gecynde ofercýmþ
 þone pillan. rpa nu rþænner deþ. reo bið ælcum men

^b fundiaþ C. ⁱ toðæle C. ^k ma C. ⁱ tu C. * rþan
 be C. ^m rþæc C. ⁿ meolo C. ^o rþeþa C. ^p naller C. 9 is
 ælcne puhte C.

gecýnde. 7 7 gehpílum ðeah hiſe biþ forþerneð hiſe
gecýnder ðurh þær monnes pillan. eall ſio luſu ðær
hæmed ðinger biþ for gecýnde. ſnallær for pillan.

XII. Be þam þu miht openlice witan ꝥ re ſceop-
pend eallra gerceafta hæfþ forgiſen ænne lufu 7 an
gecýnd eallum hiſ gerceaftum. ꝥ iſ ꝥ hi wolbon a' bion.
ælcepe puhte iſ gecýnde ꝥ hit pillniſe ꝥ hit a' ſie be
þam dæle ðe : hiſ gecýnd healdan mot 7 mæg. Ne
þearft ðu no treogan ymbe ꝥ þe ðu ær treodeſt. ꝥ
iſ be þam gerceaftum ðe nane ſaple nabbaf. ælc þa-
ra gerceafta ðe ſaple hæfþ. ge eac ða þe nabbaf. pill-
niſa ſimle to bionne. Ða cwæþ ic. Nu ic ongiſe ꝥ ꝥ
ic ær ymbe treode. ꝥ iſ ꝥ ælc gerceaft pillniſa ſimle
to bionne. ꝥ iſ ſwiþe * ſwital on ðære tyðrunge. Ða
cwæþ he. * Ðwæt ðær þu ðonne ongiſe þæt ælc þara
puhta ðe him beon þenþ. ꝥ hit þenþ ætgæðne beon
gehal undæled. forþam giſ hit 7 untodæled biþ. þonne
biþ hit gehal. Ða cwæþ ic. Ðæt iſ forþ. Ða cwæþ he.
* Ðæt ealle þing habbaþ anne pillan. ꝥ iſ ꝥ hi wolbon
a' bion þurh þone ænne pillan hi pillniſa þær aner godes
ðe a' biþ. ꝥ iſ God. Ða cwæþ ic. Swa hit iſ. * Ða
cwæþ he. Ðwæt þu miht openlice ongiſton ꝥ ꝥ iſ for-
inlice god þing ꝥ ealle gerceafta 7 ealle puhta pillniſa
to habbenne. Ða cwæþ ic. Ne mæg nan mon forþne ſeg-
gan. forþam ic ongiſe ꝥ ealle gerceafta toſceopon
ſwa ſwa wæter. 7 nane ſibbe. ne nane endebýrðneſſe ne
heoldon. ac ſwiþe * ungelice toſlupen 7 to nauhte pur-
den. ſwa ſwa we ær * wædon on þiſſe ilcan bec. giſ hi
næfton ænne God þe him eallum ſtionde. 7 ſacode.
and wædde. Ac nu forþamþe we witon ꝥ an wealdend iſ
eallra ðinga. we byſceolon beon neðe gehwætan. ſam we
pillan. ſam we nýllan. ꝥ he ſie we hehſta hrof eallra

7 hpilum C. ſnallær C. : hit hiſ gecýnde C. * ſceotol
C. * Ðwæþen C. 7 todæled biþ. þonne ne biþ hit no hal
C. 2 Eall þing habbaþ þeah ænne pillan C. * ſwa þu wægt.
Ða C. * ungeþeclice C. * lange wædon C. byſculon C.

goda.

goda. Ða *c* rmeapcobe he riþ min 7 cpæþ. *d* Eala min
 alð. ea. hþæt þu east rpiþe gerælig. 7 ic rpiþe bliþe.
 for *e* mino andgite. rpiþe neah þu ongeate Ða þ riht
 7 þ ilce þ þu ær ræbert þ þu ongiton ne mihtert.
 Ðær þu rære nu gehafa. Ða cpæþ ic. Hþæt rær þ þ ic
 ær ræbe þ ic *f* nyrte. Ða cpæþ he. Ðu ræbert þ Ðu
s nyrtert ælcne gerceafte ende. ac rite nu þ þ *r* æl-
 cne gerceafte ende. þ þu relf ær nember. * to þam
 fundiaþ *h* ealle gerceafta. nabbaf hi nan god ofer þ to
 recanne. ne hi nan puht ne magon ne ufor ne uton findan.

CAP. XXXV.

♦♦♦♦ A he Ða þir rpell aꝥð hæfde. Ða ongan he eft
 ♦♦ D ringan. 7 þur cpæþ. Ðra hpa rpa pille dioplice
 ♦♦♦♦ rpirigan mid innepeapdan Mobe æfter nyhte.
 7 nulle þ hine ænig mon oððe ænig ðing mage amern-
 pan. onginne Ðonne recan on innan him relfum. þ he
 ær ymbuton hine rohte. 7 forlæte unnytte ymbho-
 gan rpa hi rpiþort mæge. 7 gehæberige to þam anum.
 7 gerecege Ðonne þir anum Mobe. þ hit mæg fin-
 dan on innam him relfum ealle Ða god þe hit ute recþ.
 Ðonne mæg he rpiþe riþe ongitan ealle þ yfel 7 þ un-
 net. þ he ær on þir Mobe hæfde. rpa rpeotole rpa þu
 miht Ða runnan gereon. 7 þu ongitert þin agen inge-
 þanc. þ hit biþ micle beophtre 7 leohtre Ðonne reo
 runne. forþam nan hæfignier Ðær lichoman. ne nan
 unþear ne mæg eallunga ation of þir Mobe þa unriht-
 riſnerre. rpa þ he hipe hþæt hþegu nabbe on þir Mobe.
 Ðeah rið rþærner þær lichoman. 7 þa unþear of abi-
 regien þ Mōd mid oferſiotulnerre 7 mid þam gebpol-
 miſſe þir forþio þ hit ne mæg rpa beophte rcinan
 rpa hit polde. 7 Ðeah biþ riðle corn Ðære roþfær-
 nerre ræb on þære raple punigende. Ða hpile þe riðrapl
 7 re lichoma gedepode beoþ. þ corn rceal bion aþert

c rmeapcobe C. *d* Eala C. *e* ðinum C. *f* nerre C. *g* ner-
 re C. * þ *r* god .to C. *h* ealla C.

mid arcunga ⁊ mid lare. gif hit ƿropan ſceal. Ðu
mæg ðonne ænig man nýhtſiſlice ⁊ geſceapſiſlice ac-
riſan. gif he nan ƿrot nýhtſiſnerre on him næfþ. ný
nan ſpa ſpiþe bebæled nýhtſiſnerre. ꝥ he nan nýht and-
ſýpde nýte. gif mon acraþ. forþam hit iſ ſpiþe nýht
ſpell ꝥ Plato ſe uſpita ſæde. he cƿæþ ſpa hƿa ſpa un-
gemýnbig ſie nýhtſiſnerre. gecerpe hine to hiſ ge-
mýnde. ðonne ſint he ðær þa nýhtſiſnerre gehýbde
mid þær lichoman hæfignere ⁊ mid hiſ Mober gedre-
fednerre ⁊ hiſgunga.

II. Ða cƿæþ ic. Ic eom gehafa ꝥ ꝥ þaſ ſoð ſpell
ꝥ Plato ſæde. Ðu ne k mýnegobert þu me eac nu tupa
þære ilcan ſpæce. æper þu cƿæþe ꝥ ic hæfde for-
giten ꝥ gecýnbelic god. ꝥ ic on innan me ſelfum hæf-
de. for ðær lichoman hæfignere. æt oðrum cerpe
þu me ſæbert þæt ðu hæfbert ongiten ꝥ me ſelfum
þuhte ꝥ ic hæfde callunga forlopen ꝥ gecýnbelice god.
ꝥ ic on innan me ſelfum ſceolde habban. for ðære un-
gemetlican unſotnerre ðe ic hæfde forþam forle-
tenan pelan. Ða cƿæþ he. Ðaþ þu nu gemýndert ða
forþ þe ic þe ſæde on þære forman bec. ðonne miht
ðu be þam forþum genog. ſceotole ongitan ꝥ ꝥ þu
ær ſæbert ꝥ þu nýſſert. Ða cƿæþ ic. Ðæt þær ꝥ.
hæt ſæde ic ꝥ ic nýſſe. Ða cƿæþ he. Ðu ſæbert
on þære ilcan bec. ꝥ þu ongeate ꝥ te God ſeolde þiſ-
ſer midðan gearþer. ac þu ſæbert ꝥ þu ne mihte þitan
humeta be hiſ ſeolde. oððe hu he hiſ ſeolde. Ða cƿæþ
ic. Ic geman genog ⁊ geara min agen dýrig. ⁊ ic hiſ
þær ær ðe gehafa. þeah ic hit þa be ſumum bæle on-
geate. ic ſolde get hiſ mape æt ðe geheonan. Ða cƿæþ
he. Ne ðe nauht ær ne tƿeode ꝥ te God ſæbbe ⁊ ſe-
olde ealles midðaneapþer. Ða cƿæþ ic. Ne me ⁊ geot
nauht ne tƿeod. ne nu næfpe ne ⁊ tƿeod. ic þe ſille
eac ſona ſecgan be þam ic æper ongeat. Ic ongeat
þæt ðer midðangeapþ þær of ſpiðe manegum and

k mýnegobert C. l meahte C. m nerre C. n nýſſe
⁊ geara C. þ ƿiet C. ⁊ tƿeod C. ⁊ hƿam ic hit æper C.
miſt-

f mīrlīcum dīngum gēgabepob. 7 spīþe fæste to rom-
ne gelīmed 7 gēfangob. næpen hī gēgabepode 7 gē-
gabode. swa spīþenþearpa gēfceafta. ðonne ne purþon
he næfre ne gēpophste ne eac gēgabepode. 7 gif he bi
ne : bunde mid hīf unabīndendlicum pacentum. ðonne
torlupan hī * ealle. 7 * næpe no swa gēfīlice. ne swa
enbebīpdlīce. ne swa gēmetlīce hīopa ftebe. 7 hīopa
pīne funden on hīopa ftopum. 7 on hīopa tīdum. gif
an unabīndendlic Gōd næpe. weolde þone gōd þ̅ þ̅ he īf.
þ̅ ic hate Gōd swa swa ealle gēfceafta hataþ.

III. Ða cwæþ he. Nu ðu þæt swa openlice ongīten
hæfst. ne þearfe ic nu nauht spīþe ymbe þ̅ spīncan. þ̅
ic ðe ma be gode wecce. forþam ðu eart nu fulneah
cumen 7 innon. Ða ceafte þære roþan gēfælþe. þe þu
lange ær ne mīhtest afebian. Ac wit fculon swa ðeah
fecan þ̅ þ̅ wit ær mīnton. Ða cwæþ ic. Hwæt īf þ̅. Ða
cwæþ he. Ðu ne tealban wit ær þ̅ te genyht 7 wære
gēfælþa. 7 Ða gēfælþa wæron Gōd. Ða cwæþ ic. Swa
hit īf swa þu gefrīt. Ða cwæþ he. Gōd ne beþearf na-
nes oþres fultumes. buton hīf felfes. hīf gēfceafta
mid to wealdanne. * ðe ma þe he ær þōfste to ðam
weorce. forþam gif he æniges fultumes on ænigum
dīngum beþōfste. ðonne næfre he no felf genog. Ða
cwæþ ic. Swa hit īf swa þu gefrīt. Ða cwæþ he. Ðurh
hīne felfne he gēfcep ealle dīng. 7 eallra b̅ wealt. Ða
cwæþ ic. Ne mæg ic ðær oþracan. Ða cwæþ he. ær we
þe hæfdon þ̅ : geseht. þ̅ Gōd wære þurh hīne felfne
gōd. Ða cwæþ ic. Ic geman þ̅ þu swa fæbert. Ða cwæþ
he. Ðurh gōð Gōg gēfcep d̅ ælc þīng. forþam he
felf þurh hīne felfne ealles ðær þe we ær cwædon þ̅
gōd wære. 7 he īf ana fteaholfeart wealdend. 7 fteopa.
7 fteoppoþen. * forþam he : seht 7 wæt eallum gē-
fceaftum. swa swa gōd fteopa anum fcepe. Ða cwæþ ic.
Nu ic ðe anbette þ̅ ic hæbbe funden dūru. þær ðær

f mīrlīcum C. : gebunde C. * ealla C. x næpon C.
7 in on C. x wæren C. a þon ma C. b wylt C. c gefeahst
C. d eal C. * 7 helma forþam C. e siht C.

ic ær gereah ane lytle f cýnan. swa þæt ic gungaþe
mihte gereon swiþe lytellne fuman leohtes of þ þi-
fum ðeostrum. ⁊ ðeah þu me tæhtest ær þa ðu
ac ic hiþe ne mihte mape aþebian buton þ ic hiþe gna-
pode. ymbuton þ ðe ic þ lytle leoht gereah tþincian.
ic ðe fæbe gefyrn ær on ðisse ilcan bec. þ ic i nýrre
hpæt se fuma fæpe ealra gerceafta. Ða genehtest
þu me hhpæt hit fæs god. þa i nýrre ic eft ymbe
þone ende. ær þu me eft genehtest þ þ fæpe eac god.
Ða fæbe ic þe þ ic m nýrre hu he ealra þara gercea-
ta m peolde. ac ðu hit me hæfst nu swiþe fpeotole
gepeht. fpeolce ðu hæbbe Ða ðu abroden þe ic ær
fohte. Ða andfporode he me ⁊ cpeþ. Ic fæt þ ic þe
ær f mynegode ðæpe ilcan fpeæce. ⁊ nu me þinc þ
þu ongite swa. swa leng swa bet ymbe Ða fofpærtneffe.
ac ic polde get þe eopian fume ⁊ byrne. ac swa fpeotole
swa fio fæs þe ic þe ær fæbe. Ða cpeþ ic. Hpæt is fio.

IV. Ða cpeþ he. Ne mæg nænne mon þæs f tpeo-
gan þ te ealra gerceafta agnum f pillan fiod ficsaf
ofer hi. ⁊ eafmodlice hiopa pillan penþað to his pillan.
Be þæm is swiþe fpeotol þ te fiod æghfæs fealt mid
þæm helman ⁊ mid þæm fctiofpoþpe his gobneffe. fop-
þamþe ealle gerceafta gecýnbelice hiopa agnum pillum
fumbiaþ to cumanne to gode. swa swa þe oft ær fæ-
don on þisse ilcan bec. Ða cpeþ ic. m Hpæ ne mæg ic
þæs tpeogan. fopþamþe fioder anfeald næpe full ea-
diglic. gif þa gerceafta hiopa unpillum him m heþbert.
⁊ eft Ða gerceafta næpon nanef ðoncer ne nanef fe-
opþfæper feopþe. gif hi heopa unpillum hlafoþe ⁊ heop-
don. Ða cpeþ he. Nis nan gerceaft ðe he tfohþige
þ hio fceyle finnan þiþ hiþe fæppenþer pillan gif hio
hiþe æ gecýnb healdan fife. Ða cpeþ ic. Nis nan m ge-

f cýnan C. g uneaþe C. b þiffum C. i nýrre C. k þ C.
l nýrre C. m nýrre C. n polde C. o gepeaht C. p mynd-
gode C. q byrne C. r tpeogan C. f pillum C. f ealla C.
m Hpone mæg þæs tpeogan C. æ heþben C. ⁊ heþben C.
æ cýnb C. æ gecýnb C.

fceaft

ƿceafte þe ƿiþ hiƿe ƿcippender ƿillan ƿinne. buton dý-
 ƿiſ mon. oððe eft ða ^b ƿiþerƿierðan englaſ. Ða cƿæþ
 he. Ðƿæt ƿenſt þu. ƿiſ æneƿu ƿercean tƿoðhobe þ
 hio ƿiþ hiſ ƿillan ƿceolde ƿinnan. hƿæt hio mihte ƿiþ
 ƿƿa mihtine ƿƿa ƿe hine ƿenehtne habbaþ. Ða cƿæþ ic.
 Ne maƿon hi nauht ðeah hi ƿillon. Ða ƿunðrode he ⁊
 cƿæþ. Niſ nan ƿuht þe mæge oððe ƿille ƿƿa ^c heaƿum
 Lobe ƿiþceþan. Ða cƿæþ ic. Ne ƿene ic þ æniſ ƿuht
 ƿe ðe ƿiþƿinne. buton þ ƿit ær ƿƿræcon. Ða ^d ƿme-
 cobe he and cƿæþ. ƿite ƿeape þ þ iſ þ hehte ƿob. þ
 hit eall ƿƿa mihtiglice macaþ. ⁊ eall ðing ƿercean. ⁊
 eallum ƿƿa ƿeneclice ƿacaþ. ⁊ ƿƿa eaþelice buton ælcum
 ƿerƿince hit eall ſet. Ða cƿæþ ic. ſel me licobe þ þu
 ær ƿæbert. ⁊ þiſer me lýt nu ƿet bet. Ac me ƿcea-
 maþ nu þ ic hit ær ne ongeat. Ða cƿæþ he. ^e Ðƿæt ic
 ƿat þ þu ƿehenbert oft ƿeccan on ealðum leaſum ƿel-
 lum þ te lob Saturneſ ſunu ƿceolde beon ſe hehta
 Lob ofer ſoþne Lobar. ⁊ he ƿceolde bion ðær heofe-
 neſ ſunu. ⁊ ƿceolde ƿicſian on heofenum. ⁊ ƿceolðon ƿi-
 ƿantar bion eoþan ſuna. ⁊ þa ƿceolðon ƿicſian ofer
 eoþan. ⁊ þa ƿceolðan hi beon ƿilce hý ƿæron ƿerƿýr-
 trena bearn. ƿoþþæmþe he ƿceolde beon heofoneſ ſunu.
 ⁊ hi eoþan. Ða ƿceolde ðam ƿigantum ofþincan þ he
 hæfde ƿ hiƿe ƿice. ƿolðon ða toþnecan ðone heofon
 under him. Ða ƿceolde he ſendan ðunſar. ⁊ ^b lýtetu.
 ⁊ ƿinðar. ⁊ toþýrpan eall hiƿa ƿeƿeone mid. ⁊ hi ſelpe
 ofſlean. ⁱ Ðýllice leaſunga hi ƿoþhton. ⁊ mihton eaþe
 ſecgan ƿoþpell. ƿiſ him þa leaſunga næron ƿetpan.
 ⁊ ðeah ƿiþe ƿelic þiſum. hi mihton ſecgan hƿýlc dý-
 ƿiſ Neſſob ſe ƿigant ƿoþhte. ſe Neſſob ƿæſ Lhuſer
 ſunu. Lhuſ ƿæſ ^k Lhaamer ſunu. Lhaan Noer. ſe Ne-
 ſſob het ƿýncan ænne toþ on ðam ſelða þe ^l ſennar
 hatte. ⁊ on þære ðiobe þe Deira hatte. ƿiþe neah
 þære býriſ ðe mon nu hæf Babilonia. þ hi dýðon ƿoþ

^b ƿiþerƿierðan C. ^c heaum C. ^d ƿmeancabe C. ^e ic
 ƿat C. ^f oþþu Lobu C. ^g hiepa C. ^h lýteta C. ⁱ Ðýl-
 lica C. ^k Lhaamer ſunu. Lham C. ^l Nenſar C.

þæm þingum * þ hi wolbon witon hu heah hit wære to
þæm heofone. ⁊ hu ðicke ge hefon wære ⁊ hu fæst.
oððe hwæt þær ofer wære. Ac hit gebýrðe. swa hit
* cýnn far. þ ge godcunda * anweald bi tofencete ær
hi hit fullwyrcean ⁊ mōrtōn. ⁊ toweap þone tofē. ⁊
hiora manigne ofslōg. ⁊ hiora swiðe todrife on
⁊ tpa ⁊ hund seofontig ⁊ geþeoda. Swa gebýrðe ælcum
ðara þe win þi þæm godcundan anwealde. ne / geþeap
hum nan weofodscipe on þæm. ac wýrð geþeapod þe hi
ær hæfdon.

V. Ac loca nu hwæþer ðu wille þ wit ⁊ gewyrigen
æfter ænigne geceawpnesse fupþon. nu wit þ * afun-
den habbaþ. þ wit ær sohton. ic wene þeah * wit. gif
get uncne word to romne sleaþ. þ þær arwunge sum
swearca up sofweresne ðara þe wit ær ne gewaron.
Da cwæþ ic. so swa swa ðu wille. Da cwæþ he. Hwæt
nænne mon nu ne tpeoþ þ God gy swa mihtig þ he
mæge wýrcan þ þ he wille. Da cwæþ ic. Ne tpeoþ þær
⁊ nan mon ðe aht wæ. Da cwæþ he. Hwæþer ænig mon
⁊ wære þ aht we þær ðe God don ne mæge. Da cwæþ
ic. Ic hit wæ þ nauht nis ðær ðe he don ne mæge.
Da cwæþ he. Wærst þu hwæþer he mæge * yfel don. Da
cwæþ ic. Ic wæ þ he ne mæg. Da cwæþ he. Soþ ðu
sege. forþam hit is nauht. þær yfel aht wære þone
ne mihte hit God wýrcan. forþy hit is nauht. Da
cwæþ ic. We winn þ þu me * swelle and dyðne. swa
mon ald deþ. ⁊ læt me liden ⁊ ðiden on swa þine
word þ ic ne mæg ut afebian. forþam ðu a ymbe
sece seht eft on ða ilcan swiðe *. ⁊ forlæst
eft ða ær ðu bi geendod habbe. ⁊ seht on uncne.
þy ic nat nu hwæt þu wille. We winn þ þu hwæþer
ymbuton sume undeþlice ⁊ seht swiðe. ymbe þa

* ðe C. * cýn C. o wald C. p mōrtōn C. q tu C.
⁊ geþeoda C. f geþeap C. ⁊ giet swiðe C. * fun-
den C. ⁊ gif ge giet C. y nænne C. ⁊ wene C. * ænig
yfel C. ⁊ swelle ⁊ dyðne C. læt me liden ⁊ ðiden
C. * ðe þu ær swiðe. ⁊ forlæst C.

anfealdnesse þaƿe goðcunðnesse. Ic e ƿenam ꝥ þu me
 æƿ nehteƿt sum punðnlic ƿpell. be ðam þa ðu me
 nehteƿt ꝥ hit ƿæƿe eall an ƿeræla þa ꝥ hehte goð.
 ꝥ cƿæðe ꝥ ða ƿeræla ƿæƿon on ðam hehteƿtan goðe
 fæste. ꝥ ꝥ hehte goð ƿæƿe goð seƿ. ꝥ he ƿæƿe
 full ælcne ƿeræle. and þu cƿæðe ꝥ ælc ƿerælig mon
 ƿæƿe goð. ꝥ eft ðu fæðert ꝥ goðer goðnesƿ ꝥ hit
 ƿerælignesƿ ꝥ he seƿ. ꝥ ꝥ he ƿæƿe eall an. ꝥ ꝥ þon-
 ne ƿæƿe se hehte goð. ꝥ to þæm goðe ealle þa ƿe-
 ƿceafsta fumað ðe heora ƿecyðð heaða. ꝥ ƿiðiað ꝥ
 hi to cumen. ꝥ eac ðu fæðert ꝥ te goð ƿeolde eall-
 þa hit ƿeræafsta mið þam fceopnopsne hit goðnesse. ꝥ
 eac fæðert ꝥ f ealle ƿeræafsta hiona æƿnum fullum un-
 ƿeneððe him ƿæƿon unðerƿeobðe. ꝥ nu on læst þu fæ-
 ðert ꝥ ƿel næƿe nauht. ꝥ eall ðis þu ƿenehteƿt to
 ƿeƿe fƿiðe ƿeræafstƿilice buton ælcne leaƿne fæðelran.
 Ða cƿæð he. Ðu fæðert æƿ ꝥ ðe ðeolobe. Ac me
 þinc ꝥ seƿum ꝥ ic se nauht ne ðeolobe. ac fæðe ðe
 fƿiðe lang ƿpell ꝥ punðnlic fƿiðe ƿeræaflice be ðam
 goðe ðe ƿis unc fæƿynn togebeðon. ꝥ nu ƿeƿe ic fceoh-
 lre ꝥ ic ðe heƿet. i hƿegu uncƿer ƿenece be þam il-
 can goðe. hit is ƿecyðð ðæne goðcunðnesse ꝥ hit
 meƿ beon unƿemengeð ƿið kopsne ƿeræafsta. buton
 oðerƿa ƿeræafsta fultume. fƿa fƿa nan oðer ƿeræafst
 ne meƿ. ne meƿ nan oðer ƿeræafst be him seƿum
 bion. fƿa fƿa ƿis fƿanmenber se fceop n geððe and
 cƿæð. ðe ælmihtiga goð is eallra ðinga fceccend ꝥ he
 ana unapenðenlic fumað. ꝥ eallra ðæra anpenðenlicra
 feld. fopþæm ðu ne ðearƿt nauht fƿiðe fumaðƿan
 ðeah se fƿiƿian æfter ðam þe se onƿunnon. fƿa mið
 læst fopða. fƿa mið ma. fƿæðen se hit fceccan meƿon.
 Ðeah se nu fceolon manega ꝥ mƿtlice bƿna and bi-
 ƿpell fceccan. Ðeah hangað uƿe goð ealne ƿeg on þæm
 þe se æfter fƿiƿiað. ne fo o ƿe na on ða bƿena. and

e ƿenam C. d goð ƿæƿe goð C. e þæt ꝥ ƿæƿe eall
 an C. f ealle C. g se fceopne C. h ðelle C. i hƿegu C.
 k oðra C. l oðra C. m geððe C. n mƿtlice C. o ƿeð C.

on biſpell for þara leaſana ſpella lufan. ac forþam-
þe þe wolbon mid ƿ gebeacnian ða forþærterneſſe. 7 wol-
bon ꝥ hit purde to nýtte ðam gehewendon. ic ge-
munde nu rihte þær ƿiran Platoneſ laſa ſuma. hu he
cwæþ. ꝥ re mon re þe biſpell ſeggan wolde. ne ſceolde
for on to ungelic biſpell ðære ſƿæce ðe he ðonne
ſƿecan wolde. ac 7 geheor nu geþýlbelice hwæt ic nu
ſƿecan wille. ðeah hit þe geſƿynn ær unnyt ðuhte.
hwæþer þe re ende abet lician wille.

VI. On gan ða ſingan. 7 cwæþ. Gerælig biþ re mon.
þe mæg geſeon. ðone hluttran æpellm. ðær hehrtan
godes. 7 of him ſelfum. aƿeorpan mæg. ða ðioſtro
hiſ Mober. þe ſculon get of ealðum leaſum ſpellum
ðe ſum biſpell ſecan. Hit gelamp ƿio. ꝥ te an hea-
pepe. ƿær on ðære ſþeode. þe Thracia hatte. ƿio ƿær
on Eſpeca riçe. re heapepe ƿær ſƿiþe. ungeſƿæglice
gob. þær nama ƿær Onſceur. he hæfde an ſƿiþe ænlic
ƿiſ. ƿio ƿær haten Eupýdice. þa ongan mon ſecgan.
he þam heapepe. ꝥ he mihte heaprian ꝥ re ƿuba
ƿagode. 7 ða ſtanar 7 hingedon for þam ſƿege. 7 ƿild
deor. þær wolbon to ſƿinan. 7 ſtandon. ſƿilce hi 7 tame
ƿæron. ſƿa ſeille. ðeah hi men. oððe hundar. ƿiþ eo-
don. ꝥ hi hi na ne onſcunodon. ða ſædon hi. ꝥ ðær
heapeper ƿiſ. ſceolde aƿelan. 7 hine ſaple. mon ſceol-
de. lædon to helle. ða ſceolde re heapepe. ƿeorþan
ſƿa ſapig. ꝥ he ne mihte. on gemong oþrum mannum
bion. Ac teah to ƿuba. 7 ſæt on þæm muntum. æg-
þer ge dæges. ge nihtes. ƿeor 7 heapeode. ꝥ þa ƿu-
dar biſodon. 7 ða ea ſtodon. 7 nan heort. ne onſcu-
nobe. nænne leon. ne nan hara. nænne hunt. ne nan
neat. nýtte nænne andan. ne nænne ege. to oþrum.
for þære 7 mihte ðær ſoner. ða ðæm heapepe þa
ſuhte. ꝥ hine þa. naner ðinges ne lýſte on ðiſſe ƿo-
rulde. ða þohte he. ꝥ he wolde geſecan. helle 7 gatu.

ƿ gebecean C. 7 gehep C. ſþeode C. 7 ƿubu C. 7 hi
ſtynenon. for þy ſƿege C. 7 tamu. C. 7 meſgþe C.
7 loþu C.

7 ongunnan him. oleccan mid his heapepan. 7 bibban þ. hi him agearan. eft his piſ. Ða he þa Ðiben com. þa ſceolde cuman. þære helle hund. on gean hine. þær nama þær a Apuerpur. ſe ſceolde habban. þreo heafu. 7 ongan fægenian. mid his ſcepte. 7 cplegan piþ hine. for his hearpunga. Ða þær Ðær eac. ſpiþe egerlic geat-
 ceap. Ðær nama ſceolde beon Eapon. ſe hæfde eac þreo heafu. 7 ſe þær ſpiþe opeald. Ða ongan a Ðe heapepe. hine bibban. þ he hine gemundbýrde. þa hwile Ðe he þær pære. 7 hine gerundne. eft þanon brohte. Ða gehet he him þ. forþæm he þær a on lýft. Ðær ſelcuban ſoner. Ða eode he forþon of he f gemette. Ða guman g Lybena. Ðe folcſce men. hataþ Papias. Ða hi ſecgaþ. þ on nanum men. nýton nane aþe. ac ælcum menn. b ppecan be his gepýrhtum. Ða hi ſecgaþ. þ i pealban. ælceſ monnes pýrde. Ða ongan he bibban. hwa a miltre. þa ongunnon hi pepan mid him. Ða eode hi forþon. 7 him upnon ealle hellapan on gean. 7 læd-
 don hine. to hwa cýninge. 7 ongunnon ealle ppecan mid him. 7 bibban Ðær þe he bæd. And þ unſtille hpeol. Ðe Ixion a to gebunden. / Leuita cýning for his ſcýlde. þ ofſtod. for his hearpunga. And Tantalus ſe cýning. Ðe on þerre populde. ungemetlice gæpe þær. 7 him þær þ ilce. yfel ſcýlde. þær gipeſneſſe. he geſtalde. And ſe Uultor. ſceolde forlætan. þ he ne ſat. þa hiſpe Týtier. Ðær a cýning. þe hine ær. mid þý pirtode. And eall hellapa. pirtu geſtildon. þa hwile Ðe he beforan þam cýninge hearpode. þa he þa lange. 7 lange hearpode. þa a clipode. ſe hellapana cýning. 7 cpeþ. a Uton agifan. þæm erne his piſ. forþam he hi. hæfþ geearnod. mid his hearpunga. Bebead him Ða. Ðæt he a geapa pirtu. þ hine næfre. underbæc ne beape. 7 forþam he þononceap þære. 7 ſæde. gif

a Leuerpur C. b onfægnian C. c plegian C. d ſe C. e oflýft C. f mette C. g mettena C. h ppecan C. i pal-
 den C. k bliſſe C. * þær to C. / Leuita C. m cýninges C. n cleopode C. o putun C. p geape pirtu C. q riððan C. he

he hine underbæc berape. ꝥ he sceolde. forlætan þæt
 wif. Ac ða lufe mon mæg wifes unearfe. * forbeoban.
 7 wifla wei. hwæt Oppreuf þa. læbbe his wif mid him. of
 þe he com. on þæt gemæne. leohter 7 þeortro. þa eode
 þæt wif æfter him. ða he forþ on þæt leohtr com. ða
 befeah he hine underbæc. wif ðær wifer. þa lofede heo
 him sona. Ðær leaſan ſpell. læraþ gehwilecne man. þa
 ſa þe. wiflaþ. helle. þioſtra. to flonnet. 7 to þær. 7 ſo-
 þer. godes hichte. to cumenne. ꝥ he hine ne. beſio. to
 his ealdrum yfelum. ſpa ꝥ he hi eft. ſpa fullice full-
 fremme. ſpa he hi ær dyde. forþam ſpa hwa ſpa. mid
 * fullon willan. his Mod. pent. to ða. yfelum. þe he
 ær forlet. 7 hi ðonne fulfremmeþ. and he him ſonne.
 fullice liciaþ. 7 he hi næfre. forlætan ne þenþ. þon-
 ne forlyft he. eall his æppan 7 god. buton he hit eft
 gebete. Ðer endað nu. ſeo þridde boc Boetier. and
 onginþ ſeo feorþe.

CAP. XXXVI.

♦♦♦♦ A re ſiſdom. Ða his leof wif þe lufbeaplice 7
 ♦♦♦♦ D gerceaplice arungen hæfde. þa hæfde ic þa
 ♦♦♦♦ get hwæt. * hwega gemýnd on minum Mode
 þære unnotnerre þe ic ær hæfde. 7 eap. Gali ſiſdom.
 þu þe eapt boba and forpýnel ðær forþan leohter. hu
 punþolic me ðinþ ꝥ þæt þu me recrt. forþem ic on-
 gito þætte eall þæt ðu me ær reahtert. * mihte God
 ðurh þe. 7 ic hit. * wifte eac ær be ſumum dæle. Ac
 me hæfde þioſ unnotner amepnedne. ꝥ ic hit hæfde
 mid ealle forgaten. 7 þæt ic eac minne unnotnerre ſe
 mæſta dæl. ꝥ ic punþige forþwýſe. 7 godes Godlæte
 ænig yfel beon. oððe gif hit þeah. * ſcýle. 7 he hit
 gehapian wile. for hwa he hit ðonne ſona ne. * ppece.
 hwæt þu miht ðe ſelf ongitan ꝥ þæt ic to punþianne.

* oððe na forbeoban C. 7 wifla wei C. 7 forþum C.
 7 þioſtra C. 7 forþan C. 7 fullice C. 7 godes C. 7 hwa.
 þu C. 7 me reahtert C. 7 wifte C. 7 godes C. * bion
 ſcýle. C. 7 ppece C.

7 eac oþer ðing. We þineþ get mare punðor. ꝥ iſ ꝥ
 te ſoþr 7 unpilhtpneſ nu riçraþ oþer ealne midðan
 eapð. 7 ſe riððom 7 eac oþre cnaçtar næbbað nan loſ
 ne næne peoſpſcipe on ðiſſe populde. Ac licgaþ poſ-
 ſepene ſpa ſpa 8 meox under ſeltune. 7 yſele men on
 ælçum lande riððon nu pſpþe. 7 ða godan habbaþ ma-
 wſeald pſtu. Ðpa mæg poſbæpan ꝥ he ꝥ ne riçſige
 7 ſpſlçſe pæſte ne punðrige. ꝥ te æſpe ſpſle yſel
 gepſpþan ſceolde under ðæſ ælmihtigan Godes anpe-
 alde. Nu ſe pſton ꝥ he hit pa. 7 ælc b god pſle. Ða
 cnaþ he. Læſ hit ſpa iſ ſpa ðu ſegre. Ðonne iſ þæt
 egeſlçſe Ðonne æmç oþer bpoça. 7 iſ endelear pun-
 ðor. Ðam gelicoſt þe on ſumer cýninges hiſeðe ſien
 gýlðenu ſatu 7 ſýlſpenu poſſepene. 7 tpeopenu mon
 poſpſige. i hit niſ no ſpa ſpa þu penſt. ac giſ ðu
 eall ꝥ gemunan pſt ꝥ ſe æp ſpſæcon. mid ðæſ Go-
 deſ ſultume. Ðe ſe nu ýmbe ſpſpcaþ. Ðonne miht þu
 onçitan ꝥ þa godan bioþ ſimle pealdende. 7 þa yſelan
 næbbað nænne anpeald. 7 ꝥ ða cnaçtar ne bioþ næſpe
 buton hepinge. ne buton eðleane. ne þa unþeapſ næ-
 ſpe ne bioþ unpſtnode. Ac þa godan bioþ ſimle geſæ-
 lge. 7 þa yſolan ungerælige. Ic ðe mæg eoſian ðæſ
 ſpſe manega * biſna þa ðe maçon getpýmigan. l to
 þam ꝥ þu naſt hpæt þu læng riçſige. Ac ic ðe pille
 nu giet geſæcan Ðone pex þe ðe gelæt to þæpe heo-
 ſenlican býrig. Ðe þu æp of come. riððan þu onçitſt
 þuþ mine læpe hpæt riç roþe geſælþ biþ. 7 hpæp hio
 biþ. Ac ic ſceal æpſt ðin Mōð m geſpſepian. ꝥ hit
 mæge hit þý eþ up abebban æp ðon hit fleogan on-
 çinne on ða heahneſſe. ꝥ hit mæge hal 7 onſpſg fleo-
 çan to hiſ eapde. 7 poſlætæn ælce þaſa geðſeſeðneſſa
 ðe hit nu þpoſaþ. riçte him on manum hpæðpæne. þo-
 çuge him on manne pex. ic bio hiſ * læþpſ:

11. Ða ſe riððom þa ðiſ ſpell * aſeht hæfde. þa
 onçann he eſt riçgan 7 cnaþ. Ic hæbbe ſpſe ſpſte

ſoþriç C. g miox C. b good C. i Niſ hit no C. k biſena
 C. l to þon C. m geſeſepian C. n læþeop C. o aſeht C.

ſe-

feþeþa. ꝥ ic mæg fleogan ofer ðone hean hrof þær
 heofener. Ac þær ic nu morþe þin Oðð geþeþeþigan
 mid þam feþeþum. ꝥ þu mihtest mid me fleogan. þon-
 ne miht ðu oferþion ealle þar eoþþlican þing. Lix þu
 mihtest ðe fleon ofer þam roðore. ðonne mihtest
 þu geþion þa wolcnu under þe. 7 mihtest þe fleogan
 ofer þam fýpe þe is betpux þam roðore 7 þære lýfte.
 7 mihtest þe feþan mid þære runnan betpux þam tun-
 glum. 7 ðonne feoþþan on þam roðore. 7 riððan to
 þam cealban rtioppan þe þe hataþ Saturner rteoppa.
 re is eall isig. re panþraþ ofer oþrum rteopnum upon
 ðonne ænig ofer tungol. riððon þu ðonne forþ ofer
 þone biſt aheþoð. ðonne biſt þu buþan ðam rpiſtan
 roðore. 7 lætſt þonne behindan þe þone hehtan heo-
 fon. riððan ðu miht habban ðinne dæl ðær roþan
 leohtes. þær ſucraþ an cýning re hæfþ anpeald eallra
 oþra cýninga. re gemetgaþ ðone bwiðel. 7 ꝥ pealdle-
 þeþ ealles ymbheeoþtes heofener 7 eoþþan. re an be-
 ma is geſtæþþig 7 beoþht. re rtiopþ þam hneþþæne
 eallra geſceafra. Ac gif þu æfre cýmſt on þone weg
 7 to ðære rtope þe ðu nu geot forþiten hæft. þon-
 ne wiſt þu cpeþan. Ðis is min wiht efel. hionan ic þar
 ær cumen. 7 hionon ic þar acenned. heþ ic wille nu ſtan-
 dan fæſte. nelle ic nu næfre hionon. Ic pat þeah gif
 ðe æfre geþýrþ ꝥ þu wiſt oððe moſt eft fundian
 þara wiſþra ðerre worulde. þonne geſiht ðu nu þa
 unſihtþiſan cýninga 7 ealle þa oferwoban wican bion
 wpiþe unmihtige 7 wpiþe earwe wpeccan. þa ilcan ðe
 þis earwe folc nu heaþoſt onþæſt.

III. Ða cwæþ ic. Eala ſiððom. micel is ꝥ 7 pun-
 doþlic ꝥ þu gehættſt. 7 ic eac nauht ne tpeoge ðat
 ðu hit mæge geſeſtan. Ac ic þe halſige ꝥ þu me no
 leng ne 9 læde. ac getæc me þone weg. forþæm þu miht
 ongiſtan ꝥ me lýft þær weges. Ða cwæþ he. Ðu ſcealt
 æpeſt ongiſtan ꝥ þa godan habbaþ gýmle anpeald. and
 þa ýpelan næfre nænne. ne nænne cwæft. forþam hio-

pa nan ne on gīt þ̅ te god 7 yfel bioþ rimle geym-
 nan. gif þa godan ðonne rimle habbaþ anpeald. þonne
 nabbaf þa yfelan næfre nænne. forþam þ̅ god and þ̅
 yfel sint rife unſampræde. Ac ic ðe wolde get be
 æghnum ðara hpæt hpega rpeotolon geſeccan. þ̅ ðu
 mæge þy bet gelykan ðe ic þe oþne hpile ſecce be þam
 oþnum. oþne hpile be þam oðnum. Tpa ðing ſindon
 þe ælcer monner ingehanc tofundaþ. þ̅ iſ þonne ſilla 7
 anpeald. gif ðonne hpæm þara tpega hpæþer pana
 biþ. ðonne ne mæg he mid þam oþnum nan puht 7 fpe-
 man. forþam nan nyle onginan þ̅ þ̅ he nele. buton he
 ſ ne ſcyle. 7 þeah he eall ſille. he ne mæg. gif he þær
 þinger anpeald næfþ. be þæm þu miht rpeotole ongi-
 tan. gif þu 7 ænine mon gerihrt ſillnian þær þe he næfþ.
 þ̅ þam biþ anpeald pana. Ða cpeþ ic. Ðæt iſ roþ. ne
 mæg ic þær oþracan. Ða cpeþ he. Līf þu þonne 7 hpæne
 gerihrt þe mæg don þ̅ þ̅ he don ſile. ne þe ðonne nauht
 ne tpeoþ þ̅ ſe hæbbe anpeald. Ða cpeþ ic. Ne tpeoþ
 me þær nauht. Ða cpeþ he. Ælc mon biþ pealdend þær
 þe he pelt. næfþ he nanne anpeald þær þe he ne pelt.
 Ða cpeþ ic. Ðær ic eom geþafa. Ða cpeþ he. Hpæþer
 þu nu get mæge gemunan þ̅ ic þe ær 7 nehte. þ̅ par
 þ̅ te ælcer monner ingehanc ſilnaþ to þære roþan ge-
 ſelþe to cumenne. Ðeah he ungelice hioþa 7 eapnige.
 Ða cpeþ ic. Ðæt ic geman. genog rpeotole me iſ þ̅
 geſæd. Ða cpeþ he. Lemunrt þu þ̅ ic þe ær ræde þ̅
 hit pæne eall an god 7 geſelþa. ſe þe geſelþa ſecð.
 he ſeþ god. Ða cpeþ ic. Ic hæbbe genog ſeſte on ge-
 mynde. Ða cpeþ he. Calle men ge gode ge yfele ſil-
 naþ to cumanne to gode. þeah hi hiſ 7 miſtlice ſill-
 nigen. Ða cpeþ ic. Ðæt iſ roþ þ̅ þu ſeget. Ða cpeþ
 he. Genog rpeotol þ̅ iſ þ̅ te for þy ſint gode men gode.
 ðe hi 7 gode gemetaþ. Ða cpeþ ic. Genog open hit iſ.
 Ða cpeþ he. Ða godan hegetaþ þ̅ god þ̅ hi ſillniað.
 Ða cpeþ ic. Ðpa me þinþ. Ða cpeþ he. Ða yfelan næ-

7 fullſpeman C. ſ nebe C. 7 ænigne C. 7 hpone C.
 7 peahre C. 7 eapnien C. 7 miſtlice C. 7 god C.

non ^b na yfele. gif hi gemetan ꝥ god ꝥ hi pilnaþ. ac
for þy hi sint yfele ^c ꝥ hi hit ne ^d gemetaþ. 7 for þy
hi hit ne ^d gemetaþ. Ðe hi hit on riht ne recað. Ða
craþ ic. Ðra hit is rpa Ðu-gegrt. Ða craþ he. for-
þam hit is nan tpeo ꝥ þa godan bioþ rimle paldende.
7 þa yfelan nabbap nænne anpealb. for þy Ða godan ꝥ
god on riht recað. 7 Ða yfelan on poh. Ða craþ ic.
^e Ðe þe penþ ꝥ þis roþ ne rie. Ðonne ne geleaf he na-
ner roþer :

IV. Ða craþ he. hpaþen penrt þu nu. gif tpegen
men fundiaþ to anpe rtope. 7 habbaþ emn micelne pil-
lan to to cumenne. 7 oþer hæfþ his fota anpealb ꝥ he
mæg gan * rpa rpa eallum monnum gecynde pæpe ꝥ hi
mihton. oþer næfþ his fota gepealb ꝥ he mæge gan.
7 pilnaþ þeah to f fapenne. 7 onginþ 3 cnypan on Ðone
ilcan peg. hpaþen Ðara tpegrna þincþ þe mihtigra. Ða
craþ ic. Nis ꝥ gelic. re biþ mihtigra re Ðe gæþ. þon-
ne re þe cnyppþ. forþam he mæg cuman eþ þiden Ðe
he pile Ðonne re oþer. ^b rege eller ꝥ Ðu pille. ꝥ pat
ælc man. Ða craþ he. Spa ^c gelice beoþ þam godum 7
Ðam yfelum æghaþ hiora pilnaþ for gecynde þæt he
cume to þam hehtan gode. Ac re goda mæg cuman
þyden he pilnaþ. forþam he his on riht pilnaþ. 7 re
yfela ne mæg cuman to þam þe he pilnaþ. forþam he
hit on poh recþ. Ic nat þeah þe eller hpæt Ðince. Ða
craþ ic. Ne þincþ me nauht oþer of þinum rpellum.
Ða craþ he. Genog nyhte þu hit ongitrt. 7 ꝥ is eac
tacn Ðinne khæle. rpa rpa læca gepuna is ꝥ he cpeþ-
aþ Ðonne hio reocne mon gerioþ. gef he hpelc / un-
fæglic tacn him on gereoþ. me þincþ nu ꝥ þin gecynd
7 Ðin gepuna flite rpiþe rpiþlice piþ Ðam býrige :

V. Ic habbe nu ongiten ꝥ Ðu eart gearo to ongi-
tanne ^m mine lare. forþy ic þe polbe gegæderigan ma-
nugu rpell 7 manega býrna. be þam ꝥ Ðu mihtert þy

^b no C. ^c þe C. ^d metaþ C. ^{bis}. ^e Ðe þe ne pent ꝥ þis roþ
rie C. * þær he pile rpa. C. f fepanne C. g cneopan C.
h raga C. i ilce C. k hælo C. l ungefæglic C. ^m mina lara C.
eð

eð ongitan hpæt ic secgan wille. Ongit nu hu unmihtige þa yfelan men beoþ. nu hi ne magon cuman þider. ðider ða ungerittigan gerceafta *pilliaþ to to cumenne. ⁊ hu micle o ungemihtpan hi pæron. gif hi hir nan gecynde næfton. beheald nu mid hu hefigre patientan dyriges ⁊ ungeræþa hi sint gebundene. hpæt þa cyld. þonne hi fupþum gan magon. ⁊ eac ða ealdan ceoplar. ða hpile þe hi gan magon. pilniaþ fumer peopfrices ⁊ fumpre mæpþe. Ða cild riðað on heora rtafum. ⁊ manigfealbne plegan plegiaþ. Ðær hi p onhýriaþ ealþum monnum. ⁊ ða dyregan nan puht nýllaþ onginan. Ðær þe hit him aþþer mægen toþenan oððe lofer oððe leana. Ac doþ þ þýpre iſ. ipnaþ ⁊ hider ⁊ ðider dpoligende under þam hpoſe eallra gerceafta. ⁊ þ te þa ⁊ ungerittigan gerceafta piron. þ nýton þa dyregan men. foþþý sint ða cþæftar betpan ðonne ða unþeapar. foþþam ðe ælc mon ſceal bion geþara. ram he wille ram he nýlle. þ ſe ſie / anpealde hegort. þe mæg beþuman to þam heþtan hpoſe eallra gerceafta. þ iſ Grob. Ðam niſ nan puht buþan. ne nan puht benýþan. ne ýmbutan. Ac ealle ðing sint binnan him on hiſ anpealde. ſe Grob iſ ſpiþe to luþienne. Ðu ne cþaðe þu ær þ ſe pæpþe anþeþe mihtigort ſe þe mihtigan. Ðeah he wolde. oþ þiſſe eoþþan ende. ſpa þæt te nan bælc ðiſſe eoþþan oþer þ næpe. þ ilce þu miht geþencan be Grobe. ſpa ſpa þe ær cþædon. þ ſe biþ mihtigort. þe to him cumon mæg. foþþam he no hpiþer oþer þ cumon ne mæg.

VI. Be eallum þiſum þacum þu miht ongitan þ þa godan bioþ ſimle mihtige. ⁊ yfelan bioþ ælceſ mægenes ⁊ ælceſ cþæfter bebæþe. hpý penſt þu ðonne þ hi foþlætan ða cþæftar ⁊ folgian ðam unþeapum. Ic þene Ðeah þ þu wille ſecgan þ hit ſie foþ dyrige þ hi hi ne cunnon tocnapan. Ac hpæt ſeggt Ðu ðonne þ ſie foþ cuþne. Ðonne ſio ungerceabþiſner. hpi geþaraþ

* pilniaþ C. o unmihtegpan C. p hýriaþ C. q hider ðider C. ⁊ gepittigan C. ſanpaldegort C.

hi ꝥ hi bioð ðýrige. hpy nýllað hi rpyriga æfter
 cræftum 7 æfter fýrdome. Ic pat þeah ꝥ rpongopner
 hi ofrit 7 hi mid flæpþe oferfymþ. 7 gýrung hi ab-
 lent. pit crædon ðeah ær ꝥ nan puht næpe pýpre þon-
 ne ungerceabpýner. Ac hpæt pillap þe nu cpeþan. gif
 ða gerceabpýran habbaþ unþeapap 7 nillap rpyriga æf-
 ter fýrdome 7 æfter cræftum. Ic pat ðeah ꝥ þu pilt
 cpeþan ꝥ ppænner 7 ungemetfærtner hi ofritte. Ac
 hpæt iſ ðonne : unſtþengne ðonne re mon þe bioð
 to ungemetlice oferfþiþeð mid þam teþnan flæpce. bu-
 ton he eft geſpice 7 pinne piþ þa unþeapap ſpa he ſpi-
 þort mæge. Ac hpæt pilt ðu þonne cpeþan. gif hpa
 puht nýlle piþ pinnan. ac mid * fullan pillan foþlæt ælc
 god 7 fulgæþ þam ýſele. 7 biþ ðeah gerceabpýre. Ic
 ſecge ſie unmihtig 7 eac ealler nauht. foþþam ſpa hpa
 ſpa ðone gemænan god eallpa goda foþlæt. buton tpe-
 onne biþ re nauht. Ac ſpa hpa ſpa pillnaþ ꝥ he cræf-
 tig ſie. he pillnaþ ꝥ he * pýrige ſpa hpa ſpa þonne cræf-
 tig biþ. he biþ piſ. 7 re ðe piſ biþ. he biþ god. re þe
 ðonne god biþ. re biþ gerælig. 7 re ðe gerælig biþ. re
 biþ eadig. 7 re þe eadig biþ. re biþ god. be þam ðæle
 ðe re ær 7 nehton on þýſſe ilcan bec. Ac ic pene nu
 hþonne ꝥ ðýrige men pillon pundþian þær þe ic ær ſæbe.
 ꝥ paſ ꝥ te ýſele men næpon nauhtar. foþþamþe þapa
 iſ ma ðonne þapa ofþa. Ac ðeah hi hiſ nu næpne ne
 geleafan. þeah it iſ ſpa. ne magon þe næpne geſeccan
 þone ýſelan mon clænne 7 untþiſealdne. 7 þe ma þe þe
 magon hatan oððe habban deaðne mon foþ cpucene.
 ne biþ re cpuca ðonne nýtþa þe re deaða. gif him
 hiſ ýſel ne hþeopþ. Ac re þe ungerceclice hoſaþ. 7 hiſ
 gecynt nýle healdan. ne biþ re nauht.

VII. Ic pene ðeah ꝥ þu pille cpeþan ꝥ hit ne ſie eal-
 ler ſpa gelic ꝥ re ýſela mæge ðon ýſel ðeah he god
 ne mæge. 7 re deaða ne mæge nauþen ðon. Ac ic ðe
 ſecge þæt re anpealb þapa ýſlena ne cýmþ of nanum

: unſtþengna C. * fulle C. * piſ ſie C. 7 nehton
 C. æ ðon ma C.

cræf-

craefte. Ac of unþearum. Ac gif þa yfelan rymle gobe
 papon. Ðonne ne dydon hi nan yfel. ne biþ þ nane
 mihta þ mon mæge yfel don. ^a 7 beoþ unmihta. gif
 þ roþ iſ þ pe ær gefyrn ^b nehtan þ þ yfel nauht ne
 rie. þonne ne pyncþ re nauht. re ðe yfel pyncþ. Ða
 craþ ic. Genog roþ þ iſ þ þu regit. Ða craþ he. Ðu
 ne nehton pe ær þ nan puht næpe mihtigna Ðonne
 þ hehte god. Ða craþ ic. Ðpa hit iſ ſpa Ðu regit.
 Ða craþ he. Ne hit þeah ne mæg nan yfel don. Ða
 craþ ic. Ðæt iſ roþ. Ða craþ he. Ðpæþen ænig mon
 pene þ ænig mon rie ſpa mihtig þ he mæge don eall
 þ þæt he wille. Ða craþ ic. Ne penþ ðær nan mon ðe
 hiſ gepit hæfþ. Ða craþ he. Ðpæt yfele men magon
 ðeah yfel don. Ða craþ ic. Eala Ðar hi ne mihton.
 Ða craþ he. Ðit iſ ſpeotol þ hi magon don yfel. 7
 ne magon nan god. þ iſ foþþam ðe þ yfel niſ nauht.
 Ac þa godan. gif hi fulne anpealb habbaþ. hi magon
 don to gode þ þ hi willaþ. foþþy iſ re fulla anpealb
 to tellanne to þam hehtum godum. foþþam ægþen
 ge re anpealb. ge þa oþru god. and þa craeftaſ. þe pe
 longe ær nemdon. findon fæſte on þam hehtan gode.
 ſpa ſpa ælceſ hurer pah biþ fæſt fæſt ægþen ge on
 ðære flope. ge on þam hnoſe. ſpa biþ ælc god on
 liobe fæſt. foþþam he iſ ælceſ goder ægþen ge hnoſ
 ge flop. Ðy iſ a to wilnianne þær anpealder. þ mon
 mæge god don. foþþam þ iſ re betſta anpealb. þ mon
 mæge 7 wille wille don. ſpa læſſan ſpebum ſpa mapan.
 ſpæþen he hæbbe. foþþam ſpa hpa ſpa ^d willaþ god to
 donne. he willaþ god to habbenne. 7 mid gode to bi-
 onne. ^e foþ þiſ iſ re Platoner cwiðe genog roþ. ðe he
 craþ. Ða ſiran ane magon don to gode þ hi wilniaþ.
 Ða yfelan magon onginnon þ hi ſ wilniaþ. Ic nat nu
 þeah Ðu wille cpeþan þ Ða godan onginnon hwilum þ
 hi ne magon foþþþingian. Ac ic cpeþe. g ðeah hi hit
 þringaþ rymle foþþ. þeah hi þ peopc ne mægen ful-

^a ac C. ^b nehton C. ^c nehton C. ^d willaþ C.
^e foþþy C. ^f willaþ C. ^g þ C.

ſnemman. Ði habbaþ ðeah ſulne pillan. 7 ſe untreo-
 ſealða pillabioþ to tellenne for fullſnemob þeopc. for-
 ðam he næfre ne forlyrt ðam leanum oððe hep.
 oððe þær. oððe ægþær. þeah pillab ða yfelan pýpcan
 ꝥ ꝥ hi lyrt. ðeah hit nu ne ſie nyt. ne forleoſaþ hi
 eac þone pillan. Ac habbaþ hiſ pite. oþþe hep. oððe
 eller hþær. oððe ægþær. Ðe *h* pilla yfel to þonne hio-
 na pelt. forþy hi ne magon begitan ꝥ god ꝥ hi pill-
 maþ. for ðy hi hit ðuph ðone pillan recaþ. i nallar
 þuphtne peg. Ðe yfela pilla næfþ nænne geſeþſcipe piþ
 þa geſælþa. Ða ſe ƿiſdom þa ðiſ ſpell aſeht hæfde.
 Ða ongan he eft ringan and ður cþærþi.

CAP. XXXVII.

♦♦♦♦♦ **E**ÐER nu an ſpell be þam oſeſmobum 7 þam
 ♦♦♦ **G** ♦♦♦ unprihtſum cýningum. þa ſe geſioþ ſittan
 ♦♦♦♦♦ on þam hehrtan heahſetlum. þa ſcinaþ on ma-
 neſna cýnna hþæglum. 7 bioþ uton ýmbſtandende mið
 miclon geſeþſcipe hiſona þegna. 7 þa bioþ mið ſetlum.
 7 mið gýlðenum hýlt ſpeorðum. 7 mið manigſealðum
 hepegeatpum gebýrte. 7 þneatiab eall moncýnn mið
 hiſona þnymmen. 7 ſe ðe hiſona pelt. ne muſnþ nauþen
 ne ſriend ne ſienð. þe ma ðe peðende hund. ac bioð
 ſpiþe ungeſnægllice upahaſen on hiſ Mope forþam un-
 gemetlican anpealde. Ac gif him mon þonne aſint of
 þa claþar. 7 him oftiþ þaſa þenunga 7 þær anpealþer.
 ðonne miht þu gereon ꝥ he bioþ ſpiþe anlic þaſa hiſ
 þegna ſumum ðe him ðaſi þennaþ. buton he forþþa
 ſie. And gif him nu þear gebýneþ ꝥ him pýpþ ſume
 hpile þaſa þenunga of tohen. 7 þaſa claþa. 7 þær an-
 pealþer. þonne þincþ him ꝥ he ſie on canceþne gebroht.
 oððe on ſacentum. forþam of þam unmetta. 7 þam
 ungemetlican geſepelan. of þam ſpetmettum. 7 of
 miſtlicum bþýncum þær liþer. onþæcnaþ ſio poþe þnaþ
 þære þnænneſſe. 7 geþeſþ hiſona Mop ſpiþe ſpiþlice.

h yfela pilla C. i naler þuph þihtne peg C.

þon-

þonne peaxað eac þa ofermetta 7 ungeþræfner. 7 þonne hi peorþað gebolgen. ðonne pýpþ þ Mod berpun-
gen mid þam pelme þære hatheortnerre. oþþæt hi pe-
orþað genærfe mid þære unrotnerre. 7 rpa gehærfe.
Siððan þ ðonne gedon biþ. ðonne onginþ him leo-
gan re tohopa þære prære. 7 rpa hpær rpa hir iprun-
pillað. ðonne gehet him þær hir pecceleret. Ic þe ræde
gefrýn ær on þýrre ilcan bec. þ ealle gerceafra pill-
nobon rumer goder. for gecýnde. Ac ða unrihtwýran
cýngas ne magon nan god don. forþam ic þe nu ræde.
niþ þ nan pundon. forþam hi hi underþiobaþ callum
þam unþearum þe ic ðe ær nembe. rceal ðonne nebe
to þara hlaforða dome þe he hine ær underþeobde.
7 þ te pýrre iþ. þ he him nýle fupþum piþpinnan þær
he hit anginnan wolde. 7 ðonne on þam gepinne þurh-
punan ne mihte. þonne næfde he hir nane rcýlde:

II. Ða re fýrdom ða þýr leoþ arungen hæfde. þa on-
gan he eft rpellian 7 þur cpær. Lefihrt ðu nu on hu
miclum. 7 on hu diopum. 7 on hu ðiortpum 'hona-
reafþe þara unþeapa þa ypelpillendan rticiaþ. 7 hu ða
godan rcinaþ beorhton þonne runne. forþam þa godan
nærfe ne beoþ bedældþe þara edleana hiora goder. ne
þa yfelan næfþe þara pita ðe hi geeapniaþ. Ælc þing
þe on ðýrre worulde gedon biþ. hæfþ edlean. pýrce
hpa þ þ he pýrce. oððe do þ þ he do. a' he hæfð
þ þ he " earpaþ. Niþ þ eac nauht unriht rpa rpa " Ro-
mana þeapaf iþ. 7 get iþ on manegum oðeodum. þ mon
hehþ ænne hearodbeaþ gýlþenne æt rumer ærnepeger
ende. fæpþ þonne micel folc to. 7 ipnaþ ealle pende-
mert. Ða þe hiora ærninge trefaþ. 7 rpa hpilc rpa æpæt
to ðam beage cýmþ. þonne mot re hine habban him.
ælþ pilnaþ þ he rcýle æpæt to cuman 7 hine habban.
Ac anum he ðeah gebýraþ. rpa deþ call moncýnn. on
þýr andþeapdan life ipnaþ. and onettaþ. and pillniað
7 ealler þær hehrtan goder. ac hit iþ nanum * men ge-

lhopo reafa C. m geeapnaþ C. n gio Romana þeap pær
C. o ðiobum C. p endemer C. q ealle C. * anum men C.

triohhob. Ac is eallum monnum. forþam is ælcum þe
 arf þ he higie ⁊ eallan mægne æfter þære mebe. þære
 mebe ne pyrþ næfre nan god man beðæleb. * forþam
 nan god þeop ne biþ buton godum ebleanum. Don ða
 yfelan þ þ hi don. rymle biþ se beah goder ebleaner
 þam godum gehealben on ecerre. ne mæg þara yfe-
 lena yfel þam goban beniman / hiora god. buton him-
 selfum næfden. Donne mihte hi mon hi beniman ofer
 trega. oððe se ðe hit ær ⁊ pealde. oððe ofer ma.
 Ac þonne forliet god man his ⁊ geleafan. Donne he
 his god forlæt. Ongit nu þ te ælcum men his agen
 god gif þ goob eblean. þ god þ te oninnan him self-
 um biþ. Ðra þirra monna pile cpeþan þ ænig god man
 rie beðæleb ðær hehtan goder. forþam he rymle æf-
 ter þam rpinch. Ac gemum. Ðu rymle ðær miclan ⁊
 þær færgan ebleaner. forþam þ eblean is ofer ealle
 ⁊ ofne lean to lufenne. ⁊ do þær lean to þam forper-
 cenan godum þe ic ðe ær tealde on ðribban bec. þon-
 ne hi þonne ⁊ gegaderude biþ. Donne miht þu ongi-
 tan þ þa geræþa ⁊ þ hehte god biþ eall an. ⁊ þ biþ
 God. ⁊ þonne Ðu miht eac ongitan þ ælc god man biþ
 eadig. ⁊ þ ealle gerælige men beoþ Godar. ⁊ habbaþ ecu
 eblean hiora goder.

III. Forþam ne ðearf ⁊ nænne þirne mon tregoan.
 þ ða yfelan ⁊ nabban eac ece eblean heora yfeles. þ
 biþ ece pite. Deah Ðu nu pene þ hiora ⁊ geræþe rie
 heþ for populde. he hæfþ ðeah ⁊ rymle his yfel mid
 him. ⁊ eac þær yfeles eblean ða hpile þe hit him licaf.
 Nis nu nan þir man þ nyte þ te god ⁊ yfel biþ rymle
 ungeþære ⁊ betpux him. ⁊ rymle on ⁊ tra pillaf. ⁊ þra

⁊ ealle C. * ne mæg hine mon no mid riht hatan se goo-
 da. gif he biþ þær hehtan gooder beðæleb forþam C.
 sheora gooder ⁊ hiora pliter. ac gif hi þ goob buton him-
 selfum hæfden. Donne meahte hi mon his beniman ofer
 trega C. ⁊ tealde. oððe oðer mon C. ⁊ leanum C.
 ⁊ ofnu C. ⁊ gegaderudu C. ⁊ nænig C. ⁊ næbben eac ecu
 C. ⁊ hpyle gerelig rie C. ⁊ rymle C. ⁊ betpeox C. ⁊ tu C.
 þra

ƿpa ƿær ƿoban ƿobner biþ hiȝ agen ƿob 7 hiȝ agen
 eblean. ƿpa biþ eac ƿær ƿſelan ƿſel hiȝ agen ƿſel. 7
 hiȝ eblean. 7 hiȝ agen ƿite. ne tƿeoþ nænne mon ƿiȝ
 he ƿite hæfþ. ꝥ he næbbe ƿſel. hƿæt ƿenap þa ƿſelan
 ꝥ he beon beoðelbe ƿapa ƿita 7 ƿint ƿulle ælceȝ ƿſe-
 ler. f nallar no ꝥ an ꝥ hi bioþ aƿylbe. Ac ƿopneah to
 nauhte ƿebone. Onȝit nu be þam ƿobum hu micel ƿite
 þa ƿſelan ƿſmle habbaþ. 7 ƿehȝn ƿſt ƿum biſpell. 7
 ƿehealb þa ƿel þe ic þe ær ƿæbe. Call ꝥ. ꝥ te anner-
 re hæfþ. ꝥ pe ƿecȝap þæt te ƿie. Ða hƿile þe hit æt
 ƿomne biþ. 7 Ða ƿamƿræbnerre pe hataþ ƿob. Ðpa ƿpa
 an man biþ man. Ða hƿile Ðe ƿio ƿapl 7 ƿe lichoma biþ
 ætƿomme. * Ðonne ne bið he ꝥ ꝥ he ær ƿær. ꝥ ilce
 þu miht ƿeþencan be Ðam lichoman 7 be hiȝ limum.
 ƿiȝ þapa lima hƿile of biþ. Ðonne ne biþ hit no ƿull
 mon ƿpa hit ær ƿar. ƿiȝ eac hƿſlc ƿob man ƿrom ƿobe
 ƿepite. Ðonne ne biþ he ƿ þe ma ƿullice ƿob. ƿiȝ he
 eallunȝa ƿrom ƿobe ƿepite. þonan hit ƿebȝnaþ ꝥ Ða
 ƿſelan ƿoplætap ꝥ ꝥ hi ær biðon. ne bioþ ꝥ ꝥ hi ær
 ƿæpon. Ac þonne hi ꝥ ƿob ƿoplætap 7 ƿeopþaþ ƿſele.
 Ðonne ne beoþ hi nauhtar buton anlicner. ꝥ mon mæȝ
 ƿerion ꝥ hi ƿio men ƿæpon, ac hi habbaþ þær menniȝ-
 cer Ðonne þone betȝtan bælc ƿoplopen. 7 þone b ƿop-
 cuþeran ƿehealben. hi ƿoplætap ꝥ ƿecȝnbelice ƿob. 7
 ƿint menniȝlice þeapap. 7 habbaþ þeah manner anlic-
 nerre. Ða hƿile þe hi libbaþ :

IV. Ac ƿpa ƿpa manna ƿobner hi ahefþ ofep þa men-
 niȝcan ƿecȝnb. to þam ꝥ hi beoþ ƿobap ægenemnebe.
 ƿpa eac hiopa ƿſelner aƿſpþ hi unbep Ða menniȝcan
 ƿecȝnb. to þam ꝥ hi bioþ ƿſele ƿehatene. ꝥ pe cƿeþaþ
 ƿe nauht. Forþam ƿiȝ Ðu ƿpa ƿeplætne mon metȝt
 ꝥ he biþ ahepſeþ ƿrom ƿobe to ƿſele. ne miht Ðu
 hine na mid ƿihte nemnan man. ac neat. Liȝ þu þon-
 ne on hƿilcum men onȝitȝt. ꝥ he biþ ƿitȝpe 7 ƿeapȝ-

f nallar C. * þonne hi þonne ƿerindnebe bioþ þonne C.
 ƿ þon ma C. b ƿopcuþertan C. i to Ðon C. æ genembe
 C. i to þon C.

ne. ne scealt þu hine na hatan man. ac pulf. And þone
 neþan þe biþ þpeopteme. þu scealt hatan hund. ⁊ nal-
 laf mann. And ðone learan lytegan. þu scealt hatan
 fox. næf mann. And ðone ungemetlice modegan ⁊
 ⁊ ſpriende. ðe to micelne andan hæfþ. Ðu scealt ha-
 tan leo. næf mann. And þone rænan. þe biþ to flap.
 Ðu scealt hatan aſſa ma þonne man. And þone unge-
 metlice eapgan. þe him ondræt ⁊ mape þonne he þurfe.
 þu miht hatan hapa. ma ðonne man. And þam unge-
 rtæþþegan ⁊ ðam p hælgan. þu miht recggan ꝥ hi biþ
 pinde gelicpa. oððe unrtillum fugelum. ðonne gemet-
 færtum monnum. And þam þe Ðu ongitst ꝥ he 9 liþ
 on his lichaman lurtum. ꝥ he bið anlicort fættum
 ſpinum. þe ſimle pillnaþ licgan on fulum ſolum. ⁊ hi
 ⁊ nýllaþ arpylgan on hluttrum pæterum. Ac þeah hi
 ſeldum hyonne berpemde peopþon. ðonne ſleap he eft
 on þa ſolu ⁊ bepealpraþ þær on. Ða ſe firdom þa þis
 ſpell aþeht hæfde. Ða ongan he ringan ⁊ þur cpæþ.

CAP. XXXVIII.

◆◆◆◆ C Ða mæg ſeccan of ealðum leaſum ſpellum
 ◆ I ◆ ſum ſpiþe anlic ſpell þære ſpæce þe pit nu
 ◆◆◆◆ ymbe ſpæcon. Ðit gebýrðe 9io on Troia-
 na gepinne ꝥ þær pær an cýning þær nama Aulixer. ſe
 hæfde tpa ðioba under þam Karene. Ða ðioba pæron
 hatene ſpacige ⁊ Retie. ⁊ ðær Karener nama pær Aga-
 memnon. Ða ſe Aulixer mið þam Karene to þam ge-
 rihte ſop. Ða hæfde he ſume hundþeð ſcipa. Ða pæ-
 ron hi ſume ten gear on þam gepinne. Ða ſe cýning
 eft ham cepte ſrom þam Karene. ⁊ hi ꝥ land hæfdon
 gepunnen. Ða næfde ma ſcipa þonne an. ꝥ pær ðeah
 þne neþne. Ða gertod hine heah peðer ⁊ rtopni ræ.
 peapþ Ða ſonþuſan on an iſlonð utoſ ðære ſendel
 ræ. þa pær þær Apolliner dohton. lober runa. ſe lob

⁊ naller C. ⁊ ſpriendan C. o ma C. p galan C. 9 liþ
 C. ⁊ næfne nellap arpylgan C.

pær

þær hiora cýning. 7 licette ꝥ he sceolde bion se hehsta
 Grob. 7 ꝥ ðýrige folc him gelyfde. forþam þe he þær
 cýne cýnner. 7 hi nýrton nænne oþerne Grob on ðæne
 timan. buton hiora cýningas hi weorþodon for Grobas.
 Ða sceolde þær lober fæder beon eac Grob. þær nama
 þær Saturnus. 7 his swa ilce ælcine hi hæfdon for Grob.
 þa þær hiora an se Apollinus ðe se ær ymb swæcon.
 Ðær Apolliner dohton sceolde bion gýdene. þære nama
 þær Kipke. 7 io hi fædon sceolde bion swiþe dýrcræftig.
 7 io punode on ðam iſlande þe se cýning on forðri-
 fen wearþ ðe se ær ymbe swæcon. Ðio hæfde ðær
 swiþe micle weode hipe ðegna. 7 eac oþerra mædena.
 Ðona swa hio gefeah ðone forðriſenan cýning þe se
 ær ymbswæcon. þær nama þær Aulixes. þa ongan hio
 hine lufian. 7 hiora ægher oþerne swiþe ungemetlice.
 swa ꝥ te. he for hipe lufan forlet his rice eall. 7 his
 cýnren. 7 punode mid hipe of ðone fýrte ꝥ his þegnas
 him ne mihton leng mid gefunian. ac for hiora ear-
 der lufan 7 for ðære swace tihodon hine to forlæ-
 tanne. Ða ongunnon leare men sýrcan spell. 7 fædon
 ꝥ hio sceolde mid hipe dýrcræft. þa men forþneban.
 7 weorpan hi an wilde deora lic. 7 riððan flean. on þa
 ſaccentan 7 on corfas. Sume hi fædon ꝥ hio sceolde
 forweorpan to leon. 7 ðonne seo sceolde swæcan. þon-
 ne sýnde hio. Sume sceoldan bion eforas. 7 ðonne hi
 sceoldan hiora far fofian. þonne gnymetodan hi. Sume
 sýndon to fulfan. þa ðuton. ðonne hi swæcan ſce-
 oldon. Sume sýndon to þam deorcýnne þe mon hat
 tigris. Ða weorð eall se geferscipe forþweorð to
 miſtlicum deorcýnnum. ælc to ſumum diore. buton
 þam cýninge anum. Ælcne mete hi onſcunodon þe men
 etas. 7 wilodon ðara þe deor etas. Næfdon hi nane
 anlicnerre manna ne on lichoman ne on ſtemne. 7 ælc
 ſiſte ðeah his gefit swa swa he ær ſiſte. ꝥ gefit
 þær swiþe forgiende for þam ermbum ðe hi drogan.
 Ðæt þa menn ðe þýrum leaſungum geleafdon. ðeah
 ſiſton þæt hio mid þam dýrcræfte ne mihte ðara
 manna Mædon weðan. þeah hio ða lichoman onpende.

Eala þ hit is micel cræft ðær Mober for ðone lichoman. be spilcum 7 be spilcum þu miht ongitan þ þe cræft þær lichoman biþ on þam Mobe. 7 þ te ælcum men ma beþiaþ his Mober unþeap. ðær Mober tioþ eallne þone lichoman to him. 7 þær lichoman mettrumner ne mæg þ Mober eallunga to him getion:

II. Ða cræþ ic. Ic com gehæra þ þ is for. þ þu ær fæbert. þ þær þ hit nauht unriht wære þæt mon ða yfelwilleðan men hete netenu. oððe wilðeop. Ðeah hi mannes onlicnesse hæbben. Ac gif ic hæfde spilcne anweald. swylce se ælmihtiga God hæfþ. Ðonne ne lete ic no ða yfelan beþian ðam godum swa swiþe swa hi nu doþ. Ða cræþ he. Nis hit him no swa longe alyfð swa þe ðyncþ. Ac ðu miht ongitan þ him biþ swiþe hrædlice 7 gertýðe his onforþnesse. swa ic þe nu rihte secgan wille. Ðeah ic get æmtan næbbe for oþerne swiþe. Ðær hi ðone unnýtta anweald næfðen þe hi wenaþ þ hi æ habbaþ. Ðonne næfðon hi swa micel wite swa hi habban secdon. Ða yfelan 7 biþ micle ungeræligan þonne. Ðone hi magan þurhtion þæt yfel þ hi lýrt. þonne hi þonne bion. þonne hi hit don ne magon. Ðeah ær ðis dýrige men ne gelesan. Ðit is swiþe yfel þ mon yfel wille. 7 æ he is ðeah micle wýrre þ hit mon mæg don. forþæm se yfelas wille biþ tofenced. swa þe secely beforan fýne. gif mon þ weorc þurhtion æ mæg. Ac ða yfelan habbaþ hwilum ðis æ ungeræligas. an is þ hi yfel wille. oþer þ þ hi magon. þwilde þ hi hit þurhtioþ. forþamþe God hæfþ getiohhod to sellenne witu 7 ermba þam yfelum monnum for his yfelum weorcum. Ða cræþ ic. Swa hit is swa ðu secst. 7 þeah ic wolde gewýrcan. gif ic mihte. þ hi næfðon þa heardra þ hi mihton yfel don. Ða cræþ he. Ic wene þeah þ him lorge se anweald ær þonne ðu woldest. oððe hi wenen. forþæm nan riht nis lang fæder on þis anwe-

7 gertýðe C. æ æmtan C. æ hæbben C. 7 biþ
fýrle C. æ his C. æ hit C. b þær sec C. * ne mæg C.
æ ungeræligas C.

arðan life. þeah monnum þýnce ꝥ hit lang rie. Ac riþe ofte re micla anpeald ðara yfelena gehriht riþe færllice. swa swa gneat beam on dýða rýncf hlubne dýnt ðonne men læst penaf. 7 forþam ege hi bioþ rimle riþe earme. Líf hi ðonne hiora yfel earme gebed. hu ne biþ þonne rimle ꝥ lange yfel rýnre ðonne ꝥ rcon- te. þeah nu þa yfelan næfre ne purdon deade. ðeah ic wolde cpeþan ꝥ hi wæron earmorte *. Líf þa earmþa ealle *roþe rint. ðe pe lange ær ymbe nehton. ꝥ ða yfelan heþ on worulde habban fceolðan. þonne is þæt fceotol. ꝥ þa earmþa beoþ endeleare þe ece bioþ. Ða cwæþ ic. Ðæt is funderlic ꝥ ðu reht. 7 riþe earfoh- lic dýregum monnum to ongitanne. Ac ic ongite þeah ꝥ hit belimþf genog pel to þære fpræce þe rit ær ymbe fpræcon. Ða cwæþ he. Ic ne fprece nu no to dýregum monnum. ac fprece to þam þe *pillniab fýr- dom ongitan. forþam ꝥ biþ tacn fýrdomef. ꝥ hine mon fpilniþe gepan 7 ongitan. Ac gif dýriþra hþone tpege æmger ðara fpella. ðe pe ær ymbe fpræcon on þýrre ilcan bec. ðonne geþeccc he. gif he mæge. oþer tpega oððe þara fpella sum leaþ oððe ungelic ðære fpræce þe rit æfter fprýniab. oððe þrúbbe penb on- gite 7 gelefe ꝥ rit on riht fprýnen. gif he þara nan s ne deþ. ðonne nat he hþæt he b menþ.

III. Ac ic ðe mæg get tæcan oþer ðing þe dýre- gum monnum pile ðincan get ungeleþendlicne. 7 is ðeah genog gelic þam fpelle ðe rit æfter fprýniab. Ða cwæþ ic. Hþæt is ꝥ la ðinga. Ða cwæþ he. Hit is ꝥ ꝥ ða yfelan bioþ micle gefælignan ðe on ðýrre wor- ulde habbaþ micelne pean 7 manýgeald i pite for hyra yfelum. ðonne þa rien þe nane fpræce nabbaþ. ne nan pite on þýrre worulde for hiora yfle. Ne þene ðeah nan mon ꝥ ic for þæm anum ðýllie fprece. ðe ic wolde unþearf tælan. 7 gode heþian. 7 mid ðære biþne men

d puda C. * 7 ungerælgorte gif C. s roþa C. * pel pill-
niab C. f pelniþe heþan C. g nýte C. h mænþ C. i ritu C.

k ðreatian 7 tihstan to godum ðeapum. forþam ege
 ðær piter. ac for oþrum þingum ic hit rprece get
 rpiþor. Ða cƿæþ ic. For hƿilcum oþrum ðingum pol-
 ert ðu þ rprecan. buton forþam ðe þu nu ræbert.
 Ða cƿæþ he. / Gemunrt ðu þ rit ær rƿæcon. þ ƿær
 þ þa godan hæfden rymle anƿeald 7 geræþa. 7 þa yfel-
 lan næfden næfre nauþer. Ða cƿæþ ic. Ðæt ic geman.
 Ða cƿæþ he. Hƿæt penrt ðu nu. gif þu gerihrt hƿyle-
 ne rpiþe ungeræligne mon. 7 ongitrt ðeah hƿæt m hpe-
 gu goder on him. hƿæþer he rie rpa ungerælig rpa
 re þe nan puht goder næfþ. Ða cƿæþ ic. Ðe me þynch
 geræligra. Ðe hƿæt m hpegu hæfþ. Ða cƿæþ he. Ac hu
 þynch ðe þonne be þam þe nan puht goder næfþ. gif
 he o næfþ rumne eacan yfeles. re þu pilt recgan þon-
 ne get rie ungeræligra ðonne re oþer. for þær yfeles
 eacan. Ða cƿæþ ic. Hƿi ne rceolde me rpa ðincan. Ða
 cƿæþ he. Telo þonne þ ðe rpa þinch. ongit ðonne mid
 r inneƿearþan Mode þ þa yfelan habbaþ rimle hƿæt m hpe-
 gu goder on gemong hioþa yfel. þ iſ hioþa pite þ mon
 mæg rpiþe eaðe gereccan mid rihte him to gode.
 Ac þa þe him biþ unritnode eall hioþa yfel on ðirre
 populde. habbaþ rum yfel hefigne 7 rƿecenblicne þon-
 ne r ani pite rie on þirre populde. þ iſ þ him biþ ſun-
 gepitnode hioþa yfel on þirre populde. þ iſ þ rƿeoto-
 lorfe tacn þær mærtan yfeles on þirre populde. 7 þær
 r ƿƿirtan ebleaner æfter ðirre populde. Ða cƿæþ
 ic. m Mæg ic ðær oþracan. Ða cƿæþ he. Forþam rit
 ungeræligra þa yfelan. forþam him biþ buton ge-
 ƿƿrhhum forgiſen hioþa yfel. ðonne þa rien þe him
 biþ hioþa yfel geleanod be heona gerƿrhtum. forþam
 hit iſ riht þ mon yfelige þa yfelan. 7 hit iſ poh þ
 hi mon læte unritnode. Ða cƿæþ ic. Hƿa oþræþ þær.
 Ða cƿæþ he. Ne mæg nan man oþracan þ hit ne rie
 eall god þ te riht biþ. 7 eall yfel þ te poh biþ. Ða

k ðreatian 7 tyhtan C. / Gemanrt C. m hƿugu C.
 m hƿugu C. o hæfþ C. p inneƿearþne C. q hƿugu C. r ænig
 C. ſunritnod C. t ƿƿirtan C. m Ne mæg C.

cƿæþ

cræþ ic. Ic eom rpiþe gebreþed mid ðisse rpnæce. ⁊
 pundrige forþri rpa rihtri dema ænige unrihte gife
 pille forðran. Ða cræþ he. Be hram cpeft þu þ. Ða
 cræþ ic. Forþamþe ðu ær cræbe þ he unriht dyde. þ
 he lete unpytnod þa yfelan. Ða cræþ he. Ðæt iſ hiſ
 peopþſcipe. þ he rpa gifol iſ. ⁊ rpa numedlice gifð.
 þ iſ micel ⁊ gifu þ he gebit oððæt ða yfelan on-
 gitaþ hýra yfel ⁊ gecýrpaþ to gode. Ða cræþ ic. Nu
 ic ongite þ hit niſ ece gifu þ he gifþ þam yfelum.
 ac iſ æ hpaet hpegu elbung ⁊ anbít þær hehrtan deman.
 Forþam anbide ⁊ forþam gehýlde me þinç þ he rie
 þe rþiþon forſepen. ⁊ þeah me licap ðiſ rpell genog
 pell. ⁊ þýnç me ægeongelic þæm þe ðu ær ræbert:.

IV. Ac ic ðe b halſige get þ ðu me regge hpaþen
 ðu pene þ þa yfelan habban ænig rihte æfteþ ðiſſe po-
 pulde. oððe þa godan ænig edlean heopa goder. Ða
 cræþ he. Ðu ne ræbe ic ðe ær þ þa godan habbaþ ed-
 lean hioþa goder. ægþen ge heþ. ge on ecneſſe. ⁊ ða
 yfelan eac habbaþ edlean heopa yfeleſ. ægþen ge heþ.
 ge eft on ecneſſe. Ac ic pille dælan ða yfelan ðam
 yfelum nu on tpa. forþamþe oþer dæl þara yfelena
 hæfð ece rihte. forþam hi nanne mildheortneſſe ne
 geeapnodon. oþer dæl ſceal beon ægeclænrod. and ða
 ameped on þam heofonlicon fýne. rpa heþ biþ d ſyl-
 for. forþam he hæfþ ſume geeapnunga ſumene mild-
 heortneſſe. forþam he mot cuman æfteþ þam earfo-
 þum to ecne ape. Lit ic þe mihte peccan mare. æg-
 þen ge be þam godum. ge be þam yfelum. gif ic nu
 æmtan hæfde. Ac ic ondræde þ ic forlete þ riht ær
 æfteþ arpyneþon. þ pær þ riht polbon gepeccan þ ðu
 ongate þ þa yfelan næfðon nænne anpealb. ne nænne
 peopþſcipe. ne on ðiſſe populde. ne on þære toear-
 dan. forþæm þe þuhte ær þ eallra ðinga pyrperþ þ
 þu penbert þ hi hæfðon to micelne. ⁊ þ æalne peg

⁊ gifo C. æ hpihc hpuþu eldcung C. æ genog ge-
 lic C. b healſige C. c geclænrod. C. d ſeolfor C.
 e eallneþ C.

riofobert ꝥ hi ſealne peg næpon on pite. ⁊ ic þe ſæbe ealne peg ꝥ hi næfre ne bioþ buton pite. þeah ðe ſpa ne ðince. Ac ic pat ðeah ꝥ þu pilt riopian ꝥ hi ſpa langne fýprt habbaþ leaꝥ yfel to ðonne. ⁊ ic þe ſæbe ealne peg ꝥ re fýprt biþ ſpiþe lytle hpile. and ic ðe recge get. ſpa ſpa he lengra biþ. ſpa hi bioþ ungerælignan. ꝥ him pæne ealra mært unſælþ ꝥ ꝥ re fýprt pæne oþ ðomeꝥ dæg. And ic ðe ſæbe eac ꝥ ða næpon ungerælignan ðe him unrihtlice hiona yfel fonbopen pæne. þonne þa næpen * hiona yfel rihtlice ongerpen cen pæne. get hit gebýneþ ꝥ ðe þincþ ꝥ þa onſongan biþ ungerælignan ðonne þa gepitnodan.

V. Ða cƿæþ ic. Ne ðincþ me næfre nanpuht ſpa roþlic ſpa me þincþ ðin ſpell þæm ^b timum þe ic þa gehene. Ac gif ic me penbe to ðirer folcer ðome. þonne niſ hit no ꝥ an ꝥ hi nýllaþ þirre ðinne pace gelean. ac hi hit nellaþ fupþum gehpan. Ða cƿæþ he. Niſ ꝥ nan pundon. Ðƿæt þu part ꝥ þa men þe habbaþ unhale eagan. ne magon ful eaþe locian ongear þa runnan ðonne hio beophtort ſcinþ. ne fupþum on fýpe. ne on nan puht beophter hi ne lýrt locian. gif re æppel leꝥ biþ. ſpa bioþ þa ſynnfullan Mōd ablend mid hiona yfelan pillan. ꝥ hi ne magon gerion ꝥ lioht þæne beophtan roþfærtnerre. ꝥ iſ re hehſta fýrdom. Ac him biþ ſpa þæm fuglum. ⁊ þæm diorūm. i þa mag bet locian on niht ðonne on dæg. re dæg blent ⁊ ðioſtƿaþ hiona eagan. ⁊ ðæne nihte þioſtƿo hi onlihtaþ. Fonþý penaf ða ablendan Mōd. ꝥ ꝥ ſie ſio mæſte gerælp ꝥ men ſeo aleſed yfel to ðonne. ⁊ ſio dæd him mote hion unritnod. fonþæm hine lýrt ſpian æfter ælcpe ſƿæce ſpa lange oð he ꝥ riht pton. Ac penaf on hiona k unrihtan pillan ⁊ ſpýriþaþ æfter þæm. Ðý ic nat hu l nýta þu me tæht to þæm dýregum monnum. ðe næfre æfter me ne ſpýriþ. Ic ne ſƿece næfre to þæm. Ac ic ſƿece to ðe. fonþæm ðu teohhært ꝥ

f eallneꝥ C. g eallne peg C. * þe him hiona C. b timum C. i þe magon C. k unnettan C. l nýt C.

Ðu spyrige æfter me. ⁊ spyr þu spincst on þam spone
 ðonne hi don: Ne secce ic hƿæt hi deman. Ic læte nu
 to ðinum dome ma þonne to hiora. forþam hi ealle
 lociaþ mid ^m þam ealum on þar eorþlican ðing. ⁊ hi
 him liciaþ eallunga. ær þe ge on þær Mober ealum.
 ge on þær lichoman. Ac ðu ana hƿilum be rcylst mid
 oþre eagan on þa heofenlican þing. * þu locast nu get
 on þar eorþlican. forþæm penað þa byrgan þ ælc mon
 rie blind rpa hi rint. ⁊ þ nan mon ne mæge ⁿ reon
 þ hi gerion ne magon. Ðæt. byrig is anliccort þe sum
 cild rie full hal ⁊ full æltæpe geboren. ⁊ rpa fullice
 ðionde on eallum cýrtum ⁊ cræftum. þa hƿile þe hit
 on cniht hæbe bioþ. ⁊ rpa forþ eallne ðonne gioroþ
 hab. oþ þe he pyrþ ælcer cræfter meþeme. ⁊ ðonne
 lytle ær hir midfeorþe ^o þam ealum blind. ⁊ eac þær
 Mober eagan reorþan rpa ablende þ he nanpuht ne
 gemune þær ðe he æfre ær gereah oððe geherþe. ⁊
 pene þeah þ he rie ælcer ðinger rpa meþeme rpa he
 æfre ^p meþemast pære. ⁊ penþ þ ælcum men rie rpa
 rpa him ri. ⁊ ælcum men þynce rpa rpa him þincþ. * he
 ðonne rpa byrig rie þ he þær pene. hƿæþer pe ðonne
 pillon ealle penan ðær þe he penþ. ic pene þeah þ pe
 gnyllaþ. Ac polde ritan hu þe þuhte be þam monnum
 ðe rit ær crædon þ unc þuhte þ pæron pilbionum ge-
 licpan ðonne monnum. hu micelne fýrdom þa hæfdon.
 me þincþ ðeah þ hi næbbæn nænne:

VI. Ic ðe polde get seccean rume ⁊ rihtne pace. Ac
 ic pat þ þir folc hir nyle geleafan. þ is þ þa bioþ ge-
 fælegpan þe mon ^f ritnoþ. ðonne þa bion þe hi ritnaþ.
 Ða pundrode ic þær ⁊ cræþ. Ic polde þ þu me ^t ge-
 rehtert hi hit rpa bion mihte. Ða cræþ he. hƿæþer
 þu ongite þ ælc yfelpillende mon ⁊ ælc yfelpyrcende
 rie piter pyrþe. Ða cræþ ic. Genog rpeotole ic þ on-
 gite. Ða cræþ he. hu ne is se þonne yfelpillende and

^m bæm C. * mid oþre þu C. ⁿ gerion C. ^o reorþe
 bæm C. ^p meþomert C. * þeah þe he C. ^g nýllen C. ⁊ rpiþe
 rihte paca C. ^f ritnaþ C. ^t gereahhte C.

Q

yfel.

ýfelþýncende ðe þone unrcýlðgan *pitnoþ. Ða cræþ ic. Ðra hit is rpa þu regit. Ða cræþ he. Ðræþen þu pene þ þa rien earme 7 ungerælige þe piter pýrþe bioþ. Ða cræþ ic. Ne pene ic hiſ no. Ac pat *gearna. Ða cræþ he. Líf þu nu deman 7 mortort. Ðræþerne polbert þu deman piter pýrþþan. ðe æ none rcýlðgan pitnode. þe ðone þe þ pite þolode. Ða cræþ ic. Nis þ gelic. ic polde helpan þær þe ðær unrcýlðig pæne. and henan æþonne þe hine ýfelode. Ða cræþ he. Ðonne þe þincþ re earmra re þ ýfel deþ. Ðonne re þe hit þaſaþ. Ða cræþ ic. Ðær ic geleſe þ te ælc unriht pitnunge rie þær ýfel þe hit deþ. næs þær þe hit þaſaþ. forþam hiſ ýfel hine geþeþ earmne. 7 ic ongitte þ þis is rpa riht racu þ þu nu recit. 7 rpiþe anlic þæm þe ðu ær nehtert. ac ic pat þeah þ þýſ folce rpa ne þincþ.

VII. Ða cræþ he. Fel þu hit ongitte. Ac þa þingear þingiaþ nu hpilum þæm ðe lærran þearfe ahton. þingiaþ þæm þe þær man ýclaþ. 7 ne þingiaþ þam þe þ ýfel doþ. þæm pæne mane þearfe. þe þa oþre unrcýlðige ýclaþ. þ him mon þýngode to þam ricum. 7 bæde æ þam þ mon dyde rpa micel pite rpa hi ðam oþrum unrcýlðegum dydon. rpa rpa re rioca ah þearfe þ hine mon læde to þam læce. þ he hiſ tilige. rpa ah re þe þ ýfel deþ. þ hine mon læde to þam ricum þ mon þær mæge riþan 7 bærrnan hiſ unþearf. Ne cpeþe ic na þ þ ýfel rie þ mon helpe þær unrcýlðigan 7 him forþingie. Ac ic cpeþe þ hit is betre þ mon ppege þone rcýlðigan. 7 ic recge þ rið forerþræc ne æ dyrige nauþen ne þam rcýlðigan. ne þam þe him forþe þingiaþ. gif hi þær pilniaþ þ him hioþa ýfel unpprecen rie be þær gýlter andeþne. Ac ic pat gif þa rcýlðigan ænigne rpearcan fiſðomeſ hæfðon 7 be ængum bæle ongitan. þ hi mihtan hioþa rcýlða þurh pite gebetan. þe him heſ on populde on become. Ðonne nolðon hi na cpeþan þ hit pæne pite. Ac polðon cræþan þ hit pæne hioþa

* pitnaþ C. æ gearne C. 7 morte C. æ þone unrcýlðgan C. æ þone C. b rpiþe C. c þ him mon C. d dyge C. clæn-

clærung. ⁊ heopa betrung. ⁊ nolbon nænne þingene
 e recan. Ac luflice hi polbon lætan ða rican hie tu-
 cian æfter hioþa agnum pillan. forþæm ne rcyle nan
 þiſ mæn nænne mannan hatian. ne hataþ nan mon þone
 goban. buton ſe ealpa byregorta. ne þ̅ niſ nan riht
 þ̅ mon þone yfelan hatige. Ac hit iſ rihtre þæt him
 mon milþrige. þ̅ iſ þonne hioþa milþrung. þ̅ mon ppe-
 ce hioþa unþeap̅ be hioþa gep̅phtum. Ne ſ ſceal nan
 mon ſiocne ⁊ monna gerangobne ſpencan. Ac hine mon
 h̅ ſceolde lædan to ðam læce þ̅ he hiſ tilige. Ða ſe
 fiſdom þa ðiſ ſpell aþeah̅ hæfde. Ða ongan he c̅t
 ringan ⁊ þuſ c̅p̅þ.

CAP. XXXIX.

♦♦♦♦ ORÐFI brefe ge eopru Moþ mid unrihtre
 ♦ F ♦ ſiounge ſpa ſpa yþa fori pinde þa ſæ hneþaþ.
 ♦♦♦♦ oððe for hpy æt̅ite ge eop̅ne p̅p̅be. þ̅
 hio nan geþealb nah. oððe hpi ne maƿon ge gebidan
 gec̅nbeliceſ deaðer. nu he eop ælce bæƿ toþeap̅der
 onet. Ðpi ne maƿon ge geſion þ̅ he ſp̅p̅aþ ælce bæƿ
 æfter ſuglum. ⁊ æfter diorūm. ⁊ æfter monnum. ⁊
 ne forlæt nan ſp̅þ ær he geſeþ̅ þ̅ þ̅ he æfter ſp̅-
 þeþ. ſala pa þ̅ þa ungeræliƿan menn ne maƿon gebidon
 hponne he him to cume. Ac forſceotaþ hine foran.
 ſpa ſpa pilde deop̅ pillnaþ oþer to acpellenne. Ac hit
 næpe ho manna n̅ht þ̅ hioþa ænig oþerne ſiobe. Ac
 þ̅ p̅pe n̅ht. þ̅ hioþa ælc gulde oþrum eblean ælceſ
 peoſceſ æfter hiſ gep̅phtum. þ̅ iſ þ̅ mon lufode þo-
 ne goban. ſpa ſpa riht iſ þ̅ mon do, ⁊ milþrige þam
 yfelum. ſpa p̅ ær c̅p̅don. lufie þone man. ⁊ hatige
 hiſ unþeap̅. ceoſſe him of ſpa he ſp̅poſt mæg :

II. Ða he þa þiſ leoþ arungen hæfde þa k gerpeo-
 gode he ane h̅ile. Ða c̅p̅þ ic. Nu ic onƿite openlice
 þ̅ ſio ſoþe gerælp̅ ſtent on gobpa monna ge earp̅un-

e geſecan C. f rcyle C. g monnan ⁊ C. h ſcel C.
 k gerpugode C.

ga. 7 ƿio unƿælþ ƿtent on ƿſelƿa monna ge eapnunga.
 Ac ic recgge get þ̅ me ne þincþ nauht lýtet god þ̅
 ƿer andƿearþan liƿer geſælþa. ne eac nauht lýtet ƿſel
 hiſ ungerælþa. ƿorþam ic næfre ne geſeah ne gehýrde
 nænne ƿifne mon þe ma ƿolde bion ƿrecca. 7 eapm. 7
 ælþioðig. 7 ƿorþpen. ðonne ƿelig. 7 ƿeorþ. 7 ƿice.
 7 ƿorþemæne on hiſ agnum eapde. ƿorþam hi recgaþ
 þ̅ * þ̅ eþ hioſa ƿifðome fulgan 7 hine gehealban. gif
 hioſa anƿeald biþ fullice ofer þ̅ folc þe him under biþ.
 7 eac on ſumum dæle ofer þa ðe him on neaperte biþ
 lýmbuton. ƿorþam þ̅ hi magen henan ða ƿſelan. and
 ƿýrþſian þa godan. ƿorþam ſe goba biþ ſimle aƿſýrþe.
 ægþer ge on þ̅ andƿearþan liƿe. ge on ðam toƿear-
 þan. 7 ſe ƿſela. þe mon hiſ m ƿſel gertýnan ne mæg.
 biþ ſimle ƿiter ƿýrþe. ge on þ̅re ƿorþde. ge on þ̅re
 toƿearþan. Ac ic ƿundrige ƿſiþe ƿſiþlice ƿor þ̅i hit
 ƿpa pent ƿpa hit nu oft deþ. þ̅ iſ * þ̅ miſtlice ƿita 7
 manigſealde * eapfoþa cumað to ðam godum ƿpa hi
 to þam ƿſelum ſceolbon. 7 ða god þe ſceolbon bion
 eblean godum monnum godra ƿeorca. cumað to ƿſlum
 monnum. ƿorþam ic ƿolde ƿitan nu æt þe hu þe licode
 þ̅ geƿſiþe. Ic hiſ ƿundrode micle þ̅ læſ. gif ic ƿ ƿiſſe
 þ̅ hit ƿear gebýrde buton Godre ƿillan 7 buton hiſ
 geƿitneſſe. Ac ſe ælmihtiga God hæfþ geceob minne
 ege 7 mine ƿaſunga mid ðiſſum þingum. ƿorþam he
 hƿilum ſelþ ða geſælþa ðam godum. 7 þam ƿſlum
 unſælþa. ƿpa hit ſiht ƿæne þ̅ he ſimle dyde. hƿilum
 he eft geþaſað þ̅ þa godan habbaþ unſælþa 7 ungelimp
 on mænegum þingum. 7 ða ƿſelan habbaþ geſælþa. 7
 him 7 gelimpþ oft æfter hioſa agnum ƿillan. þ̅ ic ne
 mæg nan ofer geþencan. buton hit ƿear ƿpa gebýrde.
 buton ðu me get þ̅ geſceadlicor ofer geſeccc. ða
 andſƿapode he ymbe long 7 cƿæþ. Niſ hit nan ƿundor
 geah hƿa pene þ̅ ƿſylceſ 7 hƿæt unmýnðlinga gebýrde.

* hi mægen þ̅ C. lýmbutan C. m ƿſel C. * þ̅ te miſ-
 licu ƿitu C. o eapfoþa C. ƿ ƿiſſe C. g limpþ C. 7 ge-
 hƿæt nu C.

þonne

þonne he ne can ongiƿan 7 ƿeƿeƿan ƿon hƿi ƿob ƿƿylc
geƿarab. Ac ðu ne ƿcalt ƿ no tƿeoƿan þ ƿƿa ƿob ƿceop-
ƿenb 7 ƿealbend eallra ƿerceanƿta ƿihtlice : ƿceop eall þ
he : ƿceop. 7 ƿiht e demþ 7 ƿealt ealler. þeah þu nýte
ƿon hƿi he ƿƿa 7 ƿƿa do :

III. Ða he ða þiƿ ƿpell * aƿehte hæfde. Ða onƿan
he ƿinƿan 7 -cƿæþ. Ðƿa unlæƿeðra ne ƿunðraþ þær ƿo-
deƿer ƿæpelðer 7 hiƿ ƿƿiƿtneſſe. hu he ælce dæg uton
ymbhƿýrft ealne ðiƿne miððaneapð. oððe hƿa ne
ƿunðraþ þ te ƿume tunƿlu habbaþ ƿcýrtƿan hƿýrft
ðonne ƿume habban. ƿƿa ƿƿa tunƿlu habbaþ þe ƿe hataþ
ƿæner ðiƿla. ƿon þý hi habbaþ ƿƿa ƿceoptne ymbhƿýrft.
ƿonþi hi ƿint ƿƿa neah ðam ƿonþende þære eaxe. ðe
eall þer ƿoðon on hƿerft. oððe hƿa ne ƿarab þær. buton
ða ane þe hit ƿiton. þ ƿume tunƿlu habbaþ lenƿnan
ymbhƿýrft. þonne ƿume habban. 7 ða lenƿertne þe ymb
þa eaxe miððeƿeapðe hƿearfab. ƿƿa nu Boetier deþ. 7
ðaturnur ƿe ƿteopra. ne cýmþ þær ær ymb þriƿtig
ƿintra þær he ær ƿær. Oððe hƿa ne ƿunðraþ ðær þ
ƿume ƿteopnan ƿeritaþ unðer þa ƿæ. ƿƿa ƿƿa ƿume men
ƿenab þ ƿio ƿunne do ðonne hio to ƿetle ƿæþ. Ac hio
ne biþ ðeah þý neap þære ƿæ þe hio biþ on miðne dæg.
Ðƿa ne ƿarab ðær ðonne ƿe ƿulla mona ƿýrft oƿer-
toƿen mið þiortƿum. oððe eft þ ða ƿteopnan ƿcinaþ
beƿonan þam monan. 7 ne ƿcinaþ beƿonan þære ƿunnan.
ðiƿer hi ƿunðraþ 7 manier þýllicer. 7 ne ƿunðrað
na þ te men 7 ealle cƿuca ƿuhta habbaþ ƿinƿalne 7 un-
nýtne andan betƿuh him. Oððe hƿi ne ƿunðraþ hi
þær þ hit hƿilum þunnaþ. hƿilum na ne onƿinþ oððe
eft ƿerinner ƿæ. 7 ƿinða. 7 ýþa. 7 lanðer. oððe hƿi
þiƿ ƿeopþe 7 eft ƿon þære ƿunna ƿciman to hiƿ aƿ-
num ƿecýnde ƿeopþe. Ac þ unƿertæððige ƿolc ne ƿun-
ðraþ no þær þe hit ƿelðort ƿerihþ. ðeah hit læſſe ƿun-
ðon ƿie. 7 ƿenab þ þ ƿie ealb ƿerceanƿt. Ac ƿie ƿear ƿe-
ƿonðen nýpane. Ac ða þe ƿiƿpet ƿeopne ƿeopþaþ 7 on-
ƿinnab þonne leopnian ƿiƿ him ƿob abrit of þam Mobe

ƿ on tƿioƿan C. : ƿerceanƿ C. bis. * aƿehte C.

þ

þ þyrig. þ hit ær mid oferpprigen pær. Ðonne ne pun-
ðriah hi no fela þær þe hi nu pundriah:

IV. Ða se fardom þa þis leof arungen hæfde. Ða
gerpugode he ane lytle hpile. Ða cwæþ ic. Spa hit is
rpa Ðu regit. Ac ic wolde get þ þu me hwæt ⁊ hwegu
openlicor ⁊ gepelhtert be þære piran þe min Mod rpi-
þort gebreced hæfþ. þ is þ ic ðe ær ymb acraðe for-
þam hit pær rimble get þin gepuna þ þu woldest æl-
cum Mode diglu ðing tæcan ⁊ feldcuþe: Ða ongan
he rmeancian ⁊ cwæþ to me. Ðu ⁊ rpenrt me on Ða
mærtan rpnæce ⁊ on Ða earrobertan to gepæccenne.
þa pace rohton ealle upritan ⁊ rpiþe rpiþlice ymbypun-
con. ⁊ uneaþe ænig com to ende þære rpnæce. for-
þam hit is þear pære rpnæce ⁊ ðære arcunge. þ te
rimle þonne ðær an tpeo ofadon biþ. þonne biþ ðær
unrim artýped. rpa rpa mon on ealð rpellum regþ þ
an næðre pære ðe hæfde nigan heafðu. ⁊ rimle. gif
mon anra hpile b ofrlah. þonne peoxon þær rioxon of
þam anum hæfde. Ða gebýpede hit þæt þær com se
forwæra Erculur to. se pær lober runu. þa ne mihte
he gepencan hu he hi mid ænige cneafte ofercuman
reolde. ær he hi beþæg mid ruba utan. ⁊ forbernde
Ða mid fýpe. Spa is ðisse rpnæce þe Ðu me ærten
e arcart. uneaþe hýpe cýmþ ægnig mon of. gif he ærert
on cýmþ. ne cýmþ he næfre to openum ende. buton
he hæbbe rpa rcearp andget rpa þ fýn. forþam se ðe
ymb þ arcian pile. he rceal ærert pitan hwæt rie rio
anfealde forerceanung Godes. ⁊ hwæt pýrð rie. ⁊ hwæt
pear gebýrige. ⁊ hwæt rie godcund andgit. ⁊ godcund
forerlohþung. and hwæt monna freodom rie. Nu Ðu
miht ongitan. hu hefig ⁊ hu 4 gearrofe þis is eall to
gepeccanne. Ac ic rceal þeah hwæt hwegu þis ongin-
nan þe to tæcanne. forþam ic hæbbe ongitan þ hit is
rpiþe micel læcedom ðinne forge. gif þu þis ærht
ongitrt. Ðeah hit me lang to lærenne rie. forþam

⁊ hpugu C. ⁊ gepæhte C. ⁊ rpanrt C. b ofarlog C.
e arcart C. d earrofe C. e hpugu C.

hit

hit is neah þære tide ðe ic getiohhob hæfde on oðer
 peope to fonne. ⁊ get nabbe ðis gedon. ⁊ me ðincþ
 eac þ þu fariige hæst i hpegnunger and þe þincen to
 æleng þar langan spell. spellce ðe nu lýfte & leoða. ic
 pat eac þ ðe heopa lýft. Ac ðu scealt þeah gefolian
 fume hpile. ic ne mæg hit nu fpa hpaþe aringan. ne
 æmtan nabbe. forþæm hit is fpiþe long spell. Ða cpeþ
 ic. Do fpeþen þu wille.

V. Ða ongon he fprecan fpiþe feorran ymbuton.
 fpilce he na þa fprece ne mænde. ⁊ tiohhode hit þeah
 þiberfeapder ⁊ cpeþ. i Ealle gefceafra. gefepenlice and
 ungerpenlice. & þille ⁊ unþille onfop æt þæm / unftil-
 lan. ⁊ æt þam gertæþþigan. ⁊ æt þam anfealdan Grobe
 endebýrðnerre. ⁊ andplitan. ⁊ gemetgunge. ⁊ forhpæm
 hit fpa-gerceapen pær. forþæm he pat þy he gefceop
 eall þ he gefceop. nis him nan mpuht unnyt þar ðe
 he gefceop. Ðe Grob punaþ fimle on þære hean ceafre
 his anfealdnerre ⁊ bilepitrnerre. Ðonan he bælf manega
 ⁊ mirtlice gemetgunga eallum his gefceaftum. and
 þonan he pelt eallra. Ac þ. þ te pe hataþ Grober fo-
 neþonc ⁊ his fonefcepung. þ biþ. Ða hpile þe hit þær
 mid him biþ. on his Grobe. ærþam þe hit gefremed
 peopþe. Ða hpile þe hit gefoht biþ. Ac riððan hit
 fullfremed biþ. Ðonne hataþ pe hit pýrð. Be þy mæg
 ælc mon witan þ hit rint æghen ge tpegen naman. ge
 tpa ðing. foneþonc ⁊ pýrð. Ðe foneþonc is fio god-
 cunde gefceafpiner. fio is fært on þam hean fceop-
 penbe þe eall fonepat hu hit gefeopþan fceal ær ær
 hit gefeopþe. Ac þ þ pe pýrð hataþ. þ biþ Grober peopc
 þe he ælce bærg pýrþ. æghen gefær þe pe gefeop. ge
 þær þe ur ungerpenlic biþ. Ac fe godcunda foneþonc.
 heafenaþ ealle gefceafra þ hi ne moton toflupan of
 heopa f pýrðnerre. Ðio pýrð Ðonne bælf eallum gefce-
 aftum andplitan. ⁊ fropa. ⁊ tida. ⁊ gemetgunga. Ac

f hpugununger C. g liopa C. b æmettan C. i Ealla
 C. & ftille ⁊ unftille C. / ftillan C. m pih C. n mirt-
 lica C. o þonan C. p endebýrðnerre C.

rio pýrð cýmþ of þam gemitte 7 of þam forþeþonce þær ælmihtigan Godes. se pýrð æfter his unarecgenb-
licum forþeþonce þonne swa hwæt swa he wile :

VI. Swa swa ælc cræftiga þenç 7 mearcas his weorc
on his Wode ær ær he it wýrce. 7 pýrð riððan eall
þiorfandfienðe pýrð þe se pýrð hataþ. færþ æfter
his forþeþonce. 7 æfter his geþeahhte. swa swa he toh-
haþ þæt hit sie. þeah hit is manigfealdlic ðince. sum
gob. sum wýfel. hit is þeah him anfeald gob. forþam
he hit eall to gobum ende bringþ. 7 for gode beþ eall
þæt he beþ : ðiþþan se hit hataþ pýrð. riððan hit
geforht biþ. ær hit wæs Godes forþeþonc 7 his for-
tohhung. þa pýrð he ðonne pýrð. oððe þurh ða
goban englas. oððe þurh monna swa. oððe þurh
oþerra geſceafta lif. oððe þurh heofenes tungl. oþ-
þe þurh ðara 7 ſuccena lot. miſlice lotwercas. hwi-
lum þurh an þara. hwilum þurh eall ða : Ac þæt is open-
lice cuþ. þæt rio gobcunde for tohhung is anfeald 7
unapendeblic. 7 wælt ælces þinges endebýrðlice. and
eall þing gehwær. ſume þing þonne on ðisse worulde
ſint underþied þære wýrðe. ſume hwe nane wuht un-
derþiede ne ſint. ac rio pýrð. 7 eall þa ðing þe hwe
underþied ſint. ſint underþied þam gobcundan for-
þonce. be þam ic þe mæg ſum biſpell ſecgan. þæt ðu
miht ðý ſpeotolon ongitan hwylce men bið under-
þied þære wýrðe. : ne bið eal ðiorf unſtille geſceaft
7 þeor hwearfienðe hwearfob on ðam ſtillan Gode. 7
on þam gertæððegan. 7 on þam anfealdan. 7 he wælt
eallra geſceafta swa swa he æt ſuman getihhoð hæfðe
7 get hæfþ :

VII. Swa swa on wænes eaxe hwearfas þa hweol. 7
rio eax ſtent ſtille. 7 býrþ þeah eallne ðone wæn. and
wælt ealles þær 7 ſwærlas. þæt hweol hwearfþ. ymbuton.
7 rio nara neht ðære eaxe. rio færþ micle færtli-
con 7 onſonglicon ðonne þa 7 ſelgan bon. ſwelce rio eax

7 ſuccena miſlice lot wercas C. 7 unapendeblic C.
ſumum. C. : hwylce ne bið. Eall C. 7 ſwærlas. 7 ſelga C.
ſie

7e þ hehste god. þe 7e nemnaþ God. 7 Ða seletan
 men 7apan neht Gode. 7pa 7pa 7io naƿu 7eþ neht
 7æpe eaxe and þa midmestan 7pa 7pa 7pacan. 7oþamþe
 ælce 7pacan biþ oþer ende 7ært on 7æpe nafe. oþer
 on 7æpe 7elge. 7pa biþ þam midlestan monnum. oþre
 hƿile he 7meaþ on his Mode ymb þis eorþlice lif. oþre
 hƿile ymb þ godcunlice. 7pelce he locie mid oþre. ea-
 gan to heofonum. mid oþre to eorþan. 7pa 7pa 7 þær
 7pacan æ 7ticiaþ oþer ende on 7æpe 7elge. oþer on 7æpe
 nafe. a middeƿearþre 7paca bið ægðrum emn neah.
 7eah oþer ende bio 7ært on 7æpe nafe. oþer on 7æpe
 7elge. 7pa bioþ Ða b mæstan men on midban þam 7pac-
 an. 7 þa c bepan neap 7æpe nafe. 7 mætan neap þam
 7elgum. bioþ 7eah 7ært. on 7æpe d nafe. 7 7e naƿa
 on 7æpe eaxe. Ðæt Ða 7elga Ðeah hangiaþ on Ðam
 7pacan. 7eah hi callunga 7ealorigen on 7æpe eorþan. 7pa
 bioþ þa mæstan men on þam midmestum. 7 þa mid-
 mestan on þam betstan. 7 Ða betstan on Gode. Ðeah
 þa mæstan ealle hiora lufe pendon to Ðisse 7opulde.
 hi ne magon þær onpunian. ne to nauhte ne 7eorþaþ.
 gif hi be nanum 7æle ne bioþ gefæstnode to Gode.
 þon ma þe þær hƿeohler 7elga magon bioþ g þam 7æ-
 pelde. gif hi ne bioþ 7ært on þam h 7pacanum. 7 Ða
 7pacan on 7æpe eaxe. Ða i 7elga bioþ fýrre 7æpe
 eaxe. 7oþæm hi 7apað k ungenydelicort. 7io naƿu
 7eþ neht 7æpe eaxe. 7oþþy hio 7æþ l gerundful-
 licort. 7pa bioþ Ða seletan men. 7pa hi hiora lufe neap
 Gode lætaþ. and 7pifor þær eorþlican Ðing 7opreof.
 7pa hi bioþ m onƿorþnu. 7 lær peccaþ. hu 7io 7ýnþ pan-
 7rige. oððe hæt hio bpenge. 7pa 7pa 7io naƿu bið
 7umle 7pa gerund. hnæppen Ða 7elga on þ Ðe hi hnæp-
 pen. 7 Ðeah biþ 7io naƿu hæt hƿugu toðæleþ 7rom
 7æpe eaxe. be þy Ðu miht ongitan þ 7e 7æn biþ mic-

7 Ða C. æ 7ticiaþ C. a middeƿearþ 7e 7paca C. b mid-
 mestan C. c betpan C. d nafe C. g on þam 7æpelte
 C. h 7pacan C. i 7elga C. k ungenydelicort C. l ge-
 rundlicort C. m onƿorþpan C.

le leng̃ ȝerunt þe lær biþ tobæled fram þære eaxe.
 ſpa bioþ ða men eallra oprongorte æȝþer ȝe ðiſer
 andſearðan liſer earfoða. ȝe ðær toſearðan. þa ðe
 fætte bioþ on Gode. Ac ſpa hi ſpiþon bioþ aſynðrode
 fram Gode. ſpa hi ſpiþon bioþ ȝedſeðe 7 ȝerpencte.
 æȝþer ȝe on Mobe ȝe on lichoman. ſpȳlc iſ þæt þ̅ pe
 pȳnð hataþ.

VIII. Be þam ȝodcundan ſoneþonce ſpȳlce rið ſmea-
 ung 7 rið ȝerſeadſiſner iſ to metanne piþ þone "ȝear-
 piton. and ſpelce þ̅ hpeol biþ to metanne piþ ða eaxe.
 ſonþam rið eax pelt ealles þær pæner. ſpa deþ ſe ȝodcun-
 da ſoneþonc. he ⁊ rtyneþ ðone nobor 7 ða tunglu. 7 ða
 eorþan ȝedeþ ſtille. 7 ȝemetȝaþ þa ſeopen ȝerſeafta.
 þ̅ iſ pæter. 7 eorþe. 7 fȳr. 7 lyft. ða he p þpanaþ
 7 ȝepliteȝaþ. hpilum eft ⁊ unpliteȝaþ 7 on oþrum hiþe
 ȝebnenȝþ 7 eft ȝeebniþaþ. 7 tyðneþ ælc tudor. and
 hi eft ȝehȳt 7 ȝehelt. ðonne hit ſonealðob biþ. and
 ſonſearob. 7 eft ȝeeopþ 7 ȝeebniþaþ þonne þonne he
 pile. Sume uþſitan þeah recȝaþ þ̅ rið pȳnð ⁊ pealde æȝ-
 þer ȝe ȝeræla ȝe unȝeræla ælcer monner. Ic ðonne
 recȝe. ſpa ſpa ealle Criftene men recȝaþ. þ̅ rið ȝod-
 cunde ſonetiohhung hiſ pealde. nær rið pȳnð. 7 ic pat
 þ̅ hio demþ eal þing ſpiþe rihte. ðeah unȝerſeadſiſum
 ⁊ monnum ſpa ne þince. Hi penaþ þ̅ ðara ælc rie Gode.
 ðe hiora pillan fulȝaþ. Niſ hit nan punðor. ſonþam
 hi bioþ ablenðe mid ðam þioſtrum hiora ſcylða. Ac
 ſe ȝodcunda ſoneþonc hit undeſtrent eall ſpiþe pȳhte.
 ðeah uſ þince. ſon unum dȳrige. þ̅ it on poþ ſape.
 ſonþam pe ne cunnon þ̅ riht undeſtandan. He demþ
 ðeah eall ſpiþe pȳhte. ðeah uſ hpilum ſpa ne ðince.

IX. Ealle men ſpȳriaþ æfter þam hehtan ȝode.
 ȝe ȝode ȝe yfele. Ac ſonþȳ ne maȝon ða yfelan cuman
 to þam hean hnoſe eallra ȝoda. ſonþam hi ne ſpȳriaþ
 on riht æfter. Ic pat ðeah ðu cpeþe nu hponne to

"ȝearo pitan. 7 ſpȳlce þær lænan þing bioþ to metan-
 ne piþ þa ecan. ſpȳlce þ̅ hpeol C. ⁊ aſteſeþ C. p ȝeþpæ-
 naþ 7 pliteȝaþ C. q anpliteȝaþ C. r poþ C. ſ men C.
 me.

me. hpylc unpyht mæg bion mape ðonne he gefærige þæt hit gepyrþe. swa hit hwilum gepyrþ. þæt þam godum becymþ anfeald yfel on þerre worulde. 7 þam yfelum anfeald god. 7 oþre hwile ægþer gemengeb. ægþer ge þam godum. ge þam yfelum. Ac ic þe arcige hwearþ þu wene þæt ænig mon rie swa andgetfull þæt he mæge ongitan ælcne mon on nyht hwelc he rie. þæt he nauþer ne rie ne betera ne pyrra ðonne he his wene. Ic wæt ðeah þæt hi ne mægon. ac weorþað swiþe oft on wonne se riðo. ðe sume men secgaþ þæt rie mebe pyrrþe. sume men secgaþ þæt he rie pyrrer pyrrþe. þeah hwa mæge ongitan hwæt oþer do. he ne mæg witan hwæt he ðençþ. þeah he mæge sume his willan ongitan. þonne ne mæg he eallne. Ic þe mæg eac secgan sum hwilum be þam þæt þu miht ðy sweotol ongitan. ðeah hit ungerceabwære men ongitan ne mægen. þæt is for hwa se goda læce welle ðam halum men seftne wene 7 swetne. 7 oþrum halum biterne 7 swangne. 7 hwilum eft þam unhalum sumum lifne. sumum swangne. sumum swetne. sumum biterne. Ic wæt þæt ælc þara þe ðone cræft ne can. wile þær wunðrian for hwy hi swa don. Ac his ne wunðriaþ ða læcar nauht. forþæm hi witon þæt þa oþre wyton. forþæm hi cunnon ælces hwas meotwumnerre ongitan 7 tocnapan. 7 eac ða cræftas þe þær wif seolon. hwæt is swa hællo. bute rihtwiser. oððe hwæt is hwas untrýmner. bute unþearf. Hwa is þonne betera læce þære swale. þonne he ðe hi geseop. þæt is God. he aris x þa godan. 7 witan þa wifan. he wæt hwær ælc pyrrþe biþ. nis hit nan wunðor. forþæm he of þam hean hrofe hit eall geseah. and þonan mircas and metgas ælcum be his gepyhtum:

X. Wæt se ðonne hataþ wunð. ðonne se geseabwara God. ðe ælces monnes ðearfe wæt. hwæt wunð oððe gefearas þær ðe se ne wenaþ. And get ic þe mæg sume wifne searum worðum secgan be þam wæle þe is

1 oncnapan C. 2 se C. 3 ðæm C.

R 2

men.

mennisce geſceabſirnes mæz ongitan ða godcunðnerre,
 ꝥ iſ ðonne ꝥ pe ongitap þilum mon on oþre ſiran,
 on oþre hine God ⁊ ongit. Ðpilum pe tiohhiaþ ꝥ he ſie
 þe betſta. ⁊ þonne pat God ꝥ hit ſpa ne biþ. ðonne
 hƿæm hƿæt cýmþ oððe goder oððe yfeles mane þon-
 ne he þincþ ꝥ he ƿýrþe ſie. ne biþ ſio unſýhtſirnes no
 on Gode. Ac ſio ungleapnes biþ on ðe ſelfum. ꝥ ðu
 hit ne canſt on ſiht gecnapan. Oſt gebýneþ þeah ꝥ
 te men ongitap man on þa ulcan ſiran. ðe hine God on-
 git. Oſt hit gebýneþ ꝥ te manige men biop ſpa ⁊ un-
 getneme, ægþer ge on Mode ge on lichoman. ꝥ hi ne
 magon ne nan god don. ne nan ýfel nýllaþ unnetige,
 ⁊ biop eac ſpa ⁊ unþýlbige ꝥ hi ne magon nan *b* earfoþa
 gehýlbelice abepan. foþæm hit gebýneþ oſt ꝥ God
 nýle foþ hiſ milbheopnerre ⁊ nanum abependlic bƿoc
 him anſettan. Ðý læſ hi foþlætan hioþa unſceapful-
 nerre, ⁊ peopþan ƿýrpan. gý hi artýrebe biop ⁊ *d* ge-
 ſpenced. Sumne men biop ælcer cƿæfter full cƿæftige
 and full halige þeas ⁊ ſihtſire. ðonne þincþ ꝥ Gode
 unſiht ꝥ he ſpelce ſpence. ge ſuþum ⁊ þonne deaþ. þe
 callum monnum gecýnde iſ to þolienne. he him geðeþ
 reſtƿan ðonne oþrum monnum. ſpa ſpa gý ſum ſir
 man cƿæþ. ꝥ pe godcunða anpealb *f* geſƿiþode hiſ deop-
 lingas under hiſ ſiþeþa ſceade. ⁊ hi ſealde ſpa geopn-
 lice. ſpa ſpa man deþ ðone æpl on hiſ eagan. Mane-
 ge *g* tiligaþ Gode to cƿemanne to ðon georne ꝥ hi
 pilliaþ. hioþa anum pillum. manpealb *b* earfoþe to þro-
 pianne. foþam þe hi pilliaþ manan aƿe. ⁊ manan hli-
 ran. ⁊ manan peopþſcipe mið Gode to habbanne. þon-
 ne þa *i* habbaþ þe foſtop libbaþ.

XI. Oſt eac becýmð ſe anpealb ðýrre populde to
 ſƿiþe godum monnum. foþæm ſe anpealb þaþa ýflana
 peopþe foþorpen, Sumum monnum God *k* ſelleþ æg-

y andgit C. *z* untƿume C. *a* ungeþýlbige C. *b* ear-
 foþu C. *c* nan unabependlice bƿoc C. *d* geſpencede C.
e þone C. *f* geſƿiþode hiſ deoplingas C. *g* tiliað C.
h earfoþu C. *i* hæbben C. *k* ſelleþ C.

þeþ

þær ge god ge yfel gemengeð. forþæm hi æghþer ear-
 niaþ. Sume he beneaþaþ hiora pelan rpiþe hnaþe. þær
 ðe hi æper t gerælige peorþaþ. þy lær hi for longum
 gerælfum * let þneagan mid heafum bnoce. þæt hi
 leornugen ðone cnaht gehylde on ðam langan gefpince.
 Sume him ondrædaþ earfoþu rpiþon þonne hy þyrpen.
 Deah hi hi eaþe adneogan mægen. Sume hi gebýcgaþ
 peorþlicne hliran ðirrer andþearban lixer mid hiora
 agnum deaþe. forþæm hi penaþ þ hi / habben nan oþer
 fioh ðær hliran pyrþe buton hiora agnum fione. Sume
 men pænon gio unoferrpiþebllice. rpa þ hi nan ne mihte
 mid nanum wite oferrpiþan. Ða byrnodon hiora æfter
 genfum þ hi næren mid witem oferrpiþe. on ðam
 wæp rpeotol þ hi for heora godum weorcum hæfdon
 ðone cnaht þ * hi mon ne mihte oferrpiþon. Ac þa
 yfelan for hiora yfelum weorcum pænon gefitnobe oferr
 rpiþe. forþæm þ Ða witu gefitndon oþrum þ hi rpa
 * don ne donrten. 7 eac Ða gebetan þe hi ðonne bno-
 ciaþ. þ iþ rpiþe rpeotol tacn ðam wiran þ he ne sceal
 lufian to ungemetlice Ðar woruld gerælfæ. forþæm hi
 oft cumað to ðæm o pyrftan monnum. Ac hwæt wille
 þe cweþan be ðam andþearban pelan. Ðe oft cymþ to
 þæm godum. hwæt he elles rie butan tacn ðær to-
 wearban pelan 7 ðær ebleaner angin ðe him God getih-
 hob hæfþ for his goban willan. Ic wene eac þ te God
 welle manegum yfelum monnum gerælfæ forþæm 7 þeah
 he wæp heora gecyrd and heora willan rpa gefealde. þ
 hi for nanum earmþum ne biþ no ðy bettran. 7 ne
 na ðy pyrftan. Ac se goda læce. þ iþ God. lacnaþ hio-
 ra Mod mid ðam pelan. wile þ hi onwiten hronan him
 se wela come and oleece ðam þylær he him þone pelan
 wepne oððe hine þam pelan. 7 wene his ðearf to
 gode. 7 worlæte Ða unþearf 7 þa yfel ðe he ær for

* hi to up ahabben. 7 wonan on oferrmettum weor-
 ðen. Sume he let C. 1 næbben nan oþer fioh ðær hliran
 C. * him C. * gedon C. o pyrftum C. p ðe C. q ac
 þy pyrftan C. r æfyrne C.

his eamþum byðe. Sume beoþ ðeah þý pýrron gif hi pelan habbaþ. forþæm / ofermodigam for ðæm pelan 7 his ungemetlice brucað:

XII. Manegum men bioþ eac forgifene forþam þar populo geræþa. þ hi icyle ðam godum leanian hiora god. 7 ðam yfelum hiora yfel. forþam rimle bioþ þa godan 7 ða yflan ungeþpære betpýh him. ge eac hpi-lum ða yflan bioþ ungeþabe betpuh him selfum. ge forþum an yfel man bið hpihum ungeþpære him selfum. forþamþe he pat þ he untela deð. 7 penð him * man leana. 7 * nele ðeah þær gerpican. ne hit forþum him ne læt hpeopan. 7 ðonne for ðam 7 ringalan ege ne mæg no peorþan geþpære on him selfum. Ofð hit eac gebýreb þ re yfla forlæt his yfel for rumer oþer yfler monner andan. forþam he polbe mid þý 7 lætan þone oþerne þ he onrcunebe his þeapay. rpincþ ðonne ýmb þ rpa he rpiþort mæg. þ he tiolaþ ungelic to a bion þam oþrum. forþam hit is þær godcundan anpealþer gepu-na þ he rpncþ of yfle god. Ac hit nis nanum men aleþeþ þ he mæge piron eall þ Eob getiohhob hæfð. ne eac anecan þ þ he geporht hæfþ. Ac on ðæm hi habbaþ genog. to ongitanne þ re b rceoppend 7 re pe-alðend eallra gerceafra pelt. 7 nyhte gerceop eall þ he gerceop. 7 nan yfel ne porhte. ne get ne pýncð. Ac ælc yfel he adriþþ of eallum his rice. Ac gif ðu æfter ðam c anpealbe rcýpian pilt ðær ælmihtigan Eoder. þonne ne ongitst þu nan yfel on nanum þinge. þeah ðe nu þince þ heþ micel on ðis midðangeapde rie. forþæm hit is riht þ þa godan habban god eðlean hiora goder. 7 ða yflan habban pite hiora yfler. ne biþ þ nan yfel. þ te nyht biþ. ac biþ god. Ac ic ongitte þ ic þe hæbbe d aþriet nu mid þis langan rpelle. for-ðæm þe lýrt nu e hiora. Ac onfoh hiora nu. forþam

f hi ofermodigap C. i betpuh C. * þara C. * nyle C. 7 ringalum C. æ tælan C. a bionne C. b rcippend C. c hean anpalbe rpýpian pilt C. d aþetne mid ðý langan rpell C. e leoþa C.

hit

hit is se læcebom and se bſenc ðe ðu lange pilno-
deſt. þæt ðu þý eð mæge ðære laſe onſon :

XIII. Ða se ſiſdom ða þiſ ſpell aſeht hæfde. þa
ongan he eft ringan 7 þuſ cƿæþ. Liſ þu pillniſe mið
hlutrum mode ongiſtan ðone hean anſeald. beheald
þa tunglu þaſ hean heoſner. Dealdaf þa tunglu þa cal-
dan ſibbe ðe hi on geſceapne ƿæron. ſƿa þ̅ ſio ſýpene
runne ne on hriþ̅ no ðaſ dæler þaſ heoſener ðe ſe
mona onriþ̅. ne ſe mona no ne onhriþ̅ þaſ dæler
ſe ſio runne onriþ̅. Ða hƿile þe hio þaſ on biþ̅. ne
ſe ſceopna. ðe ſe hataþ Unſa. ne cýmþ̅ næſſe on þam
ſeſtðæle. þeah ealle oþſe ſceopnan ſapen mið þam no-
dore æfter þære runnan on þa eoþan. niſ hit nan pun-
don. ſoþam he is ſƿiþe neah þam up ende þære eaxe.
Ac ſe ſceopna ðe ſe hataþ æfenſceopna. Ðonne he
biþ̅ ſeſt geſepen. þonne tacnaþ he æfen. ſaþ̅ he þon-
ne æfter þære runnan on þære eoþan ſceade. oþ he
oſriþ̅ þa runnan hindan. 7 cýmþ̅ ƿiþ̅ ſoþan þa run-
nan up. þonne haten ſe hine monſenſceopna. ſoþam
he cýmþ̅ eaſtan up. bodaf þære runnan cýme. Ðio run-
ne 7 ſe mona habbaþ todæled betƿuht him þone dæg
and þa niht ſƿiþe emne 7 ſƿiþe geþƿænelice ſicſiaþ þuſh
godbundan ſoſerſceapunga 7 unaþnoſenlice þioſiaþ þam
ælmihƿigan Gode oþ domer dæg. ſoþ þý hi ne læt God
on ane heaſe þaſ heoſener bion. Ðý læſ hi ſoþdon
oþna geſceafra. Ac geſiþſuma God gemetgaþ ealla ge-
ſceafra 7 geþƿaþaþ þa he betƿuh him ƿuniaþ. hƿilum
ſliht ſe ƿæta þ̅ dnyge. hƿilum he gemengeþ̅ þ̅ ſýn ƿiþ̅
þam lice. hƿilum þ̅ leohte ſýn 7 þ̅ beoþhte up geſit.
7 ſio heſige eoþe ſit þaſ niþene be þaſ cýningeſ ge-
bode. brengeð eoþe ælcne ſeſtm 7 ælc tudon ælce
geape. 7 ſe hata ſumon dnygþ̅ 7 gearpaþ̅ ſæd 7 bleða.
7 ſeſtmbæra hæſſeſt bnyngþ̅ ſiþa bleða. hæglar and
ſnapar 7 ſe oſt ƿæda ſen leccaþ̅ Ða eoþan on ƿintſa.
ſoþam underſeþ̅ ſio eoþe þ̅ ſæd 7 geðeþ̅ þ̅ hit gne-
paþ̅ on lengten. Ac ſe metob ealla geſceafra ſet on
eoþan ealle gnopenbe ſeſtmar 7 ealle ſoþbnyngþ̅. 7
gehyt þonne he ƿýle. 7 eoþaþ̅ Ðonne he ƿýle. 7 nimþ̅
þonne

þonne he wile. Ða hwile ðe þa gerceafta þioþiaþ. sit se
 hehryta sceoppend on his heah setle. þanon he wile þam
 gepealdbledum ealle gerceafta. Nis nan punþor. for-
 ðamþe he is cýning. 7 dýhten. 7 æþelm. 7 fruma.
 7 æ. 7 wýðom. 7 rihtwýð dema. he sent ealla gerceafta
 to on his æpenda. 7 he het ealle eft cuman. Ðæt se
 an gertæððega cýning ne stæþelode ealla gerceafta.
 Ðonne punþon hi ealle tofropene 7 tofrenten and to
 nauhte punþon ealle gerceafta. Ðeah habbaþ gemæne-
 lice ða ane lufe. þ hi þeopian swilcum hlafordes. and
 frægniaþ þær þ he heora wealt. nis þ nan punþor. for-
 þam hi ne mihton elles bion. gif he ne þioþedon hiora
 fruman. Ða forlet se wýðom þ his. and cwæþ to me.

CAP. XL.

¶ **ÆÐER** Ðu nu ongipte hwider þiof swæce
 þ wille. Ða cwæþ ic. Sege me hwider hio wille.
 Ða cwæþ he. Ic wille secgan þæt ælc wýð bio
 god. sam hio monnum god þince. sam hio him wýð þince.
 Ða cwæþ ic. Ic wene þ hit eare swa bion mæge. þeah
 is hwilum oþer þince. Ða cwæþ he. Nis þær nan g tpy
 þ ælc wýð biof god. Ðara þe riht 7 nýtwýðe biof.
 forþam ælc wýð. sam hio se wýð. sam hio se
 unwýð. for þý cýmþ to þæm b godum þ hio oþer
 tpega do. oððe hine þneatige to ðon þ he bet do. þon-
 ne he ær wýðe. oððe him leanige þ he ær tela wýðe.
 And eft ælc wýð þara þe to ðam wýðum cýmþ. * for-
 þam twam þingum sam hio se wefe. sam hio se wýð-
 rum. gif to ðam wýðum cýmþ wefe wýð. þonne cýmþ
 he to eoleane his wýðla. oððe to þneatunge 7 to la-
 pe þ he æ get swa ne do. Ða ongan ic punþwigan and
 cwæþ. Is þ for inweardlice riht wacu þ Ðu þær secst.
 Ða cwæþ he. Swa hit is swa þu secst. Ac ic wolde. gif
 Ðu woldest. þ sit unc wendon sume hwile to þisef fol-

g tpeo C. b goodan C. * cýmþ forþam C. i þneunge
 C. k eft C.

ces rppæce. þylær hi cpeþon ꝥ pit rppæcon ofen mon-
nes anþget. Ða cpeþ ic. Spneꝥ ꝥ ðu wille.

II. Ða cpeþ he. Fenrt ðu ꝥ ꝥ ne rie god. ꝥ nyt
biþ. Ða cpeþ ic. Ic pene þæt hit rie. Ða cpeþ he. Alc
pynb is nyt þara ðe wapeudeþ. oððe lærþ. oððe
wriþþ. Ða cpeþ ic. Ðæt is roþ. Ða cpeþ he. Bio pi-
þeppeande pynb is þæm god þe winnaþ wiþ unþeapaz 7
penaþ hi to gode. Ða cpeþ ic. Ne mæg ic þær oþra-
can. Ða cpeþ he. Hwæt penrt þu be ðære godan wynbe.
ðe oft cymþ to godum monnum on ðerre worulde.
wylce hit rie forsetan ⁊ eora goda. hweþen þis folc
mæge cpeþan ꝥ hit rie yfel wynb. Ða 7 rmeapcode ic
7 cpeþ. Ne cwip ꝥ nan mon. Ac cpeþ ꝥ hio rie wriþe
god. swa hio eac biþ. Ða cpeþ he. Hwæt penrt þu be
þære unrepentlicpan wynbe. þe oft 7 þneataþ ða yfelan
to witnianne. hweþen þis folc pene ꝥ ꝥ god wynb rie.
Ða cpeþ ic. Ne penaþ hi no ꝥ ꝥ god wynb rie. Ac pe-
naþ ꝥ hio rie wriþe eapwile. Ða cpeþ he. Uton he-
aldan unc ꝥ wit ne penan swa swa þis folc penþ. Luf
wit ðær penaþ þe ðis folc penþ. þonne worlæte wit ælce
gerceadwifnesse and ælce rihtwifnesse. Ða cpeþ ic. Hw
worlæte wit hi a' þy ma. Ða cpeþ hi. forþy folcwe-
men secgaþ ꝥ ælce neþu wynb 7 unwyrsumu rie yfel.
Ac we ne seculon ðær geleafan. forþam þæt ælc wynb
biþ god. swa we ær rppæcon. sam hio rie neþu. sam
hio rie wyrsum. Ða wearp ic afeaw 7 cpeþ. Ðæt is
roþ ꝥ ðu secgt. Ic nat ðeah hwa hit durpe secgan dy-
regum monnum. forþam his nele nan dyrig mon.

III. Ða onrac we wifdom swilce 7 cpeþ. forþy ne
scyle nan wis monn 7 forhtigan ne gnosman to hwæm
his wif 7 wifþan scyle. hwæp him cume þære þu wynb
ðe lifu. Ðon ma þe we hwæta efne scyle ymb ꝥ gnos-
man. hu oft he seohstan scule. Ne biþ his lof na ðy

l gemet C. m auþen weþ C. n wriþþ C. o ælcra C.
p rmeapcode C. q þneataþ C. r ne mæg nan dyri man
geleafan C. s to wriþe ymb ꝥ gnosman C. t weorþe.
oððe hwæþen him cume þe neþu wynb þe lifu C.

S

læsse.

læsse. Ac is þen þ hit sie ðy mare. swa biþ eac þær
 wisan meo þy mare. þe him swaþne wýrð 7 neþne to
 becýmþ. Ðy ne * sceolde nan wir man * willian sefter
 lifes. gif he ænigra cnehta neof. oððe æniger weof-
 rice her for worulde. oððe ecer lifes æfter ðisse
 worulde. Ac ælc wir mon sceyle awinnan ægher ge wiþ þa
 neþan wýrðe ge wiþ ða winnuman. þy læs he hine for
 ðære winnuman wýrðe fortrurige. oððe for ðære
 neþan forþence. Ac him is þearf þ he 7 awebige þone
 midmeartan wez æ betwýh ðære neþan wýrðe 7 ðære
 lifan. þ he ne wilnige winnuman wýrðe 7 maran op-
 forhnerre ðonne hit gemetlic sie. ne eft to neþne.
 forþam he ne mæg * naþer ungemet ^b adriohan. Ac
 hit is on hiora ægenum anwealde swaþne ðara hi geceor-
 ran. Lif hi þonne þone midmeartan wez awebian willað.
 ðonne scýlan hi sefe him sefsum gemetgian þa winnu-
 man wýrðe. 7 ða onforðan. þonne gemetgaþ him liob
 þa neþan wýrðe ge on þisse worulde. ge on þære to-
 weardan. ^c swa swa ge adwýgan magan:

IV. Wel la wisan menn well. gaþ ealle on þone wez
 þe eow læsaþ ða forweardan birna þara godena gume-
 na 7 þara weofweornena wea ðe ær eow wearon. Eala
 ge earðan 7 iweofeornan. hwý ge swa unnytfe rion 7
 swa awundene. hwý ge ^d nellan acien æfter ðam wi-
 rum monnum and æfter ðam weofweornum. hwile
 hi wearon ða ðe ær eow wearon. and hwi ge ðonne nel-
 lon. riþþan ge hiora weara geacrod habben. him onhy-
 rian. swa ge riþort mægen. forþam hi punnon æfter
 wýrðrice on ðisse worulde. 7 tiledon goder lifan mid
 godum weorcum. 7 forhton gode birne þam ðe æfter
 him wearon. forþam hi puniaþ nu ofer þam tunglum.
 on ece eadignerre. for heora godum weorcum: Her
 endað þio weofe boc Boetier. and onginnd seo fýfte:

* sceyle C. x wilnian C. 7 awebie C. z betweoh C.
^a naþer C. ^b adriogan C. ^c swa swa he eafe adweogan
 magan C. ^d nýllen C.

V. Ða

V. Ða re ƿiſdom Ða Ðiſ ſpell e aƿehte hæbbe. Ða cƿæþ ic. Ðriþe ƿiht iſ þin laſ. Ac ic ƿolde Ðe nu f mýn-
gian þæne manigfealdan laſe þe Ðu me ær gehete be
þæne Godes foretiðhunge. Ac ic ƿolde ærert ƿitan
æt þe hƿæþeſ þ þ g anuht ſie þ þe oft gehioƿaþ þ men
cƿeþaþ be ſumum þingum þ hit ſcýle ƿear gebýrian.
Ða cƿæþ he. Me ƿæne b liofne þ ic onette ƿiþ þær þ
ic Ðe morte gelærtan þ ic Ðe ær gehet. 7 þe morte
getæcan ſƿa ſceortne ƿeg. ſƿa ic ſcýrtertne finðan
mihte to þinne cýðÐe. Ac hit iſ i ſƿa fýrr of un-
cnum ƿege. of þæm ƿege þe ƿit getiohhod habbaþ on
to farenne. þ þæt Ðu me ær bæde. hit ƿæne Ðeah
nýtterne to gecýrrenne 7 to ongitanne. Ac ic onbræde
þ ic Ðe læde hiðneſ hiðneſ on þa ƿaþar of þinum ƿege.
þ Ðu ne mæge eft þinne ƿeg aƿebian. Niſ hit nan pun-
don Ðeah þu k getyrige. gif ic þe læde i be þam ƿege.
Ða cƿæþ ic. Ne þearft þu no þ onbrædon. Ac ic bio
ſriþe m fægn gif Ðu me læbert hiðeſ ic Ðe biðde. Ða
cƿæþ he. Ic þe ƿille læpan bi ſpellum. ſƿa ic Ðe eallne
ƿeg býde. 7 Ðe þeah ſecgan ƿille. þ hit niſ nauht þæt
mon cƿiþ þ æniġ Ðing ƿear gebýrige. forþam ælc þing
cýmþ of ſumum Ðingum. for Ðý hit ne biþ ƿear ge-
býned. ac þær hit of nauhte ne come þonne ƿæne hit
ƿear gebýned :

VI. Ða cƿæð ic. Ac hƿonan com ſe nama ærert.
Ða cƿæþ he. Ariſtoteles min beoſlinge hit gerehte
on þæne bec þe Fyrica hatte. Ða cƿæþ ic. Ðu rehte
he hit. Ða cƿæð he. Men cƿædon ġio Ðonne him
hƿæt e hƿegnunga gebýnebe. þ þ ƿæne ƿear gebýned.
ſelce hƿa nu beſe eorþan. 7 finde þær Ðonne gold-
hord. 7 ſecge þonne þ þ ſie ƿear gebýned. Ic ƿat þeah
gif ſe beſene Ða eorþan no ne buſe. ne nan mon
ær þ gold þær ne hybbe. þonne ne funde he hit no.
forþý hit næſ na ƿear funden. Ac ſio ġodcunde for-
e aƿehte C. f mýnbgian C. g auht C. b liofne C.
i ſriþe ſeon C. k getioſne C. l bi Ðæm C. m gefægen
C. n forþæm C. o unpenunga C.

triohhung laþbe ðone þe he wolde þ þe gold hybbe,
 ⁊ eft þone þe he wolde þ he hit funde:.

VII. Ða cƿæþ ic. Ðat ic ongiƿe þ hit is ƿƿa ƿƿa
 þu ƿegrt. Ac ic wolde ðe acƿian hƿæþen ƿe ænigne
 ƿƿnȳdom habban oððe ænigne anƿeald hƿæt ƿe don.
 hƿæt ƿe ne ne don. ðe ƿio goðcunðe ƿoƿetrioðhung oþ
 þe ƿio ƿnȳd-ur nebe to ðam þe ⁊ þe ƿillen: Ða cƿæþ
 he. ƿe habbaþ micelne anƿeald. niſ nan geƿceabƿiſ ge-
 ƿceafþ þ næbbe ƿneodum. ƿe þe geƿceabƿiſneſſe hæfþ.
 ƿe mæg ðeman ⁊ toƿceaban ⁊ hƿæt he ƿilnian ƿceal ⁊
 hƿæt he onſcunian ƿceal. ⁊ ælc mon hæfþ ðone ƿnȳ-
 dom. þ he ƿæt hƿæt he ƿile hƿæt he nele, and ðeah
 ſhabbað ealle geƿceabƿiſe geƿceafþa gelicne ƿnȳdom.
 Englaſ habbaþ ƿilhte ðomaſ ⁊ goðne ƿillan, ⁊ eall hƿæt
 hi ƿilliaþ hi beƿiſaþ ƿiþe eaþe. ƿoþþæm þe hi naner
 *ƿoƿer ne ƿilliaþ. Niſ nan geƿceafþ þe hæbbe ƿnȳdom
 ⁊ geƿceabƿiſneſſe buton englum ⁊ mannum. Ða men
 habbaþ ſimle ƿnȳdom. þy maſian þe hi heora Moð neaſ
 goðcunðum ðingum lætaþ. ⁊ habbaþ ðær þy læſſan
 ƿnȳdom. þe hi heora Moðer ⁊ ƿillan neaſ ðiſſe ƿoþuð
 aþe lætaþ. Nabbap hi nænne ƿnȳdom ðonne hi hioſa
 agnum ƿillum hi ƿylfe unþeaƿum unðenþeodaþ. Ac ƿo-
 na ƿƿa hi heora Moð ⁊ aþendaþ ƿrom goðe. ƿƿa ƿeoþþ-
 aþ he ablenðe mid unƿiſðome. Ða þeah is an ælmihtig
 goð on hiſ þaſſe hean cæſtne. ƿe geƿyþþ ælceſ mon-
 neſ ⁊ geþane. ⁊ hiſ ƿoþuð. ⁊ hiſ bæða toƿceat. ⁊ gylt
 ælcum ætceþ hiſ geƿyþðum. Ða ƿe ƿiſðom þa ðiſ
 ƿell aƿeð hæfðe. þa ongan he ſingan ⁊ þuſ cƿæþ.

CAP. XLI.

***** EAD Omeþuſ ƿe goða ƿceop. þe mid Lneum
 D ƿeleſþ þær. ƿe ƿaſ Fiſgiliaſ laþeop. ƿe Fiſg-
 ***** liuſ þær mid Læðen þaƿum ƿeleſþ. þeah Ome-
 þuſ on hiſ leoþum ƿiþe hepeðe þære runnan gecynð.

þ ƿneodum C. ⁊ hi C. ⁊ hƿær C. ſ nabbap C. ⁊ þæt C.
 *ƿoſ C. ⁊ ƿilla C. ⁊ onþendaþ C. ⁊ geþoht C.

7 hioſe cƿæſtar. 7 hioſe bioſhto. ne mæg heo þeah
ealle geſceafra geſcinan. ne þa geſceafra. þe heo ge-
ſcinan mæg. ne mæg hio ealle endemeſt geſcinan. ne
ealle innan geonſcinan. Ac niſ þam ælmihtigan Gode
ſƿa. þe iſ ſcýppend ealra geſceafra. he geſeoþ 7 þurh-
ſeoþ ealle hiſ geſceafra ænbemeſt. ðone mon mæg ha-
tan buton leaſe ſoþe Sunne:.

II. Ða re ƿiſdom þa ðiſ leoþ arungen hæfde. þa
geſƿýgode he ane lýtle hƿile. Ða cƿæþ ic. Sum b tuma
hæfþ ſƿiþe gedneſed. Ða cƿæþ he. Ðæt iſ re. Ða cƿæþ
ic. Ðiſ iſ þ þ þu e regirt þ. God d ſýlle ælcum ſƿý-
dom ſƿa god to ðonne. ſƿa ýfel. ſƿæþen he pille. and
þu regirt eac þ God ƿiſe ælc þing e ænen hit f geſƿýþe.
7 þu regirt eac þ nan þing f ſƿýþe bute hit God pille
oððe geþaſige. 7 ðu regirt þ hit ſcýle eall ƿapan ſƿa
getiohhod habbe. Nu ƿundſue ic þæt hƿý hi geþaſige
þ þa ýſelan men habban þone ſƿýdom þ hi maƿon ðon
ſƿa god ſƿa ýfel ſƿæþen ſƿa hi pillan. ðonne he æn
æt þ hi ýfel ðon pillað. Ða cƿæþ he. Ic þe mæg ſƿiþe
eafre geandſƿýntan þæt ſƿeller. Ðu ƿolde g he nu locian
giſ hƿýlc ſƿiþe ſiſe cynung ƿæpe 7 næfde nænne b ſƿý-
ne mon on eallon hiſ ſiſe. Ac ƿæron ealle þeoſe. Ða
cƿæþ ic. Ne þuhte hit me i nauht rihtlic. ne eac k ge-
ſiſenlic. giſ him ſceolban þeoſe men þenigan. Ða cƿæþ
he. Ðæt ƿæpe ungecýnlicne. giſ God næfde on eal-
lum hiſ ſiſe nane ſƿige m ſceafte under hiſ anſealde.
ƿoþþam he geſceop tƿa n geſceadſiſan geſceafra o ſƿio.
englaſ 7 men. þam he geaf micle giſe ſƿeodomeſ. þ
hi moſton ðon ſƿa god ſƿa ýfel ſƿæþon ſƿa hi ƿolðon.
he ſælde ſƿiþe fæſte giſe 7 ſƿiþe fæſte æ mid þæne
giſe ælcum menn oþ hiſ ende. þ iſ re p ſƿýdom. þæt
i te mon mot ðon þ he ƿile. and þ iſ ſio æ þ gult æl-
cum men be hiſ geſƿýhtum ægþen ge on ðiſſe ƿoſulde

b tƿeo me C. c ſægrt C. d ſelle C. e æn C. f geſe-
oþe C. biſ. g þe nu lician C. h ſƿeone C. i no C. k nauht
geſiſenlic C. l Ðæt ƿæpe uncýnlicne C. m geſceafte C.
n geſceadſiſa C. o ſƿeo C. p ſƿeodom C. q ſe C.

ge on þære topeapðan swa god swa yfel swa þær he beð. ⁊ men magan begitan þurh þone fnyðom swa hwæt swa he willað. buton deað hi ne magon forgyrran. æc hi hine magon mid godum weorcum gelettan ꝥ he ⁊ þy laton cymþ. ge fupþum of opelðo hi hine hwilum lettaþ gif mon to godum weorce ne onhagie habbe godne willan. ꝥ is god. Ða cwæð ic. wel þu me hæfst agetne on ðam tpeon. ⁊ on þære gebrecednesse þe ic ær on wæs be þam freodome. Ac ic eom nu get on micle manan gebrecednesse geunrotod. fulneah of ormodnesse. Ða cwæð he. * Ða cwæð ic. / Ðis is ymb þa Godes forsetiohhunge. forþam we geheraþ hwilum secgan ꝥ hit secle eall swa gefyrðan swa swa Godes æt fruman getiohhob hæfde. ꝥ hit ne mæge nan mon apendan. Nu ðincþ me ꝥ he do soð. Ðonne he arað þa godan. ⁊ eac þonne he witnaþ ða yfelan. gif ꝥ soð is. ꝥ hit him swa gefceapen wæs ꝥ hi ne moston eller don. unnýtlice we spincað ðonne we ur gebiddað. ⁊ ðonne we fæstað. oððe ælmeðran fellað. gif we his nabbað ðy mapan ðanc. þonne þa þe on eallum ðingum widaþ on hiora agenne willan. ⁊ æfter hiora lichoman luste innað.

III. Ða cwæð he. Ðis is so ealde soðung þe ðu longe soðoðort. ⁊ manige eac ær ðe. þara wæs sum Marcu. ofne naman Tulliu. þribban naman he wæs gehaten Licio. ⁊ ðe wæs Romana hegetoga. se wæs uþrita. se wæs swiðe aburgod mid ðære ylcan swæce. Ac he hi ne mihte bringan to nanum ende on þone timan. forþy heora Godes wæs aburgod on ðisse worulde willnunga. Ac ic ðe secge. gif ꝥ soð is ꝥ ge secgaþ ꝥ hit wæs unnet gebod on godcundum bocum ꝥ Godes beað ꝥ mon secalde forlætan yfel ⁊ don god. ⁊ eft se cwiðe ðe he cwæð. swa mon ma spincþ. swa mon manan meðe onfehþ. ⁊ ic pundrige hwi þu hæbbe forgyten eall ꝥ þu wit ær swacon. Wit wædon ær ꝥ so godcunde forsetiohhung ælc god soðhte. and nan yfel. ne

⁊ þe C. * hwæt is so micle unrotnes habet Cott. C. / hit C. ⁊ onpendan C. ⁊ se C. ⁊ bebeað C.

nan ne tlohhoðe to pýpcenne. ne næfre ne poþhte.
 ge fupþum ꝥ pit ⁊ gepihton to gode. þæt folcſcum
 monnum yfel þuhte. ꝥ pær ꝥ mon pſæce and pitnoðe
 hþone for hiſ yfele. Ðu ne fæðe pit eac on ðiſſe ilcan
 bec. ꝥ God hæfde getlohhoð æfnyðom to fýllenne mon-
 num. ⁊ fpa a diode. ⁊ gif hi ðone fnyðom b tela ge-
 healbon. ꝥ he hi polde fpiþe peopþian mid ece rice. ⁊
 gif hi ðone fnyðom forheolben. ꝥ he hi ðonne polde
 pitnian mid deaðe. Ðe teohhoðe gif hi hþæt gefýng-
 don on þam fnyðome. ꝥ hi hit eft on ðam fpeodome
 mid hþeoprunge gebeton. ⁊ gif hioſa hþilc fpa heaf-
 heort pæne ꝥ he nane hþeoprunge ne býde. ꝥ he þonne
 hæfde nihtlic pite. Ealla gefceafra he hæfde getloh-
 hoð e ðeope. buton englum and monnum. forðy ða
 oþra gefceafra þeope rint. hi d habbaþ hioſa þenunga
 oþðomeſ dæg. Ac þa menn ⁊ ða englaſ. e þeſſige rint.
 folcſtaþ hioſa þenunga. Ðæt maƿon men cpeþan ꝥ
 fio godcunde forsetlohhung getlohhoð hæfde ðær þe
 hio ne þuphtuge. oððe hu maƿon hi hi faladigen. ꝥ
 hi ne maƿon god don. nu hit aþriten iſ ꝥ God gi-
 elde ælcum men g æfter hiſ gefýphtum. Ðpy fceal
 þonne ænig monn bion idel. ꝥ he ne b þeopce. Ða cpeþ
 ic. Genog þu me hæfþ i gefnylroð þæne tpeounge mi-
 ner Mober. be þæne acrunge ðe ic ðe acrode. Ac ic
 ðe polde giet aſcien rume fſpæce ðe me ymb tpeoþ.
 Ða cpeþ he. Ðæt iſ ꝥ. Ða cpeþ ic. Genog me iſ cuþ
 ꝥ God hit pat eall beforan. ge god ge yfel. ær hit
 gefýpþe. ac ic nat hþæþer hit eall gefýpþan fceal una-
 pendendlice ꝥ he pat ⁊ getlohhoð hæfþ. Ða cpeþ he.
 Ne þearf hit no eall gepioþþon unapendendlice. Ac ſum
 hit fceal gepeoþþan unapendendlice. ꝥ biþ ꝥ te upe nýð-
 þearf biþ. ⁊ hiſ pilla biþ. Ac hi iſ ſum fpa gepað ꝥ
 hiſ niſ nan neobþearf. ⁊ þeah ne deþaþ no ðeah hit

⁊ gefeahhton to goodum C. æ fpeodom to fellanne C.
 a býde C. b to lange heolbon C. c þeopu C. d healdaþ
 C. e ðe fſpeo rint C. faladian C. g be C. h pýpce C.
 i gefneolroð C.

geþionþe. ne nan hearn ne biþ. Ðeah hit no ne ge-
 pýrþe. Liefenc nu be þe relcum hƿæþen þu ænig ðing
 ſƿa fætte getiohhob hæbbe ꝥ þe þýnce ꝥ hit næfre
 þinum pillum ꝥ onpendeb peoþe. ne þu buton beon ne
 mæge. oððe hƿæþen þu eƿt on ængum geþeahƿe ſƿa
 tƿionæbe ſic. ꝥ ðe helpe hƿæþen hit gepýrþe. þe hit
 no ne gepýrþe. Fela iſ ðæra þinga ðe Grob ær pat ær
 hit gepýrþe. ⁊ pat eac ꝥ hit beſaþ hiſ geſceaftum
 giſ hit gepýrþ. nat he hit no forþy ðe he wille ꝥ
 hit gepýrþe. Ac for þy ðe he wile forþýnnan ꝥ hit
 ne gepýrþe. ſƿa ſƿa god ſcƿarþtýra ongiſ micelne winð
 hƿeoſe ær ær hit peoþe. ⁊ hæſ ſealban ꝥ ſeſl. ⁊
 eac hƿilum lecgan þone mæſt. and lætan þa m betinge.
 giſ he ær þeoſer winðer hætte. ƿærnæþ he hine wiþ ꝥ
 peoþen :

IV. Ða cƿæþ ic. Spiþe ƿel ðu min hæft geholpen
 æt þære ſƿæce. and ic ƿunðrige hƿi ſƿa mænige ƿiſe
 men ſƿa ſƿiþe m geſpuncen mid ðære ſƿæce. and ſƿa
 litel geſiſ funden. Ða cƿæþ he. Ðær ƿunðarft ðu
 þær ſƿa ſƿiþe. ſƿa eþe ſƿa hit iſ to ongiſtanne. Ðu ne
 ƿarft ðu ꝥ manig ðincg ne biþ no ongiſten ſƿa ſƿa hit
 biþ. Ac ſƿa ſƿa ðær andgiſter mæþ biþ þe þær æfter
 ſƿiþaþ. o Ðilc iſ ſe ſiſdom. ne mæg nan mon of þiſ-
 ſe ƿoſulde ongiſtan. ſƿilcne ſƿilce he iſ. Ac ælc ƿinð
 be hiſ andgiſter mæþe ꝥ he hine ƿolde ongiſtan giſ he
 mihte. Ac ſe ſiſdom mæg ur eallunga ongiſtan ſƿilce
 ſƿilce ƿe ſunð. Ðeah ƿe hine ne mægon ongiſtan eallun-
 ga ſƿilce ſƿilce he iſ. forþæm ſe ſiſdom iſ Grob. he
 geſiþ eall ure ƿýnc. ge god ge ýfel. ær hiſ ge-
 ƿorðen ſien. oððe g ſƿiþon geþoht. Ac he ur ne net
 no þy hƿæþon to þam ꝥ þe r nyde god don. ne ur ne
 ſƿýrnþ ꝥ þe ýfel don. forþam þe he ur ſealde ſƿý-
 dom. Ic ðe mæg eac tæcan ſume biſne. ꝥ þu þy eð

l onpend ne C. l on hƿeoſe ſe ær ær hit geþeoſþe C.
 m betinge C. n ſpuncen C. o Ðilc iſ ſe ſiſdom ꝥ hine
 ne mæg. C. p geþorðene C. q ſƿiþum C. r nebe ſcýlen
 god don C. ſ ſepnþ C.

ongi-

ongitan miht ða rppæce. : Ðæt þu part þ̅ geriht. 7
geþener. and gefnebner ongitaþ ðone lichoman ðær
monner. 7 þeah ne ongitaþ hi hine no gelicne. Ðe ea-
pan ongitaþ þ̅ hi gehioraþ. 7 ne ongitaþ hi þeah þone
lichoman eallunga * gegnapiaþ. 7 gefneban þ̅ hit licho-
ma biþ. Ac hio ne mæg gefneban hƿæþen he biþ Ðe
blaç Ðe hƿit. Ðe fæger þe unfæger. Ac riō gerihð
æt " ffruman ceƿne. rpa ða eagan on berioþ. hi ongi-
taþ ealle ðone andƿlitian þær lichoman. Ac ic polde get-
peccan rume pace. þ̅ ðu * ƿirter hƿær þu 7 ƿundre-
der :

V. Ða cƿæþ ic. hƿæt iſ þ̅. Ða cƿæþ he. Hit iſ þ̅
re an monn ongitt þ̅ þ̅ he on oþrum ongitt rýnderlice.
he hine ongitt þurh ða eagan rýnderlice. þurh ða ea-
pan rýnderlice. Ðurh hiſ nædelſan rýnderlice. Ðurh
gerceabƿirnerre rýnderlice. Ðurh gefir andgit. Moni-
ge rint ꝛ cucepe gerceafta unrtýuende. rpa rpa nu
" ffrcaſ rint. and habbaþ ðeah rume ðæl andgiter.
foþþæm hi ne mihton eller libbon. gif hi nan gnot
andgiter næfdon. rume magon gerion. rume magon
gehýpon. rume gefnebon. rume geſtincan. Ac ða rty-
uendan netenu rint monnum gelicpan. foþþam hý hab-
baþ eall þ̅ ða unrtýuendan habbaþ. 7 eac mane to. þ̅
iſ. þ̅ b hio hýrigaþ monnum. luſiaþ þ̅ hi luſiaþ. and
hatiaþ þ̅ hi hatiaþ. 7 c flýþ þ̅ hi hatiaþ. 7 recap þ̅ hi
luſiaþ. Ða men ðonne habbaþ eall þ̅ pe ær ymbe rppæc-
on. 7 eac to eacan ðæm micle giſe gerceabƿirnerre.
Englaſ ðonne habbaþ gefir andgit. Foþþæm rint þær
d rceafta þur gerceapene. þ̅ þa unrtýuendan hi ne aheb-
ben oſen ða rtyuendan. ne him ƿiþ ne ƿinnan. ne þa
rtyuendan oſen ða men. ne ða men oſen ða englaſ.
ne ða englaſ ƿiþ Grob. Ac þ̅ iſ earmlíc þ̅ re mæſta
ðæl monna ne reeþ on þ̅ þ̅ him foþgiſen iſ. þ̅ iſ ge-

: Ðæt C. * rpylcne rpylce he biþ. riō gefnebner hine
mæg gegnapian C. " ffrum ceƿne C. x ƿirre C. 7 ƿund-
rode C. x cucepa C. a rcyfſircaſ C. b onhýuaþ C.
c fluoþ C. d gerceafta C.

ƿceadƿirneſſ. ne ꝥ ne ƿ ƿeeþ ꝥ him ofer ƿr. ꝥ ƿr ꝥ en-
 glar habbaþ 7 ƿire men. ꝥ ƿr ƿepir andƿet. Ac meſt
 monna ſonſtƿræþ nu neatum on þæm ꝥ hi ƿillmað
 ƿopulð luſta ƿpa ƿpa netenu. Ac ƿir ƿe nu hæfdon ænig-
 ne dæl untƿioƿenber andƿiter ƿpa ƿpa englar habbað.
 þonne mihte ƿe onƿiton ꝥ ꝥ andƿet biþ micle betere
 ðonne ƿre 8 ƿerceadƿirneſſe. ðeah ƿe ſela þrmean. þe
 habbaþ liſellne ƿeanopitan buton tƿeon. Ac þam en-
 glum niſ nan tƿeo naner þæra ðinga þe hi ƿiton. ƿon
 ða ƿr hioſa ƿeanopito ƿpa micle betra ðonne ƿre ƿe-
 ƿceadƿirneſſe. ƿpa ƿre ƿerceadƿirneſſe ƿr betere þonne
 ƿnytena andƿit ſie. oððe þær ƿepiter ænig dæl ðe
 him ƿonƿifen ƿr. auþer oððe hƿopum neatum oþþe
 unhƿopum. Ac uton nu habban ƿre Moð-ƿr ƿpa ƿpa ƿe
 ƿremerð mæƿen ƿiþ ðær hean hƿofer þær hehſtan and-
 ƿiter. ꝥ þu mæƿe hƿæðlicort cumon 7 eþelicort to
 þinne æƿenne cƿððe þonan þu ær come. þær mæƿ þin
 Moð 7 þin ƿerceadƿirneſſ ƿereon openlice ꝥ ꝥ hit nu
 ƿymb tƿeoþ ælceſ ðinger. æƿer ƿe be ðære ƿobcun-
 dan ƿerƿceapunge. þe ƿe nu oþr ƿymb ƿƿræton. ƿe be
 ƿnum & ƿnyðome ƿe ƿpa be eallum ðingum :

VI. Ða ƿe ƿirðom ða þir ƿpell aræð hæfde. þa on-
 ƿan he ſingan 7 þur cƿæþ. Ðæt þu mihte onƿitan ꝥ
 manig ƿyht ƿr miſtlice ſepende ƿeon eoþan. 7 ſint
 ƿræþe ungeliceſ haper. 7 ungeliceſ ƿarap. ſume licƿap
 mid eallon lichaman on eoþan. 7 ƿpa ſnicende ƿarap ꝥ
 him nauþer ne fet ne ſiþenar ne ſultumaþ. 7 ſume biþ
 tƿioſete. ſume ƿioſepete. ſume fleoƿende. 7 ealle þeah
 bioþ oþr dune healde ƿiþ þære eoþan. 7 þider ƿillniap.
 oþþe þær þe hi lƿrt. oþþe þær þe hi beþunƿon. Ac ſe mann
 ana ƿæþ ƿƿrihte. ꝥ tacnaþ ꝥ he ſceal ma þencan ƿr þon-
 ne nyþer. Ða lær ꝥ Moð ſie moþopon þonne þe lichoma.
 Ða ƿe ƿirðom þir leoþ arungen hæfde. Ða cƿæþ he.

ƿ ƿecap C. f nu onhƿep C. g ƿerceadƿirneſſ ſie C.
 b rmean C. i netan C. & ſneobome C.

CAP. XLII.

OR þy pe sceolbon eallon mægne sprian ær-
 F. ten Gode. þ pe wipron hwæt he wære. þeah
 hit ure mæþ ne rie þ pe witan hwæt he rie. pe
 sculon þeah be ðær andgiter mæþe ðe he ur gifþ.
 fundigan. swa swa pe ær cwædon. þ mon sceolde ælc
 ðing ongitan be his andgiter mæþe. forþam þe ne ma-
 gon ælc ðing ongitan swylc swilce hit is. Ælc ge-
 sceaft ðeah ærþen ge gesceadwis ge ungesceadwis þ
 sweotol þ Gode ece is. forþam næfre swa manega ge-
 sceafta and swa micla 7 swa swa hi ne underþiobben
 lærran gesceafta 7 lærran anwealde þonne hi ealle fin-
 don. ne forþum emn miclum. Ða cwæþ ic. hwæt is ec-
 ner. Ða cwæþ he. Ðu me ahsart micler 7 eapower to
 ongitanne. gif ðu hit ongitan wilt. Ðu scealt hab-
 ban ær ðiner morder eagan clæne 7 hluttre. Nemaz
 ic ðe nauht helan þær þe ic pat. fært ðu þ þis þing
 findon on ðis middanearde. An is hwilenlic / þær þe
 ærþen ge fruman ge ende. 7 ic nat ðeah nan puht
 þær ðe hwilenlic is naþen ne his fruman ne his ende.
 Oþer þing is ece. þ hæfþ fruman 7 næfþ næne ende.
 7 ic pat hponne hit onginþ. 7 pat þ hit næfre ne ge-
 endað. þ sint englas and monna swa. Ðurbe þing is
 ece buton ende 7 buton anginne. þ is God. Betwuh þam
 þis is swiþe micel toscead. Læf þis þ ealle sculon ar-
 weagan. þonne cume wit late to ende þisse bec. oððe
 næfre. Ac an ðing þu scealt nyde þær ær witan.
 for þy God is gehaten swa hehte ecner. Ða cwæþ ic.
 hwæt. Ða cwæþ he. forþon þe witan swiþe lytel þær þe
 ær ur wære. buton be gemýnde. 7 be gearcunge. and
 get læsse þær ðe æfter ur biþ. þ an ur is gewislice
 andweard þ te þonne biþ. ac him is eall andweard. ge

swipren C. fundigan C. o biþ C. swa swa swa C.
 7 witan C. hluton C. swæt hæfþ ærþen C. 7 towea-
 gan C. an C. gearcunge C.

þ̅ te ær pær. ge þ̅ te nu is. ge þ̅ te æfter ur bið. eall hit is him andþearf. Ne pexþ̅ hys pelena. ne eac næfre ne panaf. Ne ofman he næfre nan puht. forðæm næfre nauht he ne forþgeat. Ne recð he nanpuht. ne ne rmeaf. forþam ðe he hit pat eall. Ne recþ he nan puht. forþam he nan puht ne forþleas. Ne eht he nanre puhte. for þy hine nan puht ne mæg flior. Ne ondræt ⁊ he nanpuht. forðæm he næfð nænne ricran. ne furþum nænne gelican. Simle he biþ gifende. ⁊ ne panaf hys næfre nauht. Simle he bið ælmihtig. forþæm he rimle pile god and næfre nan yfel. nis him naner ðinger neþearf. Simle he bið lociende. ne flæpþ he næfre. Simle he biþ gelice manþrære. rimle he biþ ece. forþam næfre no tid næs þ̅ he nære. ne næfre ne pýrþ̅. Simle he bið freoh. ne biþ he to nanum peorce genebeb. for hys godcundlicum anpealbe he is æghwær andþearf. His micelnesse ne mæg nan monn ametan. nis þ̅ ðeah no ælichomlice to penanne. ac gæstlice. swa swa nu wifdom is ⁊ rihtwifnes. forþæm he þ̅ is self. Ac hwæt ofermodige ge þonne. oððe hys ahebbe ge eow þis swa heane anpealb. forþam þe hi nauht þis hine don ne magon. forþæm se eca ⁊ se ælmihtiga rimle sit on þam heah setle hys anpealder. þonan he mæg eall geseon. and gult ælcum be ðam nyhte æfter hys gepwritum. forþam hit nis no unnyt ðæt se hopien to Gode. forþæm he ne e pelt no swa swa se doþ. Ac d abiddaþ hine eadmodlice. forþæm he is swiþe summod and swiðe mildheort. Hebbað eowen Mōd to him mid eowum hondum ⁊ biddaþ ðær ðe riht se and eowen þearf se. forþam he eow nyle pýrnan. hatiaþ yfel ⁊ fliof swa ge swiþost magon. lufiaþ cræftas ⁊ folgiaþ ðæm. Ge habbaþ micle e ðearfe þæt ge rimle sel don. forþæm ge rimle beforan þam ecan ⁊ þam ælmehtigan Gode doþ eall þ̅ þ̅ ge doþ. eall he hit gesehþ ⁊ eall he hit forgilte. A M E N.

⁊ he him nane puht C. ælichomlice C. æge C. b swiþe rihte C. e pent C. d biddaþ C. e neþearfe C.

In codice Oxoniensi, recentiore tamen manu, adjicitur sequens divini nominis invocatio: cujus ne minimum quidem vestigium in Cottoniano codice deprehendas.

Drihten ælmihtiga God. pyrhta 7 pealbend ealpa ge-
 rceafta. ic bidde ðe for þinre micelan mildheoptner-
 san. 7 for þære halegan rode tacne. 7 for ðcam Ma-
 rian mægh hade. and for ðcem Michaeler gehyrsum-
 nerre. 7 for ealpa þinra halgena lufan 7 heora ear-
 nungum. ꝥ þu me gepirrige bet þonne ic apyrhte to
 þe. 7 gepirra me to ðinum pillan and to minre raple
 þearfe bet ðonne ic sylf cunne. 7 gertaþela min Mod
 to ðinum pillan 7 to minre raple þearfe. 7 gertpan-
 ga me piþ þær deofles coftnungum. and aþyrpa fram
 me ða fulan galnyrre 7 ælc unrihtpirnyrre. 7 gercylde
 me piþ minum piþerppinum gerepenlicum 7 ungerepen-
 licum. 7 tæc me ðinne pillan to pyrcenne. ꝥ ic mæge
 ðe inpearðlice lufian to foron eallum þingum mid clæ-
 num gehance 7 mid clænum lichaman, forþon þe ðu
 eart min rceoppend. 7 min alyend. min fultum. min
 fporer min trefner. 7 min to hopa. ri þe lof 7 pulder
 nu 7 a' a' a' to populde buton æghwilec ende. Amen:

Finis BOETHII.

VERSIONES POETICÆ

è Codice Cottoniano desumptæ.

Cap. 1. Pag. 1. Lin. 1.

Consolationis hujus caput Primum, quod totius opusculi occasionem complectitur, Poetice exequitur codex Cottonianus hunc in modum.

Hit pær geara iu.
 ðatte Gotan.
 eartan of Scipþia.
 ſcelðar læbbon.
 ðneate gehþungon.
 ðeob lond monig.
 ſetton ſuþpeardes.
 ſige ðeoda tpa.
 Gotene ſice.
 gearmælum peox.
 hæfðan him gecynbe.
 cýningas tpegen.
 Ræðgod and Alepic.
 ſice gehungon.
 Ða pær ofer muntgiop.
 monig atyhteð.
 Gota gylper full.
 guþe gelyrteð.
 folc gepinner.
 ſana hpeapfoðe.
 ſcip on ſceafte.
 ſceotend ðohton.
 Italia ealla geþongan.
 lindþigende.

higelærtan.
 ſpua efne ſnom muntgiop.
 of ðone mæran pearþ.
 ðær Sicilia ræ.
 ſtreamum in eglond.
 micel eþel mæraþ.
 Ða pær Romana ſice gepun-
 abnocen þurða cýrt. [nen.
 beadu ſincum pær.
 Rom gepýmeð.
 Ræðgot and Alepic.
 ſopon on ðæt færtan.
 fleah Larene.
 mid ðam æþelingum.
 ut on Grecaſ.
 Ne meahþe þa.
 ſeo pea laſ.
 piſe ſoprtanban.
 Gotan mid guþe.
 gio monna geſtpon.
 ſealbon unpillum.
 eþelpearðas.
 halige aþas.
 pær gehpæþeneſ paa.

Deah

Deah pær mago sinca.
 Mod mid Lrecum.
 gif hi leodryman.
 læstan doyrten.
 Stob ðnæge on ðam.
 ðeod pær gepunnen.
 pintra mænigo.
 of ðæt pýnt gercnar.
 ðæt he peodrice.
 ðegnar and eoplar.
 hepan sceolban.
 ƿær se Desetema.
 Lpiste gecnoben.
 cýning relsa onfeng.
 fulluht ðeapum.
 Fægnodan ealle.
 Rompana bearn.
 and him pecene to.
 fpiher pilneton.
 De him fæste gehet.
 ðæt hy eald puhta.
 ælcer morten.
 pýpþe gepunigen.
 on ðæne pelegan býrig.
 ðenden God puolde.
 ðæt he Grodena gepealb.
 agan morte.
 De ðæt eall aleag.
 pær ðæm æbelinge.
 Appianer gebpola leofne.
 ðonne Drihtner æ.
 Det lohanner.
 godne Papan.
 heafde beheapon.
 nær ƿ hæplic bæd.
 eac ðam pær unrim ofner
 ƿre Gota fremebe. [maner.
 godpa gehpildum.

Da pær siena sum.
 on Rome býrig.
 aheren Denetoga.
 hlaforde leof.
 ðenden Lyncertole.
 Lrecar piolbon.
 Dæt pær sihtpær siunc.
 nær mid Rompanum.
 siungeofa rella.
 ƿrōðan longe he.
 pær for peopulde ƿir.
 peopþ mænþa georn.
 beorn boca gleap.
 Boitun.
 se hæle hatte.
 se ðone hlifan gefah.
 ƿær him on gemýnde.
 mæla gehpilde.
 ƿfel and eopit.
 ðæt him elpeodge.
 Kýningar cyðdon.
 pær on Lrecar holb.
 gemunde ðara ana.
 and ealdpuhta.
 ðe hir elþan.
 mid him ahton.
 longe lufan ƿ liffa.
 Angan ða listum.
 ƿmbe ðencean.
 ðeapflice.
 hu he ðiden meahte.
 Lrecar oncerpan.
 ðæt se Larene.
 eft anpald ofer hi agan
 rende æpenb gepnat. [morte.
 eald hlaforðum.
 begelice.
 and hi for Drihtne.

bæd

bæð ealþum tpeopum.
 Ðæt hi æt to him comen.
 on ða ceartne.
 lete lreca pitan.
 næban Rompanum.
 rihter pyppe.
 lete ðone leobryce.
 Ða þa lare ongeat.
 Deobric Amuling.
 and þone ðegn oferfeng.
 heht færllice.
 folcgeþas healþon.
 ðone hefeþine.
 pær him hneoh fea ege.
 from ðam eople.
 he hine inne.
 heht on carceþne.
 clurten belucan.
 Ða pær Mōb fea.
 miclum gebreþed.
 Boetiur breac longe ær.
 plencea under polcnum.
 he ðy pyp meahþe.
 ðolian þa þpæge.
 Ða hio ſpa þearl becom.
 fær ða oþmōb eopl.
 æne ne penþe.
 ne on þam færtene.
 fnoþne gemunde.
 ac he neopol ætneahþ.
 niþen of tune.
 feol on ða flone.
 fea poþa ſpæc.
 foþhoht ðeaple.
 ne penþe þonan.
 æþne cuman.
 of þam clammum.
 cleopode to Drihtne.

geompan ſtemne.
 gybbode þur.

Cap. 2. Pag. 2. lin. 14.

Ðpæt ic hoþa fea.
 lurtlice geo.
 fanc on ſælum.
 nu ſceal ſiofengeþe.
 pope gepægeb.
 pſeccea ſiomor.
 ſingan ſapcþas.
 Mō ðiof ſiccetung.
 haþaþ aþeleþ.
 Ðer geocra þ ic.
 Ða geb ne mæg.
 geþegean ſpa fæþne.
 Ðeah ic fea ſio ða.
 ſette foþ cþa.
 Ðonne ic on ſælum pær.
 Oft ic nu miſcþpæ.
 cuþe ſpæce.
 and þeah uncþpæ.
 ær hþilum poþ me.
 Ðar poþulþ ſælþa.
 þel hþær blindne.
 on ðiſ ðimme hol.
 býrþne poþleþþon.
 and me ða beþýpton.
 næþer and fnoþne.
 foþ heopa untpeopum.
 Ðe ic him æþne beþt.
 tþupian ſceolþe.
 hi me toþendon.
 heopa bacu biteþe.
 and heopa bliþfe ſpōm.
 Fopþpam poþe ge.
 poþulþ fþýnd mine.
 ſecgan oðþe ſingan.

Ðæt

ðæt ic geseallc mon.
 wære on weorlde.
 ne synt ða word soð.
 nu ða gesealla.
 ne magon wille.
 gepunigan:

Cap. 3. Pag. 3. Lin. 28.

Æala on hu gnummum,
 and hu grundleasum.
 searfe spenceþ.
 ðæt weorcende mod.
 ðonne hit ða stonigan.
 stonmar bearaþ.
 weoruld bið gunga.
 ðonne hit winnende.
 his ægen leoht.
 an soflæteþ.
 and mid uua,
 sofigit ðone.
 ecan gesean.
 ðringþ on þa ðiortro.
 ðisse weorlde,
 sofigum geseceþ.
 swa is ðissum nu.
 mode gelumpen.
 nu hit mare ne pat.
 sof Gode godes.
 buton gnornunge.
 fremde weorlde.
 him is sofne ðearf.

Cap. 4. Pag. 4. Lin. 22.

Æala ðu sofpend.
 sofpa tungla.
 heofnes and eorpan.
 ðu on heafstle.

ecum sofigt.
 and ðu ealne heaf.
 heofon ymbheofert.
 and ðu þine.
 halige miht.
 tungla genebert.
 ðæt hi ðe to heaf.
 soflice sof runne.
 sofpearta mihta.
 ðiortro absofereþ.
 ðu þine meht.
 blacum leohte.
 beofhte sofpearna.
 mona gemetgaþ.
 ðu ðinna mehta sof.
 heofum eac ða runnan.
 sofne bearaþ.
 beofhtan leohtes.
 ðonne hit gebyrigan mæg.
 ðæt swa geseahne.
 nebe weorlde.
 soflice ðone mæran.
 mofgensofpearna.
 ðe se ofne naman.
 æfensofpearna.
 nemnan heaf.
 ðu genebert ðone.
 ðæt he þære runnan sof be.
 geara gehelce. [utige
 he gongan sofal.
 beforan sofan.
 swæt ðu sofde.
 sofcest sofup.
 lange sofar.
 sofpe hate.
 ðam pinter sofum.
 puntrum sofpearta.
 tida getohtat.

Du þam tpeopum selest ru-
þan and þertan.

Ða ær se rpeapta rtopm.
nonþan 7 eartan.

benumen hæfde.

leafa gehpelcer.

Ðurh þone laþþan pind.

Eala hpæt on eorþan.

ealla gerceafta.

hynaf þinre hære.

doþ on heofonum.

rpa rome.

mobe 7 mægne.

butan men anum.

se piþ þinum pillan.

pynceþ oftoft.

ſella þu eca.

and þu ælmihtiga.

ealra gerceafta.

rceppend 7 peccend.

ara þinum eapnum.

eorþan tudne.

monna cýnne.

þurh þinna mehta rpeb:

hpí þu ece Gōb.

æfre polde.

Ðæt rio pýnb.

on gepill.

pendan rceolbe.

yflum monnum.

ealles rpa rpiþe.

hio ful oft.

depeþ. unryldegum.

ſittaf yfele men.

geond eorþ picu.

on heah retlum.

halige þriccaþ.

unþer heopa fotum.

riþum uncup.

hpí rio pýnb.

rpa po pendan rceolbe:

þra rint gehýbbe.

hep on populbe.

geond burga ſela.

beophhte cræftar:

Unrihtpýre eallum tibus.

habbaþ on horpe.

Ða þe him ſindon.

rihter riþan.

ricer pýrþþan:

Biþ þ leaſe lot.

lange hpile.

beppigen mid ppencum:

Nu on populbe hep.

monnum ne deþuaf.

mane aþar.

Liþ þu nu palbend.

ne pilt piþde rteopan.

ac on ſelf pille.

riþan lætert.

Ðonne ic pat.

Ðæt te pile.

populb men tpeogan.

geond ſolban rceat.

buton ſea ane:

Eala min Drihten.

Ðu þe ealle ofepriht.

populbe gerceafta.

plit nu on moncýn.

mildum eazum.

nu hi on monezum hep.

populbe yþum.

pýnnaþ 7 rpinaþ.

eapme eorþþapan.

ara him nu þa:

Cap. 6. Pag. 9. Lin. 9.

Du meahst be þære runnan
 rpeotole geþencean and be
 æghpelcum oþrum rpeon-
 nan ðara ðe æfter bu-
 gum beohtort rcineþ.

Lif him pan forþe polcen
 hangaþ.

ne mægen hi rpa leohtne leo-
 man anrendan.

ærre picca miſt þinna peoſi-
 ða oft rmylre ræ. [þe.

ruþerne pinð.

gnaege glar hlufne.

gnumme gebnefeþ.

þonne hie gemengað micla
 yrta onhnepaþ hnon mene.

hnuoh biþ ðonne reo ðe ær
 glabu on ræne pær.

þa oft ærppunge utapealleþ
 of clife harum col hluton

and gepeclice rihte flofeþ.
 inæþ riþ hir earþer.

of him on innan.

feþ munter mægen rtan.
 and him on midban.

geligeþ atrendlob.

of þæm tonne.

he on tu riððan.

torceaden pynþ.

rcap biþ gebnefeþ.

buſna geblonden.

bpoc biþ onpenbeb.

of hir riht riſne.

riþum toflopen.

rpa nu ða ðiortno ðinne
 heortan.

pillap minne leohtan.

lape piþrtandan.

and þin Mod geþonc.

miclum gebnefan.

Ac gif þu nu pilnart.

þæt þu pel mæge.

ðæt roþe leoht.

rpeotole oncnapan.

leohte geleapan.

ðu forlætan rcealt.

ible ofer rælþa.

unnytne geſean.

ðu rcealt eac yrkelne.

ege an forlætan.

populb earfoþa.

ne mort þu peran for þæm.

ealler to oþmob.

Ne þu ðe ære ne læt.

plenca gepæcan.

ðe læt þu peoþe.

for him mid oþermettum.

eft gercenbeb.

and to upahæfen.

for onrongum.

populb gerælþum.

Ne eft to paclice.

geontneope.

æniger gober.

ðonne þe for populbe.

piþerpeapda mærd ðinga

ðneage.

and þu þe reþum.

rpiport onritte.

forþæm riſle biþ.

re Mod reſa.

miclum gebunben.

mid gebnefeſe.

gif hine dneccan mot þiſra

yfla hƿaþen mnan ƿpencan. And eac þa numan ƿæ,
 ƿonþæm þa tƿegen tƿegan. nonþenne yſc.
 teoþ to ſonne. nebe gebæde.
 ƿiþ þæt Mod ƿonan. Ðæt hio ſtange.
 myſter ƿpoleman. geond ſcypen.
 Ðæt hit ƿeo ece. on ſtaþu beateþ.
 ne mot hian. Eala. þ on eoþan.
 geond ſcinan ſunne. auht ƿerthcer.
 ƿonþæm ƿpeaptum myrtum. ƿeoþcer on ƿopulde.
 ær Ðæm hi geſƿiþað ƿe. ne ƿunaþ æſne.
 onþen.

Cap. 12. Pag. 22. Lin. 15.

Cap. 9. Pag. 16. Lin. 11.
 Ða ſe ƿiſdom eſt. Ða ongon ſe ƿiſdom.
 ƿonþ honþ onleac. hiſ gepunan.
 ſang ƿoþ eþbaſ 7 þuſ ſelka. ſylgan gljo ƿonþum.
 cƿæþ. gol gýð æt ƿelle.
 Ðonne ſio ſunne. ſong ƿoþ eþba.
 ƿpeotoloſt ſcineþ. ſunne Ða geta.
 hadnoſt of heþone. Eþþ he ne heþe.
 hƿæþe hioþ ſƿetnoþ. þ on heane mun.
 ealle ofiſ eoþan. monna ænig.
 ofne ſceoppa. meahce aſettan.
 ƿonþæm hioþa. healle hƿof ƿæſce.
 bihtu ne biþ. Ne þeap eac hælþa nan.
 auht to geſettane. þen an þær ƿeoþcer.
 ƿiþ Ðæpe ſunnan leohc. Ðæt he ƿiſdom mæge.
 Ðonne ſmolte. ƿiþ ofenmetta.
 ſuban 7 ƿertan. æſne gemengan.
 ƿing unþer ƿolcnum. Ðerþer þu æſne.
 Ðonne ƿeaxeþ hƿæþe. þæt te ænig mon.
 ſelþer blorþman ƿægen þæt. on ſond beoþga.
 hi moton. ſettan meahce.
 Ac ſe ſceapc ƿtonm. ƿæſce healle.
 Ðonne he ſtpong cymþ. Ne mæge eac ƿana nan.
 nonþan 7 eaſtan. ƿiſdom timþan.
 he geumeþ hƿæþe. Ðær þær ƿopulþ gytung.
 Ðæpe ƿoþan ƿlce. beoþg ofenþæbeþ.
 þaþu ſond ƿillaþ.

pen

þen forþpeligan.
 Ðra ðe þu ſicra nu.
 Ʒrumblear ƷitrunƷ.
 Ʒilper Ʒ æhta.
 Ʒeþinceþ to Ʒrýggum
 Ʒneorendne pelan.
 and þeah þær ðearpan.
 ne biþ þurh aceleb.
 Ne mæg hæleþa Ʒehpam.
 huſ on munte.
 lange Ʒelæſtan.
 forþam him lungre on.
 Ʒriſt pind Ʒpapeþ.
 Ne biþ ſond þon ma.
 riþ micelne þen.
 manna ængum.
 hureþ hiſde.
 ac hit hƷeoyan pile.
 riƷan ſond æfter þene.
 Ðra bioþ anna Ʒehpær.
 monna MoberƷean.
 miclum aƷeƷebe.
 of hioþa ſtode ſtýnebe.
 Ðonne he ſtrong Ʒneceþ.
 pind under ſolcnum.
 populb eapfoþa.
 oððe hit eft re þeþa þen
 onhpereþ.
 ſumer ymbhogan.
 unƷemet Ʒemen.
 Ac re ðe þa ecæn.
 aƷan pille.
 roþan Ʒeræþa.
 he ſceal Ʒriþe ſlion.
 Ðirre populbe phte.
 Ʒýpce him ſiððan.
 hiſ Mober huſ.
 Ðær he mæge ſindan.

eapmetta ſtan.
 unig metƷeſtne.
 Ʒrumbpeal Ʒeapone.
 re to Ʒlidan ne þearf.
 Ðeah hit pecge pind populb
 eapfoþa.
 oððe ymbhogena.
 onmete þen.
 forþam on þære bene.
 Ðrihten reþa.
 Ðara eadmetta.
 eapƷeſt puniƷaþ.
 Ðær re ſiðdom a punaþ on
 Ʒemyndum.
 forþon onſrong hiſ.
 ealrig lædað.
 populb men Ʒire.
 buton penþinge.
 Ðonne he eall forþiþ.
 conſlicu Ʒood.
 and eac þara Ʒpela.
 onſroph ponap.
 hopen to þam ecum.
 Ðe þær æfter cuman.
 Dine þonne æghponan.
 ælmihtig Ʒood.
 riſgallice.
 riſle Ʒehealdeþ.
 anpunigendne hiſ aƷenum
 Mober Ʒerelþum.
 Ðurh metober Ʒiſe.
 Ðeah hine re pind.
 populb eapfoþa.
 Ʒriþe ſpence.
 and hine riſgale.
 Ʒemen Ʒæle.
 Ðonne him Ʒrimme.
 on populb ſælþa.

pind

pind pnaþe blaþeþ.
 Ðeah þe hine.
 ealneꝥ re ymbhogā.
 Ðýrra populo ꝥælþa.
 pnaþe ðneccē.

Cap. 15. Pag. 29. Lin. 26.

Ðona ꝥa re fýrdom.
 Ðaꝥ popo hæfþe.
 ꝥpetole aþeahþe.
 he þa riððan.
 ongan ringan.
 roþ cꝥidaꝥ.
 and þuꝥ ꝥelþa cꝥaþ.
 Ðꝥaꝥ riō ꝥoꝥme.
 eld ſold buenbum.
 geonb eoꝥþan ꝥceat.
 æghþam dohte.
 Ða þa anna gehþæm.
 on eoꝥþ ꝥæꝥtum.
 genoh þuhte.
 niꝥ hit nu þa ꝥpelc.
 næꝥion Ða geonb peopulbe.
 pelige hamar.
 ne miꝥlice.
 mettar ne ðꝥincar.
 ne hi þapa hþæglā.
 huꝥu ne gembon.
 Ðe nu ðꝥihte guman.
 ðioꝥoꝥt lætaþ.
 ꝥoꝥþæm huona nænig.
 næꝥ þa gæta.
 ne hi ne geꝥapon.
 runb buenbe.
 ne ymbutan hi.
 aþeꝥ ne heꝥdon.
 hþæt hi ꝥiꝥenlurta.
 fꝥeꝥene ꝥæꝥon.

buton ꝥpa hi meahþon.
 gemetlicoꝥt.
 Ða gecýnb began.
 Ðe him Cꝥiꝥt geꝥceop.
 and hi æne on dæge.
 æton fýmle.
 on æfen tid.
 eoꝥþan ꝥæꝥmar.
 puðeꝥ 7 pýꝥta.
 nalleꝥ pin ðꝥuncon.
 ꝥcꝥiꝥ of ꝥceape.
 næꝥ þa ꝥcealca nan.
 Ðe mete oððe ðꝥꝥinc.
 mængan cuþe.
 ꝥæꝥeꝥ piþ humge.
 ne heona ꝥæða þon ma.
 ꝥiolece ꝥioꝥian.
 ne hi ꝥiapo cꝥæꝥtum.
 godþeþ gꝥiꝥeðon.
 ne hi gꝥiꝥeðeð.
 ꝥeꝥton ꝥeapoliqe.
 ac hi fýmle.
 him eallum tidum.
 ute fꝥlepon.
 undeꝥ beam ꝥceabe.
 ðꝥuncon buꝥnan ꝥæꝥeꝥ cal-
 de þellan.
 nænig ceꝥa ne reah.
 oꝥeꝥ eaꝥge blonb.
 ellendne peapob.
 ne huꝥu ymbe rofþeꝥgaꝥ.
 ꝥæꝥilcaꝥ ne heꝥdon.
 ne fꝥuþum ꝥiꝥa nan.
 ymb geꝥeohte fꝥiꝥeꝥcan.
 næꝥ þeoꝥ eoꝥþe beꝥꝥiꝥten.
 aþeꝥ þa gæta.
 beoꝥneꝥ bloðe.
 Ðe hine bill puðe.

ne fupþum pundne þer.
 þeowulb buende.
 Ʒerapan under runnan.
 nænig riððan.
 þær þeow on þeowulbe.
 Ʒif mon hiſ pillan onƷeat.
 yfelne mid elbum.
 he þær æƷþræm laþ.
 Eala þær hit purbe.
 oððe polbe Ʒob.
 Ðæt on eorþan nu uſſa tida.
 Ʒeond þær piðan þeowulb.
 þæpen æƷþær ſpelce.
 under runnan.
 Ac hit iſ ræmpe nu.
 Ðæt þeor Ʒitrunc haſaþ.
 Ʒumena Ʒehpelceſ.
 Moð amerned.
 Ðæt he maþan ne þecþ.
 ac hit on pitte.
 þeallende býrnþ.
 eſne ſio Ʒitrung.
 Ðe nænne Ʒrumb haſaþ.
 rpearte rþæſeþ.
 rumer on lice.
 eſne þam munte.
 Ðe nu monna bearn.
 Ene haſaþ.
 ſe on iƷlonde.
 Sicilia rþeſle býrneþ.
 Ðæt mon helle ſýr.
 hateþ piðe.
 þorþæm hit riðle.
 biþ ſin býrnende.
 and ýmbutan.
 hit oþra rtopa.
 blate þorþærnþ.
 bitepan lege.

Eala hþæt ſe þorma.
 þeohƷitrene.
 þære on þeowulbe.
 ſe þær þongrteðar.
 Ʒroſ æfter Ʒolbe.
 and æfter Ʒim cýnnum.
 hþæt he ſpecnu Ʒeſtþeon.
 funde mænegum.
 beppigen on þeowulbe.
 þætepe oððe eorþan.

Cap. 16. Pag. 34. Lin. 19.
 Ðpa Ʒeðeþ] Hoc in loco ſe-
 quentia hæc verba interjicit
 codex Cottonianus,
 Ðer endað ſio þorme boc
 Boetiur and onƷinneþ ſio
 æftere.

Cap. 16. Pag. 35. Lin. 32.
 Ðpæt þe ealle piðon.
 hþelce æpleſte.
 Ʒeneah Ʒe þeor.
 Nepon poþhte.
 Romþara cýning.
 Ða hiſ riðe þær.
 hehrt under heoronum.
 to hþýne monegum.
 Ʒælþeoper Ʒeþeþ.
 þær ſul piðe cuþ.
 unriht hæmed.
 aplearta ſela.
 man Ʒ monþor.
 miſðæða poþn.
 unrihtþiſer inpið þoncar.
 Ðe het him to Ʒamene.
 Ʒeapa þorþærnan.
 Romana buþig.

ƿio hiſ ƿioeſ ƿæſ.
 ealler æþeſtol.
 Ðe ƿon unſhyttum.
 ƿolde ƿandian.
 Ʒif þ ƿyſ mehte.
 lixan ƿpa leohte.
 and ƿpa longe eac.
 ƿeaþpa ƿettan.
 ƿpæ he Romane.
 ƿecgan Ʒeþeþe.
 Ðæt on ſume tibe.
 Tƿora buſi.
 oþeþtogen hæfde.
 lega leohtort.
 lengert buſne.
 hama under heponum.
 Næſ þæt heþlic dæd.
 Ðæt hine ƿpelceſ Ʒameneſ
 Ʒilpan lýtce.
 Ða he ne eaſnade.
 eller ƿuhte.
 buton þæt he ƿolde.
 oþeſ ƿeþ ƿode.
 hiſ aneſ huſu.
 anpaþd cýþan.
 Eac hit Ʒeſalde.
 æt ſumum cieþpe.
 Ðæt ſe ilca het.
 ealle acþellan.
 Ða ƿicoſtan.
 Romana ƿitan.
 and þa æþeſtan.
 eoþl Ʒebýþum.
 Ðe he on þam ƿolce.
 Ʒeſpuſen hæfde.
 And on uppan.
 aþene bƿoþon.
 and hiſ moþon.

mid meca ecgum.
 billum oþ beatan.
 Ðe hiſ bnyþe oþflog.
 ſelf mid ƿpeoþde.
 and he ſýmle ƿæſ.
 midle þe bliþpa.
 on bneort coþan.
 Ðonne he ƿpýlceſ moþþeſ.
 mært Ʒeſneþeþe.
 naller ƿoþgode.
 hƿæþeſ ſiððan a.
 mihtig Ðrihten.
 ametan ƿolde.
 ƿpece be Ʒeþýþtum.
 ƿoh ƿneþmentum.
 ac he on ƿeþþe ƿægn.
 ƿacneſ Ʒ ƿeaþpa.
 ƿælhuoþ ƿunode.
 ƿioþd emne ƿpa.
 Ðeah ealler þýſſeſ.
 mæþan midðan Ʒeaþdeſ.
 ƿpa ƿpa lýft Ʒ lagu.
 laþd ýmbclýppaþ.
 Ʒaþ ƿecg embe Ʒýft.
 Ʒumena ƿice.
 ƿecge ſitlu.
 ſuþ eaſt Ʒ ƿeſt.
 oþ þa nonþmeſtan.
 næſſan on eoþþan.
 call þæt Neþone.
 neþe oððe lýtum.
 heaþoninca Ʒeþþic.
 heþan ƿeoþde.
 Ðe hæfde him to Ʒamene.
 Ðonne he on Ʒýþ aſtaþ.
 hu he eoþþ cýningaſ.
 ýmþe Ʒ cƿeþde.
 ƿenſt þu þ ſe anpaþd.

eape ne meahste.
 Guber ælmsihtiger.
 Ðone gelp fcaþan.
 rice beþaðan.
 and beþearian.
 his anfaðer.
 Ðurh þa ecan meahst.
 oððe him his yfeles.
 eller geþworgan.
 Eala gif he polste.
 Ðæt he pel meahste.
 Ðæt unriht him.
 eape forþiodan.
 Eapla þ re hliforð.
 hefig gloc.
 flete fpane.
 on þa fpyran.
 fipna þegena.
 ealpa þapa hæleþa.
 Ðe on his tidum.
 geond þar lænan forþol.
 liban fceolbon.
 Ðe on unrcylogum.
 eopla blode.
 his fpeorð fetele.
 fpiþe gelome.
 Ðær þær fpiþe fpeotol.
 Ðæt þe fædon oft.
 Ðæt þe anfað.
 ne beþ ariht guber.
 gif þe pel nele.
 Ðe his geþeald hæfæþ.

Cap. 19. Pag. 41. Lin. 21.

Lif nu hæleþa þpone.
 hlifan lýtce.
 unnytne gelp.
 aþan pille.

Ðonne ic hine polde.
 forþum biððan.
 Ðæt he hine.
 æghponon utan.
 ymbe þohte.
 fpeotole ymb fape.
 fup eart þ þert.
 hu þiðgil firt.
 polcnum ymbutan.
 heofoner hpealfe.
 hige fnotfum.
 mæg eape þincan.
 Ðæt þeof eopfe.
 fic eall forþæt.
 ofen unigmet lýtce.
 Ðeah his unpyrum.
 þiðgel þince.
 on ftebe feponglic.
 fceofleasum men.
 Ðeah mæg þone fpan.
 on gefit locan.
 Ðære gitrunge.
 gelper fcamian.
 Ðonne hine.
 Ður hlifan.
 heanþort lýtce.
 and he Ðeah ne mæg.
 Ðone toþneban.
 ofen þar neafþan.
 nænige þinga.
 eopþan fceatar.
 is þæt unnet gelp.
 Eala ofenmoban.
 hpi eop alýtce.
 mid eopnum fpyran.
 relfpa pillum.
 Ðæt fpeþe gloc.
 fýmle undeþutan.

Ðpý ge ýmb þæt unnet.
 ealný spincen.
 Ðæt ge þone hlýan.
 habban tiliaþ.
 opeþ þioða ma.
 Ðonne eop þearf rie.
 Ðeah eop nu geþæle.
 Ðæt eop ruþ oððe norþ.
 Ða ýtmerstan.
 eopþ buende.
 on moný þioðire.
 miclum hepen.
 Ðeah hpa æþele rie.
 eopl gebýrdum.
 pelum geþeopþaþ.
 and on plencum þio.
 dugubum bioþe.
 deaþ þær ne rcniþeþ.
 Ðonne him num forlæt.
 roðona paldend.
 ac he þone pelegan.
 pæblum gelice.
 efn mæpne geðeþ.
 ælcer ðinger.
 Ðpær rint nu þær pýran pe-
 lander ban.
 Ðær golþymíþer.
 Ðe pær geo mæport.
 forþý ic cþæþ.
 Ðær pýran pelander ban.
 forþý ængum ne mæþ.
 eopþ buendpa.
 re cþæft loþian.
 Ðe him Eþýrt onlænþ.
 Ne mæþ mon.
 æfpe þý eþ.
 ænne pþæccan.
 hý cþæfter benuman.
 Ðe mon oncernan mæþ.
 runnan onspýan.
 and þirne rþiþtan roðor.
 of hý riht pýne.
 pinca ænig.
 Ðpa pat nu þær pýran pelan-
 der ban on hþelcum in hla-
 pa hþuran þeccen.
 Ðpær iþ nu re pica.
 Romana pita.
 and re apoda.
 Ðe pe ýmb rþnecaþ.
 hioþa heþetoga.
 re gehaten pær.
 mid þæm buþþpam.
 Bpurtur nemneb.
 Ðpær iþ eac re pýra.
 and re peopþ geopna.
 and re pærþ pæða.
 folcer hýpþe.
 re pær uþpita.
 ælcer þinger.
 cene 7 cþæftig.
 Ðæm pær Laton nama.
 Ði pænon gefýrn.
 forþ geþitene.
 nat ænig mon.
 hþær hi nu rýndon.
 Ðpæt iþ hioþa heþe.
 buton re hlýa an.
 re iþ eac to lýtel.
 rþelcna laþuopa.
 forþæm þa mago pincar.
 manan pýpþe pænon.
 on populþe.
 Ac hit iþ pýpþe nu.
 Ðæt geonb þær eopþan.
 æghþær rýndon.

hioþa

hiora gelican.
 hpon ymb rpaæce.
 rume openlice.
 ealle fongitene.
 Ðæt hi se hlira.
 hircuþe ne mæg.
 fone mæne penar.
 fopþ gebnengan.
 Deah ge nu penen.
 and pilnigen.
 Ðæt ge lange tid.
 libban moten.
 hpat iop æfre.
 Ðy bet bio.
 oððe þince.
 fopþæm þe.
 nane foplet.
 Deah hit lang þince.
 deaþ æfter.
 bogon rime.
 Ðonne he hæfþ.
 Druhtner leafe.
 Dpat þonne hæbbe.
 hæleþa ænig guma.
 æt þæm gilpe.
 gif hine gegripan mot.
 ge eca deaþ.
 æfter þissum populde:

Cap. 21. Pag. 45. Lin. 13.

An fceppend is.
 butan ælcum tpeon.
 ge is eac pealbend.
 populb gerceafta.
 heofoner 7 eopþan.
 and heah ræ.
 and ealra þara.
 Ðe þær in puniaþ.

ungerepenlicra.
 and eac rpa rame.
 Ðara þe pe.
 eægum on lociaþ.
 ealra gerceafta.
 ge is ælmihtig.
 Ðæm oleccaþ.
 ealle gerceafta.
 Ðe þær ambehter.
 apuht cunnon.
 ge eac rpa rame.
 Ða þær auht nýton.
 Ðæt hi þær þeobner.
 Ðeopar rinbon.
 ge is ferehte.
 ribo 7 þeapaf.
 eallum gerceaftum.
 unapendendne.
 ringallice.
 ribbe gecýnde.
 Ða þa he polbe.
 Ðæt þ he polbe.
 rpa lange rpa he polbe.
 Ðæt hit peran fceolbe.
 rpa hit eac to populde fceal.
 puniaþ fopþ.
 fopþæm æfre ne magon.
 Ða unftillan.
 populb gerceafta.
 peopþan gertilbe.
 of þæm nýne onpend.
 Ðe him nobera pearb.
 endebýnder eallum.
 gerette hæfþ.
 Ðe alpealða.
 ealle gerceafta.
 gebætt mid his hriple.
 haraþ butu gebon.

X 2

ealle

ealle gemanode.
 and eac getogen.
 Ðæt hi ne moten.
 oþen metoþer eft.
 ærre gertillan.
 ne eft callunga.
 rpiþon rþrian.
 Ðonne hi rigna pearþ.
 hir geþeald leþen.
 pille onlæten.
 he haraþ þe hriþle.
 butu heþangen.
 heoþon 7 eoþan.
 and eall holma begong.
 Ðra hæfþ geheaþeþeob.
 heþon riceþ pearþ.
 mid hir anþealde.
 ealle geþceapra.
 Ðæt hioþa æghpile.
 piþ oþen pinþ.
 and þeah pinnenþe.
 pnehiaþ fætte.
 æghpile oþen.
 utan ymbelyppeþ.
 Ðy lær hi to rruþen.
 forþæm hi rymle.
 rculon þone ilcan.
 nyne eft gecynnan.
 Ðe æt rnyrþe.
 fæþen getiode.
 and rpa eanre.
 eft geþon Ðan.
 rpa hit nu ragaþ.
 rþean calþ geþeone.
 Ðæt te pinnenþe.
 piþenþeand geþceapra.
 fætte riþþe.
 forþ an heaðeþ.

rpa nu rþr 7 pæten.
 folde 7 lægu rþream.
 manigu oþru geþceapra.
 efn rpiþe him gionþ Ðar
 piþar poþulþe.
 pinnaþ betþeox him.
 and rpa þeah magon.
 hioþa þegnunga.
 and geþerþeape.
 fætte gehealdan.
 Nir hit no þ an.
 Ðæt rpa eaþe mæg.
 piþenþeand geþceapra.
 þeran ætgeþene.
 rymbel geþeran.
 ac hit iþ rellicþe.
 Ðæt hioþa ænig.
 ne mæg butan.
 oþrum bion.
 ac rþeal puhta geþpule.
 piþenþeandey.
 hþet hþugu habban.
 under heoþonum.
 Ðæt hir hige þunne.
 gemetgan.
 ær hit to micel þeoþþe.
 Ðæfþ re ælmihtiga.
 eallum geþceaprum.
 Ðæt geþpuxle geþet.
 Ðe nu punian.
 Ðceal pþrta gþoþan.
 leaþ gþenian.
 Ðæt on hæpþeþe eft.
 hþert 7 þealupaþ.
 pinþen hþungeþ þeþen.
 ungemet calþ.
 rþrte pinþar.
 Ðumon ærþen cýmeþ.
 þearm

pearm gepiden.
 hwæt þa þonnan niht.
 mona onlihteþ.
 oððæt monsum dæg.
 runne þrungeþ.
 geonb þar riðan gerceart.
 ðær þe ilca God.
 eorþan 7 wætere.
 meance gerette.
 mece fteam ne deap.
 ofer eorþan fceat.
 eapð gebreðan.
 fira cýnne.
 butan ffean leape.
 ne hio æfre ne mot.
 eorþan þýfre polb.
 up ofer fteppan.
 ne þa ebban þon ma.
 folde meance.
 ofer fapan moton.
 ða geretneffa.
 firona pealbent.
 lifer leoht fnuma læt.
 ðenden he pile geonb.
 ðar mæran gerceart.
 meance healden.
 Ac þonne þe eca.
 and þe ælmihtiga.
 ða gepeald leþen.
 pile onlætan.
 efne þara bñibla.
 ðe he gebætte.
 mid þý ægen þeone.
 eall æt fnyðe.
 ðæt iþ fipepfeapne.
 puhte gehpelcne.
 ðe þe mid þæm bñible.
 becnan tiliaþ.

gif þe biðen.
 læt þa toflupan.
 fona hi fopletap.
 lufan 7 ribbe.
 ðær gefeþfipe.
 fneonb fæbenne.
 tilap anna gehpuc.
 agner pillan.
 populb gercearta.
 finnaþ beþfeox him.
 oððæt þiof eorþe.
 eall foppeorþeþ.
 and eac fpa fame.
 oþra gercearta.
 þeorþaþ him felfe.
 fiððan to nauhte.
 Ac þe ilca God.
 þe þe eall metgaþ.
 þe gefeþ fela.
 folca to romne.
 and mid fneonþfipe.
 fæfte gegabnaþ.
 geramnaþ fincipar.
 ribbe gemengeþ.
 clænlice lufe.
 fpa þe cnefuga eac.
 gefeþfipe.
 fæfte geramnaþ.
 ðæt hi hiona fneonþfipe.
 fopþ on fymbel.
 untfeorfealde.
 fteopa gehældaþ.
 ribbe famnaþ.
 Eala firona God.
 þær þý moncýn.
 miclum gerælig.
 gif hiona mod fea.
 meahthe þeorþan.

ftapol-

ſtaþolſæſt geſeaht.
 Ðuſþ þa ſeþongan meahht.
 and ge enbeþyrd.
 ſpa ſpa oþra ſint.
 poſuld geſceafra.
 pæpe hit la.
 Ðonne munde mid monnum.
 gif hit meahhte ſpa.

Cap. 23. Pag. 48. Lin. 27.

Ðe þe wille pyncan.
 pærtmæne lond.
 atio of þæm æcepe.
 æneſt ſona ſean.
 and þonnap.
 and fýpſa.
 ſpa ſame riob.
 Ða þe willaþ.
 pel hþær beþian.
 clænum hþæte.
 Ðy læſ he cifa leaſ.
 licge on þæm lande.
 Iſ leoda gehpæm.
 þioſ oþru byren.
 eſn behefu.
 Ðæt iſ þæt te þynceþ.
 Ðegna gehpelcum.
 huniger bi bneab.
 healeþe þy ſpetne.
 gif he hpene ær.
 huniger teape.
 bitneſ onbýnþeþ.
 Biþ eac ſpa ſame.
 monna æghwile.
 micle þy ſægenpa.
 liþer peþneſ.
 gif hine lytle ær.
 ſtopmaſ geſtondaþ.

and ſe ſceapca pinb.
 nonþan 7 eaſtan.
 Nænegum þuhte.
 bæg on Ðonce.
 gif riob dūme niht.
 ær oþer elbum.
 egeſan ne bnohte.
 Ðpa þinþ anpa gehpæm.
 conþbuendpa.
 riob ſoþe geſælþ.
 ſýmle þe betene.
 and þy pynſumpne.
 Ðe he wita ma.
 heapra henþa.
 heſ adneorgeþ.
 Ðu meahht eac.
 mýcle þy .eþ.
 on Mod ſeſan.
 ſoþa geſælþa.
 ſpeotoloſ geſnapan.
 and to heapa.
 cýÐÐe becuman.
 ſiÐÐan gif þu.
 up atýhþ.
 æneſt ſona.
 and þu apýntpalart.
 of geſit locan.
 leaſa geſælþa.
 ſpa ſpa londeſ ceopl.
 of hiſ æcepe lýþ.
 ýgel peob monig.
 ÐiÐÐan ic þe ſeſge.
 Ðæt þu ſpeotole meahht.
 ſoþa geſælþa.
 ſona oncnapan.
 and þu æſne ne neceſt.
 æniſer þinger.
 oþer þa ane.

gif ðu hi.

caller ongyrt:

Cap. 24. Pag. 50. Lin. 29.

forþam hit biþ of þæle þær
to] Fortasse rectius legas
ofþæle. ut hæc sit mens
loci: Cujusvis quidem ho-
minis animum naturaliter
appetere summum illud æ-
ternumque bonum, sed im-
pediri falsa specie hujus illi-
usve transitorii boni ad quod
caligans animus propensior
est. Suggestere conjecturam
hanc verba quæ Sect. 4.
lin. 2. hujus capituli occur-
runt. *Deah manna mod 7*
heopa gecyðð se abym-
mað. 7 hi sien on þæt ofþæle
arigen to yfele and þiden
healde. þeah hi pilniþ. þær
þe hi cunnon 7 magon. þær
hehrtan goðer. Licet ho-
minum animus ac natura ca-
ligent, & in isthoc præcipitio
delapsi sint ad malum, atque
eo toti propendeant, concu-
piscunt tamen, quantum ulla
ratione valent, summum bo-
num. ofþæl itaque dicitur
illud vitiorum præcipitium
quod in proclive abripit
mortales improvidos ac se
jam sustinere amplius non
valentes. Insignis est locus
Pastoral. xxxix, 1. he læt
hif mod toflopian on þæt

ofþæle gíemelhefte 7 un-
gerceabpínerre æfter eal-
lum hif pillum 7 ne gehæft
hit na mid þæm gerspincum
gobpa peopea. Affine huic
est quod Lucæ xix, 37. de-
scensus montis glossatoribus
Cott. & Rush. dicitur æf-
ðæll moper. *Junius.*

Cap. 25. Pag. 54. Lin. 7.

Ic pille mid gíddum.
get gecyðan.
hu se ælmihtiga.
ealpa gerceafta.
brýpþ mid hif brýðlum.
beðþ þiden he píl.
mid hif anpealde.
ge endebýpð.
pundoplice pel gemetgaþ.
haraþ swa geheaþonað.
heofona pealdend.
utan beangan.
ealla gerceafta.
gepæpð mid hif pacentan.
ðæt hi aþebian ne magon.
ðæt hi hi æfre.
him of arlepen.
and þeah puhta gehpíl.
pripaþ to heald.
fíðpa gerceafta.
frippe onhelðeð.
fipþ þær gecýnðeð.
ðe hi cýning engla.
fæðeð æt fýmþe.
færte getiobe.
fpa nu fínga gehpíl.
ðiden peað fúndaþ.
fíðpa

fæpa gefceafra.
 bugon fæmum englum.
 and moncyne.
 ða pa micler to feola.
 fopold puniendpa.
 pinþ piþ gecynte.
 Deah nu on londe.
 leon gemete.
 pynrume pht.
 pel atemebe.
 hipe magister.
 miclum lufge.
 and eac ondræte.
 dogopa gehwæle.
 gif hit ærre geseah.
 ðæt hio æniger.
 bloðer onbrygeþ.
 ne þearf beofra nan.
 penan þære pynne.
 ðæt hio pel riððan.
 hipe tæman healde.
 ac ic triohhe.
 ðæt hio þær.
 nipan tæman.
 nauht ne gehæge.
 ac þone pilðan gepunan.
 pille gefencan.
 hipe elþena.
 onginþ eorðe.
 facentan riðan.
 pyn gnymetigan.
 and æper abe.
 hipe agener.
 hurer hipe.
 and hpaþe riððan.
 hæleþa gehwile.
 ðe hio gehenwan mæg.
 nele hio foplaran.

libbender puht.
 neata ne monna.
 nimp eall þæt hio fænt.
 ða doþ pubu feglar.
 Deah hi pel fien.
 wela atemebe.
 gif hi on tpeopum feorþaþ.
 holte to midder.
 hpaþe biop foprepene.
 heopa lafeopa.
 ðe hi lange ær.
 tybon 7 wemebon.
 hi on tpeopum.
 pilde eall gecynte.
 æ fopþ riððan.
 pillum punaþ.
 Deah him polde.
 hpile heopa lafeopa.
 hftum bebban.
 ðone ilcan mete.
 ðe he hi ærþ mib.
 tæme getebe.
 him þa tpegu finceþ.
 emne fpa meþge.
 ðæt hi þær meter ne neþ.
 ðmeþ hup to þon pynum.
 ðæt him fe fealb on cpyþ.
 ðonne hi gehenap.
 hleoþnum hpaþan.
 oþre feglar.
 hi heopa agne.
 ftefne ftefnaþ.
 fteunaþ eal geaþon.
 pel pinum fanc.
 pubu eallum on cpyþ.
 ða biþ eallum.
 tpeopum þe him.
 on æfele biþ.

ðæt

Ðæt hit on holte
 hýrt geþeaxe.
 Ðeah þu hþilcne boh.
 býge wif eorþan.
 he biþ uppeanber.
 swa þu an folcstert.
 wibu on willan.
 went on gecýnbe.
 swa we eac rið runne.
 Ðonne hio.
 on riðe weorþeþ.
 ofer midne dæg.
 me ne conðel.
 rcýft on ofðæle.
 uncýne weg.
 nihter geneþeþ.
 norþ eft 7 east.
 eldum oðereþ.
 brence eorþarum.
 morgen me ne weorhte.
 hio ofer moncýn riðeþ.
 a' uppeanber.
 of hio eft cýmeþ.
 Ðær hwe yfemeþ.
 biþ eard gecýnbe.
 swa swa ælc gerceaft.
 ealle mægene.
 geond þar wiban woruld.
 wifgaþ 7 hraggaþ.
 ealle mægene.
 eft rýmle on lýt.
 wif hwe gecýnber.
 cýmþ to þonne hit mæg.
 Nis nu ofer eorþan.
 ænege gerceaft.
 Ðe ne winne.
 Ðæt hio wolde cuman.
 to þam earde.

Ðe hio of becom.
 Ðæt is oferwone.
 and eac weft.
 Ðæt is openlice.
 ælmihtig God.
 Nis nu ofer eorþan.
 ænege gerceaft.
 Ðe ne hweorfe.
 swa swa hweol we.
 on hwe wefe.
 weorþon hio.
 swa hweorfe.
 Ðæt hio eft cume.
 Ðær hio ær we.
 Ðonne hio ær we we utan
 beþeoreþ.
 Ðonne hio ealles wif we utan
 beþeoreþ.
 hio weal eft don.
 Ðæt hio ær we.
 and eac we.
 Ðæt hio ær we.

Cap. 26. Pag. 58. Lin. 10.

Hwæt biþ þam welecan.
 woruld gatrece.
 on hwe we be.
 Ðeah he micel æge.
 golde 7 guma.
 and goode we.
 æhta unum.
 and him mon.
 eorpen we.
 æghwele dæg.
 æcena we.
 Ðeah we middan gear.
 and hwe manna cýn.
 rið unben runnan.

Y

rup

ƿuþ ƿeƿt 7 eaƿt.
 hiƿ anƿalbe.
 eall unbenþiebed.
 ne mot he.
 Ðaƿa hƿyƿta.
 hiona ne lædan.
 of þiƿre ƿopulbe.
 ƿuhte þon mape.
 hoƿb geƿteƿona.
 Ðonne he hiþeƿ bƿohte.
 Ða ƿe ƿiƿdom þa Ðiƿ liof
 aƿungen hæƿbe. Ða ongan
 he eƿt ƿpellian and cƿæþ.

Cap. 28. Pag. 62. Lin. 12.

Deah hine nu.
 ƿe ƿƿela.
 unƿihtƿiƿa.
 Neƿon cƿnincg.
 niƿan geƿceƿpte.
 ƿlitegum ƿædum.
 ƿundoplice.
 ƿolbe ƿeglenge.
 and ƿim cƿnnum.
 Deah he ƿæƿ.
 on ƿopulbe.
 ƿitena ƿehƿelcum.
 on hiƿ liƿdagum.
 laþ 7 unƿeoƿþ.
 ƿieƿen ƿull.
 hƿæt ƿe ƿeond.
 ƿƿa þeah hiƿ.
 Ðioƿlingaƿ.
 Ðugufum ƿtepte.
 ne mæƿ ic þeah ƿehƿcgan.
 hƿi hum on hiƿe.
 Ðonƿte aþƿ ƿæl ƿeƿan.

Deah hi ƿume hƿile ƿeeƿe
 butan cƿæƿtum.
 cƿninga Ðƿƿegagƿ.
 næƿon hi þƿ ƿeoƿþƿan.
 ƿitena æneƿum.
 Deah hine ƿe Ðƿƿiga.
 Ðo to cƿninge.
 hu mæƿ þ ƿeƿceadƿiƿ ƿce.
 alc ƿeƿeccan.
 Ðæt he him þƿ ƿelƿa.
 ƿie oððe þince.

Cap. 29. Pag. 65. Lin. 15.

Ðe þe ƿille.
 anƿalÐ aƿon.
 Ðonne ƿceal he.
 æƿeƿt tilian.
 Ðæt he hiƿ ƿelfeƿ.
 on ƿeƿan aƿe.
 anƿalÐ innan.
 Ðƿ læƿ he æƿe.
 ƿie hiƿ unþeapum.
 eall unbenþƿybed.
 aÐo of hiƿ Mobe.
 miƿlicƿa ƿela.
 Ðaƿa ƿmbhogona.
 Ðe hum unnet ƿie.
 læte ƿume hƿile.
 ƿioƿunga 7 eƿmþa þinƿa.
 Deah him eall ƿie.
 þeƿ miððan ƿeapb.
 ƿƿa ƿƿa meƿe ƿteƿeamas.
 utan belicgaþ.
 on æht ƿiƿen.
 eƿne ƿƿa ƿibe.
 ƿƿa ƿƿa ƿeƿteƿeƿt nu.
 an iƿlonÐ liƿþ.
 ut on ƿaƿƿecg.

Ðæƿ

Ðær nængu biþ.
 niht on sumea.
 ne puhte þon ma.
 on pintra dæg.
 toteleb tidum.
 Ðæt iſ Tile haten.
 Ðeah nu anra hpa.
 ealler pealde.
 Ðær iſlander.
 and eac þonan.
 of Indear.
 earfe pearfe.
 Ðeah he nu þ call.
 ægan mote.
 hpy biþ hiſ anpaþ.
 auhte þy mapa.
 gif he riððan nah.
 hiſ ſelfer gepealþ.
 ingeþancer.
 and hine eornerfe.
 pel ne bepaſenaf.
 poþum 7 dæþum.
 piþ þa unþeapaſ.
 Ðe pe ymb ſpnecaþ:

Cap. 30. Pag. 67. Lin. 9.

Ðæt eorþþaran.
 calle hæþen.
 folb buende.
 ſpuman gelicne.
 hi of anum tpeam.
 calle comon.
 pepe 7 piſe.
 on populþ innan.
 and hi eac nu get.
 calle gelice.
 on populþ eumaþ.
 plançe 7 heane.

niſ þ nan punþon.
 forþæm pitan calle.
 Ðæt an God iſ.
 ealra geſceafra.
 ſpæa moncýnner.
 fæþen 7 ſcippenþ.
 ſe þæne runnan leoht.
 ſeleþ of heorþonum.
 monan 7 þyſ.
 mæþum ſceorþum.
 ſe geſceop.
 men on eorþan.
 and geſamnade.
 ſaple to lice.
 ætſpuman æpeſt.
 folc unþen polcnum.
 emn æþele geſceop.
 æghpalcne mon.
 hpy ge þonne æpe.
 ofen ofne men.
 ofenmodigen.
 buton andþeorce.
 nu ge unæþelne.
 æniſ ne metap:.
 hpy ge eop for æþelum.
 up ahebben nu:.
 On þæm mode biþ.
 monna gehpalcum.
 Ða niht æþelo.
 Ðe ic þe ſeccc ymb.
 naler on þæm flærce.
 folb buendpa:.
 Ac nu æghpalc mon.
 Ðe mid calle biþ.
 hiſ unþeapum.
 unþen þieþeþ.
 he forlæt æpeſt.
 liſer ſpumſceafra.

Y 2

and

and his agene.
 æþelo swa seþe.
 and eac þone fæder.
 þe hine æt framman gerceop,
 forþæm hine.
 anæþelap.
 ælmihtig God.
 Ðæt he unæþele.
 a' forþ þanan wylp.
 on weorþe.
 to weorþe ne cymþ:

Cap. 31. Pag. 68. Lin. 32.

Eala þu se wylf.
 unweorþa geþeþ.
 swa þa willa.
 þow hæmetes.
 Ðæt he mid ealle geþeþ.
 anna gehwylces.
 monna cymmes Mod.
 fulneah þon.
 hwæt seo wille beo,
 Ðeah þu se.
 anunga weal.
 eall forweorþan.
 swa his wylfinga.
 awiht stingeþ.
 swa weal swa geþeþ.
 siððan lofan.
 swa se lichoma.
 forlegan weorþeþ.
 unweorþ hæmetes.
 bute him ær cume.
 hweor to heortan.
 ær he hionan penðe:

Cap. 32. Pag. 71. Lin. 19.

Eala þu is hefig dyrig.
 hygeþ ymbe se þe wile.

and fæcenlic.
 swa gehwylcum.
 Ðæt þa eapman men.
 mid ealle geþeþ.
 of þam wistan wege.
 wecene alæðes.
 Hwæþen ge wille.
 on wuda wecan.
 gold þæt weaðe.
 on gnumen weorþum.
 Ic wæt swa Ðeah.
 Ðæt hit wite na.
 Widen ne weceþ.
 forþæm hit þær ne weceþ.
 ne on wegeardum.
 wilege winnmas.
 Hwæt ge nu ne wettan.
 on wege dune.
 wec net weorþu.
 Donne eow for.
 lyfteþ leas.
 oððe cypeþan.
 We gelicort winnmas.
 Ðæt te ealle wite.
 eow buende.
 Doncol mode.
 Ðæt hi þær ne wite.
 Hwæþen ge nu wille.
 weþan mid hundum.
 on wealtne we.
 Donne eow wecan lyft.
 heortas 7 hinda.
 Du gehwylcum wealt.
 Ðæt ge wille þa.
 on wuda wecan.
 oððon wec.
 Donne ut on we.
 Is þu wondorlic.

Ðæt

Ðæt þe pitan ealle.
 Ðæt mon recan sceal.
 be ƿæ ƿapne.
 and be ea ofrum.
 æþele gimmar.
 hƿite 7 neaðe.
 and hƿa gehƿær.
 Ðæt hi eac piron.
 hƿær hi ea ƿircar.
 recan þunƿan.
 and ƿƿylcna ſela.
 ƿeopulb ƿelena.
 hi 7 ƿel doþ.
 geornfulle men.
 geana gehƿilce.
 ac 7 iſ eapmlicort.
 ealpa þinga.
 Ðæt þa dýregan ſint.
 on gebpolan ƿordene.
 efne ſƿa blinde.
 Ðæt hi on bneortum.
 ne magon eaþe gecnapan.
 hƿær þa ecan goob.
 ſoþa geræþa.
 ſinbon gehýbba.
 ſonþæm hi æfre ne lýrt.
 æfter ƿƿýrian.
 recan þa geræþa.
 ſenap rampire.
 Ðæt hi on þýſ lænan.
 mægen lye ſinban.
 ſoþa geræþa.
 Ðæt iſ ſelſa Gob.
 Ic nat hu ic mæge.
 nænige þinga.
 ealler ſƿa ƿiþe.
 on ſefan minum.
 hioþa dýrig talan.

ſƿa hit me don lýrteþ.
 ne ic þe ſƿa ſƿeotole.
 gerecgan ne mæg.
 ſonþæm hit ſint eapmpan.
 and eac dýregpan.
 ungeræligpan.
 Ðonne ic þe recgan mæge.
 Ði ƿilniap ƿelan 7 æhta and
 ƿeopþſcipeſ to gepinnanne.
 Ðonne hi habbaþ þæt hioþa
 hi ge receþ.
 ƿenap þonne.
 ſƿa gepitleare.
 Ðæt hi þa ſoþan.
 geræþa hæbben:

Cap. 33. Pag. 77. Lin. 14.

Eala min Drihten.
 Ðæt þu eart ælmihtig.
 micel mobilic.
 mæpþum gefræge.
 and ƿundorlic.
 ƿitena gehƿýlcum.
 Ðæt þu ece Gob.
 ealpa gerceafta.
 ƿundorlice ƿel gerceope.
 ungerepenlica.
 and eac ſƿa ſame.
 gerepenlicpa.
 ſofte ƿealbert.
 ſcippa gerceafta.
 mid gerceadþurum.
 mægne 7 cƿærte.
 Ðu þýrne midban gearb.
 ſnom ſnuman ære.
 ſonþ of ende.
 tidum to dælber.

ſƿa

ƿpa hit ȝetaxroft ƿær ende-
byrder.

Ðæt hi æȝþærþer.

ȝe anƿarþ.

ȝe eftcumað.

Du þe unſtilla.

aȝna ȝercean̄ta.

to þinum ƿillan.

ƿiſlice aſceƿere.

and þe ſelf ƿunært.

ƿiþe ſtille.

unanpendenblica.

ƿorþ ſimle.

nur nan mihtȝna.

ne nan mænna.

ne ȝeond ealle.

Ða ȝercean̄t.

ernlica þin.

ne þe ænig neþ þearf.

nær æfre ȝiet.

ealna þana ƿeorca.

Ðe þu ȝeƿorht haſart.

ac mid þinum ƿillan.

Ðu hit ƿorhter eall.

and mid anſalde.

Ðinum aȝenum.

ƿeoruldre ȝeƿorhtert.

and ƿuhta ȝehƿæt.

Ðeah þe nænegu.

neþ þearf ƿære.

eallna þana mænþa.

Iſ þ̅ micel ȝecynd.

Ðiner ȝooder.

Ðenþ ymb ſe þe ƿile.

ƿor þon hit iſ eall an.

ælcer þineȝer.

Ðu 7 þ̅ þin ȝood.

hit iſ þin aȝen.

ƿorþem hit hiſ utan.

ne com auht to þe.

Ac ic ȝeorne ƿat.

Ðæt þin ȝoodner iſ.

ælmihtig ȝood.

eall mid þe ſelfum.

Hit iſ unȝelic.

unum ȝecyndre.

ur iſ utan cymen.

eall þa ƿe habbaþ.

ȝooda on ȝrundum.

ſrom Gode ſelfum.

Nært þu to ænegum.

andan ȝenumenne.

ƿorþamþe nan þing.

nur þin ȝelica.

ne hupu ænig.

ælcræftigre.

ƿorþam þu eal ȝood.

aner ȝeþeahte.

Ðiner ȝeƿorhtert.

and hi þa ƿorhtert.

nær aƿorþe.

ænegu ȝercean̄t.

Ðe auht oððe nauht.

aufen ƿorhte.

Ac þu butan byrne.

bneȝo moncynnere.

æl ælmihtig God.

eall ȝeƿorhtert.

Ðing þearle ȝood.

eart þe ſelfa.

Ðæt hehte ȝood.

Ðæt þu halig fæder.

æfter þinum ƿillan.

ƿoruld ȝerceope.

Ðirne middan ȝearð.

meahtum þinum.

ƿeornaba

ƿeopaba Drihten.
 ƿpa þu ƿoldest ƿelf.
 and mid þinum ƿillan.
 ƿealdert ealler.
 ƿorþam þu ƿoþa Liob.
 ƿelfa bæleſt.
 ƿooba æghƿilc.
 ƿorþam þu ƿeana.
 ær ealla ƿerceanfta.
 ænert ƿerceanfe.
 ƿriþe ƿelice.
 ƿumer hƿæþne.
 ðeah ungelice.
 nemdest eall ƿpa þeah.
 mid ane noman.
 ealle toƿædene.
 ƿoruld under ƿolcnum.
 hƿæt þu ƿuldner Liob.
 ðone anne naman.
 eft todbæder.
 ƿæden on ƿeoper.
 ƿær þara ƿolde an.
 and ƿæten oþer.
 ƿorulde bæler.
 and ƿyn iſ þriðbe.
 and ƿeoperþe lyft.
 ðæt iſ eall ƿeoruld.
 eft toƿædene.
 habbaþ þeah þa ƿeoper.
 ƿrumſtol hiora.
 æghƿilc hiora.
 æenne ſtebe.
 ðeah anna hƿilc.
 ƿiþ oþer ſie.
 miclum ƿemengeb.
 and mid mægne eac.
 ƿæden ælmihtiger.
 ƿærte gebunden.

ƿeriblice.
 ƿoſte toƿædene.
 mid bebode þine.
 bilepiſ ƿæden.
 ðæt te heora ænig.
 oþner ne doſſte.
 meanc oþerƿangan.
 ƿor metoder ege.
 ac ƿeþeornob ſint.
 ðegnar toƿædene.
 cýninges cempan.
 cele ƿiþ hæto.
 ƿæt ƿiþ dnygum.
 ƿinnab hƿæþne.
 ƿæten 7 eorþe.
 ƿærtmar brengeb.
 ða ſint on ƿecýnde.
 cealða ba tpa.
 ƿæten ƿæt 7 ceald.
 ƿanƿar ymbe licgeb.
 eorþe æl ƿreno.
 eac hƿæþne ceald lyft.
 iſ ƿemengeb.
 ƿor þam hio.
 on middum ƿunab.
 niſ þ nan ƿundor.
 ðæt hio ſie.
 ƿearm 7 ceald.
 ƿæt ƿolcner tier.
 ƿinde gebunden.
 ƿorþam hio iſ on midle.
 mine ƿeƿæge.
 ƿýner 7 eorþan.
 Fela monna ƿæt.
 ðæt te yſemert.
 iſ eallra ƿerceanfta.
 ƿyn oþer eorþan.
 ƿolde neoþemert.

Is ðæt punboplic.
 pephoba Drihten.
 ðæt þu mid geþeahhte.
 ðinum pyncert.
 ðæt þu þam gerceaptum.
 swa gerceablice.
 meance gefettert.
 and hi ne mengder eac.
 Ðæt þu þam pætere.
 pættum 7 cealþum.
 foldan to fleoþe.
 fæste getettert.
 forþam hit unrylle.
 æghwider polde.
 riðe to scriþan.
 pac 7 hnefce.
 ne meahthe hit.
 on him relfum.
 for ic geane pat.
 æfre geþanban.
 ac hit rio eorþe.
 hilt and fpeleþ.
 eac be sumum bæle.
 ðæt hio riððan mæg.
 for þam fype peorþan.
 geleht lyftum.
 forþam leaþ 7 gær.
 bneð geond Bnetene.
 blopeþ 7 gnopeþ.
 elþum to aþe.
 Eorþe rio cealbe.
 bnegh pærtma fela
 punboplicra.
 forþam hio.
 mid þam pætere.
 peorþaþ geþapeneb.
 gif þ næpe.
 ðonne hio pæpe.

forþwugob to durtē.
 and todrifen riððan.
 riðe mid pinbe.
 swa nu peorþaþ oxt.
 axe gionb eorþan.
 eall toblapen.
 Ne meahthe.
 on þære eorþan.
 apuht hbban.
 ne puhte þon ma.
 pætnes bñucan.
 oneapbian ænige cnahte.
 for cele anum.
 gif þu cýning engla.
 rið fýne hpat hpugu.
 foldan 7 lagu rþeam.
 ne mengder togabne.
 and gemetgoder.
 cele 7 hæto.
 cnahte ðine.
 ðæt þ fýp ne mæg.
 foldan 7 mepe rþeam.
 blate forþærnan.
 ðeah hit rið ba tpa.
 rie fæste geþegeb.
 fæder ealb geþeorc.
 ne þincþ me þ punbur.
 puhte þe læsse.
 ðæt þior eorþe mæg.
 and egon rþeam.
 swa cealb gerceapt.
 cnahta nane.
 ealler abpærcan.
 ðæt þ him on innan.
 rþicaf fýner.
 geþegeb mid fþean cnahte.
 ðæt is agen cnaht.
 eagon rþeamer.

pætnes

þætner 7 eoþþan.
 and on polcnum eac.
 and efne ſpa ſame.
 uppe oþer noðene.
 Donne iſ þær.
 fýper fnumſtol.
 on riht eapð.
 oþer eallum.
 oþnum geſceaptum.
 geſepenlicum.
 geond ðinne ſiðan gþund.
 ðeah hit piþ ealla.
 ſie eft gemenged.
 peopulð geſceapta.
 ðeah paðan ne mot.
 ðæt hit ænige.
 eallunga forðo.
 buton þær leaſe.
 ðe uſ þiſ liſ tiobe.
 ðæt iſ ſe eca.
 and ſe ælmihtiga.
 Eoþþe iſ heſigne.
 oþnum geſceaptum.
 ðicne geþnuen.
 forþæm hio þpage ſtob.
 ealpa geſceapta.
 under niþemæſt.
 buton þæm noðene.
 ðe þær numan geſceapt.
 æghwylce ðæge.
 utan ymhþýrþeþ.
 and þeah þæne eoþþan.
 æfne ne oþpineþ.
 ne hiſe on nanpe.
 ne mot neap.
 ðonne on oþne.
 ſtope geſtæppan.
 ſtuteþ ymbutan.

uſane 7 neoþane.
 efen neah gehwæþer.
 æghwylc geſceapt.
 ðe ſe ymb ſpnecaþ.
 hæfþ hiſ aſenne.
 eapð on ſundſan.
 biþ þeah piþ þæm oþnum.
 eac gemenged.
 Ne mæg hiſa ænig.
 butan oþnum bion.
 ðeah hi unſpeotole.
 ſomob eapðien.
 ſpa nu eoþþe 7 pæter.
 eapðob tæcne.
 unſpna gehwæm.
 puniaþ on fýne.
 ðeah hi ſint.
 an ſpeotole.
 ðæm ſpnum.
 Iſ þ fýn ſpa ſame.
 fæſt on þæm pætre.
 and on ſtanum eac.
 ſtille gehebed.
 eapðoþ hape.
 iſ hþæþne.
 ðær haſaþ.
 fæðer engla.
 fýn gebunden.
 efne to þon fæſte.
 ðæt hit ſiolan ne mæg.
 eft æt hiſ eþle.
 ðær þ oþer fýn.
 up oþer eall þiſ.
 eapðfæſt punaþ.
 ſona hit ſoplateþ.
 ðaſ lænan geſceapt.
 mid cele oþencumen.
 giſ hit on cyððe geſit.

Z

and

and þeah puhta gehpule.
 pilnaþ hider weard.
 Ðær hi mæge biþ.
 mæst ætgewone.
 Du gertapolabest.
 Ðurh þa stromgan meah.
 weoda wuldor cuning.
 wundorlice.
 eorþan swa fære.
 Ðæt heo on ænige.
 healse ne heldeþ.
 ne mæg heo.
 hider ne ðider.
 figan þe swiþor.
 Ðe heo fymle dyde.
 hwæt hi þeah.
 eorþlice.
 aht ne haldeþ.
 is ðeah efn ege.
 up and of dunc.
 to feallanne.
 foldan fære.
 Ðæm anlicost.
 Ðe on æge biþ gileca on
 middan.
 glideþ hwæþne.
 æt ymbutan.
 swa stent eall weorold.
 stille on tille.
 stencmas ymbutan.
 lagu floda gelac.
 lyfte and tungla.
 and so swiþe scell.
 swiþeþ ymbutan.
 doƿona gehpule.
 dyde lange swa.
 hwæt þu ðeoda God.
 Ðnefælde on us.

raple gerettest.
 and hi firdan eac.
 styrest and tihrest.
 Ðurh þa stromgan meah.
 Ðæt hine þy læsse.
 on þam lytan.
 ne biþ anum finge.
 Ðe hine on eallum.
 biþ þam lichoman.
 forþam ic lytle ær.
 fpeotole fæde.
 Ðæt so swa fære.
 Ðnefælde gerettest.
 Ðegna gehpule.
 forþam upstan.
 ealle feggaþ.
 Ðæt te an gecynd.
 ælcne fæle.
 yfyrungne.
 oþer pilnung.
 is so þnebbe gecynd.
 Ðæm tæm betene.
 so gerettest.
 Nis þ fcanblic cneht.
 forþam hit nænig.
 hafaþ neat.
 buton monnum.
 hæfþ þa oþra tæ.
 unrim puhta.
 hæfþ þa pilnunga.
 pel hwile neten.
 and Ða yfyrunga.
 eac swa fære.
 forþy meq habbaþ.
 geond middan gearde.
 eorþ gerettest.
 ealla oþer fungen.
 forþam þe hi habbaþ.

ƿær þe hi nabbaþ.
 ƿonne ænne cƿærƿ.
 ƿe ƿe ær nembon.
 ƿio ƿerceanƿirner.
 ƿceal on ƿehƿelcum.
 ƿære ƿilnunge.
 ƿaldan ƿemle.
 and ƿrunge eac.
 ƿra ƿelfe ƿio ƿceal.
 mid ƿeƿeahƿe.
 ƿegner ƿode.
 mid andƿite.
 ealler ƿaldan.
 ƿio iƿ þ ƿærte mægen.
 monner ƿaule.
 and ƿe ƿelfe.
 ƿunbon cƿærta.
 ƿær þu ƿa ƿaule.
 ƿigora ƿaldend.
 ƿeoba ƿrým cýnung.
 ƿur ƿerceanƿe.
 ƿær ƿio ƿreanƿode.
 on ƿine ƿelfe.
 ƿine utan ýmb.
 ƿra ƿra eal ƿeþ.
 ƿine ƿrife ƿodon.
 ƿecene ýmbreƿiþeþ.
 ƿogora ƿehƿilce.
 ƿrihtner meahƿum.
 ƿirne midban ƿearþ.
 ƿra ƿeþ monner ƿaul.
 ƿreole ƿelicorƿ.
 ƿreanƿeþ ýmbe hy ƿelfe.
 orƿ ƿreagenþe.
 ýmb þar eorþlican.
 ƿrihtner ƿerceanƿta.
 ƿagum 7 nihtum.
 ƿilum hi ƿelfe.

ƿecene ƿreanƿ.
 ƿilum eƿt ƿreanƿ.
 ýmb þone ecan ƿob.
 ƿceppend ƿine.
 ƿreanƿende ƿreanƿ.
 ƿreole ƿelicorƿ.
 ƿreanƿeþ ýmb hi ƿelfe.
 ƿonne ƿio ýmb.
 ƿine ƿcýppend.
 mid ƿerceanƿ ƿreanƿ.
 ƿio biþ upahæren.
 orƿ hi ƿelfe.
 ac ƿio biþ eallunga.
 an ƿine ƿelfe.
 ƿonne ƿio.
 ýmb hi ƿelfe.
 ƿecene ƿreanƿ.
 ƿio biþ ƿreanƿ.
 ƿine ƿelfe beneoþan.
 ƿonne ƿio þær lænan.
 luƿaþ 7 ƿunþraþ.
 eorþlicu þing.
 orƿ ecne ƿæb.
 ƿær þu ece ƿob.
 eanþ ƿongearþe.
 ƿaulum on heoronum.
 ƿelfe ƿeorþlica.
 ƿinƿerta ƿra.
 ƿob ælmihtig.
 be ƿe eapnunga.
 anra ƿehƿelcne.
 ealle hi ƿcinan.
 ƿur þa ƿcinan neah.
 habne on heorenum.
 na ƿreanƿe þeah.
 ealle efenbeorhte.
 ƿær þe orƿ ƿerioþ.
 habnum nihtum.

Ðæt te heofon ſteopnān.
 ealle efen beoþhte.
 æfre ne ſeinaþ.
 Ðræt þu ece God.
 eac gemengert.
 Ða heofoncumban,
 hiþer piþ eoþþan.
 ſaula piþ lice.
 ſiððan puniaþ.
 Ðiſ eoþþlice.
 and þ̅ ece ſamob.
 ſaul in ſlæcce.
 Ðræt hi ſimle to þe.
 hi on ſunbiaþ.
 ſoþþam hi hideþ of þe.
 æroþ comon.
 ſculon eft to þe.
 ſceal ſe lichama.
 laſt ſeanþiſgan.
 eft on eoþþan.
 ſoþþam he ær.
 of hiþe peox.
 on peoþulde.
 punedon æt ſomne.
 efen ſpa lange.
 ſpa him lypeþ pær.
 ſrom þam ælmihtigan.
 Ðe hi æroþ gio ſeromnade.
 Ðæt iſ ſoþ cýning.
 ſe þar ſoldan ſerſceop.
 and hi ſerfýlde þa ſpiþe miſ-
 licum.
 mino ſerſpæge.
 neata cýnnum.
 neþgend ureþ.
 he hi ſiððan aſioþ.
 ſæba monegum.
 puba 7 pýpta.

peoþulde ſceatum.
 ſoþþiſ nu.
 ece God.
 upum mobum.
 Ðæt hi moten to þe.
 metoþ alpuhta.
 Ðuph þar earfoþu.
 up aſtigan.
 and of þiſum býregum.
 bilepiþ ſæþer.
 Ðeoba palþend.
 to þe cuman.
 and þonne miþ openum.
 eagum moten.
 moþer ureþ.
 Ðuph þinna mægna ſpæþ.
 æpelm ſerion.
 eallpa gooda.
 Ðæt þu eapſ ſelſa.
 ſiſe Ðrihten God.
 ſe þa eagan.
 hal ureþ Moþer.
 Ðæt pe hi on þe.
 ſelſum ſiððan.
 moten æſæſtman.
 ſæþer engla.
 toþþiſ þone.
 Ðiccan miſt.
 Ðe þpæge nu.
 piþ þa eagan ſoþan.
 ureþ Moþer.
 hangobe hpýle.
 heſig and þýrtne.
 Onliht nu þa eagan.
 ureþ Moþer.
 miþ þinum leohte.
 liþer palþend.
 ſoþþam þu eapſ.

710 biþhtu.
 bilep̃t fæðen.
 70þer leohter.
 and þu ſelfa eapt.
 710 fætte næft.
 fæðen ælmihtig.
 eallra 70þfærtna.
 Ðæt þu 70fte geber̃t.
 Ðæt hi þe ſelfne.
 7e7ion moten.
 Ðu eapt eallra þinga,
 Ðeoda paldend.
 fnuma 7 ende,
 Ðæt þu fæðen engla,
 eall þing bi7e7t.
 eþelice.
 buton 7e7pince.
 Ðu eapt ſelfa peg.
 and latteop eac.
 lifgendra gehpær.
 and 710 plitige 7top.
 Ðe ſe peg to ligþ.
 Ðe ealle to a7undiaþ.
 men of moldan.
 on þa mæran 7ercea7t.

Cap. 34. Pag. 87. Lin. 19.

7el la monna beapn.
 7eond midðan 7eapn.
 fnuma æghp̃lc.
 fundie to þæm.
 ecum 7ode.
 Ðe þe ymb 7p̃necaþ.
 and to þæm 7e7ælþum.
 Ðe þe recgaþ ymb.
 Ðe þe þonne nu ſie.
 neap̃e gehæ7ted.
 mid þiffet.

mæran midðan 7eap̃ber.
 unnýtte lufe.
 7ece him e7t h7æþe.
 fulne fnumodm.
 Ðæt he 70þþ cume.
 to þæm 7e7ælþum.
 7aula næber.
 70þþæm þ 710 an 7e7t
 eallra 7e7p̃inca.
 hyhtlicu hyþ.
 heaum ceolum.
 modet ur7et.
 me7e 7mýlta pic.
 Ðæt 710 an hyþ.
 Ðe æ7ne biþ.
 æ7et þam yþum,
 una 7e7p̃inca.
 y7ta gehp̃elcne.
 ealni7 7mýlte.
 Ðæt 710 fnumi7top.
 and 710 fnumo7on an.
 eallra y7m̃inga.
 æ7et þiffum.
 7eopulb 7e7p̃incum.
 Ðæt 710 p̃ynum 7top.
 æ7et þiffum y7m̃þum,
 to a7anne.
 Ac ic 7eop̃ne pat.
 Ðæt te 7ylben maþm.
 7ylo7pen 7inc.
 7tan 7eap̃o 7imma,
 nan midðen7eap̃ber pela.
 modet eagan.
 æ7ne ne onlyhtaþ auht.
 ne gebetaþ.
 hiona 7ceap̃ne7re.
 to þæne 7ceap̃unga.
 70þna 7e7ælþa,

ac

ac hi spipon get.
 monna gehpelcer.
 Moder eagan.
 ablenðað on bneortum.
 ðonne hi hi.
 beophtran gebon.
 forþæm æghwile þing.
 ðe on þis andweardan.
 life licað.
 lænu findon.
 eowhlicu þing.
 a' fleonbu.
 ac þ is pundowlic.
 plite and beophhtner.
 ðe puhta gehpær.
 plite gebephter.
 and æfter þæm.
 eallum paldeþ.
 Nele se paldeþ.
 ðæt forpeorþan fcylen.
 fawla upfe.
 ac he hi felfa pile.
 leoman onlihtan.
 lifer paldeþ.
 Gif þonne hæleþa hwile.
 hlutnum eagan.
 Moder fimer.
 mæg æfre offion.
 hiofoner leohter.
 hlutne beophhto.
 ðonne pile he fecgan.
 ðæt þæne funnan fief.
 beophhtner hiofno.
 beonna gehwylcum.
 to metanne.
 piþ þ micle leohr.
 Moder ælmihtiger.
 ðæt is garta gehpæm.

ece butan ende.
 eadegum fawlum.

Cap. 35. Pag. 93. Lin. 12.

Se þe æfter puhte.
 mid genece.
 wille inweardlice.
 æfter fpyrian.
 fpa deowlice.
 ðæt hit todrifan ne mæg.
 monna ænig.
 ne amernan hupu.
 ænig eowhlic þing.
 he æfter fceal.
 fecan on him felfum.
 ðæt he fume hwile.
 ymbutan hine.
 æron fohte.
 fece þæt fiddan.
 on his fefan innan.
 and folwete an.
 fpa he oftoft mæge
 ælcne ymbhogan.
 ðy him unnet fief.
 and geramigeas.
 fpa he fpiroft mæge.
 ealle to þæm anum.
 his ingehone.
 gerecege his Mod.
 ðæt hit mæg fundan.
 eall on him innan.
 ðæt hit oftoft nu.
 ymbutan hit.
 ealnege fecer.
 gooba æghwile.
 he ongyr fiddan.
 yfel 7 unnet.
 eal þ he hæfde.

an

on his incopan. ær
 ær on lange. efre
 efre sƿa sƿeotole.
 sƿa he on þa sunnan mæg.
 eazum andƿeapdum.
 onlocian.
 and hi eac ongit.
 his ingefonc.
 leohtne 7 beƿihtne.
 ðonne se leoma se.
 sunnan on sumes.
 ðonne sƿegles gum.
 hadon heƿon tungol.
 hlutƿort sƿineþ.
 forþæm þæs lichoman.
 leahtƿar 7 heƿigner.
 and þa unƿeapƿar.
 eallunga ne magon.
 of Mode ation.
 monna ænegum.
 rihtƿirnerre.
 Deah nu sƿa hƿæm.
 ðæs lichoman.
 leahtƿar.
 and heƿigner.
 and unƿeapƿar.
 oft byrgen.
 monna Mod seƿan.
 mæst and sƿiƿort.
 mid þære ƿelan.
 oforȝotolnerre.
 mid geƿolmiste.
 ðneopigne seƿan.
 fortiþ Mod foran.
 monna gehƿelcer.
 ðæt hit sƿa beoƿhte ne
 mot.
 blican an seƿan.

sƿa hit ƿolde.
 ȝif hit geƿealt ahte.
 ðeah biþ sum copn.
 ræder gehealben.
 sƿimle on þære ƿale.
 forþæstnerre.
 ðenden gaderang.
 ƿunaþ ȝast on lice.
 ðæs ræder copn.
 biþ sƿimle aƿealt.
 mid aƿcunga.
 eac riððan.
 mid goode lare.
 ȝif hit ȝnopan secal.
 Du mæg ænig man.
 andƿeapƿe findan.
 ðinga æniger.
 ðegen mid ȝerceade.
 ðeah hine.
 sƿinca hƿilc.
 rihtƿirlice.
 æfter sƿigne.
 ȝif he aƿuht naƿaþ.
 on his Mod seƿan.
 mýcler ne lýtler.
 rihtƿirnerre.
 ne ȝeƿad seƿer.
 nis þeah ænig man.
 ðæt te ealles sƿa.
 ðæs ȝeƿad seƿer.
 sƿa beƿeapod se.
 ðæt he andƿeapƿe.
 ænige ne cunne.
 findan on seƿeþe.
 ȝif he sƿugnen biþ.
 forþæm hit is riht sƿell.
 ðæt us seahthe ȝio.
 eald ƿƿita.

upe Plato.
 he cƿæþ þ̅ te æghƿilc.
 ungemýnbiz ƿihtƿirnerre.
 hine hƿæþe ƿceolde eftge-
 penban.
 into ƿinum.
 moder gemýnbe.
 he mæg ƿiððan.
 on hiƿ ƿuncorān.
 ƿihtƿirnerre.
 ƿinban on ƿephte.
 ƿæste gehýbbe.
 mid gebƿæfnerre.
 doƿora gehƿilce.
 Mober ƿiner.
 mæst 7 ƿƿiþort.
 and mid heƿinerre.
 hiƿ lichoman.
 and mid þæm biƿgum.
 ðe on bƿeortum ƿtýneð
 mon on Mobe.
 mæla gehƿýlce :

Cap. 35. Pag. 100. Lin. 10.

ðie þ̅ la on eorþan.
 ælceƿ þinger.
 geƿæliƿ mon.
 giƿ he geƿion mæge.
 ðone hlutƿertan.
 heoron toƿihtan ƿtƿeam.
 æfelne æpelm.
 ælceƿ goober.
 and of him ƿelfum.
 ðone ƿƿeapƿan mirt.
 Mober þiortƿo.
 mæg aƿeoppan.
 ƿe ƿculon þeah gita.
 mid Lober ƿýlste.

ealburn and leaƿum.
 ðinne ingeþonc.
 betan biƿpellum.
 ðæt þu þe bet.
 mæge aƿebian.
 to ƿodopum.
 ƿihte ƿtize.
 on þone ecan eapb.
 uƿra ƿaula.
 Huc usque ab Oxoniensi co-
 dice discrepat Cottonianus :
 at in sequentibus parum ad-
 modum variant codices, in-
 cipiendo ab hic gelamp l. 14.

Cap. 36. Pag. 103. Lin. 35.

Ic hæbbe ƿiþnu.
 ƿugle ƿƿiƿtƿan.
 mid þæm ic ƿleoƿan mæg.
 ƿeop ƿƿam eorþan.
 oƿen heane hƿoƿ.
 heoroner þiƿƿer.
 ac þær ic nu morte.
 Mober geƿeþƿan.
 ðinne ƿenþlocan.
 ƿeþnum minum.
 oððæt þu meahƿe.
 ðirne midðan geapb.
 ælc eorþlic þing.
 eallunga ƿorƿion.
 Mearhter oƿen ƿodopum.
 geƿeclice.
 ƿeþerum lacan.
 ƿeop up oƿen.
 ƿolcnu ƿinban.
 ƿlitān ƿiððan.
 uƿan oƿen ealle.
 Mearhter eac ƿapan.

oƿen

ofer þam fyne.
 ðe ſela geara for lange.
 betweox lyfte 7 nobene.
 ſpa him æt ſnyrþe.
 fæder getiobe.
 Ðu meahtert þe riððan.
 mid þære runnan.
 fapan betweox.
 oþrum tunglum.
 Meahtert þe full ſecen.
 on þam nobene ufan riþþan
 weorþan.
 and þonne ramtenger.
 æt þam ælcealdan.
 anum ſceorpan.
 ſe yfmeſt iſ.
 eallra tungla.
 Ðone Saturnus.
 fund buende hataþ.
 under heofonum.
 he iſ ſe cealða.
 eall iſig tungel.
 yfmeſt pandraþ ofer eal-
 lum ufan oþrum ſceorpum
 ðiððan þu þonne.
 Ðone upahafart.
 forþ oferſapenne.
 Ðu meahtert ſceorpan.
 Ðonne biſt þu riþþan ſona.
 ofer uppan nobene.
 ſyne ſpiſtum.
 gif þu riht færeſt.
 ðe þone behrtan.
 heofon behindan lætſt.
 Ðonne meahtert þu riðða.
 roþer leohter.
 habban þinne ðæl.
 Ðonan an cýning.

nune ſiſraþ.
 ofer nobenum up.
 and under ſpa ſame.
 eallra geſceapra.
 weorþulde weorþeþ.
 Ðæt iſ ſiſ cýning.
 Ðæt iſ ſe þe weorþeþ.
 giond weorþa.
 eallra oþra.
 weorþan cýninga.
 ſe mid hiſ brede.
 ymbe bætes hæfþ.
 ymbhryrft ealne.
 weorþan 7 heofoner.
 Ðe hiſ geþaþ leþeþ.
 weorþeþ geþaþ.
 ſe ſceorþ a.
 Ðurh þa ſceorpan meahtert.
 Ðam heofonum.
 heofoner and weorþan.
 ſe an dema iſ geſceapra.
 unapendlic.
 plitig 7 mære.
 Liſ Ðu hryrft on wege
 rihtum.
 up to þam ceapbe.
 Ðæt iſ æþele ſceorþ.
 Ðeah þu hi nu geta.
 forgiſten hæbbe.
 gif þu æfre eſt.
 Ðær an cýmeſt.
 Ðonne wilt þu ſcegan.
 and ſona weorþan.
 Ðiſ iſ eallunga.
 min agen cyþ.
 ceap and ceþel.
 ic wæs ær hionan.
 cumen 7 acenneþ.
 A a

Ðurh

Ðurh þurur cræftgan
 meahht.
 nylle ic æfre.
 hionan ut pītan.
 ac ic rymle hep.
 forste pille.
 mid fæder pillan.
 fæste ftonban.
 Līf þe þonne.
 æfre eft geþeopþeþ.
 Ðæt þu pilt oððe mort.
 þeopolde þiæstno.
 eft fædbian.
 Ðu meahht eape gerion.
 unrihtpise eorðan cýnin-
 gar.
 and Ða oferfmodan oðre
 pīcan.
 Ðe þis þerige folc.
 pýrft tucīaþ.
 Ðæt he rymle bioþ.
 rpiþe eapme.
 unmehtige.
 ælcer þinger.
 emne þa ilcan.
 Ðe þis eapme folc.
 rume hpīle nu.
 rpiþort ondrædeþ.

Cap. 37. Pag. 110. Lin. 13.

Lehen nu an rpell.
 be þam oferfmodum.
 unrihtpīsum.
 eorþan cýningum.
 Ða hep nu mānegum.
 and mīrlīcum pædum.
 plite beophtum.
 pundrum fcināþ.

on heah fetlum.
 hþore getenge.
 golde gegenebe.
 and gīmcýnnum.
 utan ymbe fstandne.
 mid unpīme.
 Ðegna 7 eopla.
 Ða bioþ gehýrte.
 mid hepegeatpum.
 hulde tophhtum.
 rþeopdum 7 fetelum.
 rpiþe geglende.
 and þegnīaþ.
 Ðrýmme mýcle.
 ælc oþrum.
 and hi ealle him Ðonan.
 mid þý þrýmme.
 Ðneatīaþ gehpīdeþ.
 ymbfittenda.
 oþra þeoba.
 and re hlaforð ne rcrīfþ.
 Ðe þam hepe paldēþ.
 fþeonde ne fceonde.
 fceope ne æhtum.
 ac he þeþig Mōb.
 pært on gehpīlcne.
 þeþe hunde puhta gelicort.
 Biþ to upahæfen.
 inne on Mōbe.
 fopþæm anpalbe.
 Ðe him anpa gehpīlc.
 hīr tīp pīna.
 to fultemaþ.
 Līf mon þonne polbe.
 him apīndan of.
 Ðær cýne gepelum.
 clāþa gehpīlcne.
 and him þonne ofþion.

Ðara

ƿara þegnunga.
 and þær anpalder.
 ƿe he heþ hæfde.
 ƿonne meahþ þu geƿion.
 ƿæt he biþ ƿiþe gelic.
 ƿumum þara ƿumena.
 ƿe him geƿnoht nu.
 mid þegnungum.
 ƿringaþ ymbe utan.
 ƿiþ hi ƿƿra ne biþ.
 ne pene ic hi na beteran.
 Luf him þonne æfre.
 unmentlinga.
 ƿear geberede.
 ƿæt him ƿurde oftoƿen.
 ƿrýmmer and ƿæða.
 and þegnunga.
 and þær anpalder.
 ƿe þe ymbe ƿƿecaþ.
 ƿiþ him ænig þara.
 ofhende ƿƿrþ.
 ic ƿat þ þ him þinceþ.
 ƿæt he þonne rie.
 becƿopen on canceƿan.
 oððe coþlice.
 ƿacentan geƿæþeþ.
 ic geƿeccan mæg.
 ƿæt of ungemete.
 ælceþ þinger.
 ƿiſte 7 ƿæða.
 ƿingeþƿinceþ.
 and of ƿƿetmetann.
 ƿriþort ƿeacaþ.
 ƿæpe ƿrænneſſe.
 ƿoþ þraƿ micel.
 ƿio ƿiþe geþræfþ.
 ƿeſan ingehygd.
 monna gehƿelceþ.

ƿonan mæſt cýmeþ.
 yſla ofeƿmeta.
 unnetta ƿaca.
 ƿonne hi gebolgene ƿeoþaþ
 him ƿƿrþ on bƿeoſtum.
 inne beƿpungen.
 ƿeſa on bƿaþne.
 mid þæm ƿriþan ƿelme.
 hatheohtneſſe.
 and hƿeþe riððan unro-
 neſſe eac geƿeapeþ.
 heaƿde gehæfteþ.
 ƿim riððan onƿinþ.
 ƿum to hopa.
 ƿiþe leoƿan.
 ƿær geƿinner ƿræce ƿilnaþ
 þ ƿiþe aner 7 ofneþ.
 him þ eall gehæf.
 hiſ ƿeceleſt.
 ƿihteſne ƿeƿiſeþ.
 ic þe ƿæðe ær.
 on þiſſe ƿeſan bec.
 ƿæt ƿumer goober.
 riðra geſceafra.
 anleppa ælc.
 a' ƿilnobe.
 ƿon hiſ aƿenum.
 eald gecýnde.
 unrihtƿire.
 eoþan cýninga.
 ne maƿon æfre.
 ƿuphtion aƿiht goober.
 ƿoþæm yſle.
 ƿe ic þe ær ƿæðe.
 Niſ þ nan ƿundor.
 ƿoþæm hi ƿillaþ hi.
 ƿæm unþeapum.
 ƿe ic þe ær nembe.

anna gehpelicum.
 a' unbenþeoban.
 sceal þonne nebe.
 neaþpe gebuzan.
 to þara hlafordra,
 hæfte dome.
 Ðe he hine eallunga,
 ær unbenþeobde.
 Ðæt is þyrr ge.
 Ðæt he pinnan nyle,
 þiþ þam anpalde,
 ænige stunde.
 Ðær he polde a',
 pinnan onginnan,
 and þonne on þam gepinne,
 þurhþuman forþ.
 þonne hæfde he nane fcyld.
 Ðeah he oferþanien,
 peorþan fceolde.

Cap. 38. Pag. 114. Lin. 19.

Ic þe mæg leafe,
 ealdum 7 leaþum fpellum,
 andþeccan fppæce,
 gelicne efne.
 Ðifre ilcan.
 Ðe pit ymffnecaþ,
 Ðit geræde 7io,
 on fume tide
 Ðæt Aulixef
 unbenþæfde,
 Ðam Lærgne
 cyne wicu tpaþ,
 Ðe pær Ðnacia þoba albon,
 and Retie wicef hinde,
 fæf hif fpen Ðnæhtner,
 folc cuþ nama,
 Agamemnon.

re caller peold,
 Lneca wicef.
 Luþ pær pibe.
 Ðæt on þa tide.
 Troiana gepin.
 pearþ unbenþolcnum.
 for wiger heanþ.
 Lneca dnæhten,
 campwicef fcean.
 Aulixef mid,
 an hund fcpa.
 læbbe ofer lagu ftream,
 fæt longe þær.
 tyn pinter full.
 Ðe 7io tid gelomp,
 Ðæt hi f wice.
 genæht hæfdon,
 biope gecepte.
 Dnæhten Lneca
 Troia burh.
 tilum gefrum.
 Ða þu Aulixef
 leafe hæfde.
 Ðnacia cymng.
 Ðæt he þonan mofte,
 he let him behindan.
 hynbe ciolay.
 nigon and hund nigon tig,
 nænigne ðonan mepē þen-
 gerta ma,
 þonne ænne ferebe.
 on fipel ftream,
 famig bonbon.
 Ðnæhtne ceol.
 Ðæt biþ f mæfte,
 Lneca fcpa.
 Ða pearþ cealb peder,
 fteanc ftopma gelac.

ftunde

fænebe ƿio þrune.
 yþ ƿiþ oþre.
 ut feon abƿar.
 on penbeſra.
 ƿrehtna ſcola.
 up on þ ƿglanb.
 ðær Apolliner.
 dohton ƿunode.
 bæz ƿumer ƿorþ.
 ƿær fe Apollinur.
 æþeler cýnner.
 lober eafoſa.
 fe ƿær ƿio cýning.
 fe licette.
 litlum 7 miclum.
 gumena gehƿýlcum.
 ðæt he goob ƿære.
 hehſ 7 halgort.
 þa fe hlafoſþ þa.
 ðæt býrge folc.
 on gehƿolan læbbe.
 oððæt him geliſþe.
 leoba unƿum.
 ƿorþæm he ƿær.
 miþ rihte.
 ƿiceſ hiþe.
 hioſa cýne cýnner.
 Euh ƿ ƿibe.
 ðæt on þa tide.
 ðeoba æghƿilc.
 hæfdon heoſa hlafoſþ.
 ƿor þone hehſtan Eob.
 and ƿeorþodon.
 ſƿa ſƿa ƿulþner cýning.
 ƿær he to þæm ƿice.
 ƿær on rihte bonen.
 ƿær þær lober fæþen.
 Eob eac ſƿa he.

Saturnur þone.
 runb buende beton.
 hæleþa bearn.
 hæfdon þa mæzþa.
 ælcne æfter oþrum.
 ƿor ecne Eob.
 ðeolbe eac ƿeran.
 Apolliner dohton.
 dior bōnen.
 býrger folceſ.
 gum ſinca gýþen.
 cuþe galþa ſela.
 þriſan þriſcæftaſ.
 hio gehƿolan fylgde.
 manna ƿriþort.
 manegra þioba.
 Eýniger dohton.
 ƿio Eupce ƿær hætæn ƿor he.
 riþum.
 hio ſicrode.
 on þæm ƿglonde.
 ðe Aulixer.
 cýning Ðnacia.
 com ane to.
 ceole liþan.
 Euh ƿær ſona.
 ealle þære mænzge.
 ðe hiþe miþ ƿunode.
 æþelinger riþ.
 hio miþ ungemete.
 hýrum lufoþe.
 liþ monna ſƿea.
 and he eac ſƿa ſame.
 ealle mæzne.
 eſne ſƿa ſƿiþe.
 hi on ſeran lufoþe.
 ðæt he to hiſ eaþe.
 ænzge nýſte.

mober

mōðer mýnlan.
 opeſ mægh giunge.
 ac he mið þæm piſe.
 punode ſiððan.
 oððæt him ne meahte.
 monna ænig.
 ðeguna ſiupa.
 ðær mið peſan.
 ac hi forþæm ymþum.
 eaþer lýtce.
 mynton forlætan.
 leofne hlaforð.
 Ða ongunnon peſcan.
 peſþeoba ſpell.
 ſædon þ̅ hio ſceolbe.
 mið hipe ſcinlace.
 beoſnaſ forþſeðan.
 and mið balo cſæftum.
 pſaþum peorpan.
 on ſilþna lic.
 cýningeſ þegnaſ.
 cýrpan ſiððan.
 and mið ſacentan eac.
 ſæpan mænigne.
 Sume hi to pulſum pſuðon.
 ne meahton þonne.
 poſð forþþungan.
 ac hio þſaſ mælum.
 Ðioton ongunnon.
 Sume pæron eaþoraſ.
 a' gſýmeteðon.
 Ðonne hi ſapeſ hſæt.
 ſioſian ſciolðon.
 Ða þe leon pæron.
 ongunnon laþlice.
 yppenga ſýna.
 Ðonne hi ſceolðon.
 clípan for conþſe.

Lnihtar pſuðon.
 ealde ge giunge.
 ealle forþþeſſe.
 to ſumum diore.
 ſpelcum he æron.
 on hiſ liſ dagum.
 gelicoſt pæſ.
 butan þam cýninge.
 Ðe ſio cpen lupode.
 Nolbe þaſa oþſa.
 ænig onbitan.
 menniſceſ meter.
 ac hi ma lupedon.
 diora dnohtaþ.
 ſſa hit geðeſ ne pæſ.
 Næſdon hi maſe.
 monnum geliceſ.
 eoþþ buendum.
 Ðonne ingeþonc.
 Ðæſde anſa gehſýlc.
 hiſ agen. Mod.
 Ðæt pæſ þeah ſſiþe.
 forþum gebunden.
 forþæm eaþſoþum.
 Ðe him onſæton.
 Ðæt þa dýreſan men.
 Ðe þýrum dſýcſæftum.
 long lýtbon.
 leaſum ſpellum.
 piſſon hſæþne.
 Ðæt þ̅ geſit ne mæſ.
 Mod onpendan.
 monna ænig.
 mið dſýcſæftum.
 Ðeah hio gedon meahte.
 Ðæt þa lichoman.
 lange þſaſe.
 onpend pſuðon.

Is þ þ pundoplic.
 mægen cnaht micel.
 moda gehpilcer.
 ofer lichoman.
 lænne 7 rænnne.
 spylcum 7 spylcum.
 Ðu meahst speotole ongitan
 Ðæt þær lichoman.
 listar 7 cnahtar.
 of þæm Mode cumað.
 monna gehpylcum.
 ænleppa ælc.
 Ðu meahst eafe ongitan.
 Ðæt te ma depeþ.
 monna gehpylcum.
 Moder unþear.
 Ðonne mettrymner.
 læner lichoman.
 Ne þearf leoda nan.
 penan þære pypde.
 Ðæt þ þerige flærc.
 Ðæt Mod monna æniger.
 eallunga to him.
 æfre mæg onpendan.
 ac þa unþearar.
 ælcer Moder.
 and þ ingeþonc.
 ælcer monner.
 Ðone lichoman lit.
 Ðider hit pile :.

Cap. 39. Pag. 123. Lin. 13.

Ðpy ge æfre rcylen.
 unrihtfoungum.
 eoper Mod dneran.
 swa swa mepe flocer yða
 hþeap.
 is calde sæ.

peccgaþ for pinde.
 Ðpy oþpite ge.
 pypde eoppe.
 Ðæt hio gepeald naraþ.
 Ðpy ge þær deaþer.
 Ðe eop Drihten gærceop.
 gebidan ne magon.
 bitper gecyndes.
 nu he eop.
 ælce dæg.
 onet toþearð.
 Ne magon ge gerion.
 Ðæt he rymle spýneþ.
 æfter æghpælcum.
 eopþan tudne.
 diopum 7 fuglum.
 deaþ eac swa same.
 æfter mon cynne.
 geond þýne.
 midban gearð.
 egerlic hunta.
 abit on pafe.
 nyle he ænig swaþ.
 æfre forlætan.
 ær he gehebe.
 Ðæt he hpile ær.
 æfter spýnebe.
 Is þ eapmlie þing.
 Ðæt his gebidan ne magon.
 buþgittende.
 ungerælige men.
 hine ær pillað.
 foran tofciotan.
 swa swa fugla cyn.
 oððe pilbu diop.
 Ða pinnaþ betpuh.
 æghpælc polde.
 oþer acþellan.

Ac

Ac þæt iſ unriht.
 æghpelcum men.
 Ðæt he oþerne.
 inſit þoncum.
 fioȝe on fære.
 ſpa ſpa fugu.
 oððe bioſ.
 Ac þæt ƿære rihtort.
 Ðæt te ſinca gehƿylc.
 oþrum gulde.
 eðlean on riht ƿeopc be ge-
 ƿeoƿhtum.
 ƿeoƿulð huendum.
 Ðanȝa gehƿilceſ.
 Ðæt iſ þ he luſſe.
 ȝodra gehƿilcne.
 ſpa he ȝeoƿnoſt mæȝe.
 milðſeȝe ȝſlum.
 ſpa ƿe ſƿaſcon.
 Ðe ſceal þone monnan.
 Mode luſian.
 and hiſ unþeapſ.
 ealle hatian.
 and ofſnihan.
 ſpa he ſƿiþoſt mæȝe.

Cap. 39. Pag. 125. Lin. 7.

Ða iſ on eoſþan nu unlæp-
 .ða.
 Ðe ne ƿunðſeȝe.
 ƿolcna færeldeſ.
 ƿoðneſ ſƿiſto.
 ſſne tunglo.
 hu hȝ ælce dæȝe.
 utan ȝimbhƿenſeſ.
 eallne midðan ȝeoƿð.
 Ða iſ mon cȝnneſ.
 Ðæt ne ƿunðſeȝe ȝimb Ðaſ

pliteȝan tungl.
 hu hȝ ſume habbaſ ſƿiþe
 miclde ſcȝntpan ȝimbhƿe-
 aſſt.
 ſume ſcƿiþaſ leng utan ȝimb
 eall þiſ.
 an þara tungla.
 ƿoƿulð men hataſ.
 ƿæneſ þiſla.
 Ða habbaſ ſcȝntpan.
 ſcƿiþe and færelð.
 ȝimbhƿenſt læſſan.
 Ðonne oþru tungl.
 ƿoþþæm hi þære eaxe utan
 ȝimbhƿenſeſ.
 Ðone noþſenðe nean ȝimb-
 ceſneſ on þære ilcan eaxe
 hƿenſeſ eall ſuma ƿoðoſ
 ſecene ſcƿiþeſ ſuþ heald
 ſƿiþeſ ſƿiſt untioſuȝ.
 Ða iſ on ƿoƿulðe.
 Ðæt ne ƿaſſeȝe.
 buton þa ane.
 Ðe hiſ æſ ƿiſſon.
 Ðæt mænig tungul.
 maſan ȝimbhƿiſſt.
 haſaſ on heoſonum.
 ſume hƿile eſt.
 læſſe ȝeliþaſ.
 Ða þe lacar.
 ȝimb eaxe enðe.
 oððe miclde maſe.
 ȝeſeſaſ Ða hiſe mid oſe
 ȝimbe þeaple þſæȝeſ.
 Ðana iſ ȝehaten ſaturnuſ.
 ſum ſe hæſſ ȝimb Ðſuſtiȝ
 ƿintes ȝeſumeſ.
 ƿeoƿulð ȝimb cȝnneð.

Booteſ

ȝofter eac.
 beoſhte ſcineþ.
 oþer ſceopna.
 cymeþ efne.
 ſpa ſame.
 on þone ilcan ſtebe eft ymb
 ȝuhtig ȝear ȝepimer.
 ȝær hi ȝio þa ȝær.
 ȝpa iſ peoþulb monna.
 ȝæt ne ȝaſige.
 hu ſume ſceopnan.
 oþ þa ȝær ȝapaþ.
 unþer mepe ſceamaþ.
 ȝær þe monnum þincþ.
 ȝpa eac ſume ȝenaþ.
 ȝæt ſio ſunne bo.
 ac ſe ȝena niſ.
 ȝuhte þe ȝoþna.
 Ne biþ hio on æfen.
 ne on æra morgen.
 mepe ſceame þe neap.
 ȝe on midne ȝæg.
 and þeah monnum þincþ.
 ȝæt hio on mepe ȝange.
 unþer ȝær ȝriſe.
 ȝonne hio on ſetl ȝlodeþ.
 ȝpa iſ on peoþulbe.
 ȝæt ne ȝunþrige.
 fuller monan.
 ȝonne he ȝæpinga.
 ȝyþþ unþer polcnum.
 ȝliſeþ beþeaſab.
 beþeaht mid þioſtrum.
 ȝpa þe ȝua ne mæge eat ȝa-
 ſian.
 ælceſ ſceopnan.
 hpy bi ne ſcinen.
 ſcipum peþeþum.

beſopnan þære ſunnan.
 ſpa hi ſymle boþ.
 midbel nihtum.
 piþ þone monan ſonnan ha-
 ȝnum heoþone.
 ȝæt nu hæleþa ſela.
 ſpelceſ and ſpelceſ.
 ſpiþe ȝunþnaþ.
 and ne ȝunþnaþ.
 ȝæt te ȝuhta ȝehpilc.
 men ȝ netenu.
 micelne habbaþ.
 and unnetne.
 andan betpeoh him.
 ſpiþe ſingalne.
 iſ þ ſellic þincþ.
 ȝæt hi ne ȝunþnaþ.
 hu hit on polcnum oft.
 ȝearle ȝunnaþ.
 ȝpa ȝmælum eft.
 an ſoplateþ.
 and eac ſpa ſame.
 yþ piþ lande.
 ealne ȝinneþ.
 ȝunþ piþ ȝæge.
 ȝpa ȝunþnaþ þær.
 oððe oþper eft.
 hpy þæt iſ.
 mæge peoþan.
 of ȝæteþe.
 plate toþht ſcineþ.
 ſunna ſpegle hat.
 ſona ȝeceppeþ.
 iſ mepe ænlic on hiſ agen-
 ȝecynd.
 peoþeþ to ȝæteþe.
 Ne ȝincþ þ ȝunþon micel-
 monna ænegum.

B b

ȝæt

ƿæt he mæge geƿeolc
 ƿogona gehƿilce.
 ac ƿæt ƿyre ƿole.
 ƿær hit ƿelƿon geƿilc.
 ƿiƿon ƿunƿon.
 Deah hit ƿiƿa gehƿam.
 ƿunƿon ƿince.
 on hit ƿob ƿeƿan.
 micle læſſe.
 unƿen ƿaƿelƿe.
 ealneƿ ƿenaf.
 ƿæt ƿ ealb geƿeaf.
 æſſe ne ƿæſe.
 ƿæt hi ƿelƿon geƿilc.
 ac ƿiƿon ƿiet.
 ƿeolc men ƿenaf.
 ƿæt hit ƿear come.
 nƿan geƿelc.
 ƿiƿ hƿona nungum.
 hƿylc ær ne oƿeolc.
 iſ ƿ eapmlic ƿiƿ.
 Ac ƿiƿ hƿona æmſ.
 æſſe ƿeolc.
 to ƿon ƿiƿet geolc.
 ƿæt he ƿela onſam.
 leonƿian liſta.
 and him liſet ƿeolc.
 of ƿobe abſe.
 ƿæt micle ƿyrſ.
 ƿæt hit oƿerƿiſen mib.
 ƿunobe læge.
 ƿonne ic ƿæt geſe.
 ƿ hi ne ƿunƿan.
 mæſſe ƿiſe.
 ƿe monnum nu.
 ƿaƿo ƿ ƿunƿen.
 ƿel ƿe ƿiſe.

Cap. 39. Page 135. Lin. 4.
 Liſ ƿu nu ƿilſe.
 ƿeolc ƿiſe.
 heane anƿal.
 hlutſe ƿobe onſam.
 ƿonne gemal mæſſe.
 heolc ƿunſe.
 hu hit him heolc ƿeolc.
 riſſe riſſe.
 ƿydon ƿa læge.
 ƿa hi geƿene.
 ƿulc ƿeolc.
 æt ƿum ƿeolc.
 ƿæt ƿo ƿiſe mot.
 ƿun ne geƿeolc.
 ƿnap cealder ƿe.
 monna gemæne.
 ƿæt ƿa mæſſe onſam.
 aƿen oƿer ƿene.
 a' ne geƿiſe.
 ær ƿam ƿ oƿer.
 oƿer ƿeolc.
 Ne hƿu ƿe ƿeolc.
 geſe ƿile.
 ƿeolc ƿeolc.
 ƿone ƿiſe men.
 Unſa nemſe.
 Ealle ƿiſe.
 riſe æſſe ƿunſam.
 ramob mib ƿeolc.
 unƿen coſſan ƿunob.
 he ana ƿeolc.
 nu ƿiſe ƿunob.
 he iſ ƿunob eart.
 upenbe neah ƿeolc.
 eaxe ƿar ƿeolc.
 Donne iſ ana ƿeolc.

oƿer

ofer oþre beoþt.
 cýmeþ eartan up.
 ær þonne runne.
 ðonne monna bearn.
 mongen rtiornna hataþ.
 under heoronum.
 forþam he hæleþum.
 bæg bodað.
 æfter burnum.
 brengeþ æfter fpegeltorht
 runne ramas eallum bæg.
 is re forþwecl.
 fægen 7 fciene.
 cýmeþ eartan up.
 ær þon runnan.
 and æt æfter runnan.
 on retl glideþ.
 perþ under peopule.
 feprioda his noman onpen.
 baþ þonne niht cýmeþ.
 hataþ hine ealle.
 æfen rtiornna.
 re biþ þære runnan fæstna.
 riððan hi on retl gefeap.
 ofenneþ.
 ðæt is æþele tungol.
 of þ he be eartan.
 peopþeþ ealum oþeþeþ ær.
 ðonne runne.
 habbaþ æþele tungol.
 emne gebæled.
 bæg 7 nihte.
 Drihtner meahum.
 runna 7 mone.
 fpiþe gefeapne.
 fpa him æt fnyrme.
 fæder fetiohhobe.
 Ne þearf þu no penan.

ðæt þa plitegan tungl.
 ðær þeopdomeþ.
 aþnoten peopþe.
 ær domeþ bæge.
 beþ riððan ymbe.
 moncýnnes fnuma.
 fpa him gemet þinceþ.
 forþon hi he healeþe heoro-
 ner þirref.
 on ane ne læt.
 ælmihtig Iroþ.
 ðy læt hi.
 oþra forþyden.
 æþela fergeapta.
 ac re eca Iroþ.
 ealla gemetfap.
 fida fergeapta.
 forta gefeapneþ.
 hpilum þæt epiþe.
 driht þone fætan.
 hpylum hi gemengeþ.
 metoder cnapte.
 cile piþ hæto.
 hpilum æppneþ eft on up
 nobon æl beophta læg le-
 oht lyste.
 ligeþ him behindan.
 hefig hpuran dæl.
 ðeah hit hpilan ær.
 eopþe fio cealde.
 on inna hipe.
 heold 7 hybbe.
 haliger meahum.
 Be þær cýniger gebode.
 cýmeþ geana gefeap.
 eopþe brengeþ.
 æghwylc tudon.
 and re hata runon.
 B b 2 hæleþa

hzeleþa bearnum.
 geapa gehpille.
 gienep 7 onigel.
 geonb riðne gþunb.
 ræb 7 bleba.
 hæpferð to honða.
 hep buendum.
 nipa neceþ.
 nen æfter þæm.
 rpylce hagol 7 rnap.
 hpuran leccaþ.
 On pintner tid.
 pedep unhiope.
 forþæm eorþe onfehþ.
 eallum rædum.
 gedep þ hi gþopaþ.
 geapa gehpille.
 on lencten tid.
 leaþ up rpyrttaþ.
 ac re milða metoð.
 monna bearnum.
 on eorþan fet.
 eall þ te gþopeþ.
 pærtmar on þeopolbe.
 pel forþþenget þis.
 ðonne he pile.
 heƿona paldenb.
 and eopaþ eft.
 eorþ buendum.
 nimþ þonne he pile.
 neƿgende Lob.
 and þ hehte goob.
 on heah reele.
 riæþ relf cýning.
 and þiof riðe gerceapt.
 ðenap 7 ðioƿaþ.
 he þone anpaleþ.
 ðæm gepeluleþnum.

peopulb gerceapta.
 Nir þ nan pundop.
 he is ƿenoba Eob.
 cýning 7 Drihten.
 cpucena gehpelceþ.
 æpelm 7 fnuma.
 eallra gerceapta.
 pýrhta 7 rceppenb.
 peopulbe þitte.
 ƿirðom 7 æ.
 ƿopulb buendna.
 Ealla gerceapta.
 on hæpenbo.
 hio nane ne rendap.
 ðæt eft cumap.
 Liþ he rpa geræððig.
 ne rtaþolabe.
 ealla gerceapta.
 æghpyle hiona.
 pnaþe to rtenctre.
 peorþan rceolden.
 æghpyle hiona.
 ealle to nauhte.
 peorþan rceoldom.
 pnaþe to rloƿena.
 ðeah þa ane lape.
 ealla gerceapta.
 heoroner 7 eorþan.
 hæbben gemæne.
 ðæt hi þioƿien.
 rpylcum þioð fnuman.
 and fægniaþ þ.
 hiona fæðen palbeþ.
 nir þ nan pundop.
 forþæm puhta nan.
 æfre ne meabte.
 eller punian.
 gip hi eall mægene.

hiona

hioþa opþfyruman.
ne hioþoben.
ðeodne mæþnum.

Cap. 41. Pag. 140. Lin. 29.

Omeþuþ þæþ eaþe.
miþ Eþecum.
on ðæm leobryce.
leoþa cþæftgæft.
Fingilief fþeond 7 laþeop.
ðæm mæþan fceope.
mægiþna beþft.
Ðæt fe Omeþuþ.
oþt 7 gelome.
ðæpe runnan plite.
fþiþe beþebe.
æþelo cþæftaþ.
oþt 7 gelome.
leoþum 7 fþellum.
leobum þeahte.
ne mæþ hio þeah gercinan.
ðeah hio fie fciþ 7 beoþht
ahþængen neah ealla ge-
fceafta.
ne fupþum þa gercæfta.
ðe hio gercinan mæþ.
endemeþ ne mæþ.
ealla geonblihtan.
innan 7 utan.
Ac fe ælmihteþa.
þalbent 7 þyþhta.
þeopulde gercæfta.
hiþ agen þeop.
eall geonþliteþ.
endemeþ þupþryþþ.
ealla gercæfta.
Ðæt iþ fio.

roþe runne.
miþ þuhte be. þæm.
þe maþon fangan.
fþyþc butan leaþe.

Cap. 41. Pag. 146. Lin. 29.

Ðæt þu meakte ongitan.
giþ hiþ þe geman lyft.
ðæt te miþlice.
manega þuhta.
geond eoþþan.
faþaþ ungelice.
habbaþ blioh.
and fæþbu ungelice.
and mæþplitaþ.
manegna cýnnu.
cuþ 7 uncuþ.
cþeopaþ 7 fniþaþ.
eall lichoma.
eoþþan getenge.
nabbaþ hi æt fupþum ful-
tum.
ne maþon hi miþ fotum
þangan.
eoþþan þpuþan.
fþa him eaden þæþ.
fume fotum tþam.
folþan þeððaþ.
fume fienþete.
fume fleogende þinþeþ un-
þeþ polcnum.
Biþ þeah þuhta gehþiþc.
onhnigen to hþuran.
hniþaþ oþ dune.
on þeopulþ pliteþ.
þiþnaþ to eoþþan.
fume neþ þeaþfe.

fume

sume neob paxor. fise
man anagaf. he
metober geycefta.
mid hir anfolitan.
up on gepuhte.
Oot by geachoth.
Oot by geachoth.
and by Oot geach.
ma up fonne nifer.

habban to beofom.
Oy lar he hir. buge
nifer.
rpa þær nýten.
ly þæt gædenlig.
Oat fe mob feta.
monna ætger.
nifer heald feta.
and þæt æt uppæta.

geachoth. fise
man anagaf. he
metober geycefta.
mid hir anfolitan.
up on gepuhte.
Oot by geachoth.
Oot by geachoth.
and by Oot geach.
ma up fonne nifer.

habban to beofom.
Oy lar he hir. buge
nifer.
rpa þær nýten.
ly þæt gædenlig.
Oat fe mob feta.
monna ætger.
nifer heald feta.
and þæt æt uppæta.

geachoth. fise
man anagaf. he
metober geycefta.
mid hir anfolitan.
up on gepuhte.
Oot by geachoth.
Oot by geachoth.
and by Oot geach.
ma up fonne nifer.

habban to beofom.
Oy lar he hir. buge
nifer.
rpa þær nýten.
ly þæt gædenlig.
Oat fe mob feta.
monna ætger.
nifer heald feta.
and þæt æt uppæta.

geachoth. fise
man anagaf. he
metober geycefta.
mid hir anfolitan.
up on gepuhte.
Oot by geachoth.
Oot by geachoth.
and by Oot geach.
ma up fonne nifer.

habban to beofom.
Oy lar he hir. buge
nifer.
rpa þær nýten.
ly þæt gædenlig.
Oat fe mob feta.
monna ætger.
nifer heald feta.
and þæt æt uppæta.

Errata sic emendentur

Pag. 4. Lin. 21. þa. p. 10. l. 9. þeapaf. p. 44. l. 17.
hiþe bnyef. p. 56. l. 33. midðaneapder. p. 61. l. 34.
feþðmonnum. p. 68. l. 20. fiefedon. p. 91. l. 12. eft.
p. 95. l. 19. Ða. p. 104. l. 28. fpiþe. p. 109. l. 22. de-
leatur fæft. p. 111. l. 28. heafodbeah. p. 112. l. 15.
gemun. p. 119. l. 12. fpiþon. p. 136. l. 3. gepealble-
þerum ealle gefceafu. p. 184. l. 1. Platon.
